
V
B
J
C
35613
I

CASUS CONSCIENTIÆ

DE MANDATO
OLIM
EMINENTISSIMI S. R. E. CARDINALIS
PROSPERI
LAMBERTINI
BONONIÆ ARCHIEPISCOPI &c. &c.
DEINDE
BENEDICTI XIV.

PROPOSITI AC RESOLUTI.
OPUS
CONFESSARIIS OMNIBUS ATQUE
ANIMARUM CURAM GERENTIBUS
PERUTILE AC NECESSARIUM.
CUM INDICE LOCUPLETISSIMO.
Tomi I. Partis I.
REIMPRESSUM.

Premisliæ Typis S. R. M.
Collegii Societatis JESU.
MDCCLXVI.

BIBLIOTH. UNIV.
JAGELLONICAE

STUDIOSO
Theologiæ Moralis
LECTORI.

Quam præstans, quam utile atque necessarium sit Theologiæ moralis studium, prorsus supervacaneū esse arbitror, ut Te Lector benevole doceam. Non ignoras etenim illud a Clarissimis Viris magni semper fuisse æstimatum, & ab ipsis non solum magna commendatione ornatum, sed etiam diligenti cura & exercitatione promotum, non ex alio certe capite, quam quod & sublime esse, & ad Animarum Curatores adeo pertinere, ut hi, nisi in eo bene versati fuerint, nec Pastorum, nec Judicum ac Medicorum munus, prout par est, exequi valeant. Haud itaque tibi Theologiæ moralis laudes obtrudo,

do, verū potius tui commodi gratiâ, Casus Conscientiæ jussu BENEDICTI XIV. *pene in unaquaque re propositos, atque sapientissime resolutos, cum aliorū Typographorum exempla secutus, tum præsertim Voluntati Illustrissimi Antistitis Premisliensis* VALENTINI *de Osino* WĘZYK *morem gerens, proprio Typographiæ sumptu & labore imprimi curavi. Hos si ad manum habueris atque assidue legeris, eximes profecto te ingenti labore, quem omnino subires, si quoties paulo intricatior quæstio occurrerit, non paucos Auctores evolvere deberes. Vale.*

CASUS CONSCIENTIÆ.
ANNO MDCCXXXII.
MENSE JANUARII.

CAS. I. PArochus parum ſtudiorum amans & neſciens quid agere debeat primis horis nocturnis, frequentat domum cujuſdam Parochiani, in qua coram pluribus inſtituit ſermones ſcurriles. Quæritur, an graviter peccet, & in quot ſpeciebus? Reſpondeo ad primam quæſiti partem, Parochum, attenta præciſe ſcurrilitate ſermonum, per ſe peccare ſolum venialiter. Ratio eſt, quia ſcurrilitas per ſe loquendo, ſive in verbis, ſive in geſtibus ſita ſit, dicit ſemper aliquam inhoneſtatem, ſicque per ſe ſemper importat culpā venialem; ergo, attenta præciſe ſcurrilitate verborum, peccabit venialiter. Ita La Croix, Eſcobar. &c. dixi: *attenta præciſe ſcurrilitate verborum*, quia ſi per exiguum amorem erga ſtu-

dium redderetur Parochus ad ſua miniſteria obeunda inſufficiens, clarum eſt peccare lethaliter. Dixi etiam *per ſe*, quia per accidens poterit mortaliter peccare, ut ex Reſponſione ad ſecundam p. quæſiti.

Reſpondeo ad ſecundam p. Parochum peccare peccato ſcandali, & contra illam virtutem, cui ſcurrilia opponuntur. Ratio eſt, quia cum Parochus teneatur paſcere populum exemplo, & ſit lux ſuper candelabrum poſita; ſcurrilia proferendo coram Parochianis, idem eſt, ac illos ad talia, vel ſimilia allicere, & invitare, in quo conſiſtit ſcandali malitia, & proxima occaſio ruinæ ſpiritualis proximi. Hoc peccatum ſcandali mortale erit, ſi Parochiani ex prolatione ſcurilium occaſionem ſumant mortaliter peccandi, ut docent DD. de verbo jocoſo à religioſo coram fœminis, quæ inde occaſionem mortalis peccati ſumere poſſint, quod facile evenire poſſet in Parocho tum attenta obligatione paſcendi populum exemplo, tum quia nugæ in ore ſæcularium, blaſphemiæ ſunt in ore Sacerdotum, ait S. Bernardus. Veniale vero peccatum erit, ſi Parochianis occaſio ruinæ venialis tantum præbeatur. Ultra peccatum ſcandali peccaret contra caſtitatem Deo promiſſam, ſi verba ſcurrilia fierent causâ delectationis venereæ, & ſic ſemper eſſet mortale; peccaret contra juſtitiam, ſi ſcurrilitas pro-

ximi famam denigraret, vel venialiter, vel mortaliter, attenta qualitate materiæ, & ſic diſcurrendo de aliis materiis, circa quas ſcurrilitas verſaretur. Hæc communia ſunt apud omnes.

CAS. II. Capellanus raras habens eleemoſynas pro Miſſis celebrandis, ſæpe ſvadet Pœnitentibus, medium tutius ad conſequendam æternam ſalutem, eſſe dationem eleemoſynarum pro celebrandis Miſſis in ſuffragium Animarum Purgatorii. Q. an recte agat, vel ſit reprehendendus.

Reſpondeo. Capellanum eſſe reprehendendum. Primo quia falſum docet; licet enim datio eleemoſynæ pro Miſſis celebrandis, in ſuffragium Animarum Purgatorii ſit medium valde utile ad ſalutem conſequendam, cùm ſit opus charitatis, & miſericordiæ, conſequenter opus meritorium, ſi concurrant circumſtantiæ ad meritum requiſitæ, ut docent DD. agentes de eleemoſyna; attamen non eſt medium tutius ita, ut præferendum ſit obſervantiæ mandatorum Dei. Tutius enim eſt ad ſalutem conſequendam mandata ſervare; quā ex liberalitate eleemoſynas impertiri, cum dixerit Chriſtus: *Si vis ad vitam ingredi, ſerva mandata.* Secundo eſt reprehendendus, quia ex circumſtantiis casûs, cum raras habeat eleemoſynas, ſatis aperte colligitur, talem eleemoſynarum ſuaſionem, & quidem frequentem,

non procedere ex pura charitate erga Animas Purgatorii, ſed potius ex motivo cupiditatis, & avaritiæ, à qua quam maxime abhorrere debent Clerici juxta ſacros Canones. Hinc S. Carolus in inſtitutionibus, quas habet in ordine ad adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentiæ, exprobrat pœnitentias Miſſarũ celebrandarum à Confeſſario impoſitas, cum facile valeant avaritiæ ſuſpicionem generare. Similiter in ultima Synodo Diœceſana de Sacramento Pœnitentiæ habetur: *Sint cauti Confeſſarii in imponendis pœnitentiis pecuniariis, ne venalis Sacramenti ſuſpicio naſcatur.* Dicendum ergo, eſſe reprehendendum.

CAS. III. Confeſſarius ſimplex ex incuria circa ſuum miniſterium non advertens expiraſſe tempus poteſtatis ſibi conceſſæ ad excipiendas Confeſſiones Sacramentales, per duos Menſes plures excepit. Q. An ullam incurrerit pœnam Eccleſiaſticam.

Reſpondeo. Nullam pœnam Eccleſiaſticam incurriſſe. Ratio eſt, quia non eſt in Jure communi, neque in Synodo Diœceſana expreſſa aliqua pœna Eccleſiaſtica contra Sacerdotes audientes Confeſſiones ſine juriſdictione, & approbatione ſui Ordinarii, conſequenter neque erit contra Confeſſarium, de quo in caſu. Eſt tamen certum, quod poſſet graviter Epiſcopus punire Sacerdotem audientem Confeſſiones ſine juriſdictione, & approbatione

tione ab ipso reportata, ut testatur Pignat. tom. 6. conf. 1. q. 4. dicens, transgressorem esse castigandum arbitrariè ab Ordinario, sicque posset graviter etiam punire Confessarium in casu, si ei constaret de incuria graviter culpabili.

MENSE FEBRUARII.

CAS. I. SAcerdos pulsabat Citharam, vel aliud instrumentum alliciens ad choreas ducendas in domo cujusdam amici, quod dum audirent Juvenes & Puellæ vicinæ, convenerunt ad instituendas varias saltationes, & iste tum precibus, tum oblatione munerum victus, pulsationem prosecutus est usque ad finem noctis. Q. An peccaverit, & ullam censuram incurrerit.

Respondeo. Sacerdotem in casu peccasse mortaliter, & pœnam suspensionis ipso facto incurrisse. Ratio primæ p. est, quia licet pulsare citharam in domo cujusdam amici non sit peccatum, in Sacerdote tamen pulsare citharam ad instituendas saltationes Juvenes inter & Puellas à gravi peccato non potest excusari. Etenim cum sit prohibitum Clericis choreis interesse, & quidem sub gravi, ut colligitur ex Trid. sess. 21. cap. 2. ubi statuit sancta Synodus, *ut quæ alias à Sum̃is Pontificibus & sacris Concil. de Clericorum vita; & honestate retinenda, de luxu, Clericis &c. sanci-*

ta sunt, in posterum iisdem pœnis, vel majoribus, arbitrio Ordinarii imponendis observentur, sequitur à fortiori, prohibitum esse Clericis choreis interesse citharizando, cum sic idem sit choreas tot malorum origines procurare, & promovere. Si autem est prohibitum, & quidem sub gravi, ut patet ex sensu verborum Tridentini, jam graviter deliquit noster Sacerdos, cum fecerit contra prohibitionem sub gravi obligantem. Neque dicatur, per accidens Juvenes, & Puellas ad saltationes accessisse, per quod videtur à peccato excusandus noster Sacerdos, Cont. est. Do per accidens accessisse, attamen statim ac Sacerdos advertit ad chorearum institutionem; debebat citharæ pulsationi finem imponere, non vero precibus, & munerum oblatione flecti ad annuendum Juvenum, & Puellarum votis de choreis instituendis, reclamante conscientia, per quod magìs apparet Sacerdotis grave peccatum.

Ratio secundæ partis aperte constat ex Synodo Diœcesana lib. 3. de vita, & honestate Clerici cap. 1 ubi habetur: *Musica instrumenta in choreis pulsare nec audeant sub pœna suspensionis ipso facto incurrenda.* Quare si hujus pœnæ notitia non caruit Sacerdos, illam incurrit.

CAS. II. Diaconus vocatus à parocho in die Purificationis B. M. ad obeundem munus suum

ſuum, renuit obedire; unde cum populi admiratione omittitur cantus Miſſ. cum Min. Q. An graviter, & in qua ſpecie peccati deliquerit.

Reſpondeo. Graviter peccaſſe Diaconum ſaltem peccato ſcandali, & inobedientiæ. Ratio eſt, quia cum Clerici aliquando teneantur exercere actus Ordinis ſuſcepti, ut omnes DD. una voce fatentur; ſequitur ſpecialem obligationem exercendi actum Diaconatûs habuiſſe Diaconum noſtrum vocatum in die Purificationis ad munus ſuum obeundem; cum ex una parte tunc nullus alius adeſſet, qui tale munus poſſet præſtare, ut colligitur ex terminis casûs, & ex alia parte omnia jam eſſent parata propter Miſſæ cantum de more. Si autem attenta tali circumſtantia, habuit ſpecialem obligatiomem exercendi munus ſuum, ſequitur ipſum peccaſſe, cum à Parocho vocatus officium ſuum præſtare renuerit: & quia tale peccatum ex natura ſua præbuit occaſionem Parochianis malè judicandi de Eccleſiaſticis, & detrahendi de perſonis Deo dicatis, & parvi imò nihil pendendi functiones Eccleſiæ, & ſacras Ceremonias, ſequitur etiam peccaſſe graviter, & quidem peccato ſcandali, ut patet, & inobedientiæ, cum Parochus ſit Paſtor, & Superior. Dixi *ſaltem*, quia ſecundum diverſas circumſtantias, quæ in facto poſſent occurrere, poſſet eſſe etiam alterius peccati reus.

CAS.

CAS. III. Dum duo Tonſurâ initiati luderent aleis, jurgium ex fraudibus invicem in ludo patratis, inter ſe excitarunt, & ſe percuſſerunt, non advertentes pœnam cenſuræ, quam incurrebant. Q. An revera illam incurrerint.

Reſpondeo. Cum diſtinctione, (prius tamen ſupponendo illos tonſurâ initiatos eſſe puberes, conſequenter non exemptos à pœna excommunicationis, ut ſunt impuberes per cap. 1. & 2. *de delictis puerorum*) vel percuſſio talis fuit, ut fuerit peccatum mortale; tum internè, tum externè; vel non? ſi non, cenſuram non incurrerunt, quia excommunicatio, cum ſit pœna gravis, grave peccatum ſupponit; & cum ſit pœna Eccleſiaſtica, ſupponit peccatum externe grave, cum peccata mera interna ſoli Deo punienda reliquuntur; ſi vero peccatum fuit mortale, tum externè, tum internè, iterum diſtinguo: vel non advertentia fuit vincibilis, vel invincibilis? ſi invincibilis, quatenus antecedenter nullam habuerint advertentiam ad ſtatum Clericalem, vel nullum ſubortum fuerit dubium tempore rixæ; tunc cenſuram non incurrerunt, quia ut teſtantur Sanchez, & Suarez, quæ dicuntur de ignorantia excuſante à peccato, & à pœna, valent etiam de inadvertentia, & oblivione; unde ſi ignorantia invincibilis excuſat, ita & inadvertentia invincibilis, cum qua non ſtat

con-

contumacia; si vero inadvertentia fuit vincibilis, excommunicationem incurrerunt propter oppositam rationem.

MENSE MARTII.

CAS. I. CUm quidam Concionator in omnibus Ecclesiis, ad quas missus fuerat in Montanis ardore magno semper prædicaret Jejunium; Parochus, apud quem sumere debebat refectionem, præparavit ipsi pro prandio solam polentam ex Farina Castanearum confectam, dicens, nullum alium esse cibum in Montanis; unde Concionator sequenti die, nedum desiit consuetam concionem facere, sed & laxavit habenas, dicendo, Montium incolas ad nullum Jejunium teneri. Q. An sit laudandus Parochus, & condemnãdus Concionator.

Respondeo. Parochum laudandum, Concionatorem reprehendendum. Primæ partis ratio est. quia; stando terminis casûs, Parochus pure ex joco ita se gessit cum Concionatore, ut hic practice cognita qualitate ciborũ, quibus communiter vescuntur habitantes in Montanis, populum suum miserum, & sola polenta ex necessitate contentum, solita rigida concione jejunii scrupulis non angeret; si autem ex joco ita se gessit, & ut sic consuleret quieti suæ parœciæ, quis non videt esse potius laudandum? Ratio secundæ partis est, quia

Con-

Concionator generaliter asserendo Montium incolas ad nullum jejunium teneri, falsum docuit; etenim licèt Montium incolæ, qui unice Castanearum polenta vescuntur, non teneantur ad jejunium, sicuti non tenentur, ut docet Tambur. cum aliis, qui unice pane, & aqua, vel etiam vino vescuntur; cum tales sufficiens prandium habere non videantur, quod à fortiori videtur militare de sola polenta, quæ quidem cibus est satiativus, sed experientia parum nutritivus; tamen dantur aliqui in Montanis, qui cùm unica Polenta non sint contenti; aliis cibis vescantur, certe à lege jejunii non eximuntur. Reprehendendus est ergo Concionator, quia sic generaliter loquendo falsum dixit.

CAS. II. Fures, nocte præcedenti diem Festum, furati sunt à Sacrario omnia Indumenta sacra, præter illa coloris nigri. Q. An Parochus, mane sequenti ad satisfaciendum votis Populi possit illis uti, imo an teneatur.

Respondeo. Præmissa narratione furti, ad tollendam admirationem in populo, & data impossibilitate habendi Vestes, die festo secundum Rubricas proportionatas, posse, & teneri celebrare. Ratio primæ partis est, quia ex una parte quoad colores paramentorum, non apparet latum esse grave præceptum, teste Suarez de Sacr. & Homob, de exam. Eccl. p 1. quæst. 144.; quod si in Missali certi colores

lores pro certis temporibus ſtatuuntur, eſt ſolum regula directiva; ex alia parte adeſt rationabilis cauſa, quæ eſt obligatio ſatisfaciendi præcepto in ordine ad ſacrum tum in Parocho, tum in Populo, quæ cauſa ſufficit, ne Parochus etiam venialiter peccet, ut peccaret rationabili cauſa non exiſtente, cùm faceret contra Rubricas ratione magnæ convenientiæ receptas, & per ipſum bonus ordo turbaretur. Ita Gauant. Diana. Tambur. Ratio ſecundæ partis eſt, quia ſi rationabili exiſtente cauſa, nec venialiter Parochus peccaret tali utendo paramento, jam urget Præceptum audiendi Sacrum, ſi urget, non eſt, cur Parochus non teneatur cum talibus paramentis Miſſam celebrare pro præcepti adimpletione.

CAS. III. Ceciderat ex rupe Saba, cum eſſet ebrius, vocatur Confeſſarius ad eum ſenſibus deſtitutum, & creditum proximè moriturum, abſolvendum. Q. An, ſi iſte illum intelligat ebrium, poſſit eum abſolvere.

Reſpondeo. Cum diſtinctione, vel Parochus eſt moraliter certus, quod Saba, qui eſt ſenſibus deſtitutus, & titulo ebrietatis rationis impos, è rupe ceciderit in peccato, puta quia ſolitus fuit ſe inebriare, & pluries correptus noluit emendari, & tunc dico neque ſub conditione eſſe abſolvendum, eo quia Saba nullo modo poteſt prudenter præſumi attritus, &

ſine

ſine attritione ſaltem præſumpta nullo modo impendi poteſt abſolutio, ita communiter teſte Tambur. qui tamen quaſi oppoſitum ſentit. Vel non eſt moraliter certus, quod Saba ceciderit in ſtatu peccati, eo quia, cum chriſtiane vixerit, nec ebrietatis vitio fuerit devictus, præſumi poteſt non culpabiliter ſe inebriaſſe, ſed per accidens, tunc ſecundum benigniorem ſententiam Recentiorum ex præſumpta attritione, poſita conditione, *ſi es capax:* dico poſſe abſolvi.

MENSE APRILIS.

CAS. I. IN Brevi ſacræ Pœnitentiariæ committitur Viro diſcreto, vel ſupplicanti Confeſſario, facultas diſpenſandi ſuper impedimento affinitatis, orto ex copula cum Matre mulieris ducendæ; at dum Commiſſarius exequitur commiſſionem, detegit copulam fuiſſe cum Sorore, & ex errore Scribentis fuiſſe ſupplicatum pro diſpenſatione ſuper impedimento orto ex copula cum Matre. Q. An poſſit exequi Breve, vel aliud debeat procurari.

Reſpondeo. Poſſe exequi, Ratio eſt, quia licet ad valorem diſpenſationis exprimi debeat; an affinitas ſit in linea transverſali, ut docent Sanchez, De Juſt. & Reinf. eo quia vel non datur diſpenſatio in linea recta affinitatis ex copula licita, vel ducere affinem in

linea

linea recta indecentius ſit, quã in linea transverſali; Quando tamen affinitas oritur ex copula illicita, non eſt neceſſaria expreſſio lineæ rectæ, vel transverſalis, cum ex copula illicita non oriatur major notabiliter reverentiæ obligatio ex linea recta, quam ex transverſa, ut docent cit. DD. ſed in caſu affinitas orta eſt ex copula illicita, ergo non fuit neceſſaria expreſſio lineæ, ſi autem hæc expreſſio non fuit neceſſaria, ſequitur expreſſionem unius lineæ pro alia non vitiare diſpenſationem, cum ſic vitium non ſit circa neceſſario in ſupplicatione exprimenda. Reinf. tom. 4. p. 181. n. 198.

CAS. II. Druſilla ſciens, Maritum ſuum coitum habere frequentem cum Belluis, vellet ab eo ſeparari; unde conſulit Confeſſarium, an ſibi liceat procurare divortium. Q. Quid iſte debeat illi reſpondere.

Reſpondeo. Pro veritate debere reſpondere Druſillæ, ei licere procurare divortium, quoad thorum, & habitationem. Ratio eſt, quia etiam per copulam beſtialem, & beſtialitatem, ſive activam, ſive paſſivam caro dividitur in aliam carnem contra Matrimonii fidem, exigentem, ut ſint duo in carne una. Ita Sanchez. Pont. Covar. Girib. Dixi *pro veritate*, quia Confeſſarius debet mulierem hortari, ne divortium procuret propter incovenientia, quæ inde ſequuntur.

CAS.

CAS. III. Syrus novit, Uxorem ſuam fuiſſe vi, & dolo corruptam à Paſquali, unde minus ab hoc exigit pretium adulterii. Q. An Paſqualis in conſcientia teneatur hoc dare.

Reſpondeo. Non teneri. Ratio eſt, quia injuria irrogata Marito, non eſt pecunia reſtitutione comparabilis, ſed ſolum ſatisfactione exhibenda per ſigna doloris, & per veniæ petitionem, ita exigente Marito, ſecus non exigente, cum talis ſatisfactio potius pudorem, & verecundiam affert Marito, unde nihil ſolvere tenetur Marito, maxime cum hoc in jure reprobetur, ne Maritus videatur ſuæ Uxori lenocinium facere, Leſ. Lug. Girib. de reſt. tract. 2. dub. 8.

MENSE MAII.

CAS. I. PArochus in Diœceſi ſciens, Parochianum ſuum largiri quotannis eleemoſynam pingvem Templo B. M. dicto de S. Luca, propriæ vero Eccleſiæ nil fere conferre, ipſum acriter objurgat, dicens, ejus obligationem eſſe erga iſtam, non erga illud. Q. an ullam patraverit culpam, & in qua ſpecie, ſi patravit.

Reſpondeo. Generaliter loquendo, & præſcindendo à particularibus circumſtantiis, cũ ſermo ſit do eleemoſyna libera, ut patet cum ſit de eleemoſyna pingvi, peccare Parochum. Ratio eſt, quia Parochus noſter acriter ob-

jurgando Parochianum, absque causa illum offendit; etenim talem eleemosynam elargiendo Templo B. V. dicto de S. Luca, nulli faceret injuriam, sed ex mera devotione hoc ageret, maxime cum etiam Ecclesiæ Parochiali aliquam, licet tenuem, faceret eleemosynam, ut colligitur ex illius verbis *propriæ Ecclesiæ nil fere conferre*; si autem nulli faceret injuriã, clare constat non esse objurgatione dignum, sicque Parochum illum acriter objurgando male agere, & peccare. Hoc peccatum esset contra justitiam, ut patet; esset contra mansvetudinem, cum sit Parochus; alias etiam specie malitias habere posset juxta diversum objurgandi finem, cum finis specificet actum.

CAS. II. Sacerdos nullam fere præparationem Sacro præmittens, ut plurimum hoc distracte celebrat, & raro habet intentionem actualem consecrandi. Q. an lethaliter aliquãdo peccet.

Respondeo. Nullam Sacro præparationem præmittendo, cujus nomine orationes juxta rubricam Missalis intelliguntur, per se loquendo non peccare graviter, eo quia illa verba *pro temporis opportunitate*, quæ habentur in rubrica, satis denotant nullum adesse præceptum illas preces recitandi, ut not. Gibr. & Tamb. de Sacrificio Missæ; si autem non est præceptum, neque est peccatum. Di-

xi per ſe loquendo, quia ſi ex omiſſione talis præparationis per accidens ſequatur diſtractio in celebratione, ut colligitur ex terminis caſus, tunc poſſet graviter peccare, ſi diſtractio eſſet notabilis, eo quia nolens ſe præparare ſciens ex tali omiſſione oriri notabilem diſtractionem in celebratione Sacrificii, idem eſſet, ac velle talem notabilem diſtractionem in cauſa, quod eſt velle peccatum. Etenim ſi in Miſſa notabilis diſtractio actualiter voluntaria in Canone, vel conſecratione, aut ſumptione, eſt peccatum grave, ut DD. aſſerunt Tamb. tum propter magnam irreverentiam in Sacrificio, quo quis poſitetur Deum eſſe ſumme venerandum, tum propter periculum errandi, quod practice vix abfuerit; ita erit peccatum grave talis notabilis diſtractio voluntaria ſolum in cauſa. Quod tamen non militat de intentione actuali, cum ad Euchariſtiam valide & licitè conficiendam ſufficiat, juxta communiſſimam, intentio mere virtualis, qua ſane etiam deficiente, nedum graviter peccaret, ſed nec Euchariſtiam conficeret.

CAS. III. Parentes cujuſdam Viduæ clauſam eam tenent in domo, & aliquando eam verberant, ut deſiſtat à propoſito ducendi Maritum Juvenem pauperem, & conditione infamem. Q. an poſſint excuſari à gravi.

Reſpondeo. Poſſe excuſari. Ratio eſt, quia ex una parte cum non poſſit ſine peccato filia

con-

contrahere cum infami, ex cujus matrimonio ſequitur familiæ dedecus, & ad dedecus conſequuntur ſcandala, & diſcordiæ, ita Parentes illud poſſunt impedire, absque violatione libertatis matrimonii, cũ filii liberi tantum ſint ad contrahendum ſine peccato, ut expreſſe docet Layman, de ſponſ. tract. 10. p. 1. c. 2. & ex alia p. cum parentes habeant naturalem poteſtatem, & jus moderatis coercitionibus filios corrigendi, etiam in vinculis privatim detinendo, & moderatè verberando, ut ſentit cum D. Thom. Leand. in 4. præcep. Decal. diſp. 7. quæſt. 6. & 7. ſatis infertur, poſſe etiam tenere clauſam filiam in domo, & aliquando moderatè verberare, ne peccet ſic contrahendo. Neque obſtat filiam eſſe viduam, quia ſi poteſtas taliter coercendi extenditur ad filios emancipatos, & hoc jure ſanguinis, ut teſtatur Boſſius innumeros allegans DD. etiam extenditur ad filiam licèt viduam, quæ parentibus ſubjecta ſupponitur. Melius tamen agerent Parentes Judicis auctoritatem implorando, cum difficile ſit, agendo de verberibus, moderatè ſe gerere erga filiam, tum attenta qualitate ſexûs, tum attenta parentum indignatione.

MENSE JUNII.

CAS. I. ARchipresbyter, propter expensas factas in visitatione sui Ordinarii, voluit a Parochis sui Plebanatûs, titulô majoris incommodi a se passi, plus, quám iusta taxa permitteret. Q. an possit retinere, quod obtinuit?

Respondeo. Non posse retinere. Tum quia illud majus incommodum est onus annexum honori Archipresbyteratûs; unde illud de jure pati tenetur: tum quia ex terminis casûs habetur, quod taxa fuerit justa, & quod aliquid voluit supra justam taxam, hoc dato clarè constat, illud plus esse injustè volitum, & retentum, cúm omne volitum, supra justum, sit injustum, injustè autem volitum nequit justè retineri.

CAS. II. Unus ex dictis Parochis obligavit suos Parochianos sibi aliquid contribuere pro præfatis expensis. Q. an licite?

Respondeo. Illicitè se gessisse. Ratio deducitur ex Barbosa de offic. & potest Episc. alleg. 73. referente Decretum S. C. in quo habetur, *si esset consvetudo, ut communitates procurarent Episcopum visitantem, servanda est, quamdiu voluerint, ipsæ tamen cogendæ non sunt, si recusent.* Ex quibus verbis infertur, si illicite agerent Parochi obligando Laicos ad mini-

stranda

ſtranda victualia Epiſcopo viſitanti ſi adeſſet miniſtrandi conſuetudo, multo magis illicite ageret Parochus, ubi talis conſvetudo non eſt CAS. III. Alter ex eisdem dixit pluribus, & in Diœceſi, & in Civitate, quemdam ex Convisitatoribus deputatis fuiſſe nimis rigidum, ſcrupuloſum, & malo animo affectũ contra ſe in decretis conditis, licèt revera decreverit ſolũ, quod ejus officium, & neceſſitas Parœciæ poſtulabat. Q. an graviter peccaverit, & ſit obligandus ad canendam palinodiam, ſeu ſe retractandum.

Reſpondeo primò. Parochum dicendo quendam ex Conviſitatoribus fuiſſe nimis rigidum, & ſcrupuloſum, non peccare graviter, quia ſic potiùs laudat, quàm offendit Conviſitatorem, cùm talia verba apud homines communiter idem ſonent, ac eſſe attentum, & delicatæ conſcientiæ.

Reſp. 2. Parochum addendo Conviſitatorem eſſe malè affectum contra ſe in decretis, graviter peccare. Ratio eſt, quia idem eſt ac dicere, fuiſſe injuſtum, & ex odio, injuſta edidiſſe decreta, quod eſt famam proximi denigrare, tum ratione injuſtitiæ appoſitæ, dum decreverit ſolum ea, quæ Paræciæ neceſſitas poſtulabat, ut patet ex terminis caſûs, tum attenta dignitate perſonæ, morum integritate, & doctrina præſtantis, utpote in partem ardui negotii paſtoralis viſitationis ab Ordinario delectæ;

 Quod

Quod maximè in detractione attendendum est, cùm sæpe detractio levis in se, gravis evadat, attenta personæ qualitate, ut ex Leff. Andrea a M. Dei. Respondeo tertiò: Obligandum esse ad se retractandum, cùm hæc sit detractoris obligatio.

MENSE JULII.

CAS. I. DIstulit agricola contra voluntatem Domini metere triticum; interea cecidit grando, quæ totam fere devoravit messem. Q. ad quam compensationem agricola sit obligandus?

Respondeo cum distinctione; Vel agricola fuit in mora theologicè culpabili, sufficiente ad grave peccatum? Vel non? Si primum? obligandus est agricola ad compensandum damnum ad ratam partes, speratæ messis, arbitriô viri prudentis, & periti; quia fuit vera causa damni. Ita communiter. Si non fuit in mora culpabili? quatenus triticum nondum esset aptum ad messe vel quia impotens esset ad habendos operarios, & similia, & sic ad nihil est obligandus agricola, quia damnum mere ex accidenti evenit, & Domini imperium de tritico metendo erat irrationabile; ad damnum autem mere casuale neminem teneri, est sententia communis.

CAS. II Callistus egens, mille libris censum constituit super prædium reddere

solitū triginta duntaxat annuas; & obligat se ad dandum quotannis alias decem; vel viginti, quas eruet ex industria sua. Q. an iste contractus sit licitus?

Respondeo. Esse illicitum. Ratio est quia ille contractus est illicitus, in quo committitur usura, sed in præfato contractu ita est, etenim census iste saltem partialiter fundatur super personam, considerando industriam, ut fructum personæ, census autem fundatus supra personam fœneratitius est, ut constat ex Bulla Pii V. *Cum onus Apostolicæ servitutis*, quæ fœneratitios judicat census non fundatos supra rem immobilem; cujusmodi sanè non est persona.

CAS. III. Mutuaverat Proculus Floriano centum aureos, & accepit ab eodem in pignus prædiunculum, ex quo mutuatarius nullum capiebat fructum; at mutuans ita coluit, ut non paucos perciperet. Q. an iste, deductis expensis, & labore, debeat illos in sortem sibi debitam computare?

Respondeo. Fructus prædiunculi debere computare in sortem sibi debitam, sunt enim fructus naturales agri, qui detractis expensis pertinent ad Dominum agri, qui in casu est Florianus mutuatarius, qui unicè prædiunculum tradidit in pignus Proculo

ob

ob ſui crediti ſecuritatem, non alia ratione. Ita communiter Cont. Sotum.

MENSE AUGUSTI.

CAS. I. CApellanus cujusdam oratorii, juſſus á Patrono procuravit tempore viſitationis commodari ſibi varia indumenta ſacra ab aliis, ne viſitatores conderent aliquod decretum indecorum Patrono. Q. an & cujusnam criminis reus ſit Capellanus?

Reſpondeo. Peccaſſe primò, contra juſtitiam, quia cúm Patronus oratorii, in quo fieri debet Sacrum, teneatur ex juſtitia providere indumenta ſacra apta, & decentia ad Sacrum faciendum, ut ex Barboſ. & Diana, & illa non providerit, cùm veſtes oratorii ſupponantur attritæ, út colligitur ex mandato Patroni, & ex timore Capellani, ne Viſitatores conderent aliquod decretũ Patrono indecorum, jam Capellanus commodando alia indumenta, cooperatus eſt injuſtitiæ Patroni, ſic cooperando, injuſte ſe geſſit, & injuſtitiam commiſit, ut docent DD. de cooperante. Secundò, contra Religionem, quia cùm Religio reſpiciat cultum Dei, & res ſacræ, út ſunt indumenta Sacerdotalia, ad cultum Dei pertineant, ſequitur Capellanum alia indumenta commodando, egiſſe contra cultum Dei, impedimentum apponendo, ne Viſitatores

debito

debito decreto cultui Deo per sacras vestes debito consulerent, quod sanè est contra Religionem peccare. Tertiò, etiam peccatô simulationis, cúm taliter egisse, fuit Superiores decipere.

CAS. II. Confessarius, vocatus ad excipiendam confessionem moribundi, invenit ipsum esse illaqueatum excommunicatione reservata Summo Pontifici; unde nolebat absolvere, nisi juraret se præsentaturum, si convalesceret, quod juramentum nolens ille facere, inabsolutus decessit. Q. an Confessarius graviter deliquerit?

Respondeo. Negativè. Ratio est, quia à pœnitente non puero, qui in mortis articulo absolvitur à Sacerdote aliàs non habente facultatem absolvendi extra mortis articulum, extorquendum est, si fieri potest (hoc est, nisi pœnitens sit, sensibûs destitutus) Juramentum se se, sublatô impedimentô non perpetuô, præsentandi quamprimúm commodè poterit Superiori, ut colligitur ex cap. eor. de sententia excommunic. in 6. Hæc sunt verba Bonac. de cens. disp. 1. quæst. 3. num 11. Ex quibus infertur in Confessario esse obligationem exigendi tale juramentum, consequenter in pœnitente esse debitum, si autem adest debitum, & non vult jurare, cùm possit, signum est; non esse paratum

ad

ad obediendum, sicq; esse indispositum, si autem est indispositus, non malè se gessit absolutionem denegando.

CAS. III. Parochus non habens, nisi famulá, nescienté pulsare campanas, omittit dare signum Salutationis Angelicæ in aurora, & in meridie. Q. An sit excusandus, vel graviter delinquat in officio suo post concessionem indulgentiæ Benedicti XIII.

Respondeo. Graviter non delinquere in officio. Ratio est, quia nullibi reperitur hoc præceptum obligans sub gravi. Curare tamen debet Parochus, quantum potest, ut suo tempore dentur signa Salutationis Angelicæ, cum Pastori debeat cordi esse, mediis non solúm necessariîs, sed etiam utilibûs, ùt sanè sunt indulgentiæ, populum suum ad æternam salutem dirigere.

MENSE SEPTEMBRIS.

CAS. I. QUidam Clericus mensibus præcedentibus Augustum lusit pluries ludo alearum cum cauponario ea conditione, ut quoties fuisset lucratus, toties ei fuisset paratum spleudidum prandiũ & toties hoc solveret, quoties amitteret. Semper vicit Clericus at cauponarius intelligens, Clericis ludum alearum esse interdictum, recusavit prandia, de quibus convenerant, parare. Q. An justè recusaverit?

Respondeo. Justè recusâsse. Ratio est, quia, qui ludô vetitô aliquid perdidit,

perdidit, ſtando in jure communi, ſolvere non tenetur, ut colligitur, *ex L. Alaerum.* Leſſ., Covar, Molin, ſed in caſu cauponarius luſit ludô vetitô Clericis, & quidem ſub gravibus pœnis, etenim, licèt Clerici aleis ludentes moderatè, & recreationis gratiâ excuſentur à peccato, ut docent Bonac., Roſign. Layman. cum in hoc ſenſu jura etiam quoad Clericos videantur a ſuo rigore ceſſaſſe, tamen Clerici ſæpe aleîs ludentes, ita, ut attenta conſvetudine verè dicantur aleatores, graviter peccant, cum hoc ſit ſpecialiter prohibitum Clericis in cap. Cleric. de vit. & honeſt. Cleric. & in Trid. ſeſſ. 22. de refor. cap. 1. non obſtante quacumque conſvetudine, quæ corruptela potius dicenda eſt cum Sanchez, & Molin. quam conſvetudo; porro Clericus noſter aleîs luſit *pluries*, & ſic habetur conſvetudo ludendi: *luſit ſplendidum prandium*, & ſic habetur ludus immoderatus, ergo cauponarius luſit ludo prohibito Clericis, adhuc prohibitione vigente, ſicque non tenetur ſolvere. ſicuti nec debuiſſet ſolvere Clericus, ſi perdidiſſet, debet enim quoad ſolvendum eſſe æqualis utriusque conditio, ſi autem non tenebatur ſolvere, juſtè etiam ſolvere recuſavit.

CAS. II. Præfatus Clericus non potens prandia lucrata obtinere, timens exprobrari a Superiore, ſi ad ipſum haberet re-

recurſu, procuravit ſibi in bonis cauponarii compenſationem. Q. An tuta conſcientia id fecerit?

Reſpondeo, Negativè. Ratio deducitur ex reſolutione primi caſûs. Ad validam compenſationem debet inter alias conditiones, creditum eſſe certum, & liquidum, út docent fere omnes cum Diana, Leſſ. Molin. at in caſu, dato, quod cauponarius non habuerit obligationem ſolvendi, conſtat creditum nedum non eſſe liquidum, ſed nullum adeſſe, ergo Clericus non tutâ conſcientiâ ſibi compenſavit.

CAS. III. Sciens cauponarius, quod fecit Clericus, recurſum habuit ad Superiorem, ut ejus officio bona, in quibus ille ſibi compenſavit, redderentur. Q. An juſta foret petitio talis reſtitutionis?

Reſpondeo, Affirmativè. Ratio deducitur ex dictis: Si Clericus non potuit validè compenſare, quia nullum habebat creditũ erga Cauponarium, & ſibi compenſavit, jam læſit jus reale cauponarii, læſum autem in jure ſuo reali quis non videt, poſſe juſtè in judicium agere, ut ei fiat ablati reſtitutio.

MENSE OCTOBRIS.

CAS. I. ARchibresbyter habens pro certo,, omnes obſtetrices ignaras eſſe formæ baptizandi, vel intentionis neceſſariæ, baptizat omnes Parvulos, qui

qui ad ſe feruntur pro Cæremoniis, ſub conditione, nulla facta interrogatione circa baptiſmum collatum. Q. An licitè?

Pro reſolutione hujus Caſûs legatur eruditiſſima Notificatio Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi Principis noſtri Archiepiſcopi ad Parochos tranſmiſſa in ordine ad obſtetrices, circa materiam Baptismi, & ibi clariſſima habetur ad caſum reſponſio.

CAS. II. Parochus nullum librum ſervat confirmatorum, ſub prætextu, quód multi ſuæ Paræciæ ducantur à Parentibus ad ſuſcipiendam confirmationem, ubi miniſtratur absque ſui participatione. Q. An ſic delinquat graviter, vel leviter in officio?

Reſpondeo cum Poſſevino de offic. Parochi cap. 12. n. 42. delinquere graviter. Ratio Poſſevini eſt, quia idem judicium ferendum eſt de libro confirmatorum, ſicuti de baptismo, & matrimonio, ſi negligente Parocho omnes negligant adnotare confirmatos, & confirmatorum patrinos, ſed Parochum non habere librum de baptismo, & matrimonio, eſt peccatum grave, cúm ſit contra præceptum Trident. ſeſſ. 24. de ref. cap. 2. ergo eſt peccatum grave non habere librum confirmatorum, & ſicuti non excuſaretur Parochus à gravi culpa dato quocumque prætextu in primo caſu; ita nec excuſatur in ſecundo; cúm ſit ejus officiofficii-

officium. Major propositio non probatur a Possevino, potest tamen sic probari, quia tam oritur impedimentum dirimens ex confirmatione, sicuti ex baptismo &c. tam est irreiterabile sacramentum confirmationis, ac baptismi.

CAS. III. Dum venditor musti nocte hoc duceret ad emptorem; prope civitatem advertit, per medietatem fluxisse; unde ne emptor conqueratur, implevit continens aquâ. Q. An sit obligandus ad aliquam, & quam refectionem.

Supponendo venditorem musti habuisse obligationem ducendi talem musti mensuram, ita ut emptio fuerit conditionata; nempe dabo tot nummos pro tali mensura musti domum meam ducta, ut communiter practicatur, Respondeo primò. Certissimè teneri ad aliquam refectionem, tum quia vendit aquam pro musto, tum quia per talem aquæ mixtionem mustum fit deterius, quod sanè est emptorem culpabiliter damnificare; ex damno autem culpabili ad refectionem teneri, nemo est ex Moralistiis, qui hoc inficiatur. Respondeo secundò, Vel mustum per aquæ mixtionem ita deterioratur, ut inutile sit Emptori, qui mustum emit. vel ad conservandum vel ad alios effectus, ad quos habendos requiritur mustum perfectum, & sic tenetur ad refe-

ctio-

ctionem integram, cùm emptor in integrum damnificetur. Ita Girib. de empt. D. Th. Vel mustum per aquæ mixtionem non redditur totaliter inutile emptori, & sic tenetur reficere ad ratam damni pretium pro aqua reportatum Emptori, restituendo ut servetur æqualitas inter datum & acceptũ

MENSE NOVEMBRIS.

CAS. I. DUo juvenes inter se amici anhelabant ad nuptias cujusdam puellæ, & ne læderent amicitiam, convenerunt ad invicem, vt qui primus fuisset illam osculatus, illas procuraret, & alter cederet. Uterque ivit, at quĩ primus oscula tentavit infigere, illa recusante non potuit. Unde alter jus ad nuptias procurandas prætendit. Q. cuinam sit adjudicanda prælatio?

Respondeo. Nulli adjudicanda est prælatio. Ratio est, quia conventio fuit de osculo infigendo, non de pura tentatione osculum infigendi, cùm autem, & de eo, qui osculum infigere tentavit, & de eo qui non tentavit, verum sit dicere, non est puellam deosculatus, neuter posuit conditionem in esse, sicque nulli adjudicanda est prælatio.

CAS. II. Dum quis venaretur in nemore alieno sine canibus, creditus fuit à Domino nemoris grassator viarum, unde, & occisus. Q. An occisor possit absolvi à simplici confessario?

Res-

Reſpondeo. Poſſe abſolvi. Ratio eſt, quia homicidium, quod cadit ſub reſervationem, eſt homicidium voluntarium, ſcilicet apenſatum, & ſtudioſè procuratum, tale autem non eſt homicidium in caſu, eo quia Dominus nemoris credens venatorem eſſe graſſatorem viarum, hinc timens, licet ex falſa apprehenſione de ſua vita, illũ occidit potiùs ex vitæ timore, & quodammodo in defenſionem, licèt cum exceſſu moderaminis inculpatæ tutelæ, quàm ex malo animo, dolo, & ſtudio; qui autem ita occidit, non incidit in caſum reſervatùm, notat Girib. Rotar, cùm Mazzuch. unde poteſt à ſimplici confeſſario abſolvi.

CAS. III. Habens quidam canem manſvetum deambulabat per montium cacumina, ubi cum eſſent plures oves, canis eas deterruit, & ruerunt præcipites de vertice montium. Q. An teneatur damna reficere ovium Domino?

Reſpondeo, Negativè. Ratio eſt, quia, ut quis teneatur damnum reficere, dammum debet eſſe culpabiliter illatum, & non merè per accidens, ut cum Rebel. Leſſ. &c. ſed in caſu damnum illatum Domino ovium eſt absque culpa, & mere per accidens, etenim cum canis ſupponatur manſvetus, Dominus canis nullo modo prævidit, nec potuit prævidere terrorem, ovibus incuſſum, cum oves deterrere non ſit canis man-

mansueti, sed ferocis, ergo non teneturDomino ovium damna reficere.

MENSE DECEMBRIS.

CAS. I. OBtenta á Confessario, & executioni demandata facultate dispensandi Bertam super impedimento dirimente ante matrimonium contracto, cũ sit Conjugi, postquàm eam conduxit, invisa. Q. quid sit ei suggerendum ad matrimoniũ de novo ineundum, vel convalidandum.

Respondeo. Necessariam esse renovationem consensûs, & cum litt. Apost. apponatur clausula; *ut alter conjux certior fiat de nullitate primi consensus, & tunc ab utroque conjuge renovetur*, suggerendum est etiam debere certiorare maritum de nullitate primi consensûs, non tamen causâ talis nullitatis recensitâ, et deinde novum mutuum consensum habere. Hæc est sententia practicanda, & quam communiter tuentur DD. út videre est apudGirib. de matr. tom. 7. cap. 18. de disp. impendit. matr. Neque obstat; quód fæmina de præsenti sit viro invisa, quia hoc solum probat magna dexteritate vel per amicum, vel per Confessarium debere virum certiorari de nullitate matrimonii, non veró probat ad ineundum, vel revalidandum matrimonium sufficere uti quibûsdam formulîs á DD. relatîs, & multó minus copulam habereaffectu maritali, cum

hic modus nullo modo sit literis Sac. Pœnitentiariæ conformis. Quidquid dicat P. Sanchez cum aliis oppositum tamquam probabile sustinentibus.

CAS. II. Parochus vocatus ad ministranda Sacramenta graviter infirmo, invenit eum esse phreneticum, & non posse ei ministrari, nisi Extremam Unctionem, ad quam etiam ministrandam necesse est vinculis eũ constringere. Q. An Parochus debeat ejus domesticos compellere ad tale officium peragendum?

Respondeo. Debere compellere. Ratio est, quia ex una parte, Parochus tenetur ministrare Extremam Unctionem infirmo, qui absque ullo Sacramento est proximè moriturus, quia in tali casu hoc Sacramentum est illi necessarium juxta Dianam, Sanchez, Palao, & ex alia parte phreneticus, qui habuit perfectum usum rationis, est capax hujus Sacramenti, ut ex Rit. Rom. si absit periculum irreverentiæ, ad quam cavendam posse phreneticos ligari, notant gravissimi DD. cum Aversa, teste La Croix de Extrema Unctione num. 2110; eo autem ipso, quod phreneticus est capax hujus Sacramenti, & ligari potest ad cavendam irreverentiam, & Parochus ministrare tenetur, potest, & debet compellere domesticos, ad illum ligandum, quia est unicus

mo-

modus, unicumque remedium & quidem licitum, quo obligationi ſuæ valeat ſatis facere, & Infirmi ſalutem procurare.

CAS. III. Silveſter pauperrimus, & habens copioſam familiam, ut cum hac poſſit pellere rigidum tempeſtatis frigus, quærit modo in uno, modo in alio prædio ligna comburenda; at, cum non inveniat arida, & infructifera, cædit, & aufert fructifera; vel quæ poſt paucos annos eſſent valde utilia Domino. Q. An ſit tolerandus, vel acriter reprehendendus.

Reſpondeo cum diſtinctione. Vel familia Silveſtri indigens lignis ad pellendum frigus eſt conſtituta in extrema neceſſitate lignorum, ita ut ſine talibus lignis habeatur probabilis timor periculi vitæ: vel eſt conſtituta ſolum in gravi neceſſitate; ſi primum, tolerandus eſt Silveſter, quia in tali neceſſitate omnia ſunt communia. & ſicuti in ſimili caſu Dominus arborum illas cæderet, & combureret, quamvis eſſent fructiferæ, cum nullo alio modo ſuæ extremæ indigentiæ valeret occurrere, ita tolerari debet Silveſter, ſi illas cædit, & combuſſit. Si vero ſecundum dicatur; eſt reprehendendꝰ, ut clare conſtat ex propoſitione damnata ab Innoc. XI., quæ eſt trigeſima ſexta in numero.

ANNO MDCCXXXIII.

MENSE JANUARII.

CAS. I. Titius providit venenũ Bertæ conjugatæ, cum qua plura scienter patraverat adulteria, firmiter tenens eo uti velle ad occidendos mures, quos ei valde noxios esse sciebat. Berta, cum esset quadam die graviter a Marito verberata, ei tradidit tale venenum, ex quo periit; modo vellet contrahere Matrimoniũ cum Titio. Q. An possit.

Respondeo. Vel Berta habuit animum ducendi Titium; vel non: si habuit, non potest, si non, potest. Ratio primæ partis est; quia sic habetur tum Viricidium effectu secuto, ut ex ly *ex quo periit*, tum adulterium formale ut ex ly *scienter*, tum animus contrahendi matrimonium cum adultero, ut supponitur, consequenter habetur, quidquid requiritur ad impedimentum criminis, quod dicitur Viricidium, seu Uxoricidium cum adulterio, sicque Berta non potest cum Titio matrimonium inire. Ratio secundæ partis est, quia si non habuit talem animum, jam deest unum ex requisitis ad tale impedimentum contrahendum, absolute enim requiritur cum Viricidio, & adulterio animus ducendi, ut ex cap. *Significasti, & si quis vivente*, cum sit impedimentum ab Ecclesia inductum, ne Conjuges sibi invicem mortem machinentur;

sicque

ſicque Berta poteſt Titium ducere. Ita communiter omnes agentes de impedimento criminis, de quo unice dubitari poteſt in præſenti

CAS. II. Parochus vocatus ad Vetulam moribundam pro excipienda ejus Confeſſione, invenit ipſam ignorantem Articulos Fidei, & periculum eſt in mora. Q. quomodo ſe geret.

Reſpondeo. Si pœnitens Vetula ignoret eſſentialia requiſita ad valorem Sacramenti, v. g. dolorem, vel propoſitum, aut Trinitatem, & Incarnationem juxta propoſitionem 64. damnatam ab Innoc. XI. debet Parochus illam eo meliori modo, quo poteſt, inſtruere: ſecus Sacramentum eſſet nullum, & Sacrilegium committeretur: Si vero vetula laboret ignorantia vincibili, vel invincibili Myſteriorũ, quæ non ſunt neceſſaria neceſſitate medii, ſed tantum neceſſitate præcepti credenda, tenetur monere Vetulam de ignorantia, & ſi non poſſit tunc illam inſtruere, tenetur tum exigere ab ipſa propoſitum ignorantiam emendandi, tum curare, ut emittat actum fidei de articulo ignorato, dein illam abſolvere præmiſſis cæteris ad Sacramenti validitatem requiſitis. Ita cum Viva in explicatione citatæ propoſitionis.

CAS. III. Berta honeſtis Parentibus

nata, ipsi s invitis, contraxit Matri monium cum satellite, quare parentes recusant tum ejus colloquium, tum ejus aspectum, etiam post petitã veniam. Q. An graviter peccent.

Respondeo. vel parentes, quos rusticos suppono, colloquium Bertæ filiæ, & ejus aspectum ad longum tempus recusant, & in perpetuum recusare parati sunt, vel solum ad breve tempus; si primum? peccant graviter, nec possunt absolvi, quia permanent in odio, ac vindicta excedente delictum filiæ plebejæ post petitam veniam; si secundm, non peccant, quia id honeste fieri potest in emendationem filiæ, & in pænam sui criminis, & ad aliarum filiarum cautelam; licet enim filia non teneatur obedire parentibus, quoad status electionem, tenetur tamen statum illis non indecorum eligere, & indecorum eligendo, ut in casu, cum infamia propria, & parentum, sane delictum committit ea punitione dignum, ut ad breve tempus ejus aspectum, & colloquium Parentes recusent. Ita cum Girib. Diana. Laym. de Charitate proximi.

MENSE FEBRUARII.

CAS. TItius contractis Sponsalibus validis cum Rosa, cognovit Fraciscam Rosæ sororem ex parte Matris, nunc sciens neutram ducere posse, vellet saltem ducere, vel consobrinam, tantum con-

consangvineam Rosæ ex parte Patris, vel consobrinam, tantum consangvineam Franciscæ similiter ex parte Patrris. Q. An possit pro libito unam ex istis ducere.

Respondeo. Posse ducere consobrinam Rosæ, non vero Franciscæ, si sit consobrina prima, & copula fuerit completa apta ad generationem. Ratio primæ partis est, quia cùm Rosa, & ejus Consobrina non sint in primo gradu consangvinitatis conjunctæ (inter istas enim, & stipitem debet necessario mediare altera persona, quæ primum gradum constituit) sequitur, sponsalia valida inita inter Titium, & Rosam non causare impedimentum publicæ honestatis (de quo unice potest dubitari) inter Titium, & consobrinam Rosæ, cum tale impedimentum ortum ex sponsalibus validis ultra primum gradum non extendatur; potest ergo Titius Rosæ Consobrinam ducere: Ratio secundæ partis est, quia inter Titium &Consobrinam primamFranciscæ ab ipso complete cognitæ militat impedimentum affinitatis ortæ ex copula illicita, quod dirimit usque ad secundum gradum; Talis enim Consobrina est consanguinea Franciscæ, cum ambæ descendant ex eodem stipite ex parte Patris, & quidẽ in secundo gradu, cùm inter has, ac stipitem mediet una tantum persona, quæ pri-
mum-

mum gradum conſtituit, & copula cum Franciſca fuit perfecta, ut ſupponitur; ex quibus ſequitur, Conſobrinam primam Franciſcæ eſſe affinem cum Titio in ſecundo gradu, in eo enim gradu, quo Conſobrina eſt conſangvinea Franciſcæ, evadit affinis Titio, qui Franciſcam perfecte cognovit, unde non poteſt illam ducere. Dixi, ſi ſit Conſobrina prima, quia ſi eſſet ſecunda, eſſet in tertio gradu, ad quem non extenditur impedimentum affinitatis ex copula illicita; dixi, ſi copula fuit completa, quia ex hac ſolum naſcitur affinitas, Nec dicatur, hac ratione Titium neque poſſe ducere Conſobrinam Roſæ contra dicta, quia ſi Franciſca eſt Soror Roſæ, per copulam habitam cum Franciſca, eſt etiam affinis in ſecundo gradu cum Conſobrina prima Roſæ, quæ debet eſſe conſanguinea Franciſcæ; Contra; Conſobrina Roſæ ſolum ex parte Patris non eſt conſanguinea Franciscæ Sororis Roſæ ſolum uterinæ, cũ Conſobrina Roſæ, & Franciſca non deſcendant ex eodem ſtipite, ut reflectenti patebit, & Titius per talem copulam nullo modo evaſit affinis Conſobrinæ Roſæ ſolũ ex parte Patris, ſicque illam poterit ducere, non vero Conſobrinam tantum ex parte Patris Franciſcæ ab ipſo cognitæ.

Ita omnes agentes de affinitate, & justitia publicæ honestatis.

CAS. II. Petrus videns alterius animalia possessionem suam damnificare, ut servet se indemnem, illa occidit. Q. An peccet mortaliter, & teneatur restituere.

Supponendo casum procedere de Columbis, aliisque similibus, ut contingit de via ordinaria. Respondeo. Vel Petrus nulla via potest damnum impedire, vel potest; Si non potest, non peccat, nec tenetur restituere, & ratio est, quia cum quilibet habeat jus ad servanda, quæ sua sunt, habet & Petrus jus, ne damnificetur in iis, ad quæ percipienda jus habet, unde si nullâ aliâ viâ potest damnum reparare, poterit absque peccato, & restitutionis onere, talia occidere, si enim ad defendendas res suas magni tamen momenti cum moderamine inculpatæ tutelæ potest quis absque peccato occidere volentem illum injuste talibus bonis spoliare, à fortiori poterit animalia occidere, si nulla alia via valet damnum impedire, quod in praxi tamen moraliter impossibile censeo; si vero alia via potest damnum impedire, ut ordinarie loquendo fieri potest, tum clamando, tum artibus ingeniosis animalia arcendo, tum satisfactionem exigendo, ut practicare solent viri timorati, tunc Petrus injuste oc-

occi-

cidit animalia, & injuſte Dominum illorũ damnificavit, & quidem graviter, ſi gravis fuit materia, ergo tunc graviter peccavit & modo tenetur ad ratam damni reſtituere. Ita Felix a Poteſt, de 7. præcept. Decal.

CAS. III. Franciſcus, poſtquam confeſſus eſt peccata ſua, interrogatus a Confeſſario de ſua profeſſione: reſpondet, exerceo profeſſionem periculis plenam ;, *merces prohibitas modo introducendo*, modo frumentum, modo vinum de uno ad alium locum aſportando. Q. An hic nolens deſiſtere a tali exrcitio ſit capax abſolutionis.

Reſpondeo negative. Ratio eſt quia, etiam præſcindendo a gabellarum defraudatione, & a periculo notabilis damni familiæ, hujus furfuris homines, experientiâ magiſtrâ, ſemper habent pravam voluntatem ſaltem habitualem injuſte reſiſtendi, & vim inferendi, ſi opus fuerit, miniſtris publicæ poteſtatis, usque ad effuſionem Sangvinis, & mortem; ſi hoc, jam ſunt indiſpoſiti ad gratiam in Sacramento reportandam, ſicuti habentes domi Concubinam quam propter utilitatem nolunt ejicere; conſequenter ſi nolint ab exercitio deſiſtere non ſunt abſolvendi. Ita in terminis Bonac. Navar. & Giribal. de pœnit.

MENSE MARTII.

CAS. I. TItius vitricus vellet contrahere

here Matrimonium cum Uxore Petri Privigni, mortuo Privigno. Q. An possit.

Respondeo posse, Ratio est, quia affinitas extenditur solum ad consanguineos fœminæ cognitæ respective ad virum; & ad consanguineos viri, qui fœminam cognovit respectiue ad fœminam, sublata modo quacumque affinitate mediata, & remota; Titius autem vitricus in casu non est consanguineus Petri Privigni, sed tantum affinis in primo gradu per copulam habitam cum ejus Matre, quam duxerat in uxorem, unde per affinitatem cum Petro contractam, non est affinis uxori Petri, quæ, ut talis esset, deberet esse consanguinea cum Matre Petri a Titio cognita, quare Titius potest uxorem Petri Privigni, mortuo Petro, sibi in Matrimonium conjungere. Ita omnes teste Reinff. & Sanhez. agentibus de affinitate.

CAS. II. Rusticus assuetus laboribus, quadam die jejunii non jejunavit, licet non laboraverit Dum autem de hoc se accusat in Confesione, graviter objurgatur a Confessario firmiter tenente, & asserente esse peccatum in Rustico non jejunare illa die, qua non laborat. Q. An bene se gesserit, & verum docuerit Confessarius.

Respondeo, male se gessisse, & falsum docuisse. Ratio est; quia exempti a jejunio

rati-

ratione laboris cum jejunio incompatibilis, quales ſunt omnes ruſtici laborantes, & ſpecialiter ruſticus noſter, qui dicitur aſſuetus laboribus, vere excuſantur a jejunio, ſi quadem die non laborant, non tamen ſi pluribus diebus ſucceſſivis a labore ceſſarent, æquitas enim, & ratio poſtulat, ut vires ex præcedenti die defatigatas reficiant, & ad ſequentem laborem comedendo componant, & ſic ad opus ſuum exeuntes in opere non deficiant. Ita Diana, Giribal. & communiter DD. agentes de jejunio, ergo ruſticus noſter tali die a jejunii lege eſt exemptus; conſequenter & falſum docuit, & male ſe geſſit Confeſſarius pœnitentem ultra debitum gravando.

CAS. III. Petrus ſe accuſat ſæpius audiviſſe Amicos inter ſe graviter detrahentes famaã modòFranciſcæ, modoCatharinæ non ſe retrahendo a tali auditione præciſè, ob humanum reſpectum, absque eo, quod tamen illos excitaverit ad detractionem vel de hac ſibi complacuerit. Poſt Confeſſionem petit a Confeſſario, an ſic detrahentes audire ſit peccatum mortale. Q. Confeſſarii reſponſum.

Reſpondeo. Confeſſarium, ut veritatis magiſtrum, teneri reſpondere negativè. Cum D. Th. q. 73. art. 4. in corpore dicente. *Si non placet ei peccatum, ſed ex timo-*

timore, vel negligentia, vel etiam verecundia quadam omittat repellere detrahentem, peccat quidem, ſed multo minus, quam detrahentes, & plerumque venialiter. In caſu enim Petrus detrahentes non repulit ex verecundia quadam, cum idem ſonet ly *ob humanum reſpectum*, unde venialiter tantum peccavit, niſi verecundia orta fuiſſet ob magnam auctoritatem detrahentis, in quo ſenſu nec venialiter peccaſſet; ut docet la Croix in 8. decal. præcep. Licet ſic reſpondere debeat Parochus, ut verum dicat, monere tamen debet tanquam Medicus pœnitentem, ut faciat, quantum poteſt ad detractionis peccatum impediendum cohærenter ad ea, quæ in ſimilibus caſibus docent DD.

MENSE APRILIS.

CAS. Titius ſe accuſat decies habuiſſe rem cum fœmina intra menſem. Quæritur an ſit ei ſtatim deneganda abſolutio, an vero præmiſſis debitis interrogationibus poſſit abſolvi?

Reſpondeo. Debitas præmittendas eſſe interrogationes, & cohærenter ad reſponſa, eſſe Titium abſolvendum, Vel non abſolvendum. Ratio eſt, quia ſi ex Titii reſponſionibus colligat Confeſſarius ipſum eſſe in occaſione proxima voluntaria, eó quia alias promiſerit Confeſſario fœmi-

nam

nam dimittere, cúm potuerit, & non dimiſerit, & eundem numerum peccatorũ exponit in Confeſſione præſenti, ac in aliis Confeſſionibus, nec multum temporis tranſierit ab ultimo peccato commiſſo, non poteſt illum abſolvere juxta propoſitionem 61. ab Innoc. XI. damnatam, cùm nequeat efformare judicium practicum de propoſito pœnitentis, ejusque diſpoſitione ad Sacramentum requiſita. Similiter ſi colligat confeſſarius, Titium alias non peccaſſe cùm tali fœmina, ſed interrupte hoc menſe decies ſolum peccaſſe, tum ne vires enervaret, tùm quia defuit ulterius peccandi commoditas, & poſſe fœminam dimittere; non debet illum abſolvere, niſi prius dimittat, eò quia licet aliqui DD. aſſerant talem pœnitentem pro prima vice abſolvi poſſe, cùm nequeat prudenter dubitari de efficacia illius propoſiti, ſicuti non dubitatur de prima vicè promittente reſtitutionem facere, tamen omnes advertunt cautè procedendum eſſe, quia fœmina domi exiſtens ad objectum præſens, quòd nimis movet,, & experientia docet, pœnitentem abſolutum ante fœminæ dimiſſionem, cum qua ſolet peccare, ſtatim ad vomitum redire, unde ſtante illa occaſione proxima eſt abſolutionis incapax. Pariter ſi agnoſcat Confeſſarius, pœnitentem eſſe

esse in occasione proxima, sed involuntaria, quam nequit physicè, Vel moraliter dimittere, alias tamen eadem peccata exposuisse in confessione, ita ùt nec adsit emendatio, nec spes emendationis, non debet illum absolvere, sed differenda est absolutio, ùt de habente consuetudinem peccandi loquuntur DD. cohærenter ad propositionem 60. ab eodem Jnnoc. damnatam, eò quia non potest efformari practicum judicium de efficacia propositi. Si vero confessarius ex pœnitentis responsis colligat, esse quidem in occasione proxima involuntaria, sed alias non fuisse talia peccata confessum, Vel adesse emendationem, aut emendationis spem, sicuti si colligeret, non esse in occasione proxima, vel ex quo multum temporis tansierit ab ultimo peccato, Vel paucis diebus peccata compleverit, alias non solitus delinquere, Vel ex quo fœminam dimiserit, Vel ex quo quotidie fœminæ domum petierit, & potuerit quotidie peccare, sed solum decies peccaverit, vel quid simile; tunc si ei denegaret absolutionem, saltem contra charitatem peccaret, quia nullum est fundamentum dubitandi de efficacia propositi; sequitur ergo non esse statim tali pœnitenti absolutionem denegandam, sed præmittendas esse interrogationes, & sic cohæ-

renter ad reſponſa dandam eſſe, Vel retinendam abſolutionem.

CAS. II. Mulieres, dum ſe accuſant diebus Feſtis laboraſſe per plures horas ſine neceſſitate, à parocho redargutæ de lethali, reſpondent, putare ſe non peccaſſe lethaliter, quia non laborarunt lucri gratiâ. Q. An huic reſponſioni acquieſcere poſſit parochus,

Reſpondeo negativè. Ratio eſt, quia ad rationem operis ſervilis prohibiti die feſto impertinens eſt, utrum fiat ex lucro, aut recreatione; ſicuti enim intentio, & animus lucrandi non facit opus eſſe ſervile, ita ab oppoſito, intentio non lucrandi, non tollit ab opere ſervili rationem ſervilis, ùt docent Nav. Suar. Facund. de obſervatione feſtorum. Quare licèt fœminæ, de quibus in caſu, poſſint à gravi peccato excuſari titulo ignorantiæ, ſi fuit invincibilis, tamen illarum dicto debet illas inſtruere, ut deinceps à talibus operibus etiam ſinè lucro exercendis abſtineant, niſi alia urgeat vera cauſa talibus operibus vacandi.

CAS. III. Petrus per annum retinuit rem alienam, quam pluries potuiſſet commode reſtituere. Q. Quod peccata commiſerit.

Reſpondeo cum Giribal. de reſt. tract. 2, c. 5. dub. 4. Vel Petrus tali tempore ex-

expreſſe, & directè renovavit propoſitum non reſtituendi, Vel habito propoſito reſtituendi non reſtituit, data opportunitate reſtituendi, licèt crederet Dominum eſſe rationabiliter invitum, Vel neutro ex his modis ſe geſſit non reſtituendo; ſi primis duobus modis ſe habuit, toties peccavit Petrus, tum quoties expreſſe renovavit propoſitum non reſtituendi, fuit enim novus actus contra præceptum, ſicque novũ peccatum: tum quoties habito propoſito reſtituendi, data opportunitate cognita non reſtituit: ſic enim ſaltem implicite novam habuit voluntatem non reſtituendi virtualiter retractativã primi propoſiti reſtituendi; ſi vero neutro ex his modis ſe geſſit Petrus, per dilationem reſtitutionis ejus peccatũ evaſit gravius, non multiplex quia nec novus habetur actus, nec novum urget præceptum, nec ſola phyſica interruptio ſufficit ad novum peccatum; unde ſolũ eſt perſeverantia moralis in primo peccato, quod certe peccatum aggravat, novum vero non conſtituit.

MENSE MAII.

CAS. I. Titius conjugatus ſolitus habere rem cum Berta, quadam die ſic ei dixit: Si moreretur Uxor mea, ducerem te in Uxorem, cui illa reſpon-

pondit, & ego ducerem te in Maritum. Moritur Uxor Titii Q. an possit contrahi tale Matrimonium.

Respondeo posse. Ratio est, quia non militat species illa impedimenti criminis, quod dicitur adulterium cum promissione futuri matrimonii, de quo unice dubitari potest in præsenti. Etenim, ut tale impedimentum contrahatur, reqviritur adulteriũ formale, & promissio fututi matrimonii, prout expresse loquuntur Canones, qui contenti non sunt simplici animi, & amoris ostensione, sed in casu habetur quidem adulterium, quod supponitur formale, at non habetur promissio, illa enim locutio *ducerem te in Uxorem, ducerem te in Maritum*, est velleitas matrimonii, desideriũ promittendi, & simplex ostensio animi, & expressio amoris, non vero matrimonii promissio, unde non obstat tale impedimentũ, quod obstaret, si dixissent, *ducam te in Uxorem, ducam te in Maritum*. Ita omnes; ut videre est apud Rosignol.

CAS. II. Confessarius audita cujusdam pœnitentis confessione illum interrogat, quomodo eliciat actum doloris de peccatis suis? cui respondet, sic dico in corde meo. Diligo te Deum meum super omnia, quia summe bonus es, parce peccatis meis. Q. an audita hac responsione possit pœnitentē

ab-

absolvere.

Respondeo negative. Ratio est, quia dolor requisitus ad validitatem Sacramenti pœnitentiæ, cum sit pars materialis ejusdem ex Trid. sess. 14. cap. 3. & cap. 4. debet esse expressus, & formalis, nec sufficit virtualis, sicuti materia Eucharistiæ debet esse formalis, cum non sufficiat uva, aut triticum, quæ virtualiter sint vinum, & panis; at dolor ut in casu, licet sit virtualis, contentus in actu dilectionis Dei super omnia, non tamen est formalis, cum non habeatur expressa detestatio peccatorum; actus enim amoris non est formalis actus doloris, nec talis redditur per illa verba *parce peccatis meis*, cum in suo rigoroso sensu sumpta significent tantum precationem, & orationem Deo factam, quæ formalem non important; unde Confessarius, ut pænitentem absolvat, curare debet, ut formalem peccatorum dolorem emittat. Dixi in suo rigoroso sensu sumpta, ut debent verba sumi in casibus conscientiæ resolvendis, quia si per talia verba rusticus intendat exprimere dolorem, & vere doleat, in re habebitur dolor formalis apud Deum, non sic apud Confessarium, qui ex talibus verbis secundum communem intelligentiam non posset illum inferre.

CAS. III. Petrus ante annum decimum quartum completum habuit rem cum Uxore fratris sui, dum tale peccatum confitetur, complevit annum decimum quartū requisitum ad incurrendam reservationem, quoad ad casum numeri quarti. Q. An simplex Confessarius possit illum absolvere.

Respondeo negative. Ratio est, quia in absolutione reservatorum respicitur tempus, quo datur absolutio, cùm reservatio afficiat Confessarium, ita Possev: de Pœnitentia, & sanè si peccatum heri commissum, quando non erat reservatum, hodie fiat reservatum, & hodie in Confessione exponatur, non potest à communi Confessario absolvi, quia hodie restricta est in Confessario jurisdictio, út docent Tambur. Diana. Felix à potest. de Pœnitentia c. 5. n. 338, quare idem judiciū non erit ferendum in casu nostro, cum militet eadem ratio.

MENSE JUNII.

CAS. I. BErta assveta labori, sæpe de nocte è somno excitatur à puero lacte indigente, hæc ut minori incommodo infantem nutriat, sistit se super lectum, & sic puero lac præbet. Interim gravi somno correpta in lecto puerum suffocat. De mane lachrymans cum Marito suo accedit ad parochum pro confessione

talis

talis infanticidii instituenda: Parochus audita pueri suffocatione, dimittit sive fœminam, sive virum ad Pœnitentiarium pro absolutione. Q. An Parochus potuerit absolutionem impendere.

Respondeo affirmative. Ratio est, quia si dubitari potest, unice est, Vel titulo excommunicationis appositæ in Synodo Diœcesana lib. 2. c. 2. de Baptismo contra tenentes infantes in proprio lecto intra annum, vel ratione homicidii voluntarii, sed neutrum impedit absolutionem; non excommunicatio, quia est solum ferendæ sententiæ, ut videre est in Synodo; non homicidium voluntarium, quia ad incurrendam hanc reservationem homicidium debet esse studiosè, datâ operâ, & malo animo ex proposito causatum vel indirecte, in causa proxima; tale sane non est infanticidium in casu, licet enim potuerint peccare, & peccaverint parentes in lecto infantem suffocando, si sufficientem non adhibuerint diligentiam, tamen talis suffocatio, cum non fuerit ex animo deliberato causata, non est voluntaria in se, vel in causa proxima voluntarietate ad reservationem requisita; unde nulla in casu habetur reservatio, consequenter parochus poterat illis, si peccarunt per omissionem debitæ, diligentiæ, absolutionem impendere. Ita

brin. Graf. de reſervatione.

CAS. II. Titius graviter tentatus conſentit, efficaciter peccare proponit, occaſionem peccandi quærit, & invenit. Interim dum fervet opus, hanc ſuam perverſam voluntatem millies repetit, nullo modo tamen illam revocando. Q. Quot peccata Titius commiſerit.

Reſpondeo unicum. Ratio eſt, quia omnes actus, & motus ſequentes uniuntur moraliter cum primo conſenſu efficaci in ordine ad externam ejuſdem actus conſummationẽ: quodſi internũ Titius moraliter interrupiſſet, & reaſumpſiſſet, tunc tot eſſent numero peccata, quod intereſſent reaſſumptiones, v. formales, v. interpretativæ. Ita communiter DD. agentes de peccatis.

CAS. III. Petrus ſic ſe accuſat, ſæpius juravi falſum; interrogatur á Confeſſario, quomodo falſum juravit, reſpondet *in mea conſcientia, in fide mea, ita eſt*, & ſciebat non eſſe. Quæritur, an Confeſſarius debeat efformare judicium de juramento in re, vel ſolum ex conſcientia erronea.

Reſpondeo, non debere efformare judicium de juramento. Ratio eſt, quia præſcindendo ab intentione talia proferendi, non invocatur Deus nec immediate, ut requiritur ad rationem juramenti ex ejus definitione; ſenſus enim illorum verbo-

rum

rum est, hoc est verum, ut dictat mea conscientia, aut humana fidelitas, in quorum verborum expressione nullo sane modo Deus invocatur, unde non habetur juramentum in re. Potest tamen Confessarius, &, debet efformare judicium de perjurio peccaminoso ex conscientia erronea, si Petrus putans vere jurare, talia dixerit, cùm apud Petrum idem sit, ac si vere jurasset. Ita Giribal. de juramento, & Leander, qui plures citat.

MENSE JULII,

CAS. I. Titius cognitâ Catharinâ ignorans contraxisse impedimentum ad ducendam illius Sororem Rosam, iniit cum Rosa Sponsalia: modo cum venerit in notitiam non posse contrahere cum Rosa ob impedimentum affinitatis, vellet saltem contrahere cum Catharina. Q. An possit.

Respondeo posse. Ratio est, quia si non potest ducere Rosam, est, quia habuit verā copulā completā licet illicitā cū Catharina illius Sorore, ex qua oritur impedimentū affinitatis dirimens matrimonium usque ad secundum gradum inter Titium, & consanguineos Catharinæ, intra quem gradum includitur Rosa, quæ utpote Soror Catharinæ, est illi consanguinea in primo gradu: at inter Titium, & Catharinam

per

per Sponſalia inita cum Roſa poſt copulam habitam cum Catharina nullum habetur impedimentum dirimens, & maxime non habetur impedimentum publicæ honeſtatis, de quo ſolum apparere poteſt dubium; nam talia Sponſalia cum Roſa poſt copulam habitam cum Catharina illius Sorore ſunt invalida, utpote contracta cum habente impedimentum affinitatis dirimens matrimonium; ex Sponſalibus autē invalidis nullo modo naſcitur impedimentū publicæ honeſtatis, ut videre eſt apud Pon. Reinf. & alios de hoc impedimento agentes; unde Titius optime in caſu ducere poteſt Catharinam.

CAS. II. Cajus inivit pacem cum inimico, attamen ipſum videndo non ſalutat: data occaſione alloquendi, ipſum non alloquitur. An peccet contra præceptum diligendi proximum.

Reſpondeo regulariter loquendo non peccare. Ratio eſt, quia regulariter loquendo homo privatus ex præcepto charitatis ſolum obligatur ad exhibenda proximo ſigna communia, qualia ſane non ſunt ſalutatio, & allocutio; talia enim exercere inter æquales ſunt actus liberi, illa omittere inter inæquales ſunt ſigna inurbanitatis, unde regulariter loquendo cenſendum eſt, Cajum in caſu contra præ-

ce-

ceptum charitatis non delinquere. Dixi regulariter loquendo, quia si ratione alicujus circumstantiæ, puta, si cederet in scandalum, si pluribus occurrentibus cæteros salutaret, & alias inimicum à salutatione excluderet, vel quid simile contingeret, tunc Cajus graviter peccaret, quia in talibus circumstantiis salutationis, & allocutionis omissio esset manifestum odii interni signum. Ita Felix à potest. decal. præcept. num. 502. & seq.

CAS. III. Franciscus ex malitia non communiavit in Paschate, seu tempore Paschali, modo tali elapso tempore putat quidem peccasse, non satisfaciendo Ecclesiæ præcepto, attamen non teneri sumere sacram Synaxim pro satis satisfactione præcepti annuæ Communionis. Q. An bene vel male sentiat.

℞. Male sentire, ita cum D. Th. Navar. Suar. contra non paucos. Ratio est, quia tempus Paschale est ab Ecclesia determinatum non ad finiendam obligationem, ut contingit in præcepto audiendi Sacrum die festo, & recitandi Officium in diem, sed ad solicitandam obligationem sumendi sacram Synaxim, quod colligitur ex verbis præcepti Ecclesiæ *ad minus in Pascha*, unde tenetur Franciscus quamprimum moraliter Ecclesiæ præcepto satisfacere, Euchari-

chariſtiam, ſumendo.

MENSE AUGUSTI.

CAS I. BErta, cum eſſet B: Virginis interceſſione liberata a quadam infirmitate, juravit in honorẽ B: Virginis, quotidie ter recitare Salutationem Angelicam flexis genibus brachiisque extenſis; Cum quadam die ex pigritia tales Salutationes non recitaſſet, interrogata à Matre, an illas recitaſſet, reſpondit advertenter, & cum intentione jurandi *juro per Deum, illas recitaſſe*, ſciens tamen illas non recitaſſe. Q. An mortaliter peccaverit Berta, ſive Salutationes non recitando, ſive jurando, illas recitaſſe.

℞. Bertam lethaliter peccaſſe jurando, venialiter vero non recitando, ita Sporer, & la Croix. Ratio primæ partis, quia in juramento aſſertorio, quale in caſu defectus veritatis importat ſemper peccatum lethale, cum idem ſit invocare Deum in teſtem falſi in re ſive magni, ſive parvi momenti; veritas enim, & falſitas conſiſtunt in indiviſibili, nec datur magis aut minus verum, aut falſum, at in caſu deficit veritas, & quidem cùm advertentia, & animo jurandi, ut patet ex terminis caſus, ergo Berta jurando ſe recitaſſe Angelicas ſalutationes, cùm illas ſciverit non recitaſſe, lethaliter peccavit. Ratio ſecundæ partis eſt, quia in juramento promiſſorio, quale

eſt

est velle recitare Salutationes Angelicas, quoad veritatem de futuro non invocatur Deus in testem veritatis, vel falsitatis, sed solum quasi in sponsorem obligationis ponendi rem cùm juramento promissam, obligatio autem rei promissæ est modo major, modo minor ad rationem materiæ majoris, vel minoris momenti, at in casu materia, seu res promissa est levis momenti, nemo enim prudens tres Angelicas salutationes tanquam quid leve non reputavit, ergo illas Salutationes non recitando, venialiter tantum Berta peccavit.

CAS. II. *Fœmina quædam robusta habens cibum nedum sufficientem, sed sufficientissimum pro unica refectione, quia tamen lac præbet Infanti, nollet servare jejunium, quod tamen sine incommodo posset servare, ut alias est experta. Q. An in his circumstantiis excusetur ab observantia jejunii.*

℞. excusari, ita cum Diana, Leand. Gi-rib. de præcept. decal. Ratio est, quia talis fœmina inter lactantes vere locum habet, quæ cum pleniori indigeant cibo ad nutriendum tum se ipsas, tum parvulos, à jejunio excusantur, unde non est, cur communi lactantium privilegio privetur per hoc, quod sit robusta, & habet sufficientem cibum pro unica refectione, & absque

incom-

incommodo possit jejunium servare; sicuti qui in serotina collatiuncula uncia saturatur, non privatur privilegio comedendi sex, vel septem circiter uncias, ut omnes fatentur apud Giribald. de jejunio dub. 8. num. 66. consequenter dicendum est a jejunio excusari.

CAS. III Confessarius audiens confessiones Juvenum, & Puellarum se accusantium, omnibus diebus festis amori profano vacare, mutuo se aspiciendo, nec non plura colloquia per aliquas horas inter se habendo, exigit ab eis promissionem se à tali amore abstinendi, quod cum nollent promittere, absolutionem denegat. &. An bene se gerat talis Confessarius.

℞. Practice loquendo bene se gessisse. Ratio est; quia licet aspectus sunt honesti, & colloquia indifferentia (de quibus casu procedere supponendum est, cum de turpibus nulla sit difficultas) speculative loquendo nullum peccatum intersit sic amori profano, maxime quando tales actiones ad honestum finem ordinantur, hoc est ad Matrimonii Sacramentum; tamen practice loqnendo cum ita se gerere maxime nimia cùm frequentia, ut in casu *omnibus nempe diebus festis per aliqvas horas*, esse soleat occasio mortaliter peccandi, nec non multorum malorum origo, & causa; homo

enim

enim & mulier ignis sunt, & palea, diabolus nunquam cessat insuflare, ut accendatur, ut advertit S. Hieronymus, & difficile sane sit in praxi à morosa delectatione, vel a pravo desiderio abstinere, experientia pluries hoc comprobante non sine gravi animarum detrimento, sequitur Confessarium animarum zelo præditum debere totis viribus incumbere, ut suos pœnitentes a tali amore divertat, vel saltem ut illi tali amoris frequentiæ moderentur; quod si abstinentiam, vel moderationem promittere recusent, uti amatores periculi animarum suarum, juxta illud, qui amat periculum, peribit in illo, non sunt absolvendi; sed dimittendi. Ex quibus constat practice loquendo bene se gessisse Confessarium.

MENSE SEPTEMBRIS.

CAS. I. RUsticus multis miseriis oppressus negat in animo, & in corde Deum esse providum, & justum, sed tunc hæresim hanc externe non profert, dum tamen paulò post factus sit ebrius, claris verbis dicit: non credo Deum esse providum, & justum. Q. An incurrerit excummicationem Bullæ Cœnæ.

℞. Negative. Ita communiter cum Spor. in primum decal. præceptum. Ratio est, quia ad incurrendam excommunicationem

Bullæ

Bullæ Cœnæ requiritur, ut quis hæresim animo conceptam voce, vel actione externa distincte significativa, & moraliter mala assertive manifestet, & profiteatur, ut cum Sanch. lib. 2. c. 8. n. 7. & 17. docent alii; at rusticus in casu hæresim manifestans in ebrietate, illam non manifestat actione distincte significativa, & moraliter mala assertive, tali enim tempore cum sit usu rationis destitutus, talis vocis, aut actionis usus incapax est, ergo excommunicationem non incurrit.

CAS. II. Titius Matri suæ, rixas & jurgia sive cum domesticis, sive cum exteris tum in ebrietate, tum extra ebrietatem sæpe excitanti mortem felicem, & beatam exoptat, ut tandem sit finis jurgiorum, & peccatorum. Q. An peccet.

℟. negative, ita Azor. Sanch. & Spor. in primum decal. præcep. Ratio est, quia objectum talis actus non est malum, optat enim Titius mortem Matri, quæ illi melior est, quàm vita tot peccatis plena. Neque hic locum habet 14. propositio damnata ab Innoc. XI. quia ex morte Matris nullum ut ex terminis casus, temporale commodum filius sperat, in quo sensu damnata est citata propositio, cum vita Patris præferenda sit cuicumque commodo temporali proprio juxta rectum charitatis

ordi-

ordinem; bene vero Filius ſolum commodum ſpirituale Matris ex ipſius morte ſperat, & quidem ſolùm ex ſuppoſitione, quod ſit à Deo in utilitatem Matris mors diſpoſita, quare ſtando terminis caſus, Titius non peccat.

CAS. III. Petrus annorum quatuordecim famulus cujusdam Ruſtici ſæpe non audit ſacrum in die feſto, quia Dominus illum relinquit domi ad cuſtodiedũ ſive Domum, ſive Armentum, Q. An adſit cauſa ſufficienter excuſans ab auditione Sacri

℞. affirmative. Ratio eſt, quia impotentia moralis, & officium cuſtodendi domum, vel armentum per omnes, ſunt cauſa ſufficiens ad excuſandum ab auditione Sacri. Neque dicatur teneri dimittere famulatum. Contra: Alicui permiſſum eſt domum, & armentum cuſtodire non audiendo ſacrũ die feſto, ſi aliter nequeat haberi talis cuſtodia, quare ergo non erit permiſſum Petro? Hoc tamen ſolum procedit, ſi aliter nequeat armentum cuſtodire, vel licet plures eſſent famuli, plures non haberentur Miſſæ, vel in paræcia, vel viciniis. ita communiter.

MENSE OCTOBRIS:

CAS. I. D*Um privato Baptiſmo ob vitæ periculum baptizatur Infans eum tenet Cajus, cum intentione agendi munus*

Pa-

Patrini, illumque baptizat Sergius; nunc mortuo Patre Infantis, Mater libenter Matrimonium contraheret, vel cum Cajo, vel cum Sergio.

R. Non obſtare cum Cajo, obſtare cũ Sergio. Ratio primæ partis eſt, quia Cajo non obſtat impedimentum cognationis ſpiritualis, è qua unicè dubitari poteſt, etenim adhibitio Patrini eſt cæremonia inſtitura ab Eccleſia pro ſolo baptiſmo ſolemni; & ex uſu Eccleſiæ conſtat non requiri in privato Baptismo, qua ratione nomina patrinorum, qui privatim infantem tenuerunt, à parochis in libro non deſcribuntur, nec illis ab eodem cognatio contracta inculcatur, quod tamen præſcribit Trid. ſeſſ. 24. c. 2. de refor, quando ſolemniter in Eccleſia Baptisma miniſtratur. Nec obſtat intentio Caji, quia intentio pura agendi munus Patrini non conſtituit ſolemnitatem ab Eccleſia requiſitam pro tali cognatione contrahenda, ſequitur ergo Cajum in caſu ducere poſſe matrem infantis. Ita Sanch. lib. 7. diſp. 62. Silv. v. Matrim. Ratio ſecundæ partis eſt, quia Sergius verè Baptismum adminiſtravit infanti, & hoc ſufficit ad contrahendam cognationem ſpiritualem, nec ſolemnitas aliqua deſideratur, unde Sergius non poteſt valide cum talis infantis Matre matrimonium

nium inire. ita Communiter.

CAS. II. Nobilis quidam timoratæ conſcientiæ ruri commorans, vellet venationi operam dare die jejunii, ſed quia prævidit ob fatigationem ſe impotentem redditurum ad ſervandum jejunium, conſulit prius Parochum, an poſſit licite venari. Q. parochi conſilium.

R. Teneri Parochum nobili viro reſpondere, non poſſe licite venari, ita cum Aleſ. Aſten. cum quibus monet etiam Diana eſſe ſentiendum. Ratio eſt, quia venari cum tali præviſione non eſt uti jure ſuo, ſed eſſet voluntarie impedimentum apponere obſervantiæ præcepti jam urgentis. Contra obligationem non apponendi tale impedimentum, eo quia Eccleſia jejunium, ut finem præcipiens, præcipit etiam id, quod eſt ad talem finem, jejunium nempe, neceſſarium: ſed venari in caſu eſſet impedimentum apponere fini ab Eccleſia præcepto, ſcilicet jejunio, ergo vir nobilis non poteſt licite venari, ne jejunio impedimentum apponat, ad quod voluntarie apponendum jus non habet. Hæc reſponſio virtualiter continetur in 31. propoſitione ab Alex. 7. damnata.

CAS. III. Titius furto ſurripiens à Cajo decem coros tritici, motivum furandi adeo efficax dedit Sempronio, ut alias Sempro-

pronius non eſſet furaturus. Q. An Titius teneatur reſtituere, Sempronio non reſtituente.

R. negative. Ratio eſt, quia Titius non fuit cauſa furti relate ad Sempronium nec poſitiva, nec negativa, ſed tantum occaſio furandi; diſtinguitur enim cauſa ab occaſione in hoc, quod cauſa vel producit effectũ vel influit in effectũ phyſice aut moraliter; occaſio vero movet affectũ ut notat Panor. in c. *ſi quando*, unde occaſio objective ſolũ, non cauſaliter movet, ſed in caſu Titius non influxit in furtum Sempronii poſitive, non enim intervenit mandatũ, vel conſenſ9, vel palpatio, vel recurſus, vel participatio, nec ſimiliter negative, non enim ex officio tenebatur furtum Sempronii impedire, ergo fuit tantum occaſio, quatenus ſuo pravo exemplo Sempronium ad furandum induxit, quod eſt quidem contra Charitatem, non tamen contra juſtitiam peccare, ut requiritur ad reſtitutionis obligationem contrahendã, ſicque non tenetur. eſt Communis. Neque obſtat propoſitio 39. damnata ab Innocentio, quia intelligenda eſt de vera cauſa, non de occaſione, ut docet Carden.

MENSE NOVEMBRIS,

CAS. I. B*Erta gravi habita contentione, & quidem contumelioſa cum Catharina juravit ſerio; nolle amplius*

alloqui

alloqui Catharinam, illiusque domum frequentare; cum quadam die esset a Catharina ad jentaculum habendum invitata, domum illius intravit, ipsamque est allocuta. &c. An Berta fuerit perjurii rea.

R. Negative. Ratio est, quia tale juramentum fuit nullum, quia de re mala. Etenim ex inimicitia nolle alloqui inimicum, aut ejus domum frequentare, est peccatum contra proximi charitatem, consequenter quid malum, hinc & de re mala juramentum talia non præstandi, sicque nullum, cum juramentum nequeat esse vinculum iniquitatis; unde non fuit Berta perjurii rea, vicinam alloquendo, & ejus domum frequentando, nisi ex conscientia erronea talia præstiterit. Ita Sporer de Juramento.

CAS. II. Dum nascitur infans, Obstetrix dubitat, an vivat necne, attamen sub conditione, si es vivus, debita materia, forma, & intentione illum baptizat & in pede. Extracto infante, nullum Obstetrix vidit vitæ signum. Res defertur ad Capellanum absente Parocho. Q. An sepeliat, vel non, talem Infantem in loco sacro.

R. Sepeliendum esse in loco sacro, ita cum Homob. volum. 2. cas. 67. consul. mor. Possev. Gobat, La Croix lib. 7. n.

250. Ratio eſt, quia in dubio de valore Baptismi, Baptiſmus ſtat pro Infante, ſed in caſu dubitatur tantum de valore Baptismi, cum dubitetur tantum de vita Infantis tempore collationis Baptismi; quod enim Infans natus viſus fuerit mortuus, ſolum probat, natum eſſe mortuum, non vero non vixiſſe, dum fuit baptizatus, ergo pro Infante ſtat Baptisma, ſicque clare conſtat eſſe in loco ſacro ſepeliendum.

CAS. III. Titius injuſte occidit Cajum Patrem Sempronii, modo petit veniam a Sempronio, paratus ad ei ſatisfaciendum, prout juſtitia exigit. Reſpondet Sempronius, ex corde offenſam dimitto, in ſcriptis tamen pacem dare nolo, ut publica juſtitia locum habeat. Q. An Sempronius tali animo accedens ad pœnitentiæ tribunal, ſit capax abſolutionis.

R. Practice loquendo, non eſſe abſolutionis capacem, ita cum Beja prima parte caſu 10. qui pro ſe citat D. Th. Alenſ. & alios. Ratio eſt, quia licet ſpeculative loquendo, ſtet vera dimiſſio injuriæ ex corde cum puro zelo juſtitiæ, quod ſufficit pro inimicorum dilectione a Chriſto præcepta, in quo ſenſu explicari poſſunt auctoritates Scripturæ, & Conciliorum, quæ a Beja adducuntur ad probandam obligationem, pacem in ſcriptis concedendi

cedendi, inimico veniam petenti, & parato ad ſatisfaciendum, prout juſtitia exigit; tamen quia practice loquendo, nimis difficile, ac rariſſimum eſt, quempiam invenire, qui, dimiſſo odio, ex puro amore juſtitiæ, non potius ex affectu vindictæ velit in ſcriptis pacem denegare, cùm propter humanæ naturæ corruptionem, ulciſcendi libido hominum mentibus fere inſita ſit, ut loquitur Catechiſm. Rom. de 5. præcept. Decalog. cap. 6. num. 19. ſequitur in praxi nolentem inimico ſervatis aliis ſervandis pacem in ſcriptis concedere, eſſe in ſtatu peccati, ſicque abſolutionis incapacem.

MENSE DECEMBRIS.

CAS. I. TItius *confitetur ſe in priori Confeſſione oblitum fuiſſe trium fornicationum. Confeſſarius dixit ei, teneri repetere Confeſſionem, quod nolens Titius præſtare, inabſolutus à Confeſſario dimittitur. Q. An bene ſe geſſerit Confeſſarius.*

℞. Vel talis oblivio contigit ex defectu ſufficientis examinis, vel præciſe ex defectu memoriæ. Si primum, bene ſe geſſit Confeſſarius. Ratio eſt, quia ſic prior Confeſſio fuit nulla, & peccavit Titius illam inſtituendo, omiſit enim culpabiliter id, ad quod obligabatur; ſi hoc, ſane ut con-

sulat animæ suæ, tenetur & priorem confessionem repetere, & negligentiam, quæ causa fuit sacrilegæ confessionis, exprimere, unde se bene gessit Confessarius. Si secundũ dicatur, male se gessit Confessarius, quia omissio alicujus peccati mortalis in confessione per simplicem memoriæ defectum non invalidat confessionem, fecit enim pœnitens, quod debuit; & in tali confessione valida, directe remissa fuerunt peccata exposita, indirecte vero peccata oblita, & solum tenetur pœnitens oblita confiteri ad directam reportandam absolutionem, non vero priorem confessionem validam repetere, unde in hoc casu male se gessit Confessarius non absolvendo absolutionis capacem. Ita Spor. de Pœnitent.

CAS. II. Berta videns Catharinam, habentem tres filios, semper blandiri Petro & Joanni, econtra semper etiam levi de causa objurgare, & verberare Franciscum, esse ex adulterio natum. Q. An hoc sit temere judicare cum peccato mortali.

R. affimative. Ratio est, quia habetur firmus assensus de gravi malo proximi ex levibus indiciis, ut requiritur ad judicium temerarium lethaliter peccaminosum. Habetur assensus firmus, dicitur enim in casu *Berta firmiter judicat;* habentur levia indicia, quia Matrem blandiri uni

filio,

filio, alterum levi de causa objurgare, oriri potest ex alio disparato motivo, quam ex adulterio & sæpius filii ex adulterio concepti a Matre præ aliis legitimis diliguntur; est etiam assensus de malo proximi, & quidem gravi, licet enim judicare esse ex adulterio natum etiam ex levibus indiciis præscindendo à paricularibus circumstantis, non sit quid grave sufficiens ad lethale, ut tenet Less. lib. 2. c. 29. dub. 2. n. 29. quod docent etiam Nav. & Giribal. quia talis defectus utpote naturalis non est culpabilis, tamen in casu, cum judicium sit de adulterio Catharinæ Matris Francisci, quod est quid maxime culpabile in fœmina, eique indecorum, clare constat, judicium esse de malo gravi, consequenter Bertam temere judicasse cum peccato lethali.

CAS. III. Conjugatus Conjugatam cognovit, & ut de tali peccato confessionem faciat, putat satisfacere suæ obligationi, dicendo, confiteor me commisisse adulterium. Q. An bene sentiat pro valore Confessionis.

R. Male sentire. Ratio est, quia talis conjugatus duo adulteria commisit ob duas injurias, & injustitias, unam contra propriam Uxorem, alteram contra Maritum fœminæ cognitæ; quas injurias, & injustitias Confessario non exponeret, dicen-

dicendo: *Confiteor me commisisse adulterium*, male sentiret pro valore Confessionis. Ita Filuc. Felix a potest. de adult.

ANNO MDCCXXXIV.
MENSE JANUARII.

CAS. I. R*Usticus quidam, post valida sponsalia inita cum Berta, ei tradidit rem, ex qua sibi vestem conficeret: modo cum absque causa velit ille a Sponsalibus resilire, Berta rem acceptam dare recusat. Quæritur, an licite.*

R. Affirmative. Ratio est, quia, licet res illa non fuerit arrha, quæ amittitur ab eo, qui fidem non servat per sponsalia promissam, cum non fuerit tradita in ipsa celebratione sponsaliorum; tamen, vel titulo sponsalitiæ largitatis, quæ transit sub dominium sponsæ, si sponsus absque justa causa, ut in casu, a sponsalibus resilit, ut cum communi tenet La Croix lib. 6. c. 3. num. 136. vel titulo damni sive temporalis, sive moralis, quod ex tali injusta resilientia pati Berta cogetur; difficilius enim Alterũ inveniet, cui nubat, & per tale repudium famæ detrimentum obveniet, licite Berta rem acceptam dare recusat.

CAS. II. Uxoratus rem habuit cum Consobrina secunda Uxoris suæ, putans se idcirco privari jure petendi debitum ab Uxore;

xore; modo consulit Parochum pro remedio, ut absque culpa debitum conjugale valeat petere. Q. Parochi responsum.

R. Parochum teneri respondere uxorato, nullo indigere remedio, sed posse licite ab uxore sua debitum petere. Ratio est, quia in jure privatio juris petendi debitum, est solum taxata pro committente incestum cum persona consanguinea conjugis in primo, vel secundo gradu ut colligitur *ex c. de eo, qui cognovit Consangv: &c.* cum solum intra talem gradum copula illicita dirimat matrimonium cum consanguineis personæ cognitæ, sed in casu copula fuit cum consanguinea uxoris suæ in tertio gradu, qualis est consobrina secunda, eo quia inter hanc, & stipitem, a quo istæ fœminæ descendunt, mediant, aliæ duæ personæ, ut regulam pro gradibus agnoscendis a jure canonico assignatam consideranti patebit; ergo talis uxoratus jure petendi debitum non fuit privatus, sicque nullo indigeret remedio. Neque obstat, ipsum putasse jus amittere; quia putare, legem pœnam constituisse, non est pœnam, esse a lege determinatam, & effectivè illam incurrere, ut docet Sanch. lib. 9. disp. 27. num. 14.

CAS. III. Titius cum suspicetur, uxorem suam cum Petro adulterium patrasse, cogit illam ad jurandum, quod adulterium cum

Petro

Petro non commiserit, Uxor sic coacta jurat: non peccasse cum Petro, intelligens intra se, non peccasse peccato furti. Q. An in re fœmina sit perjura.

R. Negative. Ratio est. In casu non habetur pura restrictio mentalis damnata ab innoc. XI. quæ includit mendacium ab intrinseco malum, sed tantum habetur restrictio realis; cum significatio conformis conceptui interno mentis loquentis percipi possit a Titio, reflectendo ad verba, quibus fœmina jurat, dicit enim *non peccasse cum Petro*: quæ verba cum latitudinem habeant, ut patet, à prudenti intelligi possunt etiam de alio peccato, adulterio excepto; & quidem talis restrictio realis fuit tantum ad occultandum peccatum, ad quod celandum jus habet uxor: hoc autem dato, fœmina non fuit perjura, quia talis restrictio in omnibus casibus, in quibus aliquis jus habet ad secretum occultandum, licita est, nec mendacium includit, ut post propositiones damnatas scripserunt Viva, Felix a Potestate: unde dicendum, non pejerasse.

MENSE FEBRUARII.

CAS. I. RUsticus per multum tempus ignoravit Mysteria Trinitatis, & Incarnationis, Q. An teneatur repetere Confessiones tali tempore factas.*

R.

R. Probabilius negative. Ratio est, quia ex una parte probabilius est, fidem explicatam Trinitatis, & Incarnationis non esse necessariam necessitate medii ad salutem, ut tenet etiam Eminentissimus Gotti inter Recentiores: & ex alia parte propositio 64. ab Innocent. XI. damnata solum in hoc sensu procedit, quod possit licite absolvi, qui culpabiliter ignorat talia mysteria, non tamen quod valide nequeat absolvi: ex quibus sequitur, Confessarium, qui talem ignorantiam advertisset, illicitè, non invalide Rusticum absolvisse, & Rusticum eo tunc incapacem fuisse licitæ, non tamen validæ absolutionis. Si autem erat pro tunc capax validæ absolutionis, dicendum, ejus confessiones fuisse validas, sicque non teneri illas repetere, ut jam docuit Marchant. tract. 5. de Pœnitentia, & etiam post citatam propositionem damnatam docet Viva. Optimum tamen erit talem repetitionem Rustico consulere ad omnes scrupulos sedandos, præmisso explicito actu fidei circa Incarnationis, & Trinitatis Mysterium.

CAS. II. Berta sponsalia iniit cum indigno, cujus Matrimonium in familiæ dedecus vergit. Q. An talia Sposalia sint valida.

R. Negative. Ratio est, quia tale matrimo-

trimonium contrahere, esset contra pietatem, & charitatem parentibus, & consanguineis debitam, quia probrum, & dedecus illis inique inferre, eosque graviter contristare, est charitatis leges violare, imo esset contra justitiam, quia in præjudiciũ aliorum vergeret, si autem tale matrimoniũ inire, esset contra charitatem, & contra justitiam, nemo ad illud tanquam ad illicitum, & cum peccato exequendum potest obligari; in malis enim promissis fidem non expedit servari, *cap. in malis de reg. juris in* 6. consequenter promissio in casu non est obligatoria, sicque invalida.

CAS. III. Titius exponit Parocho, ex errore concomitanter se habente, ipsum contraxisse Matrimonium cum Francisca, quæ ratione modo putat nullum esse. Q. Parochi responsum pro foro conscientiæ.

R. Parochum teneri respondere, esse nullum. Ratio est, quia cùm error concomitans ille dicatur, quo quis contrahens cum Francisca, putando esse Bertam, paratus esset etiam contrahere cum Francisca, si illam cognovisset, sequitur, sic contrahentem non ponere actualem consensum in matrimonium, sed tantum paratum esse ad illum ponendum, si scivisset esse Franciscam, sed ad matrimonium ut pote contractum indissolubilem non sufficit dispo-

sitio

sitio contrahendi, sed actualis consensus desideratur, ergo tale matrimonium Titii cum Francisca ex errore concomitanter se habente contractum, fuit nullum: ita cum Sanch. disp. 18.

MENSE MARTII.

CAS. I. **R**Usticus in actu Confessionis interrogatur a Parocho circa Symbolum, orationem Dominicam, præcepta, Decalogi, quæ recitare prorsus ignorat. Quare præcipit ei Parochus, ut prius illa memoriæ mandet, deinde ad illum pro absolutione revertatur. Pro viribus elaboravit rusticus, etiam aliorum adjutorio ut illa memoriter addisceret, sed frustra, unde ut antea, ignarus ad Parochum redit. Q. An possit illum absolvere.

R. Affirmative, si credat singulos articulos, quando sibi ab Ecclesiæ Ministris proponuntur, & sciat de illis, ac de præceptis Decalogi, & Sacramentis respondere, quando interrogatur, & deprecetur Deum intendens saltem confuse, quæ in oratione *Pater noster* continentur. Ratio est, quia præceptum Ecclesiæ de supra dictis ordinate addiscendis, & memoriæ tenẽdis, quod expressum habetur in c. *vos ante* de consecr. dist. 4. & in Concil. tam Tolet. 4. & 5. quam in Rhemen. cap. 2. obligat solum prout ferunt hominum vires, nemo enim ad impossibile tenetur, & in

& in omni præcepto legis positivæ admittitur exceptio causæ rationalis cap. *si quando de rescript.* sed in casu nequit rusticus absolute supra dicta memoriæ mandare; ergo, licet peccaverit, illa memoriæ non tradendo tempore juventutis, vel illorum obliviscendo, quia raro, vel nunquam recitaverit, tamen, si respondeat, ut Christianum decet, ut supra dixi, potest, & debet absolvi: ita cum D. Tho. 2 2. p. 2. art. 8.

CAS. II. Parochus, audito in Confessione peccato perfectæ Bestialitatis, jussit Pænitenti, ut Superiori se præsentaret. Obedit Pænitens, & a Superiore facultatem obtinuit, ut per Parochum suum a tali peccato absolvi posset. Q. An Parochus tali Pænitenti ad se pro absolutione revertenti teneatur credere, & illi absolutionem impendere.

R. Affirmative. Ratio est, quia, cum Superior. ut bene notat meus Homob. de reser. facilis esse debeat in hujusmodi facultatibus concedendis, non est, cur possit prudenter Parochus dubitare de obtenta facultate illum a reservatis absolvendi, illumque velle mentiri, & sacrilegium facere; unde illi tenetur credere, & absolutionem impendere, maxime cum in hoc judicio pænitens sit reus, testis, & accusator.

ſator. Ita cum meo Giribal. de reſer.

CAS. III. Confeſſarius Pœnitentem, qui a Superiore facultatem pro abſolutione ab inceſtu cum Sorore uxoris ſuæ commiſſo obtinuerat, nedum a peccato abſolvit, ſed etiam ſcienter amiſſum jus petendi debitum conjugale, illi reſtituit. Q. An bene ſe geſſerit.

R. Male ſe geſſiſſe. Ratio eſt, quia facultas reſtituendi amiſſum jus petendi debitum, eſt quid diſparatum a facultate abſolvendi a reſervatis; & certe, ſi Ordinarius nullum inceſtum reſervaret, quilibet ſimplex Confeſſarius poſſet a qualibet inceſtuoſa copula Pœnitentem abſolvere: nec tamen eo tunc haberet facultatem reſtituendi amiſſum jus petendi: ut pote quia eſſet a facultate abſolvendi diſparata; ergo Confeſſarius, qui pœnitentem, præciſe obtenta facultate a Superiore pro abſolutione ab inceſtu, nedum abolvit, ſed amiſſum jus ei reſtituit, male ſe geſſt. Neque obſtat regula Juris *minus includitur in majori*, quia valet tantum in rebus ejuſdem generis, non vero diverſi generis, ut in caſu, in quo valet alia regula *a diverſis non ſit illatio.*

MENSE APRILIS.

CAS. I. R*Uſticus in confuſo exponens in Confeſſione, ſe turpia cum Sociis habuiſſe colloquia, pluries juraſſe, & ſimi.*

ſimilia, interrogatur a Parocho recenter promoto circa gravitatem, & numerum, ſe in alis confeſſionibus talia expreſſiſſe, nec de iis a Parocho defuncto fuiſſe interrogatum Q. An novus Parochus debeat pœnitentem obligare ad præteritas confeſſiones repetendas.

R. Negative, ſi bona fide taliter confeſſus ſit, ut ſuppono. Ratio eſt, quia cum Ruſtici fere uniformem vitæ modum habeant ex his, quæ una hebdomada commiſiſſe fatentur circa talia colloquia, & ſimilia, facile Parochus valet dignoſcere, quantum toto anno in ſimili materia peccaverint: prout requiritur ad rectum judicium, & peccatis remedium apponendum: quare, ſi Ruſticus, de quo in caſu, peccata ſua ſolitus fuerit apud proprium Parochum fateri, ut ex illis verbis *nec ſic a Parocho defuncto fuiſſe interrogatum*, clare colligitur, ſequitur, Parochum defunctum rectum judicium de gravitate, & numero peccatorum hujus Ruſtici efformaſſe, ſicque inquietandum non eſſe, ut utar terminis Marchantii, nec teneri præteritas confeſſiones repetere. Ita cum de Lug.

CAS. II. Berta in Paſchali Confeſſione difficulter ob magnam verecundiam turpia quædam expoſuit in Confeſſione Sacerdoti

ei prorſus ignoto: modo dubitat, an ex motivo verecundiæ tacuerit peccatum inceſtûs cum Fratre; quare maxime angitur, an teneatur ultimam Confeſſionem repetere, an vero peccatum, quod omiſiſſe dubitat, confiteri ei ſufficiat. Q. Quid dicendum.

R. Teneri ultimam confeſſionem repetere. Ratio eſt, quia ſtatim, ac fœmina dubitat, an voluntarie, ut colligitur per ly *ex verecundia*, omiſerit in Confeſſione aliquod lethale, dubitat de culpabili invaliditate Confeſſionis: ſi autem ita dubitat, jam Confeſſio illa eſt reiteranda, quia in dubio de culpabili invaliditate Confeſſionis, poſſeſſio ſtat pro præcepto integre confitendi, quod certe urget poſt peccata commiſſa, ſicque etiam poſſeſſio ſtat pro nova confeſſione talium peccatorum. Neque dicatur, omittentem aliquam circumſtantiam, vel peccatum in confeſſione non teneri præteritam confeſſionem repetere, ita & in caſu. Contra eſt; non tenetur ſane præteritam confeſſionem repetere, qui bona fide aliquod peccatum in confeſſione omiſit; at in caſu, cum dubitet Berta: an peccatum omiſerit ex verecundia, non bona ſed mala fide omiſit; ideo tenetur ultimam confeſſionem repetere: ita Sylveſter v. *confeſſio.*

CAS. III. Petrus annorum circiter duodecim

decim absque Parochi examine, & sine ejus licentia præsentat se linteo Altaris; ut cum aliis Paschalem sumat Communionem. Q. An Parochus teneatur illi sacram Synaxim ministrare.

R. Negative. Ratio est, quia Parochus tenetur bene Eucharistiæ Sacramentum ministrare, quod nequit præstare erga pueros, nisi illos ante primam sumptionem examinet, aut de illorum idoneitate per prudentem Confessarium ei innotescat. Quod si ex non ministratione Sacramenti in casu oriri posset admiratio in populo, aut periculum infamiæ in puero, huic malo obviam ibit Parochus alta voce dicens puero se sistenti linteo altaris. *Nondum Eucharistiam suscepisti, venias cras, examen habeo super tuam idoneitatem, si idoneus eris, sacramentum tibi ministrabo.* Per hæc verba admiratio, & infamiæ periculum cessabit. Ita cum Possev. quoad substantiā

MENSE MAII.

CAS. I. T*Itius juravit, nolle se aliam personam carnaliter cognoscere præter Amasiam, attamen aliam cognovit. Q. An in re sit perjurus.*

R. Negative. Ratio est, quia, licet tale juramentum adimpleri possit absque peccato, ad aliam fœminam non accedendo, ratione cujus videtur obligatorium, ut

docet

docet Sanch. tamen, quia tale juramentũ tanquam finem habet magis, ac magis pravam amicitiam inter Titium, & Amasiam fovere, & conservare, non tenet, quia esset vinculum iniquitatis, ut clare constat, unde illud non servando, Titius non pejeravit. Ita cum Fagund. in decal. tom. 1. præcep. 2. l. 2. c. 24. n. 19.

CAS. II. Petrus, videns apertam Sempronii officinam, dicit Cajo: Si nunc ex mercibus Sempronii acciperes, nemo sciret. Quo audito, Cajus plura furatus est. Q. An, non facta restitutione per Cajum, Petrus ad aliquid teneatur.

Respondeo, ad nihil teneri, Ratio est, quia per tale dictum Petrus non influxit in furtum, cum nec dederit mandatum, aut consilium, aut alio modo se habuerit, ut causa furti. Neque dicatur, si talia Petrus non dixisset, Cajus furtum non commisisset, unde est causa furti. Contra enim est; Etiam objectum non amatur, nisi ab intellectu cognoscatur, nec tamen intellectus est causa amoris; ita nec in casu. Ex quo Cajus non fuisset furatus, si Petrus talia verba non dixisset, solum infertur, Petrum fuisse occasionem furti, non vero causam, cum non sit explicabilis influxus proprius in tale furtum: si autem fuit occasio, non

vero causa, jam non tenetur restituere, quia solum contra charitatem, non contra justitiam peccavit. Neque obstat propositio 39. damnata, quia hæc procedit de causa damni, non de simplici occasione, ut docet Card.

CAS. III. Berta ratione metus gravis nulliter cum Petro Matrimonium contraxit, eique postea copiam fecit corporis sui absque reluctantia. Modo volens Matrimonii nullitatem apud Judicem intentare, dubitat, an stante tali copula ejus Matrimonium pro foro conscientiæ adhuc sit invalidum. Q. Quid dicendum.

Respondeo, vel copula habita fuit animo conjugaliter vivendi, vel non: si primum, dicendum, Matrimonium modo esse validum, dummodo Berta sciverit ante talem copulam, invalidum ratione metus gravis fuisse Matrimonium; & ratio est, quia talis copula æquivalet consensui; novus consensus liber conjugaliter vivendi reddidisset Matrimonium validum, ut patet; ergo & talis copula, si fuit libera, ut supponitur, cum dicatur in casu *absque reluctantia*, & si fuit animo conjugaliter vivendi, dummodo tamen Berta sciverit, suum Matrimonium per metum contractum ab initio fuisse nullum, quia data nullitatis ignorantia Matrimonium non esset ratifica-

tum

tum; nihil enim eſt tam contrarium conſenſui, quam error, & forſan copulam non habuiſſet, ſi nullitatem matrimonii ſciviſſet, ita Sanch. lib. 4. diſp. 18. num. 2. & lib. 2. diſp. 34. num. 2. & Reinf. Si vero dicatur, copulam non fuiſſe habitam animo conjugaliter vivendi, dicendum eſt, etiam de præſenti eſſe nullum; quia, ſi ad validitatem Matrimonii non fuit ſufficiens conſenſus expreſſus metu gravi extortus, multo minus conſenſus tacitus, per copulam habitus ex tali metu, aut etiam præſcindendo à metu, ſi fuit præciſe cauſa libidinis.

MENSE JUNII.

CAS. I. Confeſſarius, audiens mulierculam quamdam ſe unice accuſantem divinis non conſenſiſſe inſpirationibus, illam abſolvit. Q. An bene, vel male ſe geſſerit.

Reſpondeo, male ſe geſſiſſe. Ita communiter cum Card. de Lugo diſp. 16. de pœnit. num. 103. Ratio eſt, quia divinis inſpirationibus non conſentire, dummodo non ſit transgreſſio inſpirationis oblatæ, quando offertur occaſio frangendi præceptum, licet ſit imperfectio, non eſt peccatum, neque veniale; eo quia ſicuti ſequi conſilia non cadit ſub præcepto etiam venialiter obligante, ſed ſolum cadit ſub conſilio, ita non operari juxta conſilium, nul-

lum erit peccatum, ſed non reſpondere divinis inſpirationibus, dummodo non offerantur in occaſione frangendi præceceptum, eſt præciſe non operari juxta conſilium, ergo nullum erit peccatum: ſi nullum peccatum, jam conſtat, male ſe geſſiſſe Confeſſarium, quia impendit abſolutionẽ, ubi nulla erat materia abſolutionis. Dixi, dummodo non ſit transgreſſio inſpirationis oblatæ, quando offertur occaſio frangendi præceptum, quia in tali caſu eſſet peccatum talibus inſpirationibus non conſentire; non tamen peccatum diſtinctum ab ipſa transgreſſione præcepti.

CAS. II. Sacerdos, poſtquam Hoſtiam conſecravit, meminit, ſe non conſecraſſe Hoſtiam pro ſolemni Proceſſione ad Veſperas habenda, nec alium eſſe Sacerdotem Sacra facturum; quare Hoſtiam Conſecratum in Sacrario reponit, & ex præconſecratis particulis unam extrahit ſumendam, & ſumit. Q. An bene ſe geſſerit.

Reſpondeo, male ſe geſſiſſe. Ratio eſt, quia Sacerdos debet participare de ſuo Sacrificio, ut colligitur ex Concil. Tolet. 12. c. 5. relato in *c. relat.* 22. *de conſecrat. diſt.* 2. nam *quale;* inquit, *erit illud Sacrificium, cui nec ipſe ſacrificans particeps eſſe cognoſcitur?* Conſtat etiam ex Rubricis Miſſalis, quibus Eccleſia docet, ſi poſt conſecrationem

tionem contigerit venenum in Hostia apparere, debere Sacerdotem aliam Hostiam consecrare; quod necessarium non esset, si Sacerdos, relicta propria Hostia, posset aliam ab alio consecratam, & in pixide existentem sumere; imo nec etiam licitum esset, quia solum licet aliam Hostiam consecrare ad Sacrificium perficiendum, quod sumptione Hostiæ ab alio consecratæ perfici posset. Ex his sequitur; Sacerdotem in casu male se gessisse.

CAS. III. Titius furatus est equum viri nobilis perdivitis, illumque sex annorum spatio locavit. Q. An etiam totum locationis pretium detractis tamen necessariis expensis restituere teneatur.

Respondeo, teneri solum restituere equum, & id, in quo equus per usum factus est deterior, non vero fructus locationis. Ratio est, quia equus clamat ad Dominum, & cum Titius per usum equi illum culpabiliter fecerit deteriorem, culpabiliter Dominum damnificavit; unde tenetur & equum restituere, & id in quo equus factus est deterior, Domino compensare: Fructus vero locationis in casu sunt pure industriales, cum non sit censendum, virum nobilem, & perdivitem velle equum locare, ut docet Less. de just. lib. 3. cap. 12. Quod si Dominus equi fuisset vir plebejus, tenere-

tur

tur ſane Titius fructus locationis reſtituere, quia eſſent pretium uſus rei, non mera induſtria, ut bene docet Sanchez. in ſum. tom. 1. lib. 2. cap. 23.

MENSE JULII.

CAS. I. PEtrus de nocte abſque lumine domum divitis ingreditur ad furandum vas argenteum, ſed interim pedibus vaſa vitrea, & ſpeculum magni momenti fregit. Q. An tale damnum teneatur Domino compenſare?*

Reſpondeo affirmative cum Molina tom. 3. diſp. 278. Navar. & aliis. Ratio eſt, quia damnum, quod per talem fractionem ſequitur, non eſt per accidens, ſed per ſe; hujuſmodi enim mala ex talibus actionibus ſequi ſolent, & ut plurimum fit, quod in abſcondito furari tentantes pedibus in aliquod offendant, & Dominum ultra furtum intentum, per fractionem alicujus rei culpabiliter damnificent; quod totum quilibet rationis capax tenetur prævidere; unde ſi damnum fuit illatum per ſe in caſu, ſane tenetur Petrus illud Domino compenſare.

CAS. II. Cum nobilis Ruri moraretur, ei naſcitur Infans, quem vult in Baptiſmo nominari Sfortiam. *At renuit Parochus, dicens, non eſſe imponendum abluendo unda ſalutari nomen hominis in Sanctorum catalo-*

gum

gum non relati; cui rationi acquiescere nolente infantis Patre, Parochus defacto puerum nomine Petri *insignivit. Q. An sit laudandus Parochus.*

Respondeo affirmative; & ratio est, quia, licet nulla lege universali præceptum sit, ut imponantur nomina Sanctorum, attamen, quia Sanctus Pius V. in suo Catechismo p. 1. cap. 2. n. 25. & Paulus V. in suo Rituali *tit. de sacril.* petunt, observari morem multis abhinc sæculis retentum à plerisque Christi fidelibus, ut non nisi sacra nomina darentur recenter baptizatis, quod etiam docet cum aliis Barbosa de Parocho, p. 2. c. 28. & præcipit Synodus Diœcesana, sequitur, Parochum monitis Pontificū, & Doctorum sententiæ inhærendo, laudabiliter se gessisse, &, si egit contra Patris voluntatem, non egit irrationabiliter, quia sic egit cohærenter ad Pontificum, & Doctorum documenta, necnon ad legem Synodalem, ut ex lib. 1. cap. 2. de Baptismo.

CAS III. Titius, postquam rem habuit cum Berta, rescivit, eam fuisse prius à fratre suo cognitam. Q. An exponens hoc peccatum simplici Confessario possit ab hoc directe absolvi.

Respondeo affirmative cum Sanch. lib. 7. Matrim. disp. 15. num. 10. & cum meo Homob. de Casibus reserv. quarto casu, except.

cept. quarta. Ratio eſt, quia inceſtus in primo affinitatis gradu, qui eſt reſervatus in hac Diœceſi, eſt inceſtus formalis, habens, nempe veram malitiam inceſtûs, qualis ſane non eſt inceſtus Titii, qui ſolum inceſtum materialem commiſit; ignorabat invincibiliter, accedere ad affinem in primo gradu, qualis in re erat Berta: ſi autem hoc ignorabat, jam talis ignorantia tollit ab actu malitiam inceſtûs, & facit, inceſtum eſſe pure materialem, non formalem, ut ad reſervationem requiritur: quare poteſt Titius à quolibet ſimplici Confeſſario directe abſolvi.

MENSE AUGUSTI.

CAS. I. *Titius, cum plurima damna ob calumniam à Petro illi appoſitam pati coactus fuerit, deliberate, & advertenter in hæc verba prorupit; Crederem, Deum non eſſe juſtum, ſi Petrum calumniatorem non puniret. Q. An poſſit abſolvi à ſimplici Confeſſario.*

Reſpondeo affirmative. Ratio eſt, quia Titius non eſt reus blaſphemiæ hæreticalis, ut unice ratione reſervationis dubitari poteſt in præſenti; etenim per talia verba non intulit injuriam Deo, vel per modum enuntiationis continentis formaliter, aut virtualiter falſitatem contra fidem, ut eſſet *ad deſpectum Dei*; vel per modum im-

perantis,

perantis, ut *ſit miſer Deus*, vel per modum irridentis, ut dixerunt Salvatori Judæi: *Vah, qui deſtruis Templum Dei*, vel per modum optativi, ut *utinam Deus non eſſet Omnipotens*, quibus modis unice blaſphemia hæreticalis contingit, ſed ſolum Titius, talia proferendo, indicavit potius velleitatem de futuro, quam voluntatem negandi Deum: quinimo tantum abeſt, quod Deum negaverit, quod potius confeſſus fuerit: illa enim verba *Crederem, Deum non eſſe &c.* faciunt hunc ſenſum, Crederem, Deum non eſſe juſtum, ſi &c. ſed, quia credo, Deum eſſe juſtum, vindictam faciet de meo calumniatore: quare non fuit reus blaſphemiæ hæreticalis, unde poteſt à ſimplici Confeſſario abſolvi.

CAS. II. Petrus, & Berta pauperes Matrimonium contraxerunt in facie Eccleſiæ; ſed, detecta inter ipſos impotentia abſolutè perpetua; vellent ſemper ſimul cohabitare ſub eodem tecto, ut Frater, & Soror, & titulo paupertatis in eodem lecto cubare, unde conſulunt Parochum. Q. Parochi reſponſum.

Reſpondeo, Parochum teneri reſpondere, poſſe quidem cohabitare, ſi volunt, & periculum abſit incontinentiæ, ita ut tanquam Frater, & Soror vitam ducant, ut reſpondit Pontifex *in cap. laudabilem*, at non poſſe in eodem lecto cubare, tum quia hoc

est prohibitum à Sixto V. per motum proprium Anno 1587. cujus Decretum per extensum refert Guttierz, tum quia talis cubatio est ex natura sua periculosissima, & vix unquam caret periculo peccandi saltem per tactus, & amplexus, qui inter ipsos prohibentur.

CAS. III. Infirmatur ad mortem puer, de quo licet ad annos discretionis pervenerit, dubitatur, an sufficienter Eucharistiæ Sacramentum ab aliis cibis discernat. Q. An tali Puero possit, & teneatur Parochus Eucharistiam ministrare.

Respondeo cum de Lugo de Eucharist. disp. 13. num 34. & 44. posse, sed non teneri. Ratio primæ partis est, quia, licet habeatur prohibitio de danda Eucharistia puero incapaci, ex quocunque capite hæc prohibitio oriatur, nullibi tamen habetur prohibitio de danda Eucharistia puero in dubio, an hoc Sacramentum ab aliis cibis discernat, sed solum eadem pro talibus pueris habetur prohibitio, ac circa extremam unctionem; sed pueris, de quibus dubitatur, an sint doli capaces, dari potest extrema unctio, licet sub conditione, ut dari debet in dubio vitæ, vel mortis ex Ritual. Rom. Pauli V. ergo & dari potest Eucharistia puero in casu, urgente mortis articulo. Ratio secundæ partis est, quia, licet

nullibi

nullibi constet prohibitio, in casu tamen non constat, puerum hunc esse comprehensum lege & Viatico sumendo, cum non constet de ejus capacitate: si hoc, jam Parochus non tenetur illi Viaticum ministrare; quia in dubio de obligatione legis non tenetur legem servare. Potest ergo Parochus puero nostro Viaticum ministrare, sed non tenetur.

MENSE SEPTEMBRIS.

CAS. I. BErta sexagenaria, cum juventutis tempore nunquam labori, & industriæ pepercit, notabile secundum propriam conditionem lucrum fecit, hac intentione, ne, cum dotem insufficientem habeat pro sui sustentatione, post mortem Mariti mendicare cogeretur. Nunc mortuo Marito, qui, quod sibi superfuit Nepotibus suis testamento reliquit, dubitat, an tale lucrum teneatur hæredibus reddere, vel possit illud sibi retinere. Q. dubii solutio.

Respondeo, posse tale lucrum sibi retinere, si illud fecit ex industria extraordinaria præter operas, & laborem debitum in Domus administratione: ita cum Less. Bonac. *de rest. disp.* 2. *quæst.* 10. *p.* 2. Gobat, & communiter. Ratio est, quia bona acquisita modo dicto nulla ratione veniunt computanda inter ea, quæ ad Maritum spectant; si enim ad Uxores spectant, quæ sub-

trahunt

trahunt expensis juxta propriam conditionem, ut Juristæ & Theologi docent, potiori ratione poterit Uxor lucrifacta ex industria modo dicto tutâ conscientiâ retinere. Dixi ex industria extraordinaria præter &c. quia secus cum industria, opera, & labor juxta propriam conditionem in domus administratione sint quid debitum Marito ad ferenda onera Matrimonii, ita & lucrum ad Maritum spectaret, sicque ejus hæredibus esset tradendum.

CAS. II. Titius maledicus adeo graviter de Francisca paupere detraxit, ut Petrus, qui pro illius sustentatione solitus erat eleemosynas elargiri, has deinceps illi non erogaverit. Q. Ad quid Titius teneatur.

Respondeo teneri primo restituere famam, vel per retractationem, si apposuit crimen falsum, & etiam medio juramento reprobando, quod dixit, si opus sit, vel illam laudando in eo genere, in quo detraxit, si crimen erat verum, sed occultum, quia ad id tenetur detractor; secundo, teneri compensare damna, quæ Francisca patitur ob privationem eleemosynarum, quibus sustentabatur, etsi post famæ restitutionem Petrus nolit in posterum eadem præstare eleemosynæ suffragia: Et ratio est, quia injuste impediens aliquem à consecutione alicujus boni, quod erat consecuturus,

cuturus, tenetur ad restitutionem, licet non quanti valet bonum impeditum, sed solum quanti valere potest spes; at in casu, ut patet, injuste Titius impedivit Franciscam à consecutione eleemosynarum; ergo tenetur restituere, quanti spes Franciscæ valebat. De Lugo. Girib. Homob.

CAS. III. Cajus sciens, accedentem ad consanguineam conjugis intra primum, vel secundum gradum amittere jus petendi debitum, accessit quidem ad consangvineam suæ Uxoris in secundo gradu, sed ignorans, esse illi ullo modo sangvine conjunctam. Q. An vere jus ad debitum petendum amiserit.

Respondeo negative. Ratio est, quia in textu canonico, ubi taxatur pœna privationis juris petendi debitum incestum committenti cum persona consangvinea Conjugis in primo, vel secundo gradu, habetur hæc particula *scienter*; legitur enim in *cap.* 1. *de eo, qui cognov. consang. si quis cum filiastra sua scienter fuerit fornicatus, nec à Matre debitum petere, nec filiam unquam habere potest in Uxorem:* sed in casu non verificatur ly *scienter*, quia fœminam, quam Titius cognovit, nequidem consangvineam Uxoris suæ esse sciebat: ergo dicendum, jus ad debitum petendum Cajum in casu non amisisse. Laym. tract. 2. disp. 1. p. 11.

MENSE

MENSE OCTOBRIS.

CAS. I. RUſticus cupiens filiam ſibi recenter natam in Civitate baptizari, ut frui poſſit beneficiis, à quibus non Baptizati Bononiæ excluduntur, unius menſis ſpatio propter pluvias, & glacies differt ad Eccleſiam Metropolitanam pro Baptiſmo illam deferre, licet commodè, etiam ſtatim ac fuit nata, in propria rurali Paræcia potuerit illi Baptiſmum procurare. Q. An Ruſticus graviter peccaverit.

Reſpondeo affirmative. Ratio eſt, quia, cum agatur de Sacramento neceſſario neceſſitate medii, ratio dictat: ſummâ diligentiâ curare parentes debere, ne diu baptiſma pueris differatur, ita ut diuturna dilatio ſit peccatum lethale, ut benè docet cum communi Suar. diſp. 31. ſect. 2. ſed in caſu habetur iſta diuturna dilatio, quæ etiam, omiſſis variis DD. placitis, quæ videri poſſunt apud meum Giribaldum de Baptiſ. cap. 3. num. 18. clare colligitur ex Synodo Diœceſana lib. 2. cap. 2. de Baptiſ. ubi habetur. *Nefas ſit ultra nonum diem Baptiſmum infantibus differre*, ergo Ruſticus in caſu graviter peccavit, nedum differendo ultra nonum diem, ſed etiam per menſem; quinimo poſſet affici pœna excommunicationis, quæ in eodem capite Synodali contra parentes ultra nonum diem ſic differentes

tes comminatur; quod eſt clarum indicium, graviter peccaſſe noſtrum Ruſticum. Neque excuſari poteſt ſpe fruendi beneficiis, à quibus excluduntur non baptizati Bononiæ: quia parentibus magis cordi eſſe debet ſalus ſpiritualis infantis, quàm commodum temporale, quod ad ſummum poſſet eſſe motivum differendi per aliquot dies non vero per menſem, propter pericula, quibus Ruſticorum infantes ſubjiciuntur, tum propter parentum miſeriam, tum propter Matris inertiam, ratione cujus hyemali tempore ſæpius Ruſticorum infantes ſuffocantur.

CAS. II. Petrus confitetur, ſe dixiſſe in contemptum Dei, Bacchum. *Q. An ſimplex Confeſſarius poſſit illum abſolvere.*

Reſpódeo. Si ex interrogationibus agnoſcat Confeſſarius, pœnitentem addidiſſe ly *Bacchum*, ne Deum inhonoraret, poteſt illum abſolvere, quia talis loquendi modus eſſet tantum blaſphemia hæreticalis materialis, quæ non eſt reſervata; ſi vero comprehendat, talia verba protuliſſe advertenter, & malitiosè addidiſſe ly *Bacchũ* tantum ad vitandas Eccleſiæ pœnas contra hæreticaliter blaſphemantes, non vero, ne Deum inhonoraret, non poteſt illum abſolvere, quia ſic hæreticalem blaſphemiam externam, & formalem, ſicque reſervatam pro-

protulisset; fuisset enim dictum contumeliosum, auferendo à Deo omnipotentiam, quæ illi necessario convenit.

CAS. III. Franciscus, ad sibi compensandum, quod & juste ei debebatur, & alia via habere non poterat, quam clam, quod suum erat, accipiendo, violenter domum debitoris aperuit, &, extracto, quod ad sui compensationem satis erat, ostium reliquit apertum, unde latrones ingressi plura inde surripuere. Q. An teneatur damnum per latrones illatum reparare.

Respondeo negative. Ratio est, quia solum causa proxima damni, & per se, qualis illa est, quæ per se ad talis effectus productionem ordinatur, obligatur ad restitutionem, ut docent communiter DD. cum Less. de justit. at apertio januæ non ordinatur per se ad damnum inferendum per latrones, non enim ex apertione januæ per se, & ut plurimum sequitur furtum; ergo Franciscus non fuit causa proxima, & per se talis damni, sicque ad nihil tenetur. Quod à fortiori certissimum erit, si Franciscus unice intentus ad sibi compensandum inadvertenter ostium Domus reliquit apertum.

MENSE NOVEMBRIS.

CAS. I. Confessarius, audito in Confessione incestu affinitatis in primo gradu,

gradu, Pœnitenti promisit per Epistolam, se petiturum à Superiore facultatem pro directa absolutione, deinde missa pro facultate Epistola, antequam accipiat Responsum, illum directe absolvit. Q. An vere Pœnitens fuerit directe absolutus.

Respondeo negative. Ratio est, quia, cum concessio talis facultatis dependeat à voluntate Superioris, qui licet debeat esse facilis ad illam, & similes concedendas, & solitus sit concedere, tamen potest ex aliqua justa causa sibi nota talem facultatem denegare; quoties enim evenit, ut, quod una, & altera vice conceditur, alia, & alia denegetur? sequitur, Confessarium neque posse esse moraliter certum de benigna Ordinarii concessione: quare sic absolvendo, quantum est in se, invalide absolveret quoad ly *directe*; & quemadmodum Sacerdos, cui esset expirata facultas confessiones audiendi, si hoc populo constaret, ita ut non esset error communis, invalide absolveret absolute; si, misso nuntio ad petendam facultatis confirmationem, seu prorogationem, statim confessiones audiret, quia non esset moraliter certus, nec esse posset de facultatis prorogatione, ita in casu invalide absolveret quoad ly directe. Puto, sententiam hanc, stando rigori terminorum, esse communem.

CAS. II. Titio manifestanti in confessione incestum cum Sorore Uxoris suæ, imponit Parochus, ut se præsentet Superiori pro directa absolutione, & interim abstineat à petione debiti conjugalis: Quo audito, respondet Titius, ignorasse per tale peccatum se amittere jus petendi; at perstitit Parochus in sua opinione, & docuit Titium hoc non obstante, tale jus amisisse. Q. An verum docuerit.

Respondeo, probabilius loquendo; falsum docuisse. Ratio est, quia secundum communissimam sententiam privatio juris petendi debitum censetur pœna, & inter pœnas contra incestuosos inflictas enumeratur, unde excommunicationi, non irregularitati comparatur; & similiter secundum communissimam sententiam ad incurrendam pœnam excusat ignorantia pœnæ; maxime si invincibilis sit; sed Titius in casu ignorabat tali incestui annexam esse talem pœnam & quidem invincibiliter, ut facile credi potest in Rusticis; ergo probabilius non amisit tale jus; ergo Parochus, probabilius loquendo, falsum docuit. Dixi probabilius, quia non desunt DD. quamvis contra praxim, sententiæ Parochi faventes, oppositum docendo, ut Sanchez de matr. lib. dist. 32. num. 50.

CAS. III. Petrus dedit mandatum Cajo, ut furaretur centum Sempronio, prævidens, Cajum, data commoditate, plusquam centum

fuisse

fuisse accepturum. Furatus est Cajus nedum centum, sed bis centum, illaque consumpsit, & impotens est ad restitutionem, dubitat modo Petrus, an teneatur restituere bis centum. Q. dubii solutio.

Respondeo, teneri solum ad centum. Ratio est, quia non tenetur in casu, nisi ut mandans, ut patet: sed talis non est, nisi in ordine ad centum, alia enim non est furatus Cajus in gratiam Petri, sed nomine proprio, excedendo jussa mandantis: ergo non tenetur, nisi ad centum. Neque obstat, Petrum prævidisse, fore à Cajo furtum in majori quantitate patrandum, quia per talem prævisionem non est causa damni relate ad Sempronium, sed solum per mandatum, quod cum non fuerit, nisi ad centum, ad solum centum tenetur: secus, si mandans Francisco prima vice occidere Sergium prævidisset, ut potuisset prævidere, post primum homicidium fuisse Franciscum alia, & alia homicidia patraturum, tenetur ad damnum nedum per mortem Sergii secutam, sed etiam ad ea, quæ sequerentur per mortem cujuscumque à Francisco occisi, dato, quod nullus illatum damnum per injustum homicidium à Francisco patratum repararet, quod sane nemo dicet, ita in casu: ita cum Aragonio, de just. qui plures citat contra paucos.

MENSE DECEMBRIS.

CAS. I. *Titius volenti furare decem, ſvaſit, ut furaretur viginti. Q. ad quid teneatur.*

Reſpondeo, teneri ſolum ad decem. Ratio eſt, quia Titius per talem ſvaſionem non fuit cauſa prioris volitionis, qua alter furatus eſt decem, ſed ſolum poſterioris volitionis, qua furatus eſt alia decem; erat enim Titius jam determinatus ad decem furandum; unde in ordine ad illa nullum influxum præſtitit Titius, bene vero in ordine ad alia decem: unde decem ſolum reſtituere tenetur. Ita cum Medina, Soto *de reſtitutione.*

CAS. II. Parochus extra tempus Paſchale ſolum in prima Dominica cujuslibet Menſis accedentium ad Eccleſiam Confeſſiones vult audire. Q. An ſatis ſit pro munere Parochi.

Reſpondeo, regulariter loquendo, ſatis eſſe, eo quia, licet Paſtoris officium obliget ad Sacramenta ovibus ſuis miniſtranda, nedum, quando adeſt obligatio in ſubdito illa recipiendi, ſed etiam quoties ſubditi rationabiliter petunt, cum non ſolum illorum neceſſitati, ſed etiam utilitati ex juſtitia conſulere teneatur; huic tamen obligationi regulariter ſatisfacit Parochus, ſi nedum tempore Paſchali, ſed etiam omnibus primis Dominicis Menſis cujuslibet eorum

rum audiat confessiones; regulariter enim loquendo, si intra Mensem confessionem petant, rationabiliter petunt, secus vero, si sæpius; ergo, regulariter loquendo, Parochus noster satisfacit pro munere suo. Dixi regulariter, quia, si intra Mensem festum solemne occurrat, puta Nativitatis Domini, Pentecostes, Assumptionis B. V. aut hujusmodi, vel specialis Indulgentia lucranda, vel si detegeret subditum Sacramento indigere, vel si una, vel altera vice quis illum pro confessione rogaret, tunc rationabiliter subditi sacramenta peterent, & Parochus ex justitia teneretur taliter petentibus illa ministrare, & si secus ageret, muneri suo non satisfaceret: ita cum Bonac. q. 7. p. 4. §. 2. n. 23.

CAS. III. Franciscus cum pluries oves ad publica pascua duxisset, quadam die vicinum agrum ingressæ, segetes & manducarunt, & conculcarunt cum notabili damno Domini. Q. An teneatur ad damnum.

Respondeo negative. Ratio est, quia ex damno casuali nemo in foro conscientiæ restituere tenetur, ut generaliter docent Theologi; sed in casu res ita se habet; etenim, cum pluries ad talia pascua Franciscus oves duxisset, & quidem licite, nec alias id evenisset, nec ex ordinarie contingentibus debuisset tale damnum prævi-

dere,

dere, ſequitur, omiſſionem diligentiæ in non cuſtodiendis ovibus, quæ damnum intulerunt, non fuiſſe culpam theologicam ſaltem latam, bene vero damnum caſuale eſſe reputandum, ſicque ad illud Franciſcum non teneri. Ita communiter.

ANNO MDCCXXXV.

MENSE JANUARII.

CAS. I. *TItius puellam ſuæ conditionis ſub ſpe futuri matrimonii deſloravit: modo volens eam ducere, obſtat illius Pater, damni per deſlorationem puellæ illati compenſationem prætendens, ut alteri ſibi bene viſo filiam nuptui tradat. Q. Utrum juſta ſit Patris prætenſio.*

Reſpondeo negative. Ratio eſt, quia Titius ex vi contractus tenetur puellam ducere, cum ad hanc ducendam, non vero dotandam ſe obligaverit, hocque puella acceptaverit; unde, ſi hanc ducere paratus ſit, & maxime cum ejuſdem ſit conditionis, abunde ſatisfacit: eo modo, quo, ſi Paulus vendat domum Petro cum pacto, ut intra menſem pretium ſolvat, & ſic intuitu talis pecuniæ ſibi debitæ ineat cum Franciſco contractum ſocietatis, ſi Petrus paratus ſit tempore præfixo pretium ſolvere, & Paulus nolit acceptare, non tenetur ad damnum, quod Paulus pateretur, ſed eſſet ei imputandum, quia Petrus præciſe tenetur

ad pretium ſolvendum intra menſem, non ad aliud Pauli damnum reparandum, ita Titius tenetur ad matrimonium, non ad compenſandum pecunia damnum, quod puellæ per deflorationem ſequitur, quia contractus fuit de matrimonio ineundo. Irrationabilis ergo, & injuſta Patris præ-tenſio. Ita communiter cum Mazzuch. diſput. 2. cap. 23. num. 59.

CAS. II. Petrus reus tum perfectæ beſtialitatis, tum inceſtus in primo affinitatis gradu, petiit Superiorem ad facultatem obtinendam, ut à proprio Parocho ab utroque caſu abſolvatur: at petiit quidem, & obtinuit facultatem circa inceſtum, nullum vero ex oblivione de beſtialitate verbum fecit. Q. An Parochus, hoc audito, poſſit directe Petrum à beſtialitate abſolvere.

Reſpondeo negative. Ratio eſt, quia, licèt facultas pro reſervatis à Superiore obtenta extendatur ad ſimilia peccata poſt obtentam facultatem commiſſa, ut docet Bonac. de leg. diſp. 1. q. 3. p. 7. & ſimiliter facultas indefinite obtenta pro reſervatis extendatur ad omnia reſervata communia, tamen facultas obtenta pro tali determinato reſervato expreſſo, non extenditur ad reſervata diverſæ ſpeciei, eo quia licentia intelligenda eſt juxta verba petentis. In Caſu licentia expreſſe petita fuit

pro

pro inceſtu: ergo non extenditur ad beſtialitatem, ſicque Parochus non poteſt ab hac intuitu facultatis obtentæ pœnitentem directe abſolvere. Neque obſtat, poſſe directe abſolvere pœnitentem à reſervatis, ſi hic habens reſervata, confeſſionem fecit apud Superiorem, vel apud habentem facultatem in reſervata, licet ex oblivione, non tamen ex malitia, illi reſervata, non expoſuit in confeſſione; & hoc, titulo præſentationis, & oblivionis reſervatorum: ita & in Caſu, cum idem militet motivum. Non obſtat, inquam, quia in tali caſu Superior, abſolvendo pœnitentem, intendit illum abſolvere, quantum poteſt, & per talem Superioris intentionem, poſita pœnitentis oblivione, tollitur reſervatio: at in Caſu, petitio facultatis pro reſervato determinato expreſſo Superioris intentionem reſtringit ad illud tale reſervatum, cum licentia non extendatur ultra verba petentis; ideo in hoc caſu non poſſet Parochus directe pœnitentem à beſtialitate abſolvere. Ita cum Lugo de pœnit. diſp. 20. ſect. 8. num. 122.

CAS. III. Sacerdos, poſtquam fœtam reddiderit Bertam, & fœtu animato ei potionem tradiderit ad abortiendum, hinc, effectu ſecuto, factus ſit irregularis, recurſum habuit ad ſacram Pœnitentiariam pro diſpenſatione

ſatione ſuper talem irregularitatem his verbis: Sacerdos factus irregularis ob procurationem fœtus animati, effectu ſecuto, petit facultatem, ut à proprio Parocho ſuper talem irregularitatem diſpenſetur. *Obtenta tali facultate, Parochus executor, re ex integro audita, judicat, talem facultatem eſſe ſubreptitiam. Q. An rectum ſit talis Parochi judicium.*

Reſpondeo affirmative. Ratio eſt, quia pro diſpenſatione ſuper irregularitate ex abortu ſupplicans debet exprimere, ſi fœtus erat ex ſe genitus, & hoc ex ſtilo Curiæ; quia in hoc caſu major ponitur difficultas in diſpenſando, ut teſtatur Alphonſus de Leone: at Sacerdos hoc non expreſſit in ſupplicatione, ut patet, & vere fœtus erat ex ſe genitus, ut ex terminis Caſus: ergo ſubreptitia fuit facultas obtenta.

MENSE FEBRUARII.

CAS. I. TItius inivit ſponſalia cum Berta ſub hac conditione, ſi Pater meus intra annum conſenſerit; at Pater, antequam fuerit de conſenſu requiſitus, obiit. Q. An talia ſponſalia pro foro conſcientiæ ſint valida.

Reſpondeo affirmative. Ratio eſt, quia per mortem Patris fuit purificata conditio; finis enim talem apponendi conditionem fuit, ne Genitor ægre ferret tale matrimonium

nium, eique displiceret; at per mortem Patris totaliter cessat talis conditionis finis, unde conditio habetur ut purificata: sicuti ergo, si Pater consensisset, valida fuissent talia sponsalia, ita & in casu. Sanch. lib. 5. de mat. disp. 7. num. 19.

CAS. II. Confessarius, audito in Confessione peccato cum Cognata spirituali, negative dubitat, an in Liberculo, in quo descriptam habet facultatem à quibusdam reservatis absolvendi, descriptum sit & tale peccatum: attamen, tali dubio non obstante, directe pœnitentem absolvit. Q. An bene.

Respondeo negative. Ratio est, quia Confessarius vere esset dubius de facultate in certo reservatum, & possessio tota esset pro reservato, quod ei certo constat esse reservatum; unde, sic directe absolvendo, exponeret se periculo invalidam absolutionem impendendi. Belloch. de cas. reserv. p. 1. q. 2. num. 11. Mazzuch. disp. 1. q. 3. dis. 21. num. 68.

CAS. III. Parochus venereis culpis assueto pro pœnitentia injunxit, matrimonium contrahere. Q. An hujusmodi pœnitentiæ genus illi potuerit imponere.

Respondeo negative. Ratio est, quia, licet optimum esset ei consulere matrimonium, juxta illud Apostoli: *Melius est nubere, quam uri;* tamen non est opus à Con-

fessario imponendum tum propter immensum onus, quod secum affert tale Sacramentum, ut ait Fagundez in lib. q. 2. Ecclesiæ præcæpt. c. 5. num. 4. tum propter maximam libertatem, quam matrimonium requirit, quiquid in contrarium dicat Diana cum Leandro.

MENSE MARTII.

CAS. I. PArochus hujus Diœcesis absque licentia Ordinarii in matrimonium conjunxit cum Petro Bertam, quæ annos vix tredecim nata ex Imolensi Diœcesi ad suam se contulit Paræciam cum suis Genitoribus, ibique per annos decem, & ultra habitavit cum iisdem, & aliis suis Parochianis fide dignis, qui illum de Bertæ libertate, etiam medio juramento, certum fecerunt. Q. An bene se gesserit.

Respondeo, male se gessisse. Ratio est, quia in Instructione S. C. Univ. Inquis. præcipitur tum, quod, si contrahere volentes sint externi, supersedeatur in licentia contrahendi, donec per literas Ordinarii ipsorum doceant de eorum libero statu, tum, quod Ordinarii præcipiant omnibus, & singulis Parochis in eorum Diœcesibus existentibus, ut pro matrimoniis cum exteris contrahendis non faciant publicationes in eorum Ecclesiis, nisi certiorato Ordinario, à quo, vel ejus Vicario Generali

prius

prius teneantur fidem authenticam reportare, quod pro tali matrimonio fuerint examinati Testes in eorum tribunali, qui probant statum liberum contrahere volentium &c. Si autem hoc aperte præcipitur, contra talem Instructionem, ut patet, egit Parochus, conjungendo in hac Diœcesi Imolensi Bertam cum Petro absque proprii Ordinarii licentia: ergo male egit. Neque Parocho prodesse potest, Bertam se contulisse in suam Paræciam cum suis Genitoribus, ibique per annos decem, & ultra cum iisdē habitasse, & de ejus libertate per plures Parochianos fide dignos, etiam medio juramento, ei constitisse. Non, inquam, prodesse potest, quia, cum Berta discesserit ab Imolensi Diœcesi in ætate nubili, cum esset annos 13. nata, de hac urget Instructio S. C. adeo ut requirantur tum literæ Ordinarii Imolensis, quibus doceat de ejus libertate, tum licentia authentica Ordinarii hujus Diœcesis, contra quam Instructionem cum egerit Parochus, male se gessit.

CAS. II. Paulus exponit Confessario, commisisse quidem incestum cum Nepte sibi consangvinea, sed dubitare, utrum tale peccatum alias fuerit confessus apud Confessarium privilegiatum. Q. An, stante tali dubio, possit recte per talem Confessarium absolvi.

Resp.

Reſpondeo negative. Ratio eſt, quia poſſeſſio non ſtat pro Paulo, ſed pro reſervatione, in quam certo ei conſtat inci-diſſe, cum ei certo conſtet, inceſtum commiſiſſe in ſecundo conſangvinitatis gradu, qualis eſt copula cum Nepte ſibi conſangvinea, qui inceſtus in hac Diœceſi reſervatur; unde tale peccatum Confeſſario privilegiato ad directam abſolutionem obtinendam confiteri tenetur: quemadmodum certus de emiſſione voti, & dubius de impletione, tenetur votum implere, ut communiter docent DD. de voto, quia poſſeſſio ſtat pro voto. Ita propter eandem rationem certus de reſervato commiſſo, & dubius de confeſſione facta apud Confeſſarium privilegiatum, tenetur apud ſimilem Confeſſarium illud confiteri. Mazzuch. de reſerv. diſp. 1. q. 3. diſp. 21. num. 73.

CAS. III. Franciſcus pluribus gravatus pœnitentiis alias ſibi impoſitis ſciens die feſto Titularis Eccleſiæ Parochialis conceſſam eſſe Plenariam Indulgentiam omnibus, qui rite confeſſi, & ſacra Euchariſtia refecti talem Eccleſiam viſitaverint &c. omnem ad eam lucrandam adhibuit diligentiam, putans, ſic ab onere tales pœnitentias implendi eſſe abſolutum. Q. An verum ſenſerit.

Reſpondeo in praxi male ſenſiſſe. Ratio eſt, quia, licet ſpeculative loquendo, & maxime,

maxime, ſi ſermo ſit de pœnitentiis merè ſatisfactoriis, & non ſimul medicinalibus, per conſecutionem Indulgentiæ Plenariæ conſequatur etiam quis remiſſionem cujuscumque pœnæ debitæ peccatis, hoc enim ſonat Indulgentia Plenaria, & ſic amplius ad pœnitentiam à Confeſſario injunctam exequendam non videatur teneri, cum ceſſet titulus ſatisfactionis; tamen in praxi adhuc urget obligatio injunctam ſatisfactionem adimplendi, tum quia in praxi nimis incertum eſt, an quis Plenariam fuerit lucratus indulgentiam, tum quia ordinarie pœnitentia eſt etiam medicinalis, & à relapſu præſervativa, tum quia Pontifices in Bullis Jubilæi præſcribere ſolent Confeſſariis ut congruas, & ſalutares pœnitentias confitentibus imponant. Quæ omnia probant, in praxi explendam eſſe à pœnitente ſatisfactionem, etiam in caſu, quo quis Indulgentiam Plenariam lucrari conatus fuerit. Ita cum meo Girib. de pœnit. tract. 1. c. 12.

MENSE APRILIS.

CAS. I. *Berta affinis Petro per copulam illicitam habitam cum Petri fratre, cum non niſi cum periculo gravis infamiæ, & notabilis damni, attentis particularibus circumſtantiis, poſſet à nuptiis reſilire; illas contraxit cum vera intentione matrimonium*

monium ineundi, licet nullum esset tale matrimonium. Q. An hoc fuerit simulare Sacramentum cum peccato.

Respondeo, negative. Ratio est, quia simulare Sacramentum cum peccato est ponere materiam, ei applicando formam absque intentione conficiendi Sacramentum; quia eo tunc irrogatur injuria Sacramento, sicuti injuriam irrogaret Deo, qui pejeraret sine animo jurandi: in hoc sensu procedit propositio 29. ab Innoc. XI. damnata, ita ut neque urgens metus gravis sit causa Justa Sacramentorum administrationem simulandi. At in casu nulla irrogata fuit injuria Sacramento matrimonii, cum propter impedimentum dirimens neque posita sit materia talis Sacramenti, cui forma applicari posset: unde non simulavit Sacramentum cum peccato, adeo ut Sacrilegium commiserit, ut tenet Viva in explicatione citatæ propositionis, & La Croix lib. 6. part. 1. num. 162. ubi testatur, hanc sententiam esse communem. Ad summum dici potest, Bertam simulasse contractum.

CAS. II. *Conjuges extra vas de communi consensu se polluerunt. Q. Quas circumstantias debeant exprimere pro integritate Confessionis.*

Respondere, debere exprimere nedum malitiam talis peccati contra naturam, sed

etiam circumſtantiam conjugii, & quidem conjugii determinati, ita ut debeant in confeſſione exponere commiſiſſe peccatum pollutionis *cum conjuge:* & ratio eſt, quia tale peccatum nedum eſt mollities contra naturam, ſed induit ſpeciem adulterii, cum neuter Conjux ſervet alteri corpus ſuum caſte, quod ad bonum fidei pertinet; nec ſolum ſit adulterium cum aliena Conjuge peccare, ſed etiam omne quod non habet poteſtatem conjugii: & hac ratione exprimenda eſt circumſtantia conjugii, quia poſtea per tale peccatum nulla habita fuit injuſtitia adverſus Conjugem, cum Vir, & Uxor de communi conſenſu tale peccatum commiſerint, debent exprimere etiam circumſtantiam conjugii determinati, quia ſecus intelligeretur injuſtitia adverſus Conjugem. Ita docent Dicaſtil. lib. 3. de Sacram. tract. 10. dub. 7. num. 82. Diana tom. 2. tract. 6. reſolut. 186.

CAS. III. *Titius impoſitam à Confeſſario pœnitentiam bis in menſe per annum jejunandi animo adimplendi acceptavit; ſed, quia ob fragilitatem, & in jejunando difficultatem jam ſex elapſis menſibus illam non adimplevit, petiit alium Confeſſarium, illumque, ut in aliam pœnitentiam permutaret, rogavit, ne amplius eidem periculo eam violandi ſit expoſitus. Q. An ſecundus Con-*

feſſarius

fessarius possit eam permutare, non audita ex integro, aut ex parte priori confessione.

Respondeo, affirmative. Ratio est, quia secundus Confessarius non judicaret, causa absolute incognita, ut asserunt DD. contrarii, eo quia licet non cognosceret causam clare, & distincte, ut requireretur, si deberet judicium ferre de justitia, qua prima pœnitentia imposita fuit, illam tamen cognosceret, quantum sufficeret ad pœnitentiam permutandam titulo difficultatis ad illam implendam, ut in casu: etenim ex qualitate pœnitentiæ in prima confessione impositæ non posset non cognoscere aliquo modo causam, propterquam fuit imposita; ita, ut si pœnitentia imposita fuerit gravis, & diuturna, cognosceret causam fuisse magni momenti tum intensive, tum extensive consideratam; si gravis, sed brevis, causam fuisse gravem solum intensive; si mediocris, fuisse mediocrem; quod sufficeret ad proportionem servandam inter pœnitentiam, & peccatum, & sic ad pœnitentiam permutandam absque nova, clara, & distincta omnium peccatorum confessione: unde etiam sine hac posset secundus Confessarius in bonum pœnitentis priorem pœnitentiam permutare. Ita cum meo Gi-rib. de Pœnitentia tract. 7. cap. 12. dub. 9. num. 80. qui plures citat Doctores.

MENSE MAII.

CAS. I. *Titius tres habens filias ex prima uxore, cum experientia viderit, bis fœcundam uxorẽ in partu expertam esse periculum mortis, tum ut liberet uxorem à novo mortis periculo ob affectum ad uxorem, tum ne filiæ necessaria, & utili, qua gaudent, custodia per mortem Novercæ priventur, vellet uxori suæ tradere medicamen sterilitatis causativum. Q. An licite in talibus circumstantiis hoc possit præstare.*

Respondeo negative. Ratio est, quia nullo bono fine cohonestari potest sumptio potionis, qua prolis conceptio impediatur; hanc enim, quæ nata est sequi ex copula carnali, impedire, est contra naturam, & naturalem generationis finem; parumque, & solum secundum magis, & minus distaret à seminis effusione extra vas, aut ab homicidio, juxta illud Burti: *Sunt paria occidere, & nasci impedire*; quare, sicuti in nullo casu licita est mollities, aut fœtum occidere, ita similiter nunquam licebit in fœmina sterilitatem procurare; quod etiam prohibuit Sixtus V. in Bulla de Abortu: consequenter neque in casu, ne filiæ Titii optima priventur Novercæ custodia, neque ut ejus uxor à mortis periculo in liberis in lucem edendis liberetur. Est communis contra Torreblancam.

CAS.

CAS. II. *Petrus, contractis ſponſalibus cum Berta ſub conditione, ſi intra ſex menſes centum habuerit in dotem, nondum elapſo præfinito tempore, contraxit ſponſalia abſoluta cum Franciſca Bertæ ſorore: at, mortua Franciſca, matrimonium de præſenti cum Berta contraxit. Q. An ſit validum.*

Reſpondeo affirmative. Ratio eſt, quia ſecunda ſponſalia abſoluta contracta cum Franciſca ſunt invalida, cum non poſſint executioni mandari, niſi cum peccato: etenim Petrus nedum peccavit, hæc contrahendo, non expectata conditionis purificatione intra tempus determinatum, ut in conſcientia expectare debebat, ſed etiam peccaſſet, ſi matrimonium cum Franciſca poſt talia ſponſalia, licet abſoluta, contraxiſſet, nō expectata conditionis purificatione, quia tali tempore obligatio expectandi purificationis eventum non fuiſſet extincta per ſponſalia ſecunda abſoluta, ſpecialiter, quia talia ſponſalia non fuerunt contractus ultimus, & indiſſolubilis, ſed diſſolubilis, & per modum diſpoſitionisad Matrimonium: ſi autem viguiſſet tali tempore etiam poſt ſecunda ſponſalia abſoluta obligatio expectandi purificationis eventum, jam ſecunda obligatio fuit nulla, cum non autem hoc aperte præcipitur, contra talem Inſtructionem, nt patet, egit Parochus, conjungen-

do in hac Diœcesi Bertam ex Diœcesi Imolensi, cum potuisset non nisi cum peccato exequi, eo modo, quo nulla communiter dicitur obligatio matrimonium contrahendi cum dedecore familiæ, quia esset obligatio ad peccandum, cum tale matrimonium absque peccato non posset contrahi, si secunda obligatio fuit nulla, nulla etiam fuerunt secunda sponsalia absoluta, sicque matrimonium cum Berta contractum fuisset validum, cum non obstaret publicæ honestatis impedimentum ex sponsalibus ortum, utpote quia solum ex sponsalibus validis oriatur. Ita cum La Croix lib. 6. part. 3. num. 8. clarius cum Palao ab ipso citato.

CAS. III. *Confessarius juveni venereis assveto, ter in hebdomada quindecim Pater, & Ave per annum extensis brachiis recitare imposuit. Talem pœnitentiam juvenis acceptavit quidem, sed non adimplevit: qui tamen, Deo favente, à prava consvetudine recessit, ad illam adimplendam putat non teneri. Q. An bene sentiat.*

Respondeo negative. Ratio est, quia talis pœnitentia nedum fuit medicinalis, sed etiam satisfactoria, quod colligitur, ex quo sit tota pœnitentia juveni imposita; quare, licet ut medicinalis non esset amplius obligatoria, juxta illud: *Medicina non est opus*

valenti

valentibus, sed male se habentibus: tamen ut satisfactoria pro peccatis est adhuc obligatoria, ne pœnitentiæ Sacramentum parte careat integrali: quare, quod juvenis sit à prava consvetudine emendatus, sufficit quidem, ut Confessarius talem ei minuere possit pœnitentiam, non tamen, ut sit absolute ab onere satisfaciendi exemptus. Quod, si quis non jejunavit in quadragesima, aut aliis diebus ab Ecclesia præscriptis, non amplius tenetur jejunare, hoc est, quia Ecclesia in diebus jejunii de præcepto decernit diem pro jejunio: at Confessarius imponens pœnitentiam per annum, præcipit talem pœnitentiam ad satisfaciendum pro peccatis, & ut partem integralem Sacramenti; unde etiam elapso tempore præfixo, in rigore præstare debet juvenis, de quo in casu, quod anno elapso noluit præstare. Ita Salmat & Gobat.

MENSE JUNII.

CAS. I. *TItius ob adulterium uxoris ex Judicis sententia, fecit divortium, modo, cum & ipse adulterium, licet secreto, commiserit, dubitat, an in conscientia teneatur uxori reconciliari, illamque tanquam uxorem habere. Q. Quid dicendum.*

Respondeo affirmative. Ratio est, quia in casu habentur paria delicta, cum uterque conjux alteri per adulterium fidem

fre

fregerit, unde mutua compensatio orta est. Neque obstat, delictum uxoris fuisse publicum, illud viri occultum, quia hoc solum probat, delictum uxoris fuisse sufficiens ad petendum divortium per sententiam Judicis, non sic delictum viri, non vero tollit, quin in conscientia delicta sint paria: unde, si vir publicum commisisset adulterium post divortium, teneretur consortem repetere, & ad illam redire juridice compelli deberet, ut colligitur cap. ex lit. de divortiis, & tenent communiter DD. teste Girib. de matrim. cap. 20. tract. 10. dub. 2. num. 12. ita, quia occultum commisit adulterium, in conscientia ex se tenetur uxori reconciliari, illamque ut uxorem habere.

CAS. II. *Bertæ ex illicito concubitu fœtæ Amasius, ipsa inscia, potionem tradidit abortum fœtus animati causativam; at pœnitentia ductus illam monuit de potione, & facile, si voluisset, recursum habendo ad Medicos, potuisset abortum impedire, sed noluit. Q. An Berta inciderit in casum reservatam.*

Respondeo negative. Ratio est, quia non incidit vel in excommunicationem à Sixto V. latam contra abortum procurantes, quæ adhuc viget post Bullam moderatoriam Gregorii XIV. si fœtus sit animatus,

matus, à quo tamen virtute Bullæ Gregorii poteſt Ordinarius abſolvere, aut alter Confeſſarius ex ſpeciali delegatione ab ipſo obtenta, vel in reſervationem Ordinarii de homicidio voluntario. Non incidit in excommunicationem Papalem, quia lata eſt contra procurantes abortum fœtus animati, quem non procuravit Berta, cum ſtudioſe non quæſiverit ſive per ſe, ſive per alium, ut fœtus immature ex ejus utero ejiceretur, ut requiritur ad abortum procurandum, bene vero abortum permiſerit, mere negative ſe habendo, unde non incidit in reſervationem Papalem, ut docet cum communi Mazzuch. de reſerv. diſput. 2. cap. 3. quæſt. 3. num. 40. Neque incidit in reſervationem Ordinarii, quia in hanc incidunt ſolum, qui dolo, malo animo, & ſtudioſe aliquem illicite occidunt, aut conſulunt, mandant, auxilium, aut favorem præſtant, quæ omnia poſitivum concurſum aut phyſicum, aut moralem important, qualem certe non præſtitit Berta, quæ mere negative ſe habuit: quare peccavit quidem graviter, quia ex terminis caſus abortum poterat, & tenebatur impedire; at in nullam incidit reſervationem.

CAS. III. *Petrus, fracta Capſula Confeſſionarii in Eccleſia exiſtentis, in qua Capellanus ſolet Breviarium, aliosque Libros*

pro

pro Confessionibus audiendis utiles asservare, furatus est tum Breviarium, tum alios Libros. Q. An, data, & admissa sententia negante, sufficere ad sacrilegium præcise furari rem in Ecclesia, adhuc Petrus sacrilegium commiserit.

Respondeo negative. Ratio est, quia in sententia negante &c. ad hoc, ut furtum sit sacrilegium ratione loci sacri, ut hic unice dubitatur, requiritur, quod sit de rebus sub jure Ecclesiæ, quia vel illi traditæ sunt ad custodiendum, vel in pignus datæ, vel alio simili modo in Ecclesia depositæ: at ita non se habent in capsula Confessionarii Breviarium, aliique libri, quia hæc omnia per accidens sunt in Ecclesia, nec aliquo modo sunt sub jure Ecclesiæ, sed se habent sicuti sellæ, quas pro sui commodidate mittere solent Nobiles ad Ecclesiam: unde, quemadmodum in hac sententia, qui tales sellas in Ecclesia existentes furaretur, non cõmitteret sacrilegium, ut inter alios docet Diana, Girib. de circumst. peccat. dub. 4. Ita nec Petrum per tale furtum ratione loci sacrilegium commisisse dicendum est.

MENSE JULII.

CAS. I. *MUlier, quæ nulliter matrimonium contraxerat ob affinitatem ex copula illicita, monita à Confessario ne debitum*

bitum redderet, donec, obtenta à ſacra Pœnitentiaria diſpenſatione, matrimonium revalidaretur, cum quadam die non valeret viri importunitatem vincere, ei cum juramento aſſeruit nullitatem matrimonii, utpote cum prædicto impedimento contracti; at nolens vir quieſcere, adhuc debitum petit Q. An adhuc licite potuerit debitum petere.

Reſpondeo affirmative. Ratio eſt, quia, licet Mulier ſciens nullitatem matrimonii non poſſit reddere debitum, Vir tamen adhuc retinet jus, non quidem reale, cum matrimonium in re ſit nullum, bene vero putatum ad debitum exigendum; etenim Vir, regulariter loquendo, non tenetur credere Fœminæ aſſerenti, etiam cum juramento, contraxiſſe matrimonium cum impedimento dirimente orto ex copula illicita, ſicuti regulariter non tenetur filius credere matri alleganti ipſum eſſe ſpurium: unde ſi non tenetur filius credere, depoſito dubio, quod ex tali jurata confeſſione oriri poſſet de matrimonii nullitate, licite debitum petere, licet mulier denegare teneretur. Quod ſi fœmina gravia, & clara adduceret indicia ad probandum impedimentum, tunc vir ante debiti petitionem teneretur diligentiam adhibere, nec ante iſtam licite poſſet debitum petere. Ita cum Diana tom. 2. tract. 6. reſol. 175.

CAS.

CAS. II. *Berta, vix tribus elapſis horis ab Euchariſtiæ ſumptione, adulterium commiſit. Q. An teneatur talem circumſtantiam in confeſſione aperire.*

Reſpondeo negative. Ratio eſt, quia, licet deberet talem circumſtantiam exprimere, ſi immediate poſt Sacramenti ſumptionem peccaſſet, cum eo tunc graviſſimam commiſiſſet irreverentiam contra Euchariſtiæ Sacramentum, non ſic, peccando tribus elapſis horis ab Euchariſtiæ ſumptione: ceſſavit enim per tale tempus intermedium talis irreverentiæ motivum, ni velimus dicere, durare ad arbitrium: quare, ceſſante motivo irreverentiæ, nulla eſſet talem circumſtantiam exprimendi neceſſitas, quæ unice ex tali capite oriri poteſt. Ita Leand. de Euchariſtia.

CAS. III. *Titius bona fide Bovem emit; quem majori pretio vendidit Paulo: at, cum ſciverit Titius, furatum fuiſſe Bovem, & Dominum eſſe Franciſcum, dubitat, an teneatur Franciſco Domino illud plus, quod à Paulo reportavit, reſtituere. Q. Quid dicendum.*

Reſpondeo, non teneri illud plus Franciſco reſtituere, ſuppoſito tamen, quod Bos non ſit factus intrinſece melior, puta, ſi adoleviſſet, ſed idem ſit absque intrinſeca mutatione. Ratio eſt, quia eſt fructus induſtriæ Titii, non fructus Bovis, cujus rei

ſignum

ſignum eſt, quod, ſi Titius iterum eumdem Bovem emiſſet à Paulo pretio minori, & illum Franciſco vero Domino reſtituiſſet, Dominum indemnem ſervaſſet, cum nullã in re ſua læſionem paſſus fuiſſet; ſi autem illum indemnem ſervaſſet, illud plus, non ad Dominum Bovis, ſed ad Titium, ut fructus induſtriæ, ſpectaſſet. Ita in caſu dicendum eſt, eſſe illud plus induſtriæ fructum, ſicque ad illud reſtituendum non teneri. Ita cum Lugo de juſt. diſp. 17. ſect. 1. num. 20. contra Leſſium.

MENSE AUGUSTI.

CAS. I. *Sacerdos apud Judicē laicum cum proteſtatione &c. Sempronium de graviſſimo furto in domo Patrui ſui patrato de illius mandato accuſavit, unde Sempronius fuit ad mortem damnatus. Q. An talis Sacerdos ſit irregularis?*

Reſpondeo probabilius negative. Ratio eſt, quia in cap. *Prælati* de homicid. in 6. permittitur Clericis, conqueri coram Judice de malefactoribus ſuis, ne laici ſcientes, Clericos non poſſe absque irregularitatis nota querelam coram Judice deponere, audaciores fiant ad illis injurias inferendas; damnificans autem graviter Patruum Clerici ob ſangvinis conjunctionem eſt moraliter Clerici malefactor; cum titulo propinquitatis Patruus, & Nepos u-

num moraliter in rebus temporalibus computentur, adeo ut damnum uni illatum in alium redundet: quare Sacerdos noster probabilius factus non est irregularis. Dico solum probabilius, quia Textus expresse loquitur solum de malefactoribus suis. Ita Diana tom. 5. tract. 5. resolut. 82.

CAS. II. *Confessarius audiens Cajum exponentem, rem habuisse cum Uxore fratris sui, illum interrogavit, an copula fuerit completa; & licet ex ejus responsionibus cognoverit, non nisi dubitative de complemento copulæ posse confessionem habere, tamen illum pro absolutione ad Pœnitentiarium dimisit. Q. An bene se gesserit.*

Respondeo, potuisse illum directe absolvere. Ratio est, quia in generali, & ordinaria reservatione non includuntur peccata dubia, nisi hoc expresse explicetur, cum lex reservationis sit stricte interpretanda. Neque dicas, præsumptionem esse pro reservatione, quia ex communiter contingentibus copula præsumitur completa, hinc titulo talis præsumptionis cadere tale peccatum sub reservatione. Contra est: reservatio de incestu, si stricte est interpretanda, comprehendit incestum certum, non vero solum præsumptum, cum autem in casu ad summum incestus esset præsumptus, hunc potuisset Confessarius simplex

plex absolvere, nec debuisset pœnitentem mittere ad Pœnitentiarium. Ita cum de Lugo de reserv.

CAS. III. *Titio se accusanti in confessione, centum fuisse furatum, sed Dominum ignorare, imposuit Confessarius, ut illa in pauperes distribueret; cui paruit Titius; at post aliquod temporis spatium scivit, Petrum esse verum Dominum. Q. An denuo teneatur illa centum Petro Domino restituere.*

Respondeo negative, si debitam adhibuerit diligentiam, ut Dominum inveniret. Ratio est, quia, cum Alex. 2. in cap. *Dum tu, de usur.* jubeat, quæ usuris inique acquisita sunt, si non supersunt illi, quibus debentur, aut eorum hæredes, dari pauperibus, quod præceptum DD. cōmuniter etiam ad furtum extendunt, sequitur Titium, si debitam adhibuit diligentiam, ut Dominum inveniret; restitutionem fecisse eo modo, quo potuit, & debuit in tali casu; unde exemptus est ab onere restitutionis, comparente vero Domino rei, maxime cum taliter præsumendum est de Domini voluntate: & velit, res suas applicari pauperibus, vel locis piis in remedium animæ, quando illis uti non potest Less. lib. 2. cap. 14. num. 43.

MENSE

MENSE SEPTEMBRIS.

CAS. I. *COnfeſſarius, audita Petri confeſſione, eique pœnitentia impoſita, ſermonem cum eo habet de rebus ſpiritualibus quidem, ſed impertinenter ſe habentibus ad illius confeſſionem; unde inadvertenter inabſolutum dimiſit: at taliter erraſſe meminit, dum Petrum videt prope januam Eccleſiæ, eumque ſic diſtantem abſolvit. Q. An bene.*

Reſpondeo affirmative; ſi talis diſtantia non fuit nimium excedens. Ratio eſt, quia ex una parte non contrariatur Decret. Clem. VIII. hoc enim procedit de pœnitente vere, & proprie abſenti; qualis non fuit Petrus in caſu, cum fuiſſet in Eccleſia, & ſub oculis Confeſſarii; ex alia parte, ſi talis diſtantia non fuit nimium excedens, qualis fuiſſet, ſi ſolum diſtaſſet per 20. paſſus, Petrus fuiſſet moraliter præſens Confeſſario, & verum ſenſum habuiſſent verba abſolutionis, cum deſignarent Petrum in Confeſſarii conſpectu poſitum: quare attenta præciſe diſtantia, valide Confeſſarius Petrum abſolviſſet, & etiam licite, ſi fuiſſet moraliter certus. Petrum poſt confeſſionem in lethale non incidiſſe, nec potuiſſet cum dexteritate illum vocare, eique ſuam negligentiam aperire, & ſic abſolutionis defectum de more ſupplere. Ita

Diana, & Molfeſ. p. 1. tract. 7. cap. 6. num. 59.

CAS. II. *Cum Titio ſe accuſanti bis, vel ter in hebdomada fere per annum integrum, rem habuiſſe cum famula, noluerit Confeſſarius beneficium abſolutionis impendere, niſi prius è domo famulam ejeciſſet, ille reſpondit, tali famulæ mutuo dediſſe centum, quorum recuperandorum ſpes nulla ſupererit, ſi illam è domo ejiciet. Q. An hæc ſit cauſa ſufficiens ad abſolutionem impendendam.*

Reſpondeo negative. Ratio eſt, quia ex una parte, ſtando terminis Caſus, occaſio peccandi eſt diuturna, cum fere per annum integrum cum tali fœmina Titius frequenter peccaverit; ex alia parte nullum apparet emendationis ſignum, cum totum fundamentum ad abſolutionem obtinendam ſit moralis impotentia ad recuperanda centum, ſi fœmina è domo dimittatur; ſi autem occaſio eſt diuturna, nec apparet emendationis ſignum, nolens fœminam dimittere eſt indiſpoſitus, eo quia cum temporali detrimento non vult animæ ſuæ conſulere, ut tenetur juxta illud; *Quid prodeſt homini &c.* adeoque abſolutionis incapax. Ita cum Girib. de pœnit. tract. 7. cap. 10. dub. 3. num. 26. Si tamen ex illis centum non recuperatis Titius redigeretur ad extremam, vel quaſi extremam neceſſitatem;

volunt

volunt Cardenas, & Viva, in casu esse causam sufficientem absolvendi, si promitteret occasionem exterminare, vel saltem debitis remediis periculum proximum peccati attenuare, & quia non urgent Propositiones ab Alexandro VII. & Innoc. XI. damnatæ, cum causa non dimittendi non esset tantum utilis, & honesta, in quo sensu loquuntur damnatæ Propositiones, sed esset necessaria titulo moralis impossibilitatis.

CAS. III. *Berta, acceptis persæpe muneribus à Francisco, qui ei illa tradiderat sub spe ab ipsa consequendi, quod pravè concupierat, numquam voluit consentire; quare dubitat, an talia munera teneatur restituere. Q. Quid dicendum.*

Respondeo negative cum Lopez, & Rebel. p. 1. lib. 3. q. 7. num. 6. Ratio est; quia, licet præfata munera amatores donent ob præfixum finem, fœminæ tamen illa non accipiunt sub pacto faciendi copiam corporis sui, nec ut pretium impudicitiæ, sed ut incitamentum: hoc autem dato, clare constat, quamvis Franciscus, quod à Berta prave concupierat, non obtinuerit, Bertam non teneri accepta munera restituere.

MENSE OCTOBRIS.

CAS. I. *PArochus die festo carens Hostia majori ad celebrandum consveta, Hostiam*

Hostiam minorem in Missa consecravit: at timens, ne inter Rusticos murmur nasceretur, extraxit à Pyxide Hostiam majorem, quam pro solemni Expositione ostentavit, & populo adorandam exhibuit. Q. An prudenter hoc fecerit.

Respondeo negative cum Jacobo Marchant. *in resolut. past.* de Sacram. tract. 4. cap. 5. q. 3. cujus sunt verba sequentia, Cum in Missa debeat exhiberi populo adoranda Hostia in illo Sacrificio consecrata, & oblata, talem cautelam non esse approbandam. Melius tamen fecisset, si majori isti Hostiæ alteram parvam consecratam per illud Sacrificium simul adjunxisset, quod facile fieri poterat, exhibendo utramque adorandam; sic enim satisfaceret Cæremoniæ huic sacræ, qua Hostia Sacrificii hujus populo ad adorandum exhibenda præcipitur.

CAS. II. *Titius bona fide vendidit bovem Cajo, pretiumque reportavit: at vix quindecim elapsis horis, bos periit ex latente morbo, ut fuit post mortem compertum. Q. An venditor, stante ignorantia inculpabili talis defectus, teneatur pretium acceptum restituere.*

Responde affirmative. Ratio est, quia, licet stante bona fide, & ignorantia invin-

cibili, non peccaverit Titius, tamen, quia latens defectus, propter quem Bos quasi statim periit, fuit circa substantiam (Bos enim notabiliter infirmus venditus fuit ut sanus, & quidem taliter, ut fuerit inutilis emptori) sequitur, contractum fuisse nullum ratione talis erroris, qui tollit consensum absolute ad contractus validitatem necessarium; adeoque Titium qui nequit alio modo, quam per pretii restitutionem, nocumentum Cajo illatum reparare, teneri acceptum pretium restituere. Ita cum Girib. de empt. & vendit. cap. 2. dub. 9. num. 89. Beja p. 3. c. 24.

CAS. III. *Franciscus, certo sciens, Petrum Judicem petere ad injuste amicum suum accusandum; ex qua accusatione gravia pati cogetur damna; alia via accusationem non valens impedire, illum occidit. Q. An licite.*

Respondeo negative. Ratio est, quia, cum sit damnata hæc propositio ab Innoc. XI. quæ est 18. in numero; *Licet interficere falsum accusatorem, falsos testes, ac etiam judicem, à quo iniqua certo imminet sententia, si alia via non potuit innocens damnum evitare:* clare sequitur, illicite egisse Franciscum in casu: minus enim malum est in casu aliquo rarissimo damnum innocentis permittere, quam talem occasionem defensivam concedere cum magno reipu-

blicæ

blicæ detrimento ob cædes, & homicidia, quæ passim hoc prætextu contingerent.

MENSE NOVEMBRIS.

CAS. I. *CApellanus fraude, & dolo facultatem assistendi matrimonio Bertæ cum Sejo a Parocho absente obtinuit, & de facto astitit. Dubitat modo, an tale matrimonium, ob licentiam assistendi mendaciis obtentam, sit validum. Q. Quid dicendum.*

Resp. Casûs resolutionem ab occurrentibus circumstantiis dependere. Si enim ex his colligatur, dolum, & fraudem fuisse totam causam finalem, & motivum, tunc matrimonium fuisset nullum, quia firma non existente causa finali petitionis, licentia esset invalida; nihil enim magis est contrarium consensui, quam error: si vero colligatur, dolum, & fraudem fuisse solum causam impulsivam, validum fuisset matrimonium, quia, firma existente causa finali, valida fuisset obtenta licentia. Ita cum Barbos. de potest. Episc. allegat. 32. num. 133.

CAS. II. *Rosa cum fere toto tempore auditionis Sacri die festo voluntarie fuerit circa res domesticas distracta, dubitat, an Ecclesiæ præcepto de auditione Sacri satisfecerit; quare consulit Confessarium. Q. Confessarii responsio.*

Resp. probabilius Confessarium teneri respondere, non satisfecisse. Ratio est, quia

Ecclesia in auditione Missæ præcipit attentionem moralem, & religiosam ad Dei cultum spectantem, finis enim est, ut colatur Deus: quam attentionem indirecte valet præcipere, cum sit connexa per modum formæ cum actu externo, quem præcipit ad Dei cultum; talem autem attentionem non habuit Rosa in casu: hinc, non satisfecisse, debet Confessarius respondere, ad docendum, quod in praxi docent Viri pii, & quod probabilius est. Dico probabilius, quia non desunt plures DD. oppositum sustinentes.

CAS. III, *Titius furatus est pullum equinum, qui adolevit. Q. An teneatur restituere, quantum valebat pullus tempore furti, an detractis expensis, quantum valet de præsenti.*

Resp. teneri, quantum valet de præsenti. Ratio est, quia in rebus, quæ incrementum habent ab intrinseco, restitutio facienda est pretio summo, si fur illas vendit pretio summo, licet Dominus tali pretio res non vendidisset, eo quia totum illud incrementum, cum sit inseparabile a re furtiva, totum cedit Domino, qui nunquam talium rerum, dominium amisit; estque velut fructus naturalis, qui semper Domino debetur: sed pullus in casu habet incrementum ab intrinseco, cum adoleverit; ergo Titius detractis expensis, si pullum vendidit, debet

Do-

Domino, quantum valet de præſenti, reſtituere. Ita cum Leſſ: lib. 2. cap. 12. dub. 16.

MENSE DECEMBRIS.

CAS. I. *BErta vidua, vovit a carnibus abſtinere die Mercurii per annos decem, quod quinque annorum ſpatio in viduitate ſervavit, at cum tranſierit ad ſecunda vota, Maritus hoc ei prohibuit, quin imo tale votum irritavit. Q. An Vir potuerit tale votum irritare, & Berta abſque ſcrupulo votum non ſervare.*

Reſp. Negative ad primam partem, affirmative quo ad ſecundam. Ita cum Pontio Caſtropalao, Felic. a Poteſt. licet oppoſitum doceant Sanchez, & Diana tom. 6. tr. 6, reſol. 217. Ratio eſt, quia tale votum fuit a Berta emiſſum tempore viduitatis, & ſic antequam ſecundo viro ſubjiceretur; unde, cum tunc non dependeret a tali viro in ſuo regimine, Vir non poteſt titulo præſentis poteſtatis irritare votum, quod in ſuo eſſe, nullam habuit ab ipſo dependentiam. Quia tamen votum tunc emiſſum Viro præſenti præjudicat, quia cum ſui incommodo teneretur Uxori ſpecialia alimenta providere, hinc poteſt tale votum indirecte ſolum irritare, ſeu ſuſpendere & Uxor titulo talis ſuſpenſionis poterit licite tempore matrimonii votum non ſervare.

CAS. II. *Titius dubitat, tum an ex ſuo*

malo consilio fuerit causa damni, tum an fuerit causa abortus fœtus animati. Q. An teneatur damnum compensare, & an sit irregularis.

Resp. Affirmative ad utrumque. Ratio primæ partis est, quia, cum certo constet, consilium esse datum ad damnum inferendum, & dubium solum sit, an in damnum influxerit, possessio non est pro libertate consulentis, sed est pro consilio; eo modo, quo, si certo constet, votum fuisse emissum, & solum dubitetur, an cum requisita intentione, possessio est pro voto: si autem possessio est pro consilio, tota præsumptio est pro influxu in damnum, & sic titulo talis consilii tenebitur Titius illatum damnum compensare, ut docet Lugo disp. 19. nom. 21. quidquid in contrarium sentiant alii. Ratio secundæ partis desumitur ex cap. *Ad audientiam*, & cap. *Significasti, tit. secundo de homicid.* ubi expresse decisum habetur, dubium de homicidio voluntario, ut esset in casu, cum fœtus supponatur animatus, censendum esse irregularem quoad effectum abstinendi à divinis.

CAS. III. *Sacerdos doctus confessus est apud Confessarium simplicem peccatum grave quidem, sed dubium, an esset, necne Ordinario reservatum, fuitque a tali Confessario absolutus; at, cum modo sciat, tale peccatum vere*

esse reservatum, agitur scrupulis, an teneatur illud confiteri apud Confessarium privilegiatum. Q. Quid dicendum.

Resp. Cum Card. de Lugo disp. 16. sect. 2. §. 4. & disp. 20. num. 20 non teneri. Ratio est, quia talis Sacerdos jam fuit a tali peccato legitime absolutus: confessio enim facta fuit de peccato prout erat in conscientia, & absolutio tradita fuit a Confessario, qui, licet simplex esset, habebat legitimam potestatem in tale peccatum: reservatur enim ab Ecclesia solum hæresis formalis certa v. g. vel incestus certus, non hæresis dubia, aut incestus præsumptus: ergo non est, cur, deveniendo in notitiam, suum peccatum vere fuisse reservatum, illud denuo confiteatur apud Confessarium privilegiatum; ut in simili docet Sanchez de voto dubio perpetuæ castitatis, quod si Episcopus dispenset, non est denuo ad Pontificem recurrendum, si certo postea constet, tale votum fuisse emissum.

ANNO MDCCXXXVI.
MENSE JANUARII.

CAS. I. *Titius, obtenta facultate a sacra Pœnitentiaria, ut cum ipso a Confessario viro discreto specialiter eligendo dispensetur super impedimentum affinitatis contractum ex copula habita cum Berta, ad hoc, ut possit matrimonium cum Fran-*

cissa ejus Sorore jam publice in facie Ecclesiæ contractum revalidare, in Confessarium elegit proprium Parochum: at, quia expertus est, ab eo nimis rigide tractari, illo relicto, alium quæsivit benigniorem, a quo obtenta dispensatio fuit executioni demandata. Q. An vere potuerit secundum Confessarium eligere.

Resp. Affirmative. Ratio est, quia ex una parte Breve non amittit suum valorem, ex quo fuerit adapertum a Confessario diverso ab eo, qui illud exequitur, nam licet hoc asseruerint nonnulli simplices (utor terminis Lezanæ) tamen quia in Brevi non indicatur eundem esse debere, qui literas aperiat, & exequatur, ideo non obstat fuisse ab alio adapertum, quod præ cæteris clare docet Bonac. de leg. disp. 1. q. 2. p. 2. num. 3. ex alia parte non obstat prior electio Parochi in executorem, tum quia major Pœnitentiarius per dictum Breve non potius unum, quam alium elegit Confessarium, sed solum Confessarium virum discretum ab Ordinario approbatum, ut advertit meus Rosignol. de mat. cont. 15 prænot. 25. tum quia, cum talis dispensatio committatur solum pro foro interno, Major Pœnitentiarius illam committit ad formam & naturam Confessionis sacramentalis; quare sicuti inchoata confessione apud rigidum Confessarium potest Pœnitens ad beni-

gniorem

gniorem accedere, ita, & in casu. Rosignol. loc. cit. Gobat. de mat. tract. 5. c. 37. n. 167.

CAS II. *Petrus liber Bertæ conjugatæ matrimonium promisit post mortem viri sui; at captus amore Franciscæ, hanc duxit in uxorem. Post contractum tale matrimonium, adulterium commisit cum Berta. Obeunt deinde vir Bertæ, & Francisca. Q. An Petrus, & Berta possint inter se matrimonium inire.*

Resp. Affirmative. Ratio, quia ut inducatur criminis impendimentum, quod dicitur adulterium cum promissione, de quo unice dubitari potest in præsenti, debent simul esse promissio, & adulterium, ut docent omnes. Hoc autem non verificatur in casu, nam licet fuerint promissio, & adulterium, promissio tamen fuit ante adulterium retractata, quod sufficit, ne resultet criminis impendimentum, cum sic esset finis impendimenti; fuit enim retractata, si non per verba, saltem per factum, scilicet per matrimonium initum cum Francisca post promissionem Bertæ factam, & ante adulterium patratum; quæ retractatio satis est, quoad affectum præsentem, si a promittente fiat, utpote ab initio irrita, & a jure reprobata, licet non sufficiat retractatio per factum contrarium ab una parte tantum ad extinguenda sponsalia valide contracta, cum sponsalia, sicuti ad hoc ut inducantur valida,

debeant esse mutua promissio, ita ut extinguantur, requiritur mutuus consensus. Si ergo promissio fuit ante adulterium retractata, jam non fuerunt simul promissio, & adulterium, ideo nil obstat ad validum matrimonium inter Petrum, & Bertam.

CAS III. *Paulus furatus est scuta 50 animo intra quadrantem illa Domino restituendi. Q. An peccaverit lethaliter.*

Resp. Negative cum Lugo de just. disp. 8. sect. 2. num. 42. Ratio est, quia per talem ablationem, & brevem retentionem regulariter non infertur grave nocumentum proximo, ratione cujus ablatio, & retentio est graviter injuriosa; dico regulariter, quia si per accidens damnum grave obveniret Domino, & esset a Paulo prævisum, tunc sane lethaliter peccaret.

MENSE FEBRUARII.

CAS. I. *Cum in Brevi sacræ Pœnitentiariæ, quod Titius, ut supra, obtinuit, legantur hæc verba ad vitanda scandala, ortum est dubium, quid talia verba significent. Q. dubii solutio.*

Resp. Dicta verba significare, dispensationem ideo dari, ne per separationem præbeatur occasio peccandi per temeraria judicia, detractiones, odia, dissensiones, & similia, quæ omnia ex separatione ordinarie loquendo sequerentur. Ita communiter.

CAS.

CAS. II. *Petrus liber adulteravit cum Berta uxore Caji, postea captus amore Marthæ, hanc duxit in uxorem; at, cum hæc ei cito apparuerit exosa, promisit Bertæ matrimonium post mortem Caji, & Marthæ. Obeunt Cajus, & Martha, Q. An Petrus, & Berta valeant matrimonium contrahere.*

Resp. Negative. Ratio est, quia obstat impedimentum criminis, quod dicitur adulterium cum promissione matrimonii; etenim ut hoc inducatur, requiritur, quod simul sint adulterium, & promissio durante eodem matrimonio, quod contigit in casu; fuit adulterium, & quidem formale, ut supponitur, quod non tollitur per matrimonium cum Martha; fuit promissio matrimonii non retractata per verba, vel per factum, quæ, sive præcedat, sive subsequatur adulterium, sufficit ad impendimentum inducendum; unde simul fuerunt, & quidem durante eodem matrimonio, Bertæ scilicet cum Cajo, adeoque obstat tale impedimentum dirimens, ne valide Petrus, & Berta valeant matrimonium inire.

CAS. III. *Paulus excommunicatus bonâ fide accedit ad confessarium, cui omnia sua peccata confitetur, & ab eodem absolvitur quidem a peccatis, sed non a censuris. Q. An talis confessio fuerit valida.*

Resp. cum meo Girib. de pœnit. tract. 7.

7. cap. 11. dub. 2. Confessionem fuisse validam. Ratio est, quia eo ipso quod Paulus noster bona fide accessit ad Confessarium, eique omnia sua peccata fuit confessus, jam accessit cum naturali oblivione, æquivalenti ignorantiæ invincibili excommunicationis, quo dato, ex una parte fuit capax absolutionis, quia excommunicatio reddit solum absolutionis incapacem pænitentem excōmunicatum scienter, contra Ecclesiæ prohibitionem, accedentem ad Confessarium non habentem jurisdictionem in excommunicatione, non vero bona fide ad talem Confessarium accedentem: ex alia parte Sacerdos non carebat jurisdictione in peccata exposita, eo quia licet Ecclesia potuisset tollere jurisdictionem a Sacerdote respectu excommunicati, & sic irritare Sacramentum, hoc tamen cum ex nullo textu colligatur, sed solum habeatur prohibitio, quæ non extenditur ad casum naturalis oblivionis, sequitur confessionem Pauli fuisse validam, quidquid dicant Vasq. & Urtad.

MENSE MARTII.

CAS. I. *IN supradicto Brevi, quod Titius obtinuit, legitur: dummodo præfatum impendimentum sit occultum, & separatio inter Titium, & Franciscam fieri non possit absque scandalo. Q. primo, an subsistat prima clausula, si illud impedimentum sciatur a tribus.* Resp.

Resp. Regulariter loquendo subsistere. Ratio est, quia occultum, de quo loquitur sacra Pœnitentiaria, illud est, quod a nemine, vel a tam paucis scitur, quod neque est famosum, neque manifestum, neque notorium facti, vel juris. Hoc autem verificatur in casu, quia regulariter loquendo per hoc, quod tres in aliqua rurali Paræcia sciant impedimentum, a tam paucis scitur, ut neque sit famosum, vel manifestum, vel &c. ut naturæ lumine satis constat; qua ratione communiter docent DD. apud Rosignol. impedimentum non posse dici publicum, nisi plus, quam quinque personis innotescat. Dixi regulariter, quia si tales occurrerent circumstantiæ, ex quibus appareret impedimentum a tribus illud scientibus facile esse publicandum, tunc esset publicum, si non actu, saltem virture, & quidem proxime.

CAS. II. *Q. secundo, quid importent verba illa: absque scandalo: in secunda clausula apposita.*

Resp. Talia verba importare, quod si separatio fieri posset absque eo, quod esset occasio peccandi, dispensatio esset nulla ob falsitatem in supplicatione expositam, vi cujus in brevi legitur, *imminere periculum scandalorum, ut asseritur.*

CAS.

CAS. III. *Pœnitens tradidit confessario Chartulam, in qua nummi continebantur, dicens, Faveat celebrare 20. Missas, cui respondit Confessarius, Libenter viginti Missas celebrabo, at, cum pecuniam numerando, invenerit eleemosynam pro qualibet Missa non excedere summam novem bononenorum, tot tantum celebrat Missas, quot correspondent eleemosynæ consuetæ. Q. An licet.*

Resp. Affirmative; si non potuit pœnitentē convenire, qui talem ei eleemosynam tradidit. Ratio est, quia eo ipso, quod non potuit pœnitentem convenire, vel ut illum de errore moneret, vel ut onus tot Missas celebrandi bona fide acceptatum recusaret, propria auctoritate potuit Missas reducere ad æqualitatem consuetæ eleemosynæ; etenim sic agendo non peccaret, vel contra justitiam, quia servaret æqualitatem, vel contra fidelitatem, quia promissio nulla fuit, utpote ex errore incongrui stipendii in chartula inclusi, vel contra declarationem sacræ Congregationis jubentis, Sacerdotes accipientes stipendium minus congruum, tot debere Missas celebrare, quot promiserunt, quia sacra Congregatio supponit scientiam incongruitatis stipendii, quæ defuit in casu: ideo licite se gessisse Confessarium dicendum est cum Donat. tom. 3. tract. 7. quæst. 46. & 47. Rotar. tom. 3. Theol. Mor. lib. 1. de Sac. cap. 2. part. 6. num. 15.

CAS. I. *Similiter in supradicto Brevi à Titio obtento legitur, sublata occasione amplius cum Sorore Franciscæ peccandi: at, cum adhuc in eadem domo habitet cum Titio. Q. An Confessarius possit cum Titio dispensare.*

Resp. Vel Titius ita se abstinuit a turpitudine cum Sorore Franciscæ, ut occasio peccandi nullo modo sit proxima, vel non; si primum, potest Confessarius cum Titio dispensare, quia talis cohabitatio non est moralis occasio peccandi, ut patebit terminos consideranti: si secundum, vel talis cohabitatio est voluntaria, aut involuntaria; si voluntaria, absolute non potest dispensare, nisi dimissa Sorore Franciscæ, quia hoc per modum conditionis necessariæ præscribit sacra Pœnitentiaria; si in voluntaria, tunc Confessarius, qui in hisce materiis debet esse rigidus, præscribere debet modos, quos Doctores in similibus occasionibus ad avertenda peccata assignant, ut occasio de proxima fiat remota; si ita contingant, tunc potest dispensare, secus si secus, ita cum Tibur. Navar. de ex cet. litt. Sac. Pœnit.

CAS. II. *Petrus per tres annos abstinuit a præcepto Confessionis & Communionis adimplendo, dicens se non esse dispositum, cum non possit deponere odium, quod erga occisorem*

rem Fratris sui habet; proinde nolens Sacrilegium committere, Q. An, & quot peccata commiserit.

Resp. Primo, peccasse contra præceptum Confessionis, & Communionis; & ratio est, quia sicuti, ut docet Lug. de Euchar. disput. 16. sect. 2. num. 17. graviter peccat contra præceptum de Eucharistia sumenda excommunicatus non curans auferre impedimentum ad præceptum observandum, ut potest, & tenetur, quia Ecclesia præcipiens finem, præcipit media ad finem necessaria; ita graviter peccavit Petrus in casu contra præceptum Confessionis & Cōmunionis non se disponendo ad tale præceptum servandum per odii depositionem ut poterat, & tenebatur juxta illud: *diligite inimicos vestros.*

Resp. Secundo, taliter se abstinendo sex peccata commisisse. Ratio est, quia per sex vices, ut patet, culpabiliter omisit parere præcepto; præceptum enim Confessionis, & Communionis duplex est; quia unum stare potest, & stat sine altero; si ergo per tres annos culpabiliter non paruit præcepto Confessionis, & Communionis, certum est sex peccata Petrum commisisse.

CAS. III. *Confessarius Paulo, qui sacrilege in propria Paræcia Eucharistiam sumpserat, imposuit, ut iterum in eadem Paræcia*

sacrum

sacram sumeret Synaxim: & quia parere recusat dicens, se paratum esse sumere Eucharistiam in qualibet Ecclesia, nolle tamen ad Ecclesiam Parochialem denuo accedere, ei denegat absolutionem. Q. An bene se gesserit Confessarius.

Resp. Male se gessisse. Ratio est, quia finis Ecclesiæ præcipientis Eucharistiæ sumptionem in Paschate in propria Paræcia duplex est, scilicet ob bonum animæ, & ob recognitionem proprii Pastoris; Paulus autem per Communionem in Paræcia, licet sacrilegam, recognovit proprium Pastorem, unde ei remanet consulere bono animæ, quod præstare potest digne sumendo Eucharistiam in qualibet Ecclesia, cum tale animæ bonum ab Ecclesia intentum habere possit per dignam Eucharistiæ sumptionem, sive in Ecclesia Parochiali, sive extra illam; ergo in Paulo nulla erat obligatio Eucharistiã denuo in Paræcia sumendi, sicque nec jus in Confessario ad illum cogendum per absolutionis denegationem, unde male se gessit Confessarius. Hoc totum patet in simili de matrimonio, quod si invalide contrahatur in facie Ecclesiæ, ob impedimentum dirimens occultum, obtenta dispensatione, opus non est, ut denuo coram Paro-

cho, & teſtibus revalidetur, ſed ſufficit, ut novus habeatur conſenſus.

MENSE MAII.

CAS. I. *IN ſupradicto Brevi, quod Titius obtinuit, legitur etiam: audita prius ejus Sacramentali Confeſſione. Q. primo, an, ſi non eſſet conſcius peccati lethalis, ſatis ei eſſet ad fruendum beneficio diſpenſationis, ſi diceret: Ab ultima Confeſſione nullum peccatum commiſi.*

Reſp. Negative. Ratio eſt, quia licet quis non teneatur confiteri peccata jam per ſacramentalem abſolutionem deleta, tamen quia Eccleſia poteſt Confeſſionem præcipere in hypoteſi, quod velit beneficio diſpenſationis gaudere, cum non teneatur diſpenſare, & ita de facto præcipiat, ut ex verbis Brevis, tenetur Titius vere ſacramentaliter confiteri, & ſi hoc nolit præſtare, defectu cōditionis à ſacra Pœnitentiaria præſcriptæ, non poterit frui beneficio diſpenſationis; ita communiter, cum ſecus fere totum Brevis Apoſtolici robur corrueret, quidquid dicant Gobat, & Lezana.

CAS. II. Q. *Secundo, an valeret diſpenſatio, ſi Titius apud Confeſſarium ſpecialiter electum ſacrilege confiteretur.*

Reſp. Vel Titii confeſſio eſſet ſacrilega ob defectum doloris, aut ob reticentiam peccati non habentis reſpectum ad diſpenſationem

ſationem, vel eſſet ſacrilega ob defectum integritatis circa rem, de qua petitur diſpenſatio; ſi primum, valet diſpenſatio, quia ſic ex una parte adhuc concurrerent omnia, quæ ex diſpoſitione ſtyli ſacræ Pœnitentiariæ ad validam, & legitimam diſpenſationem requiruntur, ut ſupponitur, ex alia parte diſpenſatio ex genere ſuo cum ſacramentali Confeſſione non connectitur; ſi ſecundum non valet, quia deficerent requiſita ex parte cauſæ ad diſpenſationem, cum non fuerint in Confeſſione manifeſtata ea, quæ erant manifeſtanda, ita Reſignol. Gobat, & alii.

CAS III. *Pater familias non mittit filios ſuos ad Doctrinam Chriſtianam, & Parochus non curat, ut mittantur; unde Filii debita carent notitia Myſteriorum Fidei. Q. Quis eorum teneatur reddere rationem de animabus puerorum.*

Reſp. Utrumque. Ratio eſt, quia Parentes non tantum filios genuiſſe, illosque alere contenti eſſe debent ex *l. ſi quis a liberis*, ſed onera omnia, quæ ad parentes incumbunt, explere debent, inter quæ præcipuum eſt, filios in ſpiritualibus, & maxime neceſſariis ad ſalutem inſtruere vel per ſe, vel ſaltem per alios idoneos; Parochi tenentur oves ſuas paſcere, & maxime parvulos ſpecialiter indigentes, ut quis eis Doctrinæ

Christianæ panem frangat. Hoc autem dato, quis non videt in casu tum Patrem familias non mittentem filios suos ad doctrinam Christianam, tum Parochum non curantem ut mittantur, teneri reddere rationem de animabus puerorum, si ex eorum desidia filii careant debita mysteriorum fidei notitia; væ huic Patrifamilias! væ huic Parocho! quia in die judicii in eos vertetur illud Jeremiæ: *Parvuli petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis.* Ita communiter cum Lezana part. 8. tom 1. disp. 6. quæst. 12.

MENSE JUNII.

CAS. I. *IN supradicto Brevi conceditur Confessario electo facultas Titium absolvendi ab Incestu in primo affinitatis gradu commisso ob copulam cum duabus Sororibus Berta, & Francisca. Q. Primo, an si Titius nolit frui beneficio dispensationis super impendimentum, possit simplex Confessarius illum directe absolvere.*

℞esp. Negative. Ratio est, quia cessante causa finali mandati, cessat & effectus, cap. *si pauper de præb. in* 6. hæc autem cessat in casu, etenim causa finalis, & quidem totalis, cur sacra Pœnitentiaria det potestatem absolvendi ab incestibus, qui ab Ordinario supponuntur reservati, est, ut pœnitens beneficio dispensationis ineat de novo matrimonium digne, & liber ab omni culpa ut pa-

tebit

tebit Breve conſideranti; ergo cum nolit matrimonium inire, quod per ſacram Pœnitentiariam finaliter intenditur, ceſſat, tanquam effectus, facultas illum ab inceſtibus reſervatis abſolvendi.

CAS. II. Q. *Secundo, an, ſi differatur diſpenſationis executio per ſex menſes, poſſit ſimplex Confeſſarius Titium directe abſolvere ab inceſtibus interea commiſſis.*

Reſp. Vel cauſa talis dilationis fuit legitimum impedimentum, vel fraus, & dolus; ſi primum, affirmative, eo quia illa clauſula; *hac vice abſolvas*, quæ apponitur in Brevi, utpote gratia liberaliter conceſſa a potente illam concedere; non ita coarctat procul dubio facultatem ad peccata ante conceſſionem commiſſa, quin etiam ad committenda extendi poſſit, intra tamen certum tempus, quod ſufficiat verificanda moraliter illa verba *hac vice*, quod tempus ſane erit ſex menſium ſpatium, ſi cauſa dilationis fuit legitimum impedimentum: ſi ſecundum, negative, quia fraus & dolus non debent patrocinari, ſecus poſſet talis facultas per annos, & annos protrahi contra mentem ſacræ Pœnitentiariæ. Ita cum Lugo de pœn. diſp. 20. ſect. 8. num. 126.

CAS. III. Q. *Tertio, an, ſi per annos differatur diſpenſationis executio, & novos Titius non commiſerit Inceſtus, valida erit diſpenſatio.*

Reſp.

Reſp. Affirmative. Ratio deſumitur ex eodem Lugo loc. cit. ſcilicet, quia ad verificanda illa verba *hac vice* ſufficit, vel quod tempus abſolutionis non longe a conceſſione diſtet, vel quod legitima cauſa differendi intercedat, vel quod abſolutio ſit de peccatis narratis, & non aliis novis, cum hoc modo verificarentur illa verba, *hac vice*, ratione materiæ, quæ eſſet eadem: ſi ergo Titius novos non commiſit inceſtus, poteſt a commiſſis abſolvi, & ſic frui beneneficio diſpenſationis, licet per annos fuiſſet dilata diſpenſationis executio.

MENSE JULII.

CAS. I. *Cum in ſupradicto Brevi legantur etiam hæ duæ Clauſulæ: Titio pro tam enormi libidinis exceſſu injuncta pœnitentia ſalutari, & alia, quæ de jure fuerint injungenda. Q. primo, qualis in praxi eſſet Titio a Confeſſario pœnitentia imponenda.*

Reſp. In praxi Titio pro tam enormis libidinis exceſſu pœnitentiam eſſe imponendam attentis circumſtantiis conditionis ſexus, & ætatis ipſius; quia ſæpe pœnitentia, quæ eſt gravis reſpectu ſenis vel infirmi, vel nobilis, eſt levis reſpectu juvenis, ſani, & ignobilis. Quare ſi Titius eſſet Ruſticus, ſanus, juvenis, ſed pauper, qui victum laboribus ſuis ſibi compararet, vel imponi poſ-

ſet

ſet pœnitentia ſalutaris, ut per tres menſes quindecim Pater, & Ave extenſis brachiis, quotidie recitaret. Si vero eſſet Ruſticus, juvenis, ſanus, ſed habens in bonis, ei imponendum eſſet jejunium ſemel qualibet hebdomada, & eleemoſyna ſuo ſtatui proportionata. Si vero eſſet ſenex, & miſer, ei poſſet injungi recitatio tertiæ partis Roſarii per tres menſes tribus diebus cujus libet hebdomadæ, & ſic diverſimode juxta diverſas circumſtantias, ita ut tamen pœnitentia ſit gravior, ſi delictum nunquam fuit in confeſſione expoſitum; levior, ſi jam fuit confeſſum. Ita cum citat. Tibur. Navar, Gobat. de mar. tr. 5. ſect. 4. cap. 37.

CAS. II. Q. *Secundo, quid importet ſecunda clauſula, alia, quæ de jure fuerint injungenda.*

Reſp. talem clauſulam importare, injungendas eſſe alias pœnitentias juxta naturam aliorum peccatorum in confeſſione expoſitorum, ita ut ſi pœnitens detraxiſſet, vel furtum commiſiſſet, ultra obligationes reſtitutionis famæ, vel rei, eſſet imponenda etiam pœnitentia talibus delictis proportionata. Ita cum mox cit. DD.

CAS. III. *Petrus, velle ſe ſequenti nocte equum vicini ſui furari, narrat Sejo amico, qui agit: Facilius eſt equum furari tempore Miſſæ, quo etiam canes abſunt: quo audito,*

Petrus,

Petrus tempore Missæ equum furatur. Q. An, non restituente Petro, Sejus ad equi restitutionem teneatur.

Resp. teneri, Ratio est, quia sicuti, ut docet Molina, qui parato furari post octo dies svadet furari hodie, tenetur restituere, non restituente illo, qui rem accepit, cum sit vera causa efficax talis furti, quia fur intra octo dies potuisset impediri, vel mutare voluntatem; ita tenetur in casu amicus, propter eandem rationem, non restituente fure, equum Domino restituere; fuit enim causa, ut tali tempore Petrus securius furtum commiserit, a quo potuisset nocturno tempore impediri.

MENSE AUGUSTI.

CAS. I. *IN supradicto Brevi legitur, præsentibus laniatis sub pœna excommunicationis. Q. primo, an idem esset Literas comburere.*

CAS. II. *Q. secundo, an sufficeret auferre sigillum.*

CAS. III. *Q. tertio, an satis esset illas lacerare per medium, licet adhuc commode legi possent a quocumque.*

Ad I. II. & III. Resp. Affirmative. Ratio omnium est, quia finis sacræ Pœnitentiariæ talem clausulam apponentis est, ne literæ obtentæ prosint in foro externo; hic autem finis optime habetur omnibus modis enarratis, nam combustio ad talem effectum

plus

plus est, quam literarum laniatio, laceratio per medium illas inutiles reddit, sicuti in praxi nullius roboris est scriptura per medium divisa; licet commode legi posset; ablatio sigilli ab illis omne robur tollit, cum literæ sacræ Pœnitentiariæ, nonnisi sigillo munitæ, habeant Apostolicarum Literarum valorem; quare illas lacerando per medium, comburendo, sigillo spoliando, idem fuit quoad finem intentum, ac illas laniare; in legibus enim intelligendis non grammaticalibus verbis est adhærendum, sed intentioni legis latoris insistendum. Ita La Croix & alii Doctores talem clausulam explicantes.

MENSE SEPTEMBRIS.

CAS. I. *Supradictum Breve post executionem non fuit a Confessario laniatum, vel combustum, vel laceratum per medium, vel sigillo spoliatum, Q. An subsistat dispensatio.*

Resp. Cum Resignol. loc. cit. affirmative. Ratio est, quia mens sacræ Pœnitentiariæ illas particulas, *præsentibus laniatis*, apponentis, fuit unice, ne literæ suffragentur in foro externo, uti colligitur ex aliis particulis, *in foro judiciario nullatenus suffragentur*, ad intercludendam viam, quæ antiquitus vigebat, ut per exhibitionem hujusmodi literarum satis probaretur dispensatio; non vero mens fuit, ut literis non la-

niatis

niatis nulla esset dispensatio, unde quoad sui valorem subsisterent.

CAS. II. *Petrus tradidit Cajo pecora centum æstimata cum pacto, ut quandocumque illa restituerit, eamdem æstimationem restituat, & interea eorum fuctus, & lana æqualiter dividantur. Q. An licite.*

Resp. Negative. Ratio est, quia etiam in contractu societatis animalium capitale stare debet periculo apponentis, nisi periculum in totum, vel in partem rejectum fuerit in alterum per novum contractum assecurationis, facta gravaminis compensatione, ut omnes docent; at in casu capitale non staret periculo apponentis, quia Cajus obligationem haberet restituendi pretium pecudum juxta æstimationem quam habebant tempore traditionis, & decrementum pretii, si quod esset, non spectaret ad Petrum, unde salvum semper esset capitale; ex altera parte periculum decrementi pretii non esset rejectum in Cajum per novum contractum, facta gravaminis compensatione, quia lucrum pecudum esset æqualiter dividendum, quod præstandum esset vi simplicis contractus societatis, unde contractus fuit illicite initus. Ita cum Lugo, Ognate &c.

CAS. III. *Uxor concessit Marito votum castitatis emittere, eoque emisso, illi adhuc petenti debitum concessit: modo dubitat, an fuerit*

fuerit Viri peccato cooperata. Q. dubii ſolutio.

Reſp. Probabilius negative. Ratio eſt, quia licite uxor poteſt reddere debitum viro illicite petenti ſolum propter circumſtantiam ſe tenentem ex parte perſonæ, cujusmodi eſt votum in caſu; nam ſicuti, data tali vovendi facultate, licite poteſt Uxor petere, ita & reddere absque cooperatione ad viri peccatum, illud ſolum permittendo, quia dat operam rei licitæ ex parte actus, ad quem vir adhuc habet jus, cum per votum illud non amiſerit, ſicùti non amiſit dominium in corpus Uxoris per matrimonium acquiſitum; quo jure adhuc poſito ex parte viri, ſequitur uxorem non eſſe exemptam ab obligatione reddendi, & ſic in tali redditione viri peccato non cooperatam. Quod ſi vir per emiſſionem voti de conſenſu uxoris intendiſſet illi remittere obligationem reddendi, hocque ei manifeſtaſſet, tunc certo peccaret reddendo, & eſſet peccato viri cooperata. Ita Palaus. Bonac. de Mat. q. 4. p. 3. num. 8.

MENSE OCTOBRIS.

CAS. I. *LEgitur tandem in toties citato Brevi, cum ut de nullitate prioris conſenſus certioretur Berta, ita tamen caute, ut Titii delictum non detegatur, tum ut inter ſe Titius, & Berta de novo contrahant. Q. primo, quid agendum ſit ſi nequeat detegi*

gi nullitas consensus, quin detegatur delictum.

Resp. Cum Portel. & Lezana, ut minimum esse necessarium, partem consciam nullitatis matrimonii rogare insciam, ut si forte consensus matrimonialis ab initio fuisset nullus, denuo consentiat, quia ex una parte non tenetur Titius detegere turpitudinem suam, ut ex verbis etiam colligitur; ex alia parte, cum totus antecedens contractus fuerit nullus quoad totum actum, utpote inter personas inhabiles, necessario ad talem contractum revalidandum requiritur novus consensus legitimus ex parte utriusque, qui nunquam haberi poterit, nisi parti insciæ nullitas prioris consensus aliquo modo innotescat, cum nil possit esse volitum quin præcognitum; unde ut minime necessarium est partem consciam rogare insciam ut supra. Quod si neque hoc minimum haberi possit, quin detegatur delictum, vivere debent, ut frater, & soror, cum nunquam haberetur consensus. Contrarium posse in praxi observari docent plures DD. an bene & cohærenter literis sacræ pœnitentiariæ judicent alii.

CAS. II. Q. *secundo, an debeant denuo contrahere coram Parocho, & Testibus.*

Resp. Negative, tum quia hoc clare constat ex illis Brevis particulis *nullis his testibus adhibitis*, tum quia, cum impedimentum supponitur occultum, matrimonium in facie

cie Ecclesiæ haberetur validum, licet nullum esset in foro conscientiæ.

CAS III. *Sacerdos, urgente necessitate celebrandi, non non habens copiam Confessarii jurisdictionem habentis in reservata, quibus obnoxius est, solum actum contritionis Missæ sacrificio præmisit. Q. An peccaverit.*

Resp. Vel Sacerdos erat obnoxius tantum lethalibus reservatis, vel etiam non reservatis: si primum, affirmative, saltem speculative loquendo, eo quod ex una parte non habeat copiam confessarii, cum supponatur nullum adfuisse Confessarium privilegiatum, qui est Confessarius pro reservatis, ex alia parte non tenebatur vel venialia vel lethalia aliàs confessa confiteri, ut ab his directe, & a resevatis indirecte absolveretur; unde præmisso actu contritionis, licite potuit celebrare, saltem speculative loquendo; dico speculative, quia cum in praxi non adeo facile sit contritionem elicere, practice videretur quædam præsumptio de contritione, posito alio medio faciliori, puta confessione venialium, ita cum Suar. disp. 23. de pænit. sect. 2. Si vero secundum dicatur, negative, quia tenebatur tunc servare divinum præceptum a Tridentino his verbis expressum: *Nullus sibi conscius peccati mortalis, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali confessio-*

ne ad ſacram Euchariſtiam accedere debet: unde tale præceptum non ſervando, ut poterat, cum ſupponantur confeſſarii ſimplices, illicite ſe geſſiſſet. Ita cum cit. Suar. diſp. 66. ſect. 4.

MENSE NOVEMBRIS.

CAS. I. *PEtrus in ludo alearum lucrum reportat, eo quia inſpicit chartas alterius ex ſola illius negligentia, vel eas didicit noſcere inter ludendum, licet nullo modo ſignaverit. Q. An teneatur lucrum reſtituere.*

Reſp. Cum Lugo, & Giribal. negative. Ratio eſt, quia alterius chartas inſpicere ex ſola adverſarii negligentia, & eas inter ludendum noſcere, nullo habito ſigno, non ſunt fraudes, vi quarum lucrum reportatum, vel damnum illatum quis teneatur reſtituere, ſicuti eſſent arte ſe componere ad contrarii chartas inſpiciendas, vel aliqua nota ſignare; ſed potius induſtriæ vocantur communi ludentium conſvetudine approbatæ, quæ ludi contractum non vitiant.

CAS. II. *Juvenis annos natus duodecim, cum arborem aſcendiſſet ad nuces furandum, & plures jam in ſinu abſconditas haberet, cecidit, & per caſum adeo fuit ſenſibus deſtitutus, ut obiêrit nullo dato doloris ſigno, ei tamen a Parocho, qui ſtatim acceſſerat, abſolutione ſub conditione impertita. Q. Primo, an bene ſe geſſerit Parochus, illum abſolvendo.*

Reſp.

Reſp. Affirmative, tum quia difficile eſt tale furtum fuiſſe grave, cum nuces ſint res parvi momenti; tum quia, etiam ſuppoſita gravitate culpæ, non poteſt inferri per tale delictum juvenem illum non Chriſtiane vixiſſe, quo fundamento forte tolleretur rationabilis præſumptio de dolore; quia ad judicandũ non Chriſtiane quempiam vixiſſe, non ſufficit unicus, vel duplex culpabilis actus, ſed multiplices, & continuati requiruntur, qui ſupponi nequeunt in juvene annorum duodecim; unde habuit Parochus fundamentum rationabilis præſumptionis de dolore vi cujus docent, plures & graviſſimi Doctorum in hisce caſibus impertiri poſſe abſolutionem ſub conditione; quare bene ſe geſſiſſe Parochum dicendum eſt.

CAS III. *Q. ſecundo, an ille juvenis ſit ſepeliendus in loco ſacro.*

Reſp. Affirmative, tum quia, ut dictum eſt, non conſtat graviter peccaſſe, tum quia etiam data gravitate non conſtaret, fuiſſe notorium peccatorem; tum quia, licet hoc conſtaret, cum fuerit ſub conditione abſolutus, & bene, ſecundum probabiliſſimam ſententiam, non poſſet ei denegari Eccleſiaſtica ſepultura; hac enim ex lege ſynod. ſolum meretrices in odium criminis, & decedentes in duello privantur, quamvis ante mortem ſigna contritionis oſtenderint.

MENSE

MENSE DECEMBRIS.

CAS. I. *MUlier vocat proprium Confessarium in domum suam, ex causa Confessionis disperatæ, sed Confessarius ipsa occasione eam ad turpia sollicitat. Q. An sit denunciandus vi Bullæ Gregorii XV.*

Resp. Negative. Ratio est, quia nulla clausula in Constitutione Gregoriana contenta in casu violatur, & signanter (in quo unice esse potest difficultas) aut ly *prætextu Confessionis*, quia nullum præcessit confessionis velamen, aut ly *occasione confessionis*, quia nulla præcessit causa confessionis invitatio: ita cum Puteob. de pœnit. q. 5. art. 9. n. 24. versus finem citante Bordonum.

CAS. II. *Faber lignarius ad mortem vulneratus, remittit vulneratori suo & injuriam, & damna, quæ inde familiæ sequuntur. Q. An Filii, mortuo Patre, possint petere ab Occisore damnorum compensationem.*

Resp. Affirmative. Ratio est quia jus ad compensationem damnorum, quæ familiæ in casu sequuntur, non acquiritur occiso, nec ab ipso derivatur in filios, sed immediate acquiritur filiis, quorum jus læsum est; filii enim jus habent, ut a Patre alantur, hinc ne eis ab aliquo alimenta impediantur: unde Pater non potuit de tali jure filiis acquisito disponere, sicque licite filii possunt ab occisore petere damnorũ

compensationem. Ita cum Lug. de just. disp. 4. sect. 3. n. 63.

CAS. III. *Paulus, cum posset impedire furtum, & damnum vicino suo inferendum, non impedivit, accepta pecunia, ut taceret Q. Utrum acceptam pecuniam possit retinere.*

Resp. Affirmative. Ratio est, quia sicuti Paulus potuisset illam retinere ob alia onera, ita ob servandum silentium tempore, quo furtum committebatur; licet enim peccaverit tacendo, illa tamen culpabilis omissio erat pretio æstimabilis, unde potest acceptam pecuniam retinere, nisi & ipsa esset furtiva, quia tunc clamaret ad Dominum, ita communiter.

ANNO MDCCXXXVII.

MENSE JANUARII.

CAS. I. *SAcerdos post Missæ celebrationem ad Sacristiam reversus, certo cognoscens non vinum, sed aquam consecrasse, dubitat, an teneatur per vini consecrationem defectum supplere. Q. Quid dicendum.*

Resp. Non teneri, ita cum Suar. in 3. p. disp. 85. sect. 1. Gobat. tom. 1. tr. 3. cas. 23. sect. 1. Tamb. de Sacrif. Missæ. lib. 2. cap. 8. §. 5. num. 6. Ratio est, quia, Sacerdote ad Sacristiam reverso, jam Missa omnino esset absoluta, unde

nova consecratio non esset reintegratio primi Sacrificii, quia esset actio omnino moraliter distincta, quæ cum priori non conjungeretur, sicuti uniretur, si defectu detecto ad Altare, tunc nova fieret vini consecratio. Neque hæc unio moralis haberetur ratione continuationis temporis, ut prætendit Tannerus, ex quo immediate post ingressum in Sacristiã error detegeretur; nam moralis conjunctio actionis non habetur à tempore, sed ex iis omnibus, quæ Missam constituunt, quæ cum essent absoluta, non unirentur moraliter cum nova vini consecratione.

CAS. II. *Titius non confirmatus tenuit in confirmatione Petrum filium Bertæ, cum qua, vidua facta, matrimonium inivit. Q. An valide.*

Resp. Probabilius affirmative. Ratio est, quia *per cap. in Baptis. de consecr. dist.* 4. ita non confirmatus est exclusus à Patrino Confirmationis, ac Infidelis; sed hic per omnes est exclusus nedum quoad licitum, sed etiam quoad validum usum Patrini, ergo & ille, unde per incapacitatem ad contrahendam cognationem spiritualẽ in Confirmatione, in hac Titius tenendo filium Bertæ nullum contraxit impedimentum dirimens matrimonium contrahibile inter ipsum & Bertam, sicque hoc inito,

ex

ex hoc capite invalidum non eſt cenſendum. Ita Gloſſ. in dicto cap. de Baptiſ. Sanch. Girib. de Confeſſione contra La Croix, & plures alios non improbabiliter oppoſitum ſuſtinentes.

CAS. III. *Parochus non habens reditus nedum à Concilio taxatos, ſed nec ſufficientes ad congrue ſe ſuſtendandum, non applicat diebus feſtis Sacrificium pro populo. Q. An ſit tutus in conſcientia.*

Reſp. Negative. Ratio eruitur ex ſacræ Congregationis Decretis toties repetitis, & ſpecialiter ex illis ſub die 8. Februarii 1716. & die 19. Januarii 1734. in quorum primo propoſito dubio, *an non habentes congruam teneantur applicare Miſſam pro populo ſaltem diebus feſtis, ita ut ſint cogendi in caſu &c.* reſpondit *affirmative*, cenſuitque, *danda eſſe decreta alias de re edita:* in ſerundo, propoſito eodem dubio de Parochis Caſtri Romani, Porciliani, & Decimæ, qui nihil à populo, recipiunt, cum id, quod habent, à Dominis Caſtrorum conſequantur, reſpondit, *teneri.* Nec obſtat inſufficientia redituũ ad ſe ſuſtendandos; nam ſicuti non obſtat hæc ratio, qui acceptans ſtipendium minus congruum pro celebratione Miſſarum, teneatur tot Miſſas celebrare, quot promiſit, ut ex Decreto ſacræ Congregatio-

nis tenetur, ita nec obstat, ut Petrus acceptans Ecclesiam, cujus reditus ad sustẽtationem non sufficiunt, non teneatur diebus festis Missam pro populo applicare, utrobique enim militat eadem ratio.

MENSE FEBRUARII.

CAS. I. *Obtenta à Titio super impedimentum criminis dispensatione ad validum cum Berta matrimonium ineundum, dubitatur, an pro validitate matrimonii Berta talis impedimenti conscia debeat & ipsa pro dispensatione ad sacram Pœnitentiariam recurrere. Q. Quid dicendum.*

Resp. Negative. Ratio, quia, quando in materia de contrahendo Literæ sacræ Pœnitentiariæ cõcedũtur uni parti, possunt etiam alteri parti impedimenti consciæ suffragari, cum non stet impedimentum esse sublatum quoad unam, & non quoad alteram, quare absque novo recursu Berta conscia dispensationis à Titio obtentæ, poterit valide cum ipso matrimoniũ inire, ita cum Tib. Navar. in 1. p. de disp. matrim. & meo Rosign. de matrim.

CAS. II. *Parocho defertur puer vix natus, cujus parentes ignorantur, habens collo appensam chartulam, in qua legitur fuisse baptizatum, eique nomen Petri impositum. Q. An Parochus possit, & debeat talem puerum sub conditione rebaptizare.*

Resp.

Resp. Parochum teneri prius inquirere, an valeat habere notitiam illius, qui schedulam scripsit, quam si habere nequeat, & tenetur infantem sub hac conditione baptizare *si non es baptizatus* &c. quia deest probatio ad moraliter certo credendum, Infantem fuisse baptizatum; si vero habet notitiam scriptoris, & hic sit fide dignus, nec debet, nec potest illū sub conditione baptizare, quia sicuti dicto unius fide digni probatur collatio baptismatis, ut *ex can. pueros* 110. & *can. itaque* 112. *de consecr. dist.* 4. ita per schedulam taliter qualificatam moraliter certo credendum est infantem fuisse baptizatum; Quod si scriptor non sit fide dignus, debet ita se gerere, ac si nulla schedula haberetur; Constat hoc totum, tum ex Concilio 3. Mediol. sub S. Carolo, tum ex quo Sac. Congreg. ad dubium propositum: *Quomodo se gerere debeat Parochus S. Spiritus in Saxia, in collatione baptismatis Infantibus, qui ad Archihospitale deferantur, sive iidem habeant schedulam de baptismo testantem, sive non habeant, & etiam si ex colore, & cæteris corporis qualitatibus deprehendatur eosdem esse constitutos in ætate sex, aut decem mensium, vel etiam unius anni cum dimidio:* respondit die 15. Januarii 1724. *esse baptizandos sub condi-*

tione in omnibus casibus expositis juxta instructionem: Instructio est, quod excipiatur à baptismo sub conditione casus schedulæ, quæ habeat certitudinem: ita legitur in Notificatione Eminentissimi nostri in primo volumine sub num. 8. contenta.

CAS. III. *Parochus videt Rusticos nullo impedimento detentos Missam audire ante januam, aut fenestram Ecclesiæ, nec illos monet teneri Ecclesiam ingredi. Q. An peccet non monendo.*

Resp. Negative. Ratio est, quia rustici è tali loco Missam audientes præcepto satisfacerent; licet enim non essent in Ecclesia, tamen non essent ab Ecclesia sejuncti, nec inter ipsos & Ecclesiam aliqua interruptio haberetur, ut contingeret, si inter ipsos & Ecclesiam aliquid mediaret, ratione cujus sejunctionis, & interruptionis plures merito dubitant, an existens in fenestra domus sejunctæ ab Ecclesia satisfaceret præcepto de audienda Missa. Etenim in casu rustici fenestræ, vel januæ Ecclesiæ adhærerent, quæ sunt partes Ecclesiæ, & quidem aptæ ad audiendum, vel videndum quid Sacerdos agat in Missa, unde non esset, cur præcepto non satisfacerent; consequenter non apparet, quomodo valeat peccare Parochus illos non monendo teneri Ecclesiam ingredi, licet

optimū

optimum esset, si ad ingressum in Ecclesiā Rusticos consuleret: ita cum de Lugo disput. 22. num. 2. Girib. tr. 8. de observ. fest. c. 2. dub. 3. num. 24.

MENSE MARTII

CAS. I. *PArochus cum apud non paucos DD. legisset, posse Confessarium Jubilæi tempore ab hæresi absolvere, anno præterito tempore Jubilæi Titium tali crimine innodatum absolvit. Q. An in re potuisset illum absolvere.*

Resp. Negative. Ratio est, quia licet antiquitus affirmativa sententia non esset probabilitate destituta, hodie est absolute improbabilis propter oppositam declarationem sub. Alex. VII. die 23. Martii 1656 emanatam, quam quilibet videre poterit apud Matthæuc. *de off. cur. Eccl. c.* 2. *n.* 18 Card. Petra *ad Const. Apostolic. tom* 3. *p.* 180. Anaclet. tom. 5. Juris Can. tit. 7. *de hæreticis num.* 405. & sicuti de illa nequit dubitari, ita hodie non est controversiæ locus.

CAS. II. *Parochus habens nedum congruam, sed reditus valde congruam sustentationem excedentes, solum diebus festis applicat Sacrificium pro populo, Q. An satisfaciat suæ obligationi.*

Resp. Affirmative. Ratio desumitur ex quo Sac. Congr. die 8. Februar. 1761,

pro-

proposito dubio: *an Parochi habentes pingves reditus teneantur quotidie Missam applicare pro populo &c.* respondit *negative*, nihil aliud addendo, ubi per ly *negative* clare constat tales Parochos non teneri Missam applicare pro populo quotidie; nihil vero addendo, denotat satis esse, ut illam applicent pro populo diebus festis, ut cæteri Parochi, sicuti licet reditus sint valde pingves, sufficit, ut recitent, Officium Divinum, quod recitant alii habentes beneficium tenue.

CAS. III. *Parochus, ad quem fuit delatus Infans ab obstetrice domi baptizatus, illum statim sub conditione rebaptizavit, hac motus ratione, quod de Baptismo ab obstetrice collato semper dubitari potest. Q. An bene se gesserit, vel aliquam pœnam incurrerit.*

Resp. Male se gessisse, & irregularitatem incurrisse. Ratio primæ partis est, quia non licet rebaptizare sub conditione, nisi dubium suboriatur vel circa collationem, vel circa validitatem Baptismi collati, quod dubium non habetur præcise, ex quo Baptisma fuerit ab obstetrice collatum, cum obstetrices post diligens examen approbatæ, quales esse debent in hac Diœcesi de mandato Eminentissimi Archiepiscopi, validum valeant Baptisma conferre. Ratio secundæ partis desumitur

ex Catechiſ. Sacr. Conc. Trid. *p.* 2. *de offic. baptiſm. num.* 57. ubi habetur: *rebaptizantem puerum ſine debito examine, irregularitatis pœnam contra rebaptizantes incurrere.* Debebat ergo Parochus prius indagare, an obſtetrix eſſet ex approbatis, & ſic ſe abſtinere à Baptiſmi, etiam conditionati, collatione, an vero ex non approbatis, & ſic obſtetricem examinare, an quæ Eccleſia præcipit in Baptiſmi collatione ſervaſſet, vel non: ſi ſervaſſet, non debebat illum ullo modo baptizare: ſi non ſervaſſet, debebat abſolute Infantem baptizare; ſi ſolum fuiſſet dubium, an illa ſervaſſet, debebat illi ſub conditione Baptiſmum conferre.

MENSE APRILIS.

CAS. I. *RUſticus, inſtante Quadrageſimali jejunio, dubitat, an compleverit annum* 21. *adhibitaque diligentia, non poteſt certior fieri.* Q. *An teneatur jejunium ſervare.*

Reſp. Negative. Ratio eſt, quia nemo obligatur lege, nisi hæc illi ſit ſufficienter propoſita; ſecus, ut patet; eſt in poſſeſſione libertas; non eſt autem taliter propoſita, quouſque poſt ſufficientem diligentiam manet quis dubius, an lex ſit illi impoſita, nec ne; res ita ſe habet quoad legem jejunii relate ad Ruſticum noſtrum,

ut

ut ex terminis caſus, ideoque non tenetur jejunii legem ſervare. Suarez t. 5. in 3. p. diſp. 40. ſect. 9. n. 14. & tom. 3. de relig. lib. 4. de voto c. 5. n. 7.

CAS. II. *Parochus putat non ex debito, ſed ſolum ex quadam convenientia, & ad vitandam pœnam duorum aureorum ſe teneri Eccleſiam Matricem adire, ut Fontis benedictioni aſſiſtat.* Q. *An bene ſentiat.*

Reſp. Negative. Ratio eſt, quia Parochi rurales tenentur adire Eccleſiam Matricem, ut Fontis benedictioni aſſiſtant, non præciſe ad pœnam pecuniariam vitandam, aut ex quadam convenientia, ſed ut pareant ſacræ Congregat. Conc. ita præcipienti per ſuum Decretum in una Savon die 17. Novembris 1691. ut refert Eminentiſſimus Petra tom. 3. pag. 53. n. 19.

CAS. III. *Parochus, quia legitime impeditus adire Eccleſiam Matricem nequit, ut aſſiſtat Fontis benedictioni, per famulum mittit Vicario Foraneo excuſationem.* Q. *An faciat ſatis.*

Reſp. Negative, cum Eminentiſſimus Archiepiſcopus in ſua Notificatione de benedictione Fontis Baptiſ. quæ in primo volumine eſt p. in n. præcipiat, Parochum legitime non impeditum adire Eccleſiam Matricem teneri, impedimenti cauſa juſtificata, mittere alterum Sacerdotem, qui

loco

loco ipsius Fontis baptismalis benedictioni assistat: ex quo clare constat non satis esse per famulum mittere Vicario Foraneo impedimenti excusationem.

MENSE MAII.

CAS. I. *RUsticus Paschali tempore Eucharistiam sumpsit in Ecclesia Metropolitana, & schedulam ibi obtentam Parocho suo rurali ostendit, putans sic præcepto Paschatis satisfecisse. Q. An satisfecerit.*

Resp. Negative. Tum quia, si ex Decreto Innoc. XI. 5. Febr. 1682. non satisfaciunt præcepto paschatis Eucharistiã sumentes Romæ in Ecclesia S. Joan. Later. & S. Petri, ut aperte legitur apud Pignatel. tom. 7. consult. 89. n. 18. ita nec qui Bononiæ illam sumunt in Ecclesia Metropolitana, nisi adsit Parochi, aut Vicarii generalis, aut Eminentissimi Archiepiscopi expressa licentia, quæ nec quidem supponi potest, cum oppositum colligatur ex ejus Notificatione, quæ in primo volumine sub n. 18. habetur, tum quia, ut ait Card. de Lugo, sicuti Rustici absque speciali licentia nequeunt matrimonium contrahere coram Parocho Ecclesiæ Metropolitanæ, ita nec in hac paschale præceptum adimplere.

CAS. II. *Parochus ex Confessione sciens famulum*

famulum ſuum eſſe furem, claudit cæpſulas, quas prius non claudebat, illo non utitur ad numerandas pecunias, ſicut utebatur. Q. An violet ſigillum.

Reſp. Affirmative. Ratio eſt, quia ex vi ſcientiæ Confeſſionis efficeret, & omitteret, quod alias non eſſet facturus, vel omiſſurus, cujus ratione confeſſio famulo redderetur odioſa, cum eſſet tacite illum exprobrare cum illius verecūdia & rubore contra finem ſigilli ſacramentalis, qui fuit, & eſt, ne difficilem reddendo confeſſionē, ab hac fideles retraherentur, quod totum ſane eſſet ſigillum confeſſionis violare. Lugo de pœnit. Diana p. 3. tr. 4. v. 76. quidquid dicant alii apud Leand. q. 62.

CAS. III. *Titius furatus eſt Vitulum valoris 10., illum educavit in Bovem valentem 20. poſtea paulatim decrevit ad 15. Q. Secundum quem valorem teneatur reſtituere.*

Reſp. Teneri reſtituere animal, ſi adeſt (ut ſupponitur) cum lucro ceſſante, & damno emergente, ſi quod occaſione furti ſecutum eſt. Ratio eſt, quia Titius eſt poſſeſſor malæ fidei, hic autem tenetur reſtituere rem ſi extat, & damna, ſi quæ ſecuta ſunt, compenſare; ergo Titius tenetur primo reſtituere animal furto ſublatum, cujuſcunque valoris ſit de præſenti,

detra-

detractis expensis, quas Dominus fecisset, quia augmentum vel decrementum valoris est animali intrinsecum, quod in utilitatẽ, vel damnum Domini cedit, qui nunquam animalis dominium amisit; tenetur secundo damnum Domino per furtum illatum compensare, considerando valorem Bovis respective ad tempus, quo illud vendidisset, quod unice ex circumstantiis personæ, officii, vel hujusmodi colligi potest; etsi his omnibus bene perpensis res esset adhuc dubia, compensandum est damnum juxta valorem taxandum à prudentibus, & peritis in arte.

MENSE JUNII.

CAS. I. *PArochus, cujus reditus pingues sunt, Missam traditam celebrandam Dominica celebravit, dein intra hebdomadam pro populo obtulit Sacrificium. Q. An licite.*

Resp. Probabiliter affirmative. Ratio est, quia sicuti Parochi habentes reditus pingues, ex dictis in Responsione ad secundum casum Martii, pari passu currunt quoad applicationem Sacrificii pro populo diebus festis cum cæteris Parochis; ita pari passu currere debent quoad libertatẽ applicandi Sacrificium pro populo die feriali, die festo celebrando pro eo, qui eis traderet eleemosynam; sed hanc liberta-

tem

tem habent Parochi habentes reditus tenues, ut clare conſtat ex reſponſione ad dubium propoſitum Sac. Cong. die 26. Jan. 1724. quam videre non pigeat in Notificatione ab Eminentiſſimo noſtro edita die 14. Octob. 1732. Ergo, & hoc probabiliter facere poſſunt Parochi habentes reditus pingues. Dico probabiliter, quia Sac. Cong. reſponſum eſt solū pro Parochis pauperibus, de quibus tantum fit mentio in dubio propoſito.

CAS. II. *Parochus ad valvas Eccleſiæ Puerum recenter natum videns absque ulla chartula collo appenſa abſolute baptizavit. Q. An bene.*

Reſp. Negative. Ratio eſt, quia non eſt abſolute baptizandus infans, de quo certo moraliter non conſtat fuiſſe baptizatum, ne Sacramentum periculo fruſtrationis exponatur; hoc autem non conſtabat de Puero in caſu, eo quia licet commune ſit his Infantibus expoſitis baptizatis teſtimonium habere, quo carebat infans præſens; tamen, quia ſumus in locis Chriſtianorum, haberi poterat præſumptio aliqua de Baptiſmo collato, ratione cujus non habebatur moralis certitudo de non collatione Baptiſmi, & ideo non erat abſolute baptizandus; hinc Parochus taliter illum baptizando male ſe geſſit: videatur

deatur

deatur in confirmatione resolutionis Decretum citatum in responsione ad casum secundum Februarii.

CAS. III. *Confessarius cujusdam oppidi manifestavit quibusdam amicis in tali oppido gravia peccata patrari. Q. An absque sigilli fractione.*

Resp. Negative. Ratio est, quia licet dubitent aliqui, & alii magis communiter negent Confessarium frangere sigillum talia manifestando, si agatur de ampla Civitate, & Diœcesi, quia sic nulli fieret injuria, nec esset periculum, ut aliquis in particulari dignosceretur; tamen cum in præsenti sermo sit de Oppido, quod, ut plurimum, non est locus valde amplus, nec multum popularis, certum est, Confessarium manifestantem in tali Oppido gravia peccata patrari, frangere sigillum Sacramentale, quia facile ex tali locutione saltem suspicio contra famam particulariū redundaret, quod sufficit ad sigilli fractionem: ita communiter cum Leand. de pœnit. q. 30. & 32.

MENSE JULII.

CAS. I. *PArochus cum quadam solum suspicione legis prohibentis alienare bona Ecclesiæ, domum quandam propria auctoritate alienavit ad Ecclesiam suam restaurandam, & ornandam. Q. An graviter pecca-*

peccaverit, & incideri in pœnas Extravag. Ambitiosæ &c.

Resp. Graviter peccasse, non tamen in pœnas incidisse. Ratio est, quia posita suspicione de existentia legis prohibentis alienare bona Ecclesiæ stabilia propria auctoritate etiam ad Ecclesiam restaurandam, Parochus tenebatur inquirere, num revera talis lex extaret, & obligaret; ad hoc enim obligat quælibet lex eo ipso, quod de illa datur aliqua suspicio; cum per talem suspicionem erroneitas conscientiæ nequeat esse invincibilis excusans à peccato; unde taliter alienando supradictam domum absque prævia inquisitione, stante materia gravi, qualis est domus, graviter peccat: quia tamen per dictam suspicionem haberi nequit in Parocho præsumptio, & temeritas, quæ legis notitiam supponit, ut requiritur ad incurrendas pœnas in citata *Extrav. Ambitiosæ* contentas, cum sint latæ contra præsumentes alienare &c. ut Bullam legenti constabit; ideo Parochus, licet graviter deliquerit, in foro tamen interno prædictas pœnas non incurrit. Suarez tom. 3. in 3. par. disp. 82. sect. 3. quoad primam casus partem, quoad secundam tom. 5. in 3. part. disp. 4. sect. 5. num. 1.

CAS. II. *Parochus, cujus Ecclesia sita est*

est prope Archipresbyteralem, in qua Archipresbyter speciali doctrina, & sanctitate præditus omnibus diebus festis magno animarum fructu non unam, sed plures habet Conciones, non prædicat diebus festis, putans melius esse ad suarum civium salutem, quarum numerus exiguus est, has mittere ad audiendum Archipresbyterum. Q. An attenta hac circumstantia Parochus sit à peccato immunis.

Resp. Negative. Ratio sumitur ex Tridentino seff. 5. cap. 2. de reform. ubi omnibus Parochis aperte præcipit Conciones habere diebus saltem Dominicis, & festis solemnibus, tum etiam ex Constitut. Innoc. XIII. pro regimine Ecclesiarum pro regnis Hispaniarum edita, & à Bened. XIII. tanquam regula pro aliis Ordinariis confirmata, ubi adductis excusationibus, quibus Parochi Concionem non habentes culpam à se amovere nituntur, & præsertim, quia suppetit copia aliorum habentium sacras Conciones in aliis Ecclesiis, hæc habentur: *Ne itaque sub inani, aliarumq; similium excusationum prætextu tanta Christianæ Reipublicæ pernicies struatur, districte præcipimus &c.* quare, cum Parochus in casu dicto præcepto non satisfaceret, non esset à peccato immunis.

CAS. III. *Parochus, quia docet publice Doctrinam Christianam, putat satisfacere suæ obligationi, licet sciat pluribus inter adstantes rudis minervæ talem publicam instructionem non sufficere ad fidei rudimenta addiscenda. Q. An bene sentiat.*

Resp. Negative. Ratio est, quia posita scientia, quod pluribus ex adstantibus non sufficiat publica instructio ad fidei rudimenta addiscenda, per accidens tenetur Parochus illos etiam privatim edocere; Si enim ad ipsum spectat illis Sacramenta ministrare, quorum capaces esse nequeunt, si laborent ignorantia mysteriorum fidei, ut ex propositione 64. ab Innoc. XI. damnata, sequitur teneri taliter suos Parochianos instruere, ut prædictam vincant ignorantiam, & sic capaces fiant validæ, & licitæ Sacramentorum susceptionis consequenter, si pro illis publica non sufficiat instructio, etiam illos privatim edocere.

MENSE AUGUSTI.

CAS. I. *TItius pauper jam maturæ ætatis elegit in Patrinum Confirmationis Paulum divitem, à quo ingentem sperat eleemosynam; at quia Paulus est vix* 15. *natus, obstat Parochus tali electioni, & quidem cum magna Titii tristitia. Q. An bene se gesserit Parochus.*

Resp. Affirmative, quia paruit mandato

dato Eminentiſſimi Archiepiſcopi, qui in ſua Notificatione edita 15. Septembris 1732. præcipit abſolute in Confirmationis miniſterio executioni demandari, quod in Concil. Med. 5. fuit ſancitum, & quantum ſpectat ad caſum præſentem, ne juvenes ſenes teneant in Confirmationis Sacramento, cum (en ratio Concilii) minime hoc per ætatem conveniat.

CAS. II. *Parochus de Concionibus habendis parum ſolicitus omittit prædicare per integrum menſem. Q. An lethaliter peccaverit.*

Reſp. Affirmative, quia integer menſis, & in ſe, & reſpective eſt materia gravis, ut aperte docet Leand. tr. 7. de Paroch. q. 15. ubi alios citat; quod ſane eſt maxime rationi conſonum, cum integer menſis relate ad quamcumque aliam materiam in praxi, ut pars notabilis, ſicque ut materia gravis conſideretur.

CAS. III. *Ruſticus ſæpe maledicit diei, horæ, ventis, pluviis, & hujusmodi. Q. An peccet graviter.*

Reſp. Regulariter loquendo negative. Ratio eſt, quia regulariter Ruſtici non maledicunt ventis, pluviis &c. quatenus Deus illis utitur ad nos puniendum, in qua hypotheſi, cum eſſet indignatio contra Deum, eſſet peccatum grave, bene

vero, quia venti, pluviæ &c. solent illis aliquam molestiam afferre; quæ tamen, cum non sit justa causa maledicendi, nequeunt Rustici à veniali culpa excusari, ut excusatur Job in suis maledictionibus, quia hæ processerunt, vel ex magnis calamitatibus, vel quatenus illa, quibus maledixit, fuerunt peccandi occasio. Ita communiter cum Cajet. 2. 2. q. 13. art. 1.

MENSE SEPTEMBRIS.

CAS. I. *Mortuo Parocho, ejus Nepos invenit inter deposita sibi ab eo relicta, torquem aureum, sciens quidem esse vel Petri, vel Pauli, dubitans tamen, an sit determinate Petri, vel Pauli, cumque de hoc nequeat certificari, petit à novo Parocho, ad quem spectet torques aureus. Q. Parochi responsio.*

Resp. Parochum teneri respondere, pretium aurei torquis esse æqualiter dividendum inter Petrum, & Paulum, ita cū Azor. tom. 1. lib. 2. c. 15. §. *Quinto quæritur*; Ratio est, quia posito æquali dubio absque motivo potius ad unam, quam ad alteram partem impellente, & absqe spe certitudinem habendi ad quem determinate spectet torques aureus, æquale est jus ad illum in Petro, ac in Paulo, ut patet, unde absque læsione talis juris non potest Parochi Nepos potius Petro, quam Paulo

Paulo torquem tradere, cum non ſit rei Dominus, ſed ſimplex reſtitutor, qui juris æqualitatem tenetur ſervare, & ſic pretium torquis inter Petrum, & Paulum dividere.

CAS. II. *Parochus ſciens pueros, & puellas ſuæ Paræciæ in Doctrina Chriſtiana parentibus inſtrui, non curat, ut Eccleſiam diebus feſtis accedant. Q. An ſit à peccato immunis.*

Reſp. Eſſe immunem ſaltem à peccato lethali. Ratio eſt, quia cum docere Doctrinam Chriſtianam pueros ſit præcipuũ munus Parentum, & quodammodo Parochi ſint ad hoc in eorum ſupplementum deputati, ſequitur Parochum ſcientem à Parentibus pueros, & puellas ſuæ Parœciæ recte inſtrui in fidei rudimentis, quod eſt ſpeciale intentum Eccleſiæ obligantis Parochos ad Doctrinam pueris explanandã, eſſe ſaltem à peccato lethali immunem, ut cum communi tenet Leand. tr. 7. de Paroch. q. 2. Dico *ſaltem à lethali*, quia non curare, ut pueri & puellæ licet rite inſtruantur à Parentibus, ad Eccleſiam diebus feſtis accedant, vel ut magis in fidei rudimentis confirmentur, vel ut aliis exemplo ſint, nequit in Parocho à quadam negligentiæ ſpecie excuſari.

CAS. III. *Petrus ruri exiſtens non audit*

Sacrum diebus festis, quia per unum milliare ab Ecclesia distat. Q. An peccet graviter.

Resp. Affirmative, attenta præcise dicta distantia. Ratio est, quia unius milliarij iter, licet debeat per reditum duplicari, non solet grave incommodum afferre, ratione cujus cesset erga Petrum Ecclesiasticum præceptum urgere; ita magis communiter, quidquid dicat Marchin. de ord. cap. 17. 11. 19. Dixi præcise attenta dicta distantia, quia si aliæ occurrant circumstantiæ, juxta illas erit judicandum, ut docet Suar. t. 3. in 3. part. disp. 88. sect. 6.

MENSE OCTOBRIS.

CAS. I. *PArochus per duodecim festa interrupta intra annum omittit prædicare. Q. An peccet graviter.*

Resp. Affirmative. Ratio desumitur ex dictis in responsione ad secundum casum Augusti; si enim integer mensis continuo est materia gravis, tum in se, tum respective, à fortiori talis essent duodecim festa interrupta intra annum; ita sentit Leand. loco cit. cum aliis, dicens Parochũ peccare graviter per duos, aut tres menses discontinuos totius anni omittentẽ suis ovibus verbum Dei prædicare.

CAS. II. *Parochus putat satisfacere obliga-*

bligationi de Concionibus instituendis, si ante Vesperas populum doceat Catechismum. Q. An bene sentiat.

Resp. Negative. Ratio desumitur ex Tridentino; Etenim sess. 5. de refor. c. 2. loquens de obligatione conciones habendi, ait: *Quicumque Parochiales habentes Ecclesias, plebes sibi commissas pro sua, & earum capacitate pascant, annuntiando &c.* sec. vero 24. c. 4. sermonem habens de obligatione docendi Doctrinam Christianam, hæc habet: *iidem Episcopi saltem Dominicis, & aliis festivis diebus pueros in singulis Parochiis fidei rudimenta &c. diligenter ab iis, ad quos spectabit, doceri curabunt.* Ubi notandum est, Trid. agendo de Concionibus, dicere *plebes sibi commissas pascant annuntiando*; agendo vero de Doctrina Christiana, dicere *pueros fidei rudimenta*; ex quo diverso loquendi modo clare colligitur, obligationem conciones habendi distinctam esse ab illa docendi pueros Doctrinam Christianam; consequenter per hujus adimpletionem Parochum primæ non satisfacere.

CAS. III. *Titius quocumque dato verbo jurat, non advertens, aut distinguens, an juret verum, vel falsum. Q. An quoties jurat, toties graviter peccet.*

Resp. Negative. Ratio est, quia taliter

jurans

jurans ſolum materialiter jurat, & proferre ſolet *per Deum ita eſt, per Deum ita non eſt*, nedum ſine animo jurandi, ſed ne quidem ſciens jurare; unde nec jurat, nec lethaliter peccat, ſaltem toties præfata verba profert, ita cum meo Girib. de jur c. 1. dub. 3. n. 21. debet tamen Confeſſarius totis viribus curare, ut malum pœnitentis habitum radicitus evellat, aliquando ei abſolutionem differendo, donec reſipiſcat.

MENSE NOVEMBRIS.

CAS. I. *PArochus putat ſatisfacere obligationi docendi Doctrinam Chriſtianam, ſi tale munus præſtet per Capellanum. Q. An bene ſentiat.*

Reſp. Negative. Ratio eſt, quia ſicuti non ſatisfaceret ſuæ obligationi, ſi vel totam curam alicui Vicario committeret, quem ſolum habere poteſt in Coadjutorē, vel ſi prædicationes totius anni per alios ſuppleret, cum id ſolum illi permittatur à Tridentino ſeſſ. 5. c. 2. ſi legitime fuerit impeditus; ita, non exiſtente legitimo impedimento, non ſatisfaceret obligationi docendi Doctrinam Chriſtianam, ſi tale munus continuo per Capellanum præſtaret, cum ad illum, ut Paſtorem, dirigantur verba Chriſti: *Paſce oves meas*, non ad Capellanum.

CAS.

CAS. II. *Paulus sponsalia contraxit cum Berta coram testibus, postmodum clam votum simplex castitatis emisit. Q. Ad quid teneatur.*

Resp. Teneri matrimonium contrahere cum Berta pro matrimonio instante. Ratio desumitur tum ex quo in c. *veniens qui Clerici, vel voventes* Pontifex dicat imponendam esse pœnitentiam ob mentitam fidem fœminæ, quæ post contracta sponsalia votum castitatis emiserat, quæ pœnitentia non fuisset imponenda, si per votum castitatis sponsalia dissolverentur; tū ex quo votum in tali circumstantia non acceptetur à Deo, cum sit in præjudicium tertiæ personæ, cum qua sponsalia fuerunt contracta; tum ex quo sponsalia jure positivo habeant quidem imbibitam conditionem, *nisi religionem elegero*, non vero *nisi voluero cœlibem vitam ducere*: Unde cū Berta pro matrimonio instante, tenetur Paulus sponsalia complere, matrimonium de præsenti contrahendo, ita magis communiter cum meo Rosignol. de spons. 2. prænot. 4. in 4.

CAS. III. *Petrus sæpe blasphemat contra Deum, contra B. V. contra Sanctos, & in Confessione hujusmodi blasphemias non distinguit. Q. An satisfaciat integritati Confessionis.*

Resp. Negative. Ratio est, quia saltem blasphemia contra Deum respective ad blasphemias contra B. V. & contra Sanctos habet annexam circumstantiam notabiliter aggravantem intra eamdem speciem, hinc notabiliter variantem judicium Confessarii; quæ circumstantia cum ex alibi dictis sit in Confessione aperienda; sequitur, hac non expressa, ut in casu confessionem non fuisse integram, ut requiritur. Dico saltem habere annexam talem circumstantiam, quia non desunt DD. penes Lugum de pœnit. disp. 16. n. 278. docentes differre specie nedum blasphemiam contra Deũ a blasphemiis contra B. V. & Sanctos, sed etiam blasphemiã contra B. V. ab aliis contra Sanctos, in qua hypothesi certissimum esset Petrum integritati confessionis non satisfecisse.

MENSE DECEMBRIS.

CAS. I. *Capellanus quidam noluit Petro proxime morituro Extremam Unctionem ministrare, quia carebat Stola. Q. An bene se gesserit.*

CAS. II. *Alter Capellnaus noluit similiter ad mortem infirmo idem Sacramentum ministrare, quia licet haberet Stolam, carebat tamen Superpelliceo. Q. An bene se gesserit.*

CAS. III. *Parochus noluit sacro Oleo Infirmum*

Infirmum ad mortem inungere, quia carebat tum Stola, tum Superpelliceo. Q. similiter an bene se gesserit.

Resp. Probabilius negative. Ratio est, quia vestes sacerdotales non requiruntur ad validitatem Sacramenti ministrandi à solo Sacerdote, aut ad vitandam aliquam irreverentiam erga Sacramentum; nam sicuti valida est absolutio data à Sacerdote sine talibus vestibus, licet nequeat dari nisi à Sacerdote, & nulla irreverentia irrogatur Sacramento Pœnitentiæ illud absque dictis vestibus ministrando, ita valide, & absqe irreverentia ministrari potest extrema Unctio sine Stola, & Superpelliceo. Solum ergo requiruntur vestes Sacerdotales in collatione Extremæ Unctionis ad servandum ritum Ecclesiæ, qui sane servandus est, nisi urgeat necessitas, ut in casu, in quo infirmus ab hoc mundo esset discessurus absque hoc Sacramento, & sic absque ejus fructu in mortis articulo maxime necessario, urgente vero necessitate posset non servari, si aliter nequiret ministrari: sicuti non servatur in simili circũstantia ritus quoad lumen, & quoad preces consuetas in Rituali præscriptas. Neq; ex hoc potest inferri primo ministrari posse, urgente necessitate, etiam Viaticũ sine Stola, & Superpelliceo; 2. posse ministrari

nistrari Extremam Unctionem sine Stola etiam nulla urgente necessitate, cum si ministretur pœnitentia. Non primum quia Eucharistia est Sacramentum, ideo specialem exigit reverentiam. Non secundum, quia quoad Extremam Unctionem adest in usu ritus ab Ecclesia præscriptus illam ministrandi cum vestibus sacerdotalibus, qui extra necessitatem servandus est; non sic habetur pro pœnitentia præscriptio semper utendi Stola in ejus ministerio; ideo, nulla urgente necessitate Extrema Unctio cum vestibus sacerdotalibus; urgente vero, ut in casu, etiam absque talibus Indumentis ministranda est; unde non bene se gessit Parochus in casu tale Sacramentum ob Stolæ, & Superpellicei defectum non ministrando: Ita cum Poss. Leand. & aliis de Extrem. Unct.

ANNO MDCCXXXVIII.

MENSE JANUARII.

CAS. I. *Solet Cajus in sacris constitutus Vesperas, & Completorium recitare, dum vestibus se exuit, ut cubitum eat. Q. An graviter peccet?*

Resp. Negative. Nam licet peccati gravis reus censendus sit, qui notabilem Divini Officii partem recitat distractus in illis externis rebus, quæ necessariam attentionem excludunt, uti sunt scribere,

pingere

ingere, & similia; hoc tamen dicendum non est, quando externæ res, & actiones debitam non impediunt reverentiam, & attentionem, ut est vestibus se exuere, lavare manus, & hujusmodi: Secus neque orationes recitandæ à Sacerdote dum manus abluit, & se sacris vestibus induit, ut Missam celebret, congrue in Missali præscriberentur; neque laudabiliter fuisset statutum, ut nonnulli Religiosi viri, eo tempore, quo à lecto surgunt, & se vestibus induunt, B. M. V. Officium, aliasque preces recitent, quod tamen optime sancitum fuisse dicendum est. Cum tamen Cajus noster soleat, ut inquit Casus; variare tempus à Rubricis pro debita horarũ canonicarum recitatione præscriptum, sequitur ipsum à levi saltem culpa nequaquã posse excusari. Ita Suar. t. 2. de Rel. lib. . c. 26. n. 2. Rosignol. de Ord. art. 31. . 3. Gavant. in rub. Brev. c. 5. sect. 1. t. 6.

CAS. II. *Titius Domum suam Cajo vendens, dixit: Vendo tibi Domum meam pretio mille aureorum, si nunc mihi ea solvas; vel mille & quinquaginta, si ea solvere cupis post annum. Q. An talis contractus sit licitus?*

Resp. Cum distinctione. Si pretium mille & quinquaginta aureorum est intra latitu-

latitudinem justi pretii Domus, ita ut mille constituant pretium medium, supremum, dico Titii contractum licitum esse: nam sicut posset Titius aureos illos mille & quinquaginta statim exigere; ita potest exigere illos post annum; eo præcipue quod potest venditor Domum suam vendere pretio supremo, cum sit dilata solutio; & medio tantum, vel infimo contentus, quando statim eadem solutio fiat. Si autem aurei mille supremum Domus pretium constituunt, & ex eo solo titulo, quia scilicet solvi non debent, nisi post annum, Titius exigit pro pretio Domus mille & quinquaginta, contractus omnino illicitus est, quia idem est, ac si Titius mille mutuo daret, ut post annum quinquaginta supra sortem reciperet, in quo consistit usura, unde ab Innoc. XI. propositionem in num. 41. proscriptam habemus. Ita D. Tho. 2. 2. q. 78. art. 2. ad 7. Girib. de Contract. c. 2. n. 79. Gobat. t. 1. tr. 7. cas. 18. num. 568.

CAS. III. *Paulus nuptias cum juvene Seja contracturus, vellet Patrini munus in Sororis Sejæ Confirmatione subire. Q. an licite, & aliquod ex tali munere matrimonii cum Seja impedimentum oritur?*

Resp. Paulum non posse licite munus Patrini in Sororis Sejæ Confirmatione subire,

ire, quia juxta praxim Ecclesiæ, & ritum à Pontificali Romano præscriptum, neque Mas deber esse Patrinus Fœminæ, nec Fœmina Maris, cum hoc minime ob sexus diversitatem conveniat. Si tamen Paulus tale Patrini munus subiret, nullum ex tali munere Matrimonii cum Seja oriretur impedimentum; cum spiritualis cognatio, de qua unice dubium esse potest in casu, oriatur quidem inter Patrinum & Confirmatum, hujusque Patrem & Matrem, non autem ad alios confirmati consanguineos extendatur, ut ex Trid. sess. 24. c. 2 de refor. matrim. videre est.

MENSE FEBRUARII.

CAS. I. *Conjugatus ipsa die, qua petit copulam conjugalem, & quidem ob solam voluptatem, petit à Confessario facultatem accedendi ad sacram Synaxim, ut Indulgentiam lucretur. Q. An talis accessus ratione dicti motivi sit concedendus?*

Resp. Affirmative. Quia quamvis opus conjugii ob solam voluptatem exercitum non careat omni culpa & defectu veniali, ut constat ex damnata ab Innoc. XI. sub num. 9. propositione, & pariter copula ex mera voluptate petita indicium sit animi parũ ad res divinas dispositi, utpote quia ex tali actu magna soleat mentis distractio, & hebetudo oriri; adhuc tamen,

cum ex una parte peccatum illud veniale possit de facili expiari, animusque ipsius conjugati virtute confessionis, vel aliorum piorum actuum possit in se ipso colligi, apteque ad sacram Synaxim disponi, & ex altera parte habeamus speciale lucrandæ Indulgentiæ motivum, dicendum est, petitam facultatem esse à Confessario concedendam. Hoc præsertim dicendum, si Indulgentia lucranda cum diei solemnitate conjuncta foret, cum talibus diebus ad Eucharistiam accedere maxime deceat. Ita Joannes Clericat. de Euchar. decis. 53. num 15. Paulus de Euchar. punct. 3. num 3. Suar. de Euchar. disp. 68. sect. 2.

CAS. II. *Confessarius formam sacramentalis absolutionis frequenter cum distractione voluntaria pronuntiat. Q. An graviter peccet.*

Resp. Cum distinctione. Vel Confessarius, qui formam sacramentalis absolutionis frequenter cum distractione voluntaria pronuntiat, advertit se aliquando in substantia formæ errasse, vel nunquam se errasse cognoscit. Si primum, dico, ipsum graviter peccare, quia distractiones voluntarias tali tempore admittens, irritationis periculo Sacramentum exponit, quod sine gravi culpa contingere nequit: Si secundum, assero nullam adesse

ratio-

rationem, propter quam ipse Confessarius culpæ lethalis reus censendus sit, cũ purus attentionis defectus non importet carentiam alicujus requisiti ad Sacramenti valorem, sicuti importaret defectus debitæ intentionis; neque gravem irroget injuriam Sacramento, quando nullum imminet substantialis erroris in prolatione formæ periculum. Esset itaque Confessarius noster reus culpæ venialis, quia sancta sancte tractanda sine debita reverentia exerceret; secluso tamen super expresso periculo, ipsiusque Sacramenti contemptu, ut gravis culpæ reus damnandus non sit. Ita Sporer de Sacram. part 1. c. 2. sect. 3. num. 157. Tambur. de Sacram. l. c. 2. §. 1. num. 5. & 6. Gobat. t. 1. tract. 7. num. 17.

CAS. III. *Parochus cum occasione confessionis invenerit Cajum Doctrinæ Christianæ valde ignarum, recusat ejus matrimonio cum Berta contrahendo assistere, usque dum fiat instructus. Q. An bene se gerat?*

Resp. Male se gerere. Ratio est, quia quamvis, cum juxta Synodum 5. Mediolanensem, tum juxta varia Decreta hac de re edita, sive sub Innoc. XII. an. 1697. die 1. Junii; sive sub Clem. XI. an. 1713. die 13. Septemb. præcipiatur Parochis, ut

explorato conſenſu pro ſponſalibus requiſito, non niſi ſufficienter in fidei, ac Doctrinæ Chriſtianæ rudimentis inſtructos ad Matrimonium contrahendum admittant; omnes tamen iſtæ leges debent ſemper intelligi de myſteriorum ignorantia extra confeſſionem detecta, ſalvoque ſemper ſacramentali ſigillo ut omnibus compertum eſt. Cum igitur in caſu noſtro dicatur, Caii ignorantiam occaſione confeſſionis à Parocho fuiſſe detectam, & ratione prædictæ ignorantiæ Cajum à Parocho ad matrimonium cum Berta contrahendum non admitti, Parochum male ſe gerere dicendum eſt; quia cum injuria Sacramenti, fractione ſigilli, & pœnitentis gravamine utitur notitia in Confeſſione recepta, quod abſque graviſſima culpa fieri nunquam poteſt. Ita cum Sanch. de Matrim. l. 3. diſp. 15. num. 19. Barboſa de officio Paroch. c. 21. num 3.

MENSE MARTII.

CAS. I. *POenitenti ſe accuſanti de furto decem aureorum, ſimulque dicenti vix poſſe ſine ſui infamia Domino reſtituere, imponit Confeſſarius, ut dictam ſummam in Eleemoſynas eroget. Q. An hoc Confeſſarii judicium ſit approbandum.*

Reſp. Si, examinatis circumſtantiis, difficultas reſtituendi ſine infamiæ nota

auferri

auferri poteſt per hoc, quod reſtitutio fiat per intermediam perſonam, vel per aliquā creditori præſtitam compenſationem, approbandum nullatenus erit Confeſſarii judicium; quia ceſſante amittendæ famæ periculo, urget ſemper reſtituendi præceptum obligans ad ſumenda ea media, quæ ad ſatisfactionem creditori præſtandā conducunt. Si autem vitari nequeat infamiæ periculum, & hoc non ſit tantum ad aliquod tempus (in quo caſu poſſet quidem debitor reſtitutionem differre, non autē ab illa per elargitionē eleemoſinæ liberari) ſed perpetuum, in tali caſu, cum nemo inferioris ordinis bona, ut ſunt illa fortunæ, cum jactura bonorum ſuperioris ordinis; ut ſunt bona famæ, reſtituere teneatur, approbandum erit Confeſſarii judicium, obligationem reſtitutionis illam eleemoſynæ comutationis, cū talis etiā creditoris voluntas rationabiliter præſumatur. Ita Anaclet. tr. 9. in Decal. q. 6. n. 107. & 108. Gobar. t. 1. tr. 7. num. 56. Navar. in Manual. c. 17. num. 57.

CAS. II. *Maritus voto caſtitatis ligatus putat ſibi licere petere debitum, ne grave Uxori matrimonium reddatur, ſi ipſe non petat. Q. An talis petitio in caſu vere ſit licita?*

Reſp. Maritum voto caſtitatis obſtri-

ctum posse aliquando se ad usum conjugalem Uxori offerre, non quidem ut proprio appetitui morem gerat, sed gratia ipsius Uxoris, quæ fortasse etiam cum incontinentiæ periculo præ rubore non petit; in hoc enim casu petitio Mariti, ne grave reddatur Matrimonium Uxori, potius redditio est, quæ pro inde per emissũ votum non prohibetur. Aliter tamen dicendum est, si Uxor ipsa vovendæ castitatis facultatem viro concessit, aut saltem voti à viro suo emissi conscia sit; tunc enim petere debitum ad ipsam Uxorem spectaret, cum sciret viro suo vi emissi voti vetitam esse ipsius debiti petitionem. Ita Gobat. t. 1. tr. 10. num. 579. Sanchez. de Matrim. disp. 7. num. 1.

CAS. III. *Habet Titius duos filios, quorum ut unus ad sacros Ordines promoveatur, illi Castenetum, quo tota vivit familia, pro congruo patrimonio assignat. Q. An tale patrimonium ut legitimum possit admitti?*

Resp. Negative per se loquendo. Ratio est, quia prædicti patrimonii designatio facta à Patre in unius filii favorem, esset in præjudicium alterius fratris, qui portione legitimè sibi debita privaretur, & in totius familiæ damnum, cum in casu, quo Clericus ordinatus vellet fructus omnes

mnes ex Casteneto provenientes sibi servare, sicuti posset, familia amplius, unde victum sumeret, non haberet. Cum autem legitimi patrimonii designatio sine alterius injuria, & læsione fieri debeat, talem nequaquam esse eam, quæ in casu nostro contingit, dicendum est. Dixi, per se loquendo, nam si Castenetum libere spectaret ad Patrem, & filius alter in perfecta constitutus ætate, una cum Patre juri suo cedens in favorem fratris, donationi portionis suæ legitimæ consentiret, dicendum esset filium Clericum, tanquam legitimo Patrimonio provisum posse ad sacros Ordines promoveri. Ita Girib. de Sac. Ord. c. 4. n. 65. Marchin. de Sac. tr. 2. c. 7. diffic. 3.

MENSE APRILIS.

CAS. I. *SAcerdos variis inquinatus impuritatibus, dum ad Confessarium accedit, fingit se esse Laicum, voto tamen castitatis obstrictum. Q. An valide confiteatur?*

Resp. Affirmative. Ratio est, quia juxta communiorem sententiam solemne castitatis votum essentialiter à simplici voto non differt, cum solemnitas addita voto speciem non mutet, sicut non mutat addita contractui, vel juramento: licet proinde Sacerdos, qui, dum confitetur, fingit se

esse laicum, mentiatur, adhuc tamen, cū sufficienter exponat circumstantiam pro Sacramenti valore aperiendam; nempe voti ligamen, sequitur ejus fictionem, atq; mendacium, culpæ venialis rationem non egredi, sicque nullatenus Sacramenti valori obesse. Neque obstat, perfectionem à solemni voto importatam, majorem esse debere illa laici simplici castitatis voto obstricti, cum hæc major, vel minor perfectio per peccatum amissa, peccatum de una in alteram speciem non trasferat, sed tantum modo plus minusve grave in eadem specie efficiat. Ita Pala tr. 23. disput. unic. punct. 9. n. 6. Lugo. de pœnit. disp. 14. n. 149.

CAS. II. *Rusticus quidam juvenis, qui certus est se duodecies commisisse mollitiei peccatum, confitetur se tale peccatum decies, aut duodecies commisisse. Q. An sacrilegè confiteatur?*

Resp. Affirmative, nisi ignorantia eum excuset. Ratio est, quia certus de numero Peccatorum lethalium nequit talem numerum sub dubio exprimere, cum ex Trid. sess. 14. c. 5. omnia peccata non solum in specie, verum etiam sigillatim, hoc est quantum ad numerum, prout dictat Conscientia, sint aperienda. Qui autem certus est, se duodecies commisisse mollitiei peccatum, & confitendo dicit se illud decies,

aut

aut duodecies commisisse, confitetur ut dubium peccatum, quod in ejus conscientia certum est, sicque sacrilege confitetur. Hoc tamen non dicerem, si quis numero certo adderet sub dubio majorem; difficile enim est, quod tunc pœnitens graviter coram Deo delinquat, cum ista additio tantummodo majoris securitatis studio fieri soleat, ex scrupulo, non ex malitia, ut in casu nostro contingit. Dixi: *nisi ignorantia eum excuset*; nam sæpe rustici propter eorum simplicitatem certum etiam numerum sub expressione numeri indeterminati sine culpa exponunt, quod proinde advertere debent Confessarii, ut numerũ certum inquirant. Ita Anaclet. tr. 14. disp. 8. q. 2. n. 31. La Croix L. 6. part. 2. c. 167. n. 618. Suar. disp. 22. Sect. 5. n. 38.

CAS. III. *Concionator ipsa die, qua publice loquitur contra lethale peccatum, lethali peccato obnoxius reperitur. Q. An concionando scienter in tali statu novum peccatum committat?*

Resp. Per se loquendo nullum peccatum saltẽ grave committere. Ratio est, tũ quia nullum habetur præceptum divinum, aut humanum obligans sub lethali concionatores, ne verbum Dei in statu peccati lethalis populo exponant; tum quia actus

con-

concionandi non aſſumitur ut immediatũ ſanctificationis noſtræ inſtrumentũ, ſicuti aſſumitur confectio Sacramentorum; ideoque non videtur tanta irreverentia actum illum in lethali exercere, ut, qui ſic illum exercet, damnandus ſit culpæ lethalis. Dixi *per ſe loquendo*, nam per accidens fieri poteſt, ut, ſi vel prædicti concionatoris peccatum publicum ſit, vel ideo nihil ducat in ſtatu peccati concionem ſuã habere, quia verbum Dei, ejusque fructum contemnit; ipſe concionator ratione ſcandali, vel contemptus, gravem injuriam Scripturæ, & Evangelio inferat, ſicque novæ culpæ lethalis reus fiat; & in hoc ſenſu intelligi poteſt Angelic. in comment. ſupra illa verba Pſal. 49. *Peccatori autem dixit Deus* &c. ita Suar. tom. 3. in 3. part. diſp. 16. ſect. 3.

MENSE MAII.

CAS. I. *Sacerdos Miſſam celebrare ſolet ſine Crucifixo ſub oculos poſito, parva cruce in Tabernaculi Oſtiolo depicta contentus. Q. An abſque culpa?*

Reſp. Non vacare culpa ſaltem veniali. Ratio eſt, quia juxta Miſſæ Rubricas, quas per ſe violare abſq; culpa ſaltẽ levi nõ poſſumus, Crux tempore Miſſæ inter Altaris candelabra collocanda præſcribitur his verbis: *Super Altare collocetur Crux in*

medio,

medio, Candelabra ſaltem duo part. 1. tit. 20. num. 1. & hoc ad repræſentandum Altare Crucis, in quo Chriſtus ſe ipſum obtulit Patri; clarum autem eſt, Crucem à Rubricis præſcriptam non illam eſſe, quæ in Tabernaculi Oſtiolo depicta videtur; Eo vel maxime, quod, ſive ex Episcop. Cæremon. L. 2. c. 12. ſive ex ipſa praxi, & conſuetudine Eccleſiæ edocemur, Crucem in Altaris ornatu pro Miſſa inſervientem cum Crucifixo eſſe debere, quod cum nullatenus de Cruce in Oſtiolo Tabernaculi depicta verificetur, ſequitur Sacerdotem hac parva depicta Cruce tempore Miſſæ contentum, à levi ſaltem culpa non eſſe immunem. Ita cum Gavant. part. 1. in rub. miſſal. tit. 20. de Lugo diſp. 20. de Euchariſtia ſect. 2. n. 79.

CAS. II. *Capellanus à Parocho reprehenditur; quia in Miſſa poſt Calicis ſumptionem ſolet aqua loco vini Calicem purificare. Q. An detur in caſu reprehenſionis motivum?*

Reſp. Affirmative: Nam Innoc. III. in cap. *ex parte* de celeb. Miſſ. inquit: *Reſpondemus, quod ſemper Sacerdos vino perfundere debeat, poſtquam totum acceptavit Euchariſtiæ Sacramentum.* Item S. Pius V. in ep. ad Epiſc. Taracon. die 8. Jenuarii 1571. aſſignavit quantitatem vini

pro

pro purificatione Calicis adhibendam. Denique Rubrica Missalis part. 2. tit. 10. num. 5. præscribit, quod Sacerdos ministro vinum fundente se purificet, deinde vino, & aqua digitos super Calicem abluat. Cum autem ex his clare appareat Capellanũ non sine culpa loco vini aquâ Calicẽ purificare, jure merito à Parocho reprehendi dicendum est. Ita cum Azor. p. 1. L. 12. c. 20. q. 7. Tamb. de sacrif. Missæ L. 4. c. 9. n. 3. Paschaligo q. 209. n. 2. Gavant. in rubr. Miss. par. 2. tit. 10. n. 5.

CAS. III. *Parochus Capellanum habens valde eruditum, & pium, onera Parochi sustinentem, orationi tantum, propriæque quieti indulget. Q. An ita se gerens in conscientia sit tutus?*

Resp. Negative. Sicuti enim Parochus non est in conscientia tutus, quando legitime non impeditus munus prædicandi Verbum Dei per Capellanum exercet, cũ hoc nisi in casu legitimi impedimenti ipsi Parocho non permittatur, ut Trid. sess. 5. c. 2. videre est; multo minus erit in conscientia tutus, quando generatim onera ipsi incumbentia, nullum habens legitimum impedimentum, Capellano exercenda relinquat. Neque refert Capellanũ esse valde eruditum, & pium, magisque ipsum

ipsum Parochum orationi, suæque quieti indulgere; nam ad Parochum ut animarũ Pastorem, non ad Capellanum, quia tantum adjutor est, loquitur Christus, dum dicit: *Pasce oves meas*: ex quibus Verbis infertur, Parochum orationi tantum, & quieti incumbentem in conscientia tutum non esse, cum, ut suo muneri satisfaciat, labori, & orationi, prout opus est, incumbere debeat.

MENSE JUNII.

CAS. I. *Diaconus, absente Parocho, ex præsumpta ipsius licentia, Puerum in Ecclesia Parochiali solemniter baptizavit. Q. An peccaverit, & aliquam pœnam incurrerit.*

Resp. Affirmative quoad utramque partem. Ratio primæ est, quia licet Diaconus ex sibi commissa per Parochum facultate baptismum solemniter conferre possit, cum ad hoc sit ordinatus, ut in Sacramentorum ministerio Sacerdoti inserviat; adhuc tamen si, prædicta commissione non existente, solemniter baptizat, cum sibi jurisdictionis actum usurpet, ad quem non est ordinatus, gravi culpa non vacat. Ratio secundæ partis desumitur ex dispositione legis in cap. 1. *de Clerico non ordinato ministrante*, in quo habetur, quod si quis baptizaverit non ordinatus,

dinatus, irregularitatis pœnam incurrat. Censeo tamen, quod si prædicta facultas non in simplici futuro consensu, vel ratihabitione Parochi fundaretur, sed in talibus signis, quæ ipsius Parochi consensum præsentem manifestarent, ut contingeret, si Parochus jam alias significasset talem solemnem Baptismi administrationem per Diaconum sibi gratam fore, tunc Diaconus sic baptizans ab omni culpa, & pœna remaneret immunis. Ita cum Salamatic. in cursu morali c. 4. n. 20. Suar. de bapt. disp. 31. sect. 4. Girib. de bapt. c. 3. n. 8.

CAS. II. *Sacerdos ante celebrationem recordatur unius lethalis in ultima confessione obliti, & propter instantem necessitatem, absque nova confessione celebrat. Q. An teneatur confiteri quamprimum?*

Resp. Affirmative. Ratio est, quia de Sacerdote nostro verificatur casus Concilii Trid. sess. 23. c. 7. nempe quod, instante necessitate, Missam celebret absque illius peccati confessione, quam si posset, præmittere ex divino præcepto ante eamdem Missam deberet. Ecclesiasticum enim præceptum confitendi quamprimum post Missam extenditur ad omnem casum, in quo dicta confessio ex divino præcepto ante Missam præmitti deberet, & propter urgentem necessitatem præmitti nequaquã potest.

potest. Cum autem certum sit, quod, quando ante Missam recordamur alicujus gravis peccati in ultima confessione obliti, tenemur prius, quam ad Altare accedamus, ipsum peccatum, licet indirecte absolutũ, clavibus subjicere, ut de eodem directe absolvamur; hinc est, quod, urgente celebrandi necessitate absque prædicti peccati prævia confessione, quamprimum post Missam ad eandem confessionem tenemur. Ita Card. de Lugo disp. 14. sect. 7. n. 151. Girib. de Euchar. c. 9. n. 38.

CAS. III. *Medicus vocatus ad visendum Infirmum gravi morbo laborantem, nullo facto verbo cum ipso Infirmo, ut per Pœnitentiæ Sacramentum animæ suæ consulat, de hoc tantum ipsos Infirmi parentes monet. Q. An sit à culpa immunis?*

Resp. Vel Medicus præcise monet Infirmi parentes, nec aliam solicitudinem habet, ut certus fiat, an Infirmus animæ suæ jam consuluerit; vel certo credit ejus monitum perventurum ad aures Infirmi, ita ut paratus sit per se ipsum clare loqui ad Infirmum, si ejus parentes præstare hoc negligant. Si primum: dico, ipsum Medicum à gravi culpa non excusari, cum satis non obediat Decretis sive Concil. Later. sub. Innoc. III. cap. *Infirmitas* de pœnit. & remiss. sive sancti Pii V. in Bulla,

quæ

quæ incipit *ſuper gregem*, per quam ſub graviſſimis pœnis præcipitur, ut omnes Medici, cum ad Infirmos in lecto jacentes vocati fuerint, ipſos ante omnia moneant, ut idoneo Confeſſori confiteantur; neque tertio die ulterius eos viſitent, nisi eis conſtiterit, quod infirmi peccata ſua confeſſi fuerint, quamque Bullam ipsi Medici, dum ad Doctoralem Lauream promoventur, ſe obſervaturos jurant. Si vero dicatur ſecundum, dico ipſum Medicum eſſe ab omni culpa immunem ex illa regula: *Qui per alium facit, per ſe ipſum facere videtur*. Ita Card. de Lugo de Sacram, pœnit, diſp. 15. ſect. 3. n. 38. Diana tom. 1. tr. 3. reſol. 198. n. 3. Homob, de ſtat. part. 2. c. 8.

MENSE JULII.

CAS. I. *VIr nobilis podagra detentus in Domo ſua rurali non curat, ſicuti poteſt, ad Sacrum diebus feſtis audiendum, ut in privato ipſius Domus Oratorio celebretur. Q. An poſſit à peccato excuſari?*

Reſp. Affirmative. Ratio eſt, quia Eccleſiæ præceptum tantummodo obligat Fideles ad audiendam Miſſam in Eccleſia, vel alio publico loco ad cultum publicum Deo deferendum electo; unde licet poſſit vir nobilis uti privilegio audiendi Miſſam in privato domus ſuæ Oratorio, veriſimi-

lius

lius tamen est, quod non teneatur, præsertim si stipendiarium quærere Sacerdotẽ oporteat; quia nemo uti suo privilegio cogendus est, secus, quod in alicujus favorem conceditur, in ejus onus converteretur. Hac ratione, licet possit quis vespere præcedenti recitare Matutinum diei sequentis, ad hoc non tenetur, etiamsi pro die castrina impedimentũ prævideat. Ita cum Diana part. 9. tr. 1. resol. 19. Homob. de cas. consc. vol. 1, respons. 42. Gobat. t. 1, tr. 3. n. 255.

CAS. II. *Titius tempore Sacri de præcepto audiendi deliberato animo impuras fovet cogitationes. Q. An præcepto satisfaciat, & temporis circumstantia sit in confessione aperienda.*

Resp. Quantum ad primum. Titium præcepto audiendi Sacrum non satisfacere, si tempus, quo, deliberato animo impuras fovet cogitationes, sit tempus notabile; cum etiam pura distractio voluntaria in cogitationes indifferentes, si sit diuturna, attentionem illam auferat, quæ una cum actu externo audiendi Sacrum præcipitur in cap. *dolentes de celeb. Miss.* si vero dictis cogitationtbus deliberate fovendis tempus modicum insumatur, erit quidem adhuc grave peccatum in specie luxuriæ, sed cum leve sit in ordine ad præceptum

Sacri

Sacri devote audiendi, eidem præcepto satisfacere dicendum est. Quantum ad secundum dico, circumstantiam hanc temporis non esse necessario in confessione aperiendam; licet enim majorem quamdã deformitatem cum recta ratione importent deliberatæ turpes cogitationes habitæ Missæ tempore, utpote specialiter ad cultũ Dei dicato, & ratione hujus circumstantiæ aliquam etiam contra religionem malitiam contrahunt, adhuc tamen hæc nova malitia necessario in Confessione aperienda non est, cum venialis terminum non excedat, nisi directe ex temporis ipsius Sacri contemptu procedat. Ita Suar. t. 1. de relig. l. 2. c. 28. n. 16. Cassian. à S. Elia. V. circumstantia n. 106.

CAS. III. *Capellanus ruralis vocatus die festo à nobili fœmina ad celebrandum in privato Oratorio, sciens ibi tali die jam aliud Sacrum esse peractum, ire recusat. Q. An bene se gerat?*

Resp. Capellanum bene se gerere. Ratio, quia in oratorio privato unicam dumtaxat Missam in die celebrare licitum est juxta Pontificiæ concessionis tenorem; & proinde si quis scienter Missam alteram celebraret, vel ad celebrandum induceret, gravi peccato obnoxius fieret, quia prædictum Oratorium respectu secundæ, & tertiæ

tertiæ Missæ est locus omnino ineptus, utpote pro eisdem nullatenus approbatus. Et hoc valet, etiamsi nobilis fœmina primam Missam in die festo non audivisset, neque è domo egredi ad aliam audiendam posset, nam cum absolute unica tantum Missa in Oratoriis privatis permissa sit, ut constat etiam ex declaratione Clement. XI. sub die 15. Decemb. 1703. ipsa necessitas audiendi Missam in die festo non erit motivum sufficiens, ut Missa altera celebretur. Ita Girib. de Sacrif. Missæ c. 8. §. 6. n. 20.

MENSE AUGUSTI.

CAS. I. *VIdua quædam Puerum bimulum solet secum ducere tempore Missæ, cum non habeat, qui illum domi custodiat; sed iste modo flens, modo cadens, modo clamans & Matrem, & alios perturbat. Q. An præstet, ut Mater in casu Sacrum etiam in die festo omittat?*

Resp. Præstare, ut ipsa Mater in casu Sacrum etiam in die festo omittat. Tum quia reverentia debita loco sacro & Sacrificio, quodque in eo offertur, postulat, ut puer domi remaneat, quando sine debita quiete, & decentia nequit in Ecclesia custodiri: Tum quia Sacri auditio non est necessario procuranda, quando nota-

bilis aliqua perturbatio sive propria, sive aliena intervenit. Cum igitur ex terminis expositi casus, bimulo modo flente, modo cadente, modo clamante, reverentia Ecclesiæ, & Sacrificio debita non salvetur, & magna peturbatio sive matrem, sive alios cruciet, dicendum est, præstare, ut Mater, si non habet, qui bimulum domi custodiat, cum suo bimulo domi remaneat, & Sacrum etiam in die festo omittat. Ita Gobat. §. 1. tr. 3. cas. 14. n. 318.

CAS. II. *Dubitat famula, an satisfecerit præcepto audiendi Sacrum, cum fere totum Sacri tempus in confessione peccatorum facienda insumpserit. Q. à Parocho dubii solutio.*

Resp. Famulam præcepto audiendi Sacrum nequaquam satisfecisse. Ratio est, quia licet, dum quis confitetur; præsens sit corpore, & possit esse simul mente habendo eodem tempore intentionem audiendi Sacrum, adhuc tamen, cum Ecclesia ex una parte attentam Missæ auditionem per modum orationis præcipiat, & ex altera qui in enarrandis peccatis, & audiendis opportunis Confessarii consiliis tempus insumit, vere dici nequeat, quod Missam attente audiat, eidemque Missæ per modum orantis assistat, famulam in casu nostro nequaquam præcepto de audiendo Sacro

satis-

satisfecisse dicendum est, & ita ad propositi dubii solutionem debet Parochus respondere cum Rosign. de Missa audienda art. 18. n. 9. Lugo disp. 22. sect. 2. n. 22. Girib. de observat. Fest. t. 8. c. 2. n. 34.

CAS. III. *Parochus ruralis nova sacra Indumenta defert ad Superiorem Conventus S. Francisci non multum à Parœcia sua distantis, ut ab illo benedictione donentur, Q. An bene se gerat?*

Resp. Negative. Tum quia Regularis Superior nullo jure potest sacra Indumenta ad ipsum aliunde delata benedictione donare, ut constat ex decreto Alexan. VIII. sub die 27. Septemb. 1659. in quo sub §. 18. de Prælatis Regularibus, habentur hæc Verba: *Ecclesiasticam supellectilem pro servitio dumtaxat suarum Ecclesiarum, vel monasteriorum benedicant*: Tum quia juxta rescriptum sacræ Rituum Congregationis sub die 17. Januar. 1733. ad instantiam Eminentissimi Archiepiscopi nostri Prosperi Lambertini emanatum, ut ex ejusdem Notif. 20. volum: 1. apparet, pro dicta Indumentorum sacrorum benedictione in hac Diœcesi delegati remanent Vicarii Foranei, sicque, si Parochus noster aliqua indiget benedictione, ad proprium Vicarium, non ad S. Francisci Conventus

Superiorem nova ſacra Indumenta deferre debet, ut bene ſe gerat.

MENSE SEPTEMBRIS.

CAS. I. *NUmerum certum peccatorum ignorans confitetur Titius ſe vicies, aut circiter pejeraſſe, inde poſt Confeſſionem liquido deprehendit ſe pejeraſſe tricies. Q. An hunc exceſſum teneatur in nova Confeſſione aperire.*

Reſp. Teneri. Licet enim ex communi doctrina non ſit denovo exponendū unū, aut aliud peccatum, quod certo dignoſcatur poſt confeſſionem, ſi præmiſſo ſufficicienti examine, incertus peccatorum numerus cum illa particula, *circiter*, expoſitus fuit, quia per additionem dictæ particulæ etiam ille major numerus videtur ſufficienter expreſſus: ſi tamen poſt Confeſſionem menti occurrat numerus peccatorum notabiliter excedens numerum incertum in Confeſſione expreſſum, oportet eum iterum manifeſtare, quia dici nequit, quod per additionem illius particulæ *circiter*, ſufficienter expoſitus fuerit. Imo addendum hunc exceſſum in numero peccatorum, qui poſt Confeſſionem in memoriam cadit, non obſcure indicare contigiſſe defectum etiam mediocris diligentiæ in diſcuſſione conſcientiæ, ſicque integram præteritam Confeſſionem utpote

invalidā

invalidam fore. Ita cum Gobat. t. 1. tr. 6. n. 420. Lugo disp. 16. n. 79. Girib. de pœnit. tr. 7. c. 7. n. 17.

CAS. II. *Cum quodam die festo in Ecclesia rurali non reperiatur, nec aliunde pro tunc possit haberi hostia consueta pro Sacrificio, dubitat Sacerdos, an sit minus malum Missam relinquere, vel cum parva formula celebrare. Q. Quid in casu agendum?*

Resp. Sacerdotem debere cum parva formula celebrare. Ratio est, quia licet, nulla urgente rationabili causa, non sit recedendum à consuetudine, quæ juxta Card. Bona L. 1. rerum liturg. c. 19. Sæculo XI. inclinante introducta fuit, celebrandi cum hostia consueta; adhuc tamen, quando urget rationabilis causa, ut est illa audiendi Sacrum in die festo, potest sine hæsitatione à consuetudine prædicta recedi, quia nec ullum adest Ecclesiæ præceptum hoc vetans, nec ipsa introducta consuetudo in omni eventu ad eam servandam nos obligat, cum æqualiter in hostia majore, & minore sacrificiũ perficiatur. Quod si ex usu minoris formulæ aliqua populi Missam audituri admiratio prævideatur, idem populus de casu præmonendus erit, & sic omnis offensio, & admiratio cessabit. Ita cum Tambur. de sacrif. Missæ L. 2. c. 8. §. n. 16.

16. Pasqual. de ſacrif. Miſſæ q. 211. n. 2. Gobat. t. 1. tr. 3. n. 46.

CAS. III. *Interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ propter violationem præcepti Communionis Paſchalis Miſſam frequenter audit in Oratorio privato. Q. An ſine peccato, & violatione interdicti hoc fieri poſſit?*

Reſp. Affirmative. Ratio eſt, quia peculiare interdictum, quo punientur, qui præcepto Communionis Paſchalis, quamvis pluries admoniti, obedire detrectant, privat quidem omni participatione divinorum in Eccleſia; ita ut ſic interdictus nec celebrare, nec dare, aut recipere Sacramenta, nec aliquod miniſteriũ ſacrum excercere, nec Miſſam, aut aliquod officium divinum audire in ea poſſit ſine gravi peccato, & violatione interdicti; extra Eccleſiam tamen ea omnia, quæ licita erãt ante hanc cenſuram, licita remanent etiam poſt ipſam. Hinc cum nomine Eccleſiæ, in odioſis præſertim, non veniat Oratorium Privatum juxta regulas 15. & 26. juris in 6. poteſt ſic interdictus absque ulla culpa, & interdicti violatione Miſſam in Oratorio privato audire; ſicut Sacramenta Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, & hujusmodi, ſi diſpoſitus ſit, ſumere poteſt. Ita cum Suar. de cenſur. diſp. 35. ſect. 4.

MENSE

CAS. I. *Villicus antequam triticum in area dividatur, exigit, ut tota tritici massa cribretur expensis communibus, Domini scilicet agrorum, & Conductoris; quod tamen ægre fert ipse Conductor. Q. An Conductor possit sibi pro damno, si quod patitur, in bonis Domini compensare?*

Resp. Cum distinctione, Vel agrorum Conductor consensum præbet, ut expensis communibus cribretur triticum, antequã in area dividatur, licet intra se aliquo modo hoc ægre ferat; Vel ostendendo se invitum, veluti coacte, & propter metum majoris damni ad tales expensas concurrit. Si primum, dico locum non esse compensationi, etiamsi ipse Conductor damnum aliquod experiatur, quia ipsi utpote consentienti nulla injuria facta est. Si secundum, dico Conductorem licite posse sibi pro damno, si quod necessario ex tali facto patiatur, in bonis Domini compensare, quia injuste in rebus suis læso, debitis servatis conditionibus, competit compensatio. Dixi, si quod damnum necessario ex tali facto patiatur; si enim per usum ordinariæ industriæ posset adhuc fieri indemnis, non necessario ex Villici facto, sed ex propriæ industriæ defectu damnum

pate-

pateretur, sicque ad res Domini pro compensatione confugere licitum ipsi non foret. Ita etiam quoad substantiam Doctores communiter.

CAS. II. *Plaustrum vini, cujus pretium currens erat quadraginta librarum, Petrus emit à Paulo pretio librarum triginta quinque, eo quod per duos menses traditionem ipsius vini expectare deberet. Q. An iste contractus in conscientia sit tutus.*

Resp. Ut licitum sit merces minoris emere, quam actu valeant, debet Emptor aliquem justum titulum sic minoris emendi habere, ut contingit, dum ex anticipata solutione sequitur lucrum cessans, damnũ emergens, periculum non habendi rem emptam, vel non habendi sinceram, vel quod tempore tradendæ mercis pretium futurum sit illud idem, quod ante tale tempus persolvitur; nullo enim ex his, aut similibus titulis interveniente, injustitia, & palliata usura committitur; cum, ex quo quis præcise per aliquod tempus sua pecunia privetur, non recepta merce, lucrum in solutione minoris pretii exigat, quod licite fieri nequaquam potest, factũque restitutioni obnoxium est. Cum autem non alia causa assignetur, propter quã Petrus emat à Paulo pretio trigintaquinq; librarum plaustrum vini, cujus pretium

currens

currens erat quadraginta librarum, nisi quia per duos menses ipsius vini traditionem debeat expectare, ut ex terminis casus videre est, patet, talem contractum in conscientia tutum non esse. Ita communiter cum Girib. de contract. 3. c. 2. n. 85.

CAS. III. *Ruralis Parochus prohibuit, ne in publico Oratorio intra fines suæ Parœciæ Missa celebretur diebus festis ante Parochialem, quod ægre tulerunt plurimi ex Parochianis. Q. An justa sit Parochi prohibitio.*

Resp. Cum sacra Congregatio pluries decrevit, Ordinarium sancire posse, ne diebus festis Missa in Oratoriis publicis celebretur ante Parochialem, ut refert Illustrissimus, ac Reverendissimus Braschi in suo promptuario Synodali c. 107. n. 23. & 24. si Parochi prohibitio innixa est Episcopali decreto, aut alicui Synodali constitutioni, dicendum est, justam esse Parochi prohibitionem, cum ad eumdem spectet curare, ut in ejus Parœcia Superiorum decreta, & Parochialia jura in suo vigore permaneant: Si autem parochi prohibitio præcise ab ipso promanat, dicendum est, eamdem prohibitionem nullo jure subsistere, cum eadem sacra Congregatio censuerit. Parochum ex semetipso

facere non posse prædictam prohibitionem, ut pariter ex Decretis 29. Januar. 1640. & 27. Junii 1641. apparet. Hinc cum Eminentissimus Archiepiscopus noster expresse mandaverit 2. Augusti 1735. ut in publicis Oratoriis ruralibus ultra milliarium à Parochiali Ecclesia non distantibus Missa ante Parochialem non celebretur; in aliis vero ultra milliarium distantibus etiam ante Parochiale valeat celebrari, dicendum est, quod in hac Diœcesi juxta Oratorii qualitatem Parochi prohibitio justa, vel injusta censenda est.

MENSE NOVEMBRIS.

CAS. I. *Titius ruralis Sacerdos, cum quadam die non invenisset, qui ejus Missæ inserviret, relicta Missa, se ipsum devotionis causa propriis manibus sacra Synaxi refecit. Q. An laudanda sit talis devotio.*

Resp. Per se loquendo laudari non posse. Ratio est, quia licet hic usus se reficiendi propriis manibus sacra synaxi, qui antiquitus in Ecclesia viguit, ut ex innumeris Ecclesiasticæ historiæ monumentis apparet, nulla scripta lege prohibitus sit, adhuc tamen, cum multis abhinc sæculis talis usus in Ecclesia cessaverit, & opposita vigeat consuetudo, quam infringere per se loquendo non licet, dicendum

est,

est, devotionem Sacerdotis nostri seipsum devotionis causa sacra Synaxi reficientis nequaquam posse per se loquendo laudari. Dixi, per se loquendo, nam si dies occurrat vel magnæ indulgentiæ, vel Sancti alicujus, quem maxime talis Sacerdos soleat venerari, ex his, vel alio simili gravi motivo Sacerdotem nostrum in casu, quo omnis alius desit Sacerdos, à quo sacram sumat Eucharistiam, eamdem posse è sacro Vase sumptam sibi laudabiliter propria manu porrigere dicendum est. Evitari tamen debet in casu proximi admiratio: quod de facili fieri potest vel per hoc, quod prædicta Eucharistiæ receptio fiat à Sacerdote januis Ecclesiæ clausis, ita ut alius nemo sit præsens; vel per hoc, quod si qui sint adstantes, eos Sacerdos moneat, ne admirationis occasionem sumant, si quod casu ei licitum est, ipsum facere intueantur. Ita cum Suar. t. 3. in 3. p. disp. 72. f. 3. Homob. de exam. Eccles. p. 1. tr. 4. c. 11. Girib. de Euchar. c. 6. n. 7.

CAS. II. *Monita sæpe sæpius Caja lactans, ne in lecto teneat Infantem sine debita cautione, non emendatur, & quodam mane Infantem in lecto mortuum invenit. Q. An possit à simplici Confessario absolvi?*

Resp. Affirmative. Ratio est, quia licet Caja Infantem ante completum annum

in

in lecto retinens sine debita cautione ipsū exposuerit suffocationis periculo, quod ex natura sua grande periculum est, & sub excommunicationis ferendæ censura l. 2. c. 4. in Diœcesana Synodo vetitum, & ulterius rea sit suffocationis secutæ, cum ipsam suffocationem, utpote sæpius admonita, prævidere deberet, & præcavere; adhuc tamen, cum ex terminis casus habeamus, ipsam Cajam quidem mane Infantem in lecto mortuum invenisse, non autem, ipsum infantem data opera, & præmeditato malo animo occidisse, nequit dici casum hunc sub reservationem venire homicidii voluntarii, studioseque patrati, de quo unice dubitare possemus; & consequenter ipsam Cajam à quocumque simplici Confessario absolvi posse dicendum est. Quod si attente, ut par est, advertent plures simplices Confessarii non ita facile cogent pœnitentes mulieres ad subeundum plurium aliquando milliariorum iter, ut ad Pœnitentiarios pro absolutione obtinenda accedant. Ita cum Homob. de cas. reserv. part. 2. cas. 3. except. 13. Girib. de pœnit. c. 15. n. 65.

CAS. III. *Parochus sciens Titium, quia ad Parochialem Ecclesiam confugit, reum esse proditoriæ occisionis; eum petentibus laicalis curiæ ministris, nullo facto verbo,*

conce-

concedit, Q. An stante certa scientia proditionis bene se gesserit?

Resp. Negative. Quia licet reus proditoriæ occisionis Ecclesiastica immunitate non gaudeat, ut constat tum ex jure communi *in cap.* 1. *de homicidio*, tum ex Bulla Greg. XIV. juxta illud Exod. *Si quis per industriam occiderit proximum suum, & per insidias, ab Altari meo evelles eum, ut moriatur;* Extractio tamen à loco immuni fieri nequit nisi auctoritate Judicis ordinarii Ecclesiastici, & interventu personæ ab eodem Judice deputatæ, ut in Congregationibus sub Clem. IV. & Benedict. XIII. sancitum est. Si igitur Parochus Titium, qui ad Parochialem Ecclesiam confugerat, laicalis curiæ ministris, nullo facto verbo, concessit, etiam stante certa scientia circa patratum à Titio proditoriā occisionem, male se gessit, ut ex disertissima Instructione, quam de hac re edidit Eminentissimus Archiepiscopus noster sub die 25. Apr. 1735. satis fuse apparet.

MENSE DECEMBRIS.

CAS. I. *Cajus emit à Titio Domum ea conditione, ut, quandocumque voluerit, ipse Cajus possit pretium, quod dedit, repetere, & restituere Domum. Q. An iste contractus sit validus?*

Resp. affirmative. Ratio est, quia nullo

jure prohibitum est, ne pactum in emptione ponatur, quod in Venditoris gravamen, & Emptoris favorem vertatur, si gravamen Venditori impositum majori pretio compensetur. Tale enim pactū nullam usuram continet, cum in casu non interveniat purum mutuum, sed vera emptio, ut clare colligi potest ex eo, quod si Domus pereat, perit Emptori, & si iste nolit retro vendere Domum, nequit repetere pretium; qua de re dici nequit, Cajum dedisse mutuo pretium Titio cum facultate illud recuperandi pro libito, acceptis interim supra sortem fructibus, cum isti vere ipsi Cajo tanquam Domino Domus debiti sint. Ita cum Rosignol. de contract. prænot. 4. contr. 2. n. 1. & seq. Azor. part 3. instit. mor. l. 8. c. 12.

CAS. II. *Petrus uxoratus patrat adulterium, inde, mortua Uxore, petit ad sacros Ordines promoveri. Q. An tali promotioni aliquod obstet impedimentum?*

Resp. Negative. Ratio est, quia dici nequit Petrum in casu Bigamum esse bigamia interpretativa, & fictione juris, de qua dubitari unice posset; cum neque dicatur duxisse in matrimonium viduam, seu corruptam, neque secundum matrimonium, etiamsi invalidum, contraxisse. Cum itaque mulier, quam, durante matrimonio,

nio, Petrus ex adulterio cognovit, non fuerit ab ipso cognita affectu maritali saltem apparenti, & externe tali, dicendum est, nullam incurrisse irregularitatem, per quam, soluto matrimonio, à suscipiendis ordinibus arceatur, cum ista irregularitas pro simplici uxorati adulterio expressa in jure non habeatur, ut *in cap. nuper, & cap. debitum de bigam.* perspicuum est. Ita cum Silvest. V. Bigamia n. 1. Cassian. à S. Elia V. Bigamia n. 17.

CAS. III. *Duo Parochi valde vicini, quorum subditi in parvo numero sunt, frequenter, nulla facultate petita, ab eorum Parœciis per aliquot dies absentes fiunt; modo uno, modo altero absentis vices supplente. Q. An sine culpa hoc fieri possit?*

Resp. Negative. Nam frequenter à Parœcia ab esse est cōtra Parochorū statū, qui Residentiæ obligationem importat, ut ex Trid. & contra expressam Superiorum mentem, qui proinde variis pœnis absentes sine debita facultate perstringunt. Si igitur absentia, ultra triduum esse non debet, licentia in hac Diœcesi à Vicario Foraneo, & pro ipso à Parocho Seniore in scriptis obtenta esse debet; si ultra triduum, ab Ordinario, vel ejus Vicario Generali, ut Eminentissimus Archiepiscopus noster in Instructione à se edita sub die 6.

Martii

Martii 1733. aperte præcipit, ac disponit, cum neque parvus numerus subditorum neque supplementum Parochi vicini, sive alterius substituti sine obtenta in scriptis debita facultate, à residentia excusent, vel reddant absentes à culpa, & pœnis immunes, ut ex pluries datis sacræ Congreg. Decretis insuper laudata Eminentissimi nostri Instructione videre est.

ANNO MDCCXXXIX.

MENSE JANUARII.

CAS. I. *Obstetrix partui assistens, videns Infantem vix natum morte periclitari, digito in aqua lustrali madefacto eum in fronte signat, dum Baptismi formam profert. Q. An necesse sit prædictum baptisma sub conditione iterari.*

Resp. Affirmative. Quocumque enim modo conferatur Baptisma, ex tribus, quibus valide conferri potest, tanta semper aquæ copia requiritur, quantumvis parva, ut de ipsa certo verificetur, quod supra corporis partem, quam tangit, aliquo modo decurrat, & fluit, cum sine hoc fluxu ablutio per baptismi formam significata nequaquam possit haberi. Cum autem per digitum in aqua lustrali madefactum, qua Obstetrix Infantis frontem signat, non habeatur certo ea aquæ quantitas, quæ ad dictum fluxum desideratur,

eo, quod tale ſignum in minima etiã guttula perfici queat; hinc ne Infans dubio remanenti Sacramenti valore ſummi irreparabilis damni periculo exponatur, iterum ſub conditione baptizandus eſt. Ita cum Suar. de bapt. diſp. 20. ſect. 2. Rotar. p. 3. apparat. c. 4. n. 10. Roncag. tr. 2. c. 2. n. 11.

CAS. II. *Berta, quæ voto ſimplici caſtitatis ligata matrimonium cum Titio contraxit, ſcit Tritium maritum ſuum, adulterium patraſſe. Q. An petente Marito teneatur a reddendo debito abſtinere.*

Reſp. teneri, donec Titii Mariti delictum condonet. Ratio eſt, quia non remiſſo per Uxorem Mariti delicto ipſe Maritus privatur jure petendi, cui tantum in Uxore reddendi debitum correſpondet: hoc autem poſito, talis eſt Bertæ conditio, ut votum caſtitatis a ſe emiſſum integre ſervare valeat, proinde & tenetur, eo modo, quod ſimili voto adſtrictus non poteſt reddere debitum intra bimeſtre ad deliberandum de meliori ſtatu eligendo a jure conceſſum, quia tali tempore Conjuges debitum reddere non tenentur. Dixi: Donec Mariti delictum condonet: quia ex quo Uxor voto caſtitatis ligata ſit, non per hoc privatur jure condonandi delictum Mariti, qua proinde condona-

tione secuta, in isto jus petendi, in illa reddendi debitum reviviscit. Ita cum Girib. de matrim. c. 19. n. 85. *Sanch* L. 9. d. 6. n. 14. & 15.

CAS. III. *Clericus sponte docens pueros Communitatis elementa Grammatices, quærit a Parocho, an sub pœna peccati eos simul fidei rudimentis imbuere teneatur. Q. Parochi responsum.*

Resp. Parochum debere respondere affirmative. Ratio colligitur; cum ex Leonis X. constit. 7. anno 1514. emanata, in qua §. 32. absque ulla distinctione leguntur hæc, *Statuimus, & ordinamus, ut Magistri Scholarum, & Præceptores pueros suos, sive adolescentes nedum in Gramatica, ac cæteris hujusmodi instruere debeant, verum etiam docere teneantur ea, quæ ad religionē pertinent, ut sunt, præcepta divina, articuli fidei &c.* Tum quia sacra Concilii Congregatio huic dubio ad instantiam Archiepiscopi Spalatensis proposito: *an scilicet Episcopus cogere possit Ludimagistros sive clericos, sive laicos a nemine conductos, ut pueros suos Doctrinam Christianam edoceant: die* 17. *Julii* 1688. *expresse respondit:* Prius hortando, deinde præcipiendo cogere posse. Tum denique, quia hoc id clare præcipiunt & Clem. XI. in suo Edicto 13. Septemb. 1713. & Eminetis-

minentissimus Archiepiscopus noster in sua instructione 14. Octob. 1732. hac de re editis, per quæ omnia nonnisi affirmativum esse posse Parochi nostri responsum dicendum est.

MENSE FEBRUARII.

CAS. I. *Cajus impubes matrimonium, quod de præsenti contraxit cum Helena, hac post aliquod dies e vivis erepta, vellet cum Titia ipsius Helenæ sorore inire. Q. An aliquod obstet impedimentum.*

Resp. affirmative; licet enim Matrimonium impuberum, malitia non supplente ætatem; a jure irritum sit declaratum, eo quod præsumatur defectus judicii, atque consensus requisiti ad sic contrahendum; adhuc tamen tale matrimonium ex c. unic. de despons. impub. in sponsalia resolvitur, quia jus præsumit impuberes velle se obligare eo modo, quo possunt, & proinde, si nequeunt se obligare ex adducta ratione vinculo matrimonii, præsumit velle se obligare vinculo sponsaliorum, nisi ex mente ipsorum contrahentium expresse constet oppositum. Hinc, cum ex sponsalibus validis publibæ honestatis oriatur impedimentum, quod in primo gradu dirimit matrimonium, dicendum est, Cajum nequaquam posse matrimonium cum Titia Helenæ sorore i-

[illegible] Ita cum Bonac. de matr. q. 2. punct. 9. n. 51. Girib. c. 13. n. 32. La Croix L. 6. part. 3. n. 52.

CAS. II. *Franciscus Paterfamilias, cum ob temporalia negotia dissidium aliquod habeat cum proprio Parocho, puerum ei recenter natum alteri Parocho baptizandum defert. Q. Quid sit de Francisco, & alieno Parocho baptizante sentiendum.*

Resp. sentiendum esse Parochum, & Franciscum se male gessisse. Ratio est, quia licet Baptismum conferre non sit actus jurisdictonis respectu illius, qui suscipere debet Baptismum, cum ante hujus susceptionem nemo Ecclesiæ subjiciatur, est tamen actus habentis jurisdictionem circa fideles, quibus ille aggregandus est, qui Baptismum ipsum proxime est suscepturus. Hinc, cum talis sit ordo prædictæ jurisdictionis, ut quilibet Parochus tantummodo in populum sibi commissum eam valeat exercere, ut ex cap. placuit C: nullus, aliisque pluribus cõpertum est, sequitur Parochum nostrum se male gessisse, & quidem graviter, puerum baptizando, qui pars est populi spectantis ad alterius Parochi jurisdictioné. Ita pro Parocho, sentiendum est, nisi aliter ex consvetudine & usu permissum sit, vel nisi ignorantia eundem excuset. Licet autem hæc ignorantia

rantia facilius excusare possit Franciscum, eo quod Parochorum jura scire non teneatur; adhuc ab omni culpa non est censendus immunis, cum agendo, ut in casu, specie quadam vindictæ, & injuriæ in proprium Parochum agere videatur. Ita cum Rotar. de bapt. c. 4. n. 35. La Croix L. 6. p. 1. n. 274. Barbos. de offic. & potest Parochi p. 2. c. 18. n. 7.

CAS. III. *Capellanus recenter electus in ruralem Parochum, gaudet, quod ex immemorabili consvetudine in ejus parœcia non fuerint a Decessoribus Parochis institutæ conciones, quia, cum sit rudis minervæ, putat sic excusari, si eas non habeat.* Q. *An vere a culpa conciones non habendo excusetur.*

Resp. negative. Ratio est, quia ex una parte Concil. Trid. sess. 5. c. 2. de refor. divinum exponens mandatum aperte omnibus animarum curam habentibus præcipit, ut diebus saltem Dominicis, & festis solemnibus commissas sibi plebes pro sua, & earum capacitate pascant salutaribus verbis: Cum autem ex alia parte non solum idem Concilium post supradicta damnet quamcumque consvetudinem, quæ decreti a se expositi executionem valeat impedire, sed insuper Innoc. XIII. & Bened. item XIII. summi Pontifices in

datis

datis super hoc negotio Bullis districte præcipiant, ut non obstante prætextu oppositæ immemorabilis consvetudinis, quã pravam vocant, adhunc supradictum Concilii decretum de salutaribus Verbis statutis diebus ad populum per Parochos habendis inviolabiliter observetur, nihil est, per quod Parochus noster a culpa, & quidem gravi, valeat excusari.

MENSE MARTII.

CAS. I. *MUlier proprium infantem lactans, alterum lucri causa lactandum recepit, qui defectu lactis pro duobus lactantibus non sufficientis viribus paulatim destitutus moritur. Q. An dicta Mulier graviter peccaverit, & ad aliquã receptæ pecuniæ restitutionem teneatur.*

Resp. cum distinctione. Vel dicta Mulier advertit se sufficientem pro duobus lactantibus lactis copiam non habere, proindeque ex ipso lactis defectu provenire virium destitutionem in puero quem lucri causa lactandum suscepit; vel nullo modo prædicta advertit. Si hoc secundũ dicatur, & simul dicta Mulier, quam debuit, diligentiam adhibuit in prædicti pueri cura; nec peccati alicujus rea, nec nisi juxta regulas possessoris bonæ fidei alicui restitutioni obnoxia censenda est. Si autem nutrimenti defectum, & ex hoc gra-

vem

vem pueri langvorem prævidit, vel, ut contingere etiam ſolet, debitam diligentiam in eodem puero nutriendo, & curando omiſit; tunc & ipſam Mulierem veluti homicidii ream graviter peccaſſe, & ne lucrum ex violata juſtitia reportet, ad inſtar malæ fidei poſſeſſoris ad reſtitutionem receptæ pecuniæ, non quidem integræ, ſed juxta prudentum judicium taxandæ, teneri, dicendum eſt. Ita communiter.

CAS. II. *Parochus judicans nullum dari irreverentiæ periculum Parochiano amenti ad extremum vitæ deducto Viaticum Sacroſanctum præbet, Q. An bene ſe gerat.*

Reſp. cum diſtinctione. Si Parochianus a nativitate amens eſt, nec aliquid unquam de admirabili Euchariſtiæ Sacramento cognovit, male ſe geſſit Parochus, quia perpetuo amenti, ſive in vitæ decurſu, ſive in mortis articulo, etiamſi nullum timeatur irreverentiæ periculum, ex laudabili Eccleſiæ conſvetudine ſacroſancta Euchariſtia porrigenda non eſt; cujus ratio eſſe poteſt, quia ex una parte perpetuo amentibus ſicuti parvulis hoc Sacramentum ad ſalutem neceſſarium non eſt, & ex alia, cum diſtingvere neſciant communem cibum a ſacro, nequeunt huic reverentiam aliquam, ut valde conveniens

eſt,

eſt, ex interna fide, ac devotione exhibere. Si autem Parochianus tantum poſt rationis uſum incidit in amentiam, aut lucidis aliquando gaudet intervallis, quibus & excellentiã Sacramenti dignoſcere, & aliqua animi diſpoſitione ad idem recipiendum ſe valeat præparare, tunc, niſi aperte conſtet ipſum incidiſſe in amentiam lethali irretitum peccato, neque unquam hoc retractaſſe, eidem Sacroſanctum Viaticum porrigendo Parochum noſtrum bene ſe gerere dicendum eſt, quia, ſi dum fuit, vel eſt aliquando mentis ſuæ compos, apparet in ipſo Parochiano erga hoc Sacramentum devotio; ſummo hoc bono privandus non eſt, poſito ſemper, quod ex circumſtantiis amentiæ, vel ex conſvetis experimẽtis prudenter credatur nullum dari irreverentiæ periculum, ut in hypotheſi noſtri caſus exponitur. Ita cum D. Thom. 3. p. q. 80. art. 9. Roncag. de Sacram. tr. 4. c. 7. n. 4. Girib. de Euchar. tr. 4. c. 8. n. 10. & 11. aliique communiter.

CAS. III. *Ut venationi cæteroquin licitæ poſſit ruralis Sacerdos ſummo mane incumbere, ſolet Miſſam celebrare hora ante Auroram, Q. An graviter peccet.*

Reſp. affirmative, Ratio deſumitur ſive a decima quinta Miſſalis Romani rubrica præſcriben-

præſcribente, ut tempus celebrandi Miſſas privatas ab Aurora incipiat, & ad meridiem terminum ſumat, ſive ex Eccleſiæ conſvetudine præſertim in Italica regione noſtra ubique recepta, quas generalis rubricæ, & legitimæ conſvetudinis regulas ſine peculiari privilegio, vel urgenti motivo, infringere nemini unquam licere compertum eſt. Quamvis autem non ita ſtrictim ſumendum ſit Auroræ initium, & Meridiei, ut nequeat etiam Miſſa tertia horæ parte ante Auroram incipi, & poſt meridiem terminari, quemadmodum Summi Pontifices Benedict. XIII. & Clem. XII. feliciter regnans in eorum Edictis hac de re editis explicarunt, tanta nunquam erit licitæ venationis honeſtas, ut Sacerdotem noſtrum hora ante Auroram proprio arbitrio celebrantem a gravi culpa excuſet. Ita communiter Auctores de Sacrificii tempore agentes cum D. Thom..in 4. diſt. 13. q. 1. art. 2.

MENSE APRILIS.

CAS. I. *PArochus non vult in Paſchate Parochianum ſuum ad communionem admittere, quia de injuria clam ſibi illata veniam non petiit. Q. An ſit de juſtitia laudandus.*

Reſp. negative. Vel enim Parochus Parochianum, a quo clam injuriam accepit,

pit, a ſacra Synaxi publice rejicit, & ſic graviter famam Parochiani ſui lædit, ad quam ſalvandam occultis peccatoribus publice petentibus ſacram Communionem, denegandam non eſſe Theologi docent: Vel occulte eidem Parochiano prohibet, ne ad altare accedat, priusquā de injuria ſibi illata veniam petierit, & pariter, cum ſic agendo paſtorali abutatur jurisdictione, & loco dimittendi ex corde injurias, ut boni Paſtoris eſt, de eisdem potius vindictam ſumere videatur; nequaquam poteſt de juſtitia laudari. Denique ratione temporis paſchalis, quo non accedentes ad ſacrā Synaxim ab ingreſſu Eccleſiæ publice interdicuntur, parochiano prædicto, & publicæ famæ diſpēdiū, & gravia alia damna iminerent, quod utpote ſemper privatæ injuriæ reatum excedens, juſtum nunquam eſſe dicendum eſt. Ita cum Tambur. c. 6. de communinione §. 2. num. 10. Maderno quæſt. 5. art. 9. num. 3. Girib. de Sacram. cap. 6. num. 21.

CAS. II. *Vidua pauper eodem in lecto dormit cum filio ſuo adulto, eo quod modum parandi alium lectum non habeat. Q. An hoc poſſit in caſu licite fieri.*

Reſp. Si talis cubandi modus aliquam præbet matri, aut filio proximam peccandi

di occasionem, ex qua proinde frequentes lapsus sequantur, certum est separationem, quocunque modo esse faciendā, cum omni præcepto prædictam peccandi occasionem etiam vitæ nostræ dispendio, quando alia remedia utilia non sunt, fugere teneamur. Si vero ex dicto cubandi modo nulla sequitur offensio Dei, vel non nisi valde raro hoc accidat, eo quod tam mater, quam filius conscientiæ bonæ præsidio muniantur, & spiritualia adhibeant remedia, quibus tentationum vires solent extenuari; tunc urgente expositæ necessitatis motivo licite fieri posse, quod alias illicitum foret, dicendum est: nam ad fugiendam remotā peccandi occasionem, qualis in hypothesi esset nostra, grave subire incommodum, quale esset ex. gr. supra nudam humum, vel tabulam cubare, nulla sive Divina, sive Ecclesiastica lege obstringimur. Ita cum Giribald. de pœnit. cap. 10. num. 30. La Croix de peccat. L. 5. num. 239. & seq.

CAS. III. *Rusticus Juvenis tempore Bacchanaliorum cum aliis suæ ætatis, & conditionis viris, ac fœminis solet interesse Choreis, in quibus frequenter patitur motus pravos. Q. An possit absolvi, si nolit a tali chorearum ludo abstinere.*

Resp. affirmative, stando terminis ex-

positi

positi casus. Licet enim choreæ, ut fieri solent, res sint plenæ periculis; adhuc tamen, cum ex natura sua sint res indifferentes, & possit quis servato Dei timore eisdem absque culpa interesse, præsertim quando temporis circumstantia, urbanitas, & honesta societas aliquo modo id postulant; dicendum est, rusticum nostrum absolvi posse, etiamsi nolit a tali chorearum ludo abstinere. Neque refert juvenem istum in prædictis choreis motus pravos frequenter pati, quia cum motus isti præambula quidem sint & incitamenta ad peccandum, non autem sint peccata, quando motus ipsos non quærat, nec iisdem consensum præbeat, ita ut morosa delectatione, turpi desiderio, vel opere peccet, quod casus noster non dicit, absolutione indignus censendus non est. Ita cum La Croix L. 5. de peccat. num. 264. & L. 8. de præcept. decal. n. 887. §. 9. aliisque communiter.

MENSE MAII.

CAS. I. *Timens Parochus, ne infirmus, quem Oleo sacro inungit ante peractas omnes unctiones decedat, iniungit Capellano præsenti, ut inferiores sensus vngat, dum ipse superiores inungit. Q. An Sacramentum dicto modo valide, aut licite conferatur.*

Resp.

Resp. affirmative quoad utramque partem. Ratio primæ est, quia Sacramentum extremæ unctionis ex pluribus unctionibus, verborumque formis partialibus coalescit, ita ut quælibet unctio, quæ sua particulari verborum forma in ordine ad producendum suum effectum integram, & ab alia unctione, formaque independentem habeat significationem, sicque valide potest tum successive, tum simul a pluribus Ministris confici. Ratio secundæ est, quia posito Sacramenti valore periculum ipsum, ne infirmus ante peractas omnes unctiones decedat, licitũ reddit, ut eodem tempore, quo unus Minister superiores sensus inungit, alter, qui præsens est, inferiores inungat, quamvis hoc extra necessitatis casum, utpote contra ritum, & praxim Ecclesiæ fieri absque gravi culpa non possit. Ita cum Girib. cap. unic. n. 42. Dian. part. 5. tr. 3. resol. 88. Barbos. de Offic. Paroch. cap. 22. num. 8.

CAS. II. *Confessarius ignorans ignorantiâ crassa quemdam casum esse reservatum in Bulla Cœnæ, ab eo pœnitentem absolvit. Q. An prædicta absolutio sit valida.*

Resp. negative. Ratio desumitur ex Trid. sess. 14. c. 7. dicente, persuasum semper in Ecclesia Dei fuisse, & verissi-

mum

mum esse, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam non habet jurisdictionem. Cum autem Confessarius noster, ut pro certo pono, nullam habeat jurisdictionem in pontificios casus Bullæ Cœnæ, dato quod pœnitens ex prævia notitia censuræ illis annexæ in aliquem illorum inciderit, etiamsi bona fide peccatum suum confessus sit, invalide est absolutus, nisi alia simul non reservata confessus sit, quibus directe absolutis a reservato simul indirecte absolutus evadat. Neque ignorantia Confessarii aliquid prodest, ipsa enim utpote crassa reum quidem gravis negligentiæ in addiscendis rebus ad proprium munus spectantibus Confessarium declarat, nullatenus vero pœnitentem juvat, cum nulla ignorantia etiam invincibilis præbeat Confessario jurisdictionem, ut pœnitenti beneficium absolutionis per se valide impendat. Ita communiter cum La Croix L. 6. part. 1. n. 1548.

CAS. III. *Titius electus in ruralem Parochum tribus jam transactis annis a sui Parochialis Beneficii possessione rescivit, suos parentes ipso inscio variis muneribus plura vota pro ejus electione a Parochianis obtinuisse. Q. Quomodo sic electus sibi consulere debeat.* Resp.

Resp. Quamvis quælibet electio simoniaca ipso jure irrita sit, nisi vel sic electus expresse contradixit, vel ipso inscio ab alio in ejus odium peracta fuerit, ut ex cap. nobis fuit 27. & cap. sicut tuis litteris 33. de simonia aperte colligitur, ac proinde teneatur quilibet beneficium dimittere statim ac percipit se fuisse simoniace electum, etiamsi ipso inscio alii in ejus favorem hoc egerint; adhuc tamen cum Titius noster per triennium parochiale beneficium, ad quod mediis muneribus fuit electus, bona fide possederit, potest sibi consulere per regulam triennalis possessionis, & in ista sibi favente quiescere, nisi sponte velit pro majore animi sui quiete eidem beneficio renunciare. Ita cum Gomez de trien. possess. q. 12. Ugolin. tab. 4. c. 6. §. 9. Suar. L. 4. de simon. c. 57. n. 39. Girib. de simon. tr. 6. dub. 3. Anacl. tit. 3. de simon. num. 278.

MENSE JUNII.

CAS. I. *BErta Vidua sæpius desiderat Maritum vivum non propter opus conjugii, sed propter sustentationem familiæ; at excitatis ex hoc aliquando venereis motibus, iisdem turpiter delectatur.*
Q. An teneatur sub gravi peccato dicta Mariti desideria vitare.

Resp.

Resp. negative. Ratio est, quia quamvis desiderium Bertæ inutile sit nullumque ex eo sibi, vel familiæ expectare possit emolumentum; tamen per se malum non est, cum ad sustentationem familiæ ordinetur, non vero ad excitandos in Berta venereos motus, cum isti, ut inquit casus, aliquando tantum contingant. Qua de re, cum per accidens sit, quod prædicti motus, in quibus Berta turpiter delectatur, ex desiderio Mariti sæpe sæpius repetito excitentur, optimum quidem erit, ut Berta a dictis inutilibus desideriis abstineat, non tamen sub gravi culpa abstinere tenebitur. Eo modo, quo si quis in ludo cæteroquin licito, cui sæpe sæpius dat operam, non nisi aliquando graviter irascatur, reus gravis culpæ censendus non est, licet nolit a tali ludo abstinere. Et ratio pro utroque casu est, quia res esset nimis ardua, & cui imbecillitas nostra impar foret, si omne id, quod nos aliquando ad peccatum induxit, sub gravi culpa fugere teneremur. Ita cum de Lugo de pœnit. sect. 10. n. 150. Croix L. 5 dub. 3. n. 252. & seq. Giribde pœnit. c. 10. dub. 1. n.8,

CAS. II. *Dum in die festo pergit Parochus ad Altare Missam celebraturus, toto populo spectante monetur quemdam Parochianum*

chianum duobus milliaris distantem morte periclitari. Q. Quid agere debeat, si Confessarius alter desit.

Resp. Teneri differre, aut omittere Missam, Ratio est, quia ex una parte præceptum Confessionis in articulo mortis fortius est, quam illud audiendi Missam in die festo, & ex alia parte nullum imminet damnum non audiendi Sacrum in die festo, quando hoc absque ejusdem culpa contingat. Maximum autem damnum imminere potest illi, qui morti proximus ob defectum opportuni Ministri non confitetur. Ad vitandam interea populi admirationem, illum de casu instantis necessitatis Parochus admonebit, ut vel alibi adeat ad Missam audiendam, si commode hoc fieri possit, vel ibi expectet, si forte tempus supersit post prædictum periclitanti subsidium, vel denique sciat se nullatenus peccare, si Missæ auditionem ob defectum Sacerdotis celebraturi omittat. Et ita agere debet Parochus noster, si Confessarius alter desit, qui parochiano extreme indigenti valeat subvenire. Ita cum La Croix L. 6. part. 2. num. 223. aliisque communiter.

CAS. III. *Juvenis Famula volens nubere, accedit ad Parochum, sub quo Patrui sui domicilium reperitur, altero relicto,*

sub quo habet domicilium fraternum, quia, priusquam alteri serviret, in Patrui Domo, non vero in illa Fratris vitam ducere consuevit. Q. An Patrui Parochus sit prædicti Matrimonii assistens idoneus.

Resp. Affirmative. Quamvis enim per se loquendo in concursu duorum Parochorum, sub quorum uno Fratris, sub altero Patrui habeat domicilium juvenis famula nubere volens, primus, non secundus sit ejus Matrimonii assistens idoneus, hoc tamen non valet in casu, quo ante famulatum eadem juvenis fraternum jam reliquerit domicilium, illudque Patrui pro sua habitatione elegerit, ad quod proinde excluso illo fratris animum revertendi retinet, quotiescumque famulatum relinquat, nam cum in hoc fraternum domicilium de materiali se habeat, nullatenus ad prædictum Matrimonii celebrãdi effectum debet considerari. Qua de re dicendum in casu nostro juvenem famulam ad idoneum Matrimonii sui assistentem Parochum accessisse. Ita cum Pignat. t. 5. consult 79. n. 3. Barbos. de offic. Paroch. part. 2. c. 21. n. 34. & seq.

MENSE JULII.

CAS. I. *JOannes è secta Calvini factus Catholicus dubitat, an valeat baptismus, quem in aqua naturali à Mini-*

stro

ſtro Calviniſta ſub hac forma recepit; Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti ſecundum auctoritatem, quam tribuit mihi Calvinus. Q. à Catholico Miniſtro dubii ſolutio.

Reſp. Cum Eccleſia Catholica ſemper ut validum approbaverit, & nunc quoq; approbet baptiſmū ab hæreticis Miniſtris collatum, quando retentis debita materia, & forma non deficiat intentio ſaltem generalis faciendi, quod facit Eccleſia, ut ex Trid. ſeſſ. 7. can. 4. compertum eſt, valere baptiſmum, quod Joannes in caſu noſtro à Miniſtro Calviniſta recepit, erit præſentis dubii ſolutio. Neque obſtant verba addita formæ, illa etenim juxta naturalem ſenſum, quem habent, non videntur addita ad inducendam ſubſtantialē formæ neceſſariæ variationem, ſed præciſe ad ſignificandam poteſtatem, quam Miniſter ex errore particulari à Calvino deſcendentem ſe putat habere; quod Sacramenti valori nullatenus obeſt, niſi per eadem verba expreſſe intendat Miniſter non aliter Sacramentum conficere, quam per prædictam Calvini virtutem, in quo caſu nihil efficeret. Ita cum D. Thom. 3. p. quæſt. 64. art. 9. Lug. diſp. 8. ſect. 3. num. 1. Madern. de Sacram. quæſt. 1.

art. 11. num. 15. Tambur. lib. 1. cap. 2. §. 1. num. 7. & 8.

CAS. II. *Accusans se pœnitens de furto gravi, licet pluries interrogatus, non vult exponere Confessario quantitatem integram rei furatæ, ex quo inabsolutus remittitur. Q. Quis damnandus, pœnitensne, an Confessarius.*

Resp. Esse damnandum utrumque, sed magis per se loquendo secundum. Ratio pro primo est, quia cum non solum probabilis, sed tutior & magis pia sit opinio, quæ docet pœnitentem ad exprimendas in confessione circumstantias notabiliter in eadem specie aggravantes teneri, male se gerit pœnitens, qui obstinato animo integram rei furatæ quantitatẽ exponere, licet pluries à Confessario interrogatus, recusat. Ratio pro secundo est, quia sententia asserens prædictas circumstantias non esse necessario in Confessione aperiendas est pariter vere probabilis, utpote innixa sive Trid. sess. 14. c. 5. imponenti dumtaxat onus exprimendi una cum numero peccatorum circumstantias, quæ speciem peccati mutant, & asserenti nihil aliud in Ecclesia à pœnitentibus exigi, sive auctoritati gravissimorum Doctorum, qui cum Angelico Præceptore sententiam eandem docent. Cum autem ex alia

parte

parte teneatur sub gravi Confessarius sequi sententiam vere probabilem pœnitentis, ut Theologi communiter tradunt, dicendum est, Confessarium magis per se loquendo esse damnandum, qui eundem pœnitentem nolentem exponere quantitatem integram rei furatæ, licet alias bene dispositum, inabsolutum dimisit. Dixi, per se loquendo, quia si certæ quantitati rei furatæ annexa sit censura, vel reservatio, Confessarium nullo modo esse damnandum dicendum est. Ita cum Gob. t. 1. tr. 6. n. 380. Boss. p. 1. mor. tit. 1. §. 23. n. 225. Lug. de pœnit. disp. 16. n. 107.

CAS. III. *Cujusdam oppidi Parochus conquestus est quia die Sabbati sancti in Ecclesia Regularium in eodem oppido commorantium pulsantur campanæ ante sonitum Ecclesiæ Parochialis. Q. An jure possit de hoc facto conqueri.*

Resp. Affirmative. Ratio asserti colligitur tum ex verbis Bullæ 22. Leonis X. §. 14. præcipientis, ut Clerici tam Sæculares, quam Regulares die Sabbati majoris hebdomadæ, antequam Campana Cathedralis, vel Matricis Ecclesiæ pulsaverit, Campanam in Ecclesiis suis pulsare minime possint, tum ex Decretis sacrarū Congregationum, sive Rituum 6. Feb.

 1608.

1608. sive Concilii 15. Mart. 1727. & Nostræ Diœcesanæ Synodi l. 1. c. 5. in omnes tam Sæcularium, quam Regulariũ Ecclesias eandem, ut supra, confirmantibus ordinationem. Licet autem in supradictis dispositionibus fiat sermo de Cathedrali, vel Ecclesia Matrice, adhuc tamen Parochus noster, cui jura, decusq; Ecclesiæ suæ tueri incumbit, jure merito de facto in casu exposito conquestus est, cum enim eadem ratio de Parochiali habenda sit; quando in Oppido, vel rurali loco alia dignior Ecclesia, cui jus Matricis conveniat, non reperitur, quam reperiri in casu nostro non constat. Ita cum Card. de Luca de præemin. disc. 42. n. 14. Ursaja inst. crim. l. 1. tit. 10. n. 195. Gavant, p. 4. tit. 10. rub. 31.

MENSE AUGUSTI.

CAS. I. *Cum quadam die intra octavam Paschæ Petrus è sua rurali parœcia ad Civitatem se contulisset, audiens in Cathedrali Ecclesia Episcopi Missam, de ejus manu cum aliis pluribus sumpsit Eucharistiam. Q. An adhuc præcepto Communionis in propria parœcia sumendæ teneatur.*

Resp. Affirmative, cum enim distincta sint ac separata omnium parœciarum confinia, dicendum est, subditum alienæ pa-

rœciæ ſacram Euchariſtiam in Cathedrali ſumentem Communionis paſchalis præcepto in cap. omnis utriuſque ſexus injuncto non ſatisfacere, præſertim poſt declarationes hac in re factas tum à ſacra Concilii Cong. Menſe Sept. 1649. tum ſub Innoc. XI. 5. Feb. 1682. qui eadem ratione determinavit ſupradicto præcepto non ſatisfacere eum, qui in Eccleſiis Patriarchalibus Urbis Vaticana, aut Lateranensi ad ſacram Synaxim accederet. Neq; aliquid refert Petrum ſacram Euchariſtiā de Epiſcopi manu ſumpſiſſe, niſi enim hoc faciat ex expreſſa ipſius Epiſcopi, vel proprii Parochi facultate, numquam per Communionem prædictam paſchali præcepto ſatisfaciet, & proinde ad Communionem iterum in propria rurali parœcia ſumendam tenebitur. Ita cum Card. de Lugo l. 1. reſp. mor. dub. 15. n. 3. Pign. t. 7. conſult. 89. n. 18. Girib. de Euchar. c. 8. n. 28.

CAS. II. *Clericus ex quo docendo pueros elementa Grammatices, & Aritmeticæ libras bis centum, & ultra quotannis lucretur, petit à Parocho, an hoc titulo poſſit ad ſacros Ordines promoveri. Q. Parochi reſponſum.*

Reſp. Quamvis librarum bis centum annuum lucrum, quod recipit Clericus

elementa

elementa Grammatices, & Aritmeticæ pueros docens, ſufficiens fortaſſe ſit ad congruam ejuſdem Clerici ſuſtentationē, adhuc tamen tale lucrum nec beneficiū eſt, nec patrimonium in bonis ſtabilibus poſitum, quale ex mente Sacræ Congregationis Concilii Tridentini interpretis pro valido collationis Ordinum titulo idem Tridentinum ſeſſ. 21. c. 3. de reformatione expoſcit. Qua de re Sacra Congregatio dubiis ipsi propoſitis tum Menſe Octob. 1589. tum 23. Majï. 1609. in quibus quærebatur *an ex lucris, per artem Muſicam, per Magiſterium Grammatices, per gradum Theologiæ, & hujusmodi acquiſitis ad Sacros Ordines promoveri aliquis queat, reſpondit non poſſe ſed requiri omnino vel beneficium, vel Patrimonium ad vitam promovendam, honeſte ſuſtendandam ſufficiens:* ut in inſtructione Eminentiſſ. Archiep. Lambertini 1. Febr. 1734. hac de re edita ſub num. 7. videre eſt. Et tale eſſe debet Parochi noſtri reſponſum.

CAS. III *Confeſſarius in Diœcesi orat amicum ſuum Bononiam petentem, ut obtineat à Pœnitentiario facultatem abſolvendi pœnitentem ab inceſtu in Confeſſione audito. Q. An violet aliquo modo Sacramentale ſigillum.*

Reſp.

Resp. Cum distinctione. Vel amicus Confessarii ex recepta incestus notitia venire potest in cognitionem illius, qui tale delictum patravit, & confessus est, vel hoc nequaquam moraliter contingere potest. Si primum dicatur ex quo vel locus, in quo Confessarius audit Confessiones, sit parum amplus, vel Confessarii amicus eos distincte cognoscat, qui solent pro expiatione conscientiæ ad eundem Confessarium accedere, responsio debet esse affirmans, quia sic, & Confessio redditur odiosa, & pœnitenti injuria irrogatur. Si vero dicatur secundum, ex quo ob rationes oppositas nullum sit periculum, ut reus prædicti sceleris dignoscatur, nullam in casu sigilli violationem contingere dicendum est. Meliori tamen consilio aget quilibet Confessarius, si pro obtinendis hujusmodi facultatibus reservatum casum in Confessione auditum per epistolam sigillo obfirmatam Pœnitentiario exponet. Ita cum Leand. disput. 10. de pœnit. q. 39. Bonac. sect. 5. punct. 4. n. 1. Girib. c. 18. n. 25. & 26.

MENSE SEPTEMBRIS.

CAS. I. *RUsticus quidam pluries confessus est gravia peccata Capellano valde ignaro, qui nec reservata à non reservatis, nec à lethalibus venialia distinguit.*

Q. An

Q. An illæ Confessiones sint necessario iterandæ.

Resp. Negative. Quamvis enim graviter deliquerit Confessarius, qui necessaria scientia non munitus se ad Confessiones excipiendas exposuit; adhuc tamen si rusticus pœnitens bene dispositus ad dictum Confessarium bona fide accessit, fuit valide absolutus, cum ad Valorem directæ, vel indirectæ absolutionis præter materiam, formam, & intentionem Ministri, quas in casu adfuisse pro certo puto, nil aliud desideretur. Habebit igitur dictus pœnitens onus iterum subjiciendi clavibus reservata, si quæ possit à cæteris peccatis distinguere, habenti facultatem in illa, non vero iterandi Confessiones omnes apud indoctum Capellanum jam factas. Dixi, si bona fide accessit, nam si data opera talem Confessarium elegit, à quo non potuerit utiliter mederi, in hoc casu, cum semper sacrilege confessus sit, Confessiones omnes iterare necesse est. Ita cum Gobat. t. 1. tr. 8. n. 103. Girib. de pœnit. c. 17. dub. 2. n. 10.

CAS. II. *Confessarius, qui de re turpi in Confessione audita morose delectatur, ne differat absolutionis verba proferre, nullo pro se præmisso contritionis actu pœnitentem*

tem absolvit. Q. *An possit à nova gravi culpa excusari.*

Resp. Negative. Ratio est, quia tale fingi nequit incommodum ex dilatione absolutionis in exposito Casu, ut præcepto eliciendæ contritionis præponderet, cum longa temporis mora opus non sit, ut Confessarius ex corde dicat: *Pœnitet me offendisse Deum, quia summe bonus est, nec ultro hoc in æternum faciam.* Quodsi vere tempus deesset, ut contingere posset, si Confessarius prædictus pœnitentem suum in mortis articulo constitutum videret, tunc reus novæ culpæ non foret, si secus ageret, quia necessitas alium prompte absolvendi præcepto contritionis in se ipso eliciendæ præponderaret. Ita cum Dicastil. de pœnit. disput. 10. dub. 8. num. 232. Girib. de Sacram. in gen. c. 5. dub. 4. num. 15. & 21. Gobat. t. 1. tr. 7. n. 198.

CAS. III. *Sacerdos in Canonicum Collegiatæ cujusdam Oppidi electus nullam unquam recepto Canonicatu fidei professionem emisit, ex quo post aliquot annos angitur scrupulo, an teneatur ad aliquam restitutionem.* Q. *Quid respondendum.*

Resp. Obligationem emittendi fidei professionem, quæ aperte colligitur sive ex Trid. sess. 24. c. 12. de reform. sive ex

Pii

Pii IV. constitutione 89. impositam esse duntaxat provisis de beneficiis curam animarum habentibus, aut de Canonicatibus, & dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, non autem provisis in Collegiatis, sive istæ in Oppidis sint, sive in Urbibus reperiantur, cum de istis in supra adductis legibus nulla mentio habeatur. Ita respondit sacra Concilii Congregatio tum in una Avenionensi 1586. tum in alia Catanzari 9. Februarii 1726. Qua de re cum Sacerdos noster, ex quo in Canonicatum Collegiatæ assumptus sit, ad prædictam fidei professionem non teneatur, nullo eadem non emissa scrupulo angi debet, cum certum sit ad nullam quoque perceptorum fructuum restitutionem teneri. Ita cum Eminentissimo Lambertini in Instruc. sub die 26. Augusti. 1736. Garzia de benef. 3. part. c. 3. n. 12. Barbos. de potest. Episc. 3. part. alleg. 61. n. 15.

MENSE OCTOBRIS.

CAS. I. *Postquam vovit Joannes, si Deus eum præservet per Mensem à gravi peccato, in quod solebat incidere, sex julios in elemosynam elargiri; ne teneatur, quod promisit, implere, ultima Mensis die prædictum peccatum deliberate committit. Q. An adhuc ad dictam eleemosynam teneatur.* Resp.

Resp. Negative. Ratio est, quia conditionate vovens per se loquendo ad voti executionem obligandus non est conditione non adimpleta, cum non censeatur voluisse se obligare nisi posita conditione, quamvis, quod dicta conditio non ponatur in esse, ex ipsius culpa contingat. Cum itaque Joannes votum suum emiserit sub conditione, si Deus eum à gravi culpa per Mensem præservet, quod idem est ac dicere, si ipse vovens, Deo adjuvante, per Mensem à gravi culpa abstineat, licet ex ipsius pravo fine processerit, quod conditio adimpleta non sit, ac proinde gravius idem crimen deliberate committendo peccaverit, adhuc ad sex julios in eleemosynam erogandos obligandus non est. Dixi, per se loquendo, quia si mens Joannis fuisset se obligandi ad prædictam eleemosynam in casu, quo per ipsum præcise staret, ne apposita conditio adimpleretur, tunc oppositum concludendum foret. Ita cum Giribal. de voto c. 5. n. 57. & 58. Suar. l. 4. de voto c. 17. n. 20. Filiuc. tr. 26. c. 6. n. 158.

CAS. II. *Paulus, & Francisca ex Diœcesi Mutinensi per annos 20. & ultra viventes in forma Matrimonii in hac Diœcesi Bononiensi domicilium habent, Mortua autem Francisca vellet Paulus sub eadem*

parœcia

parœcia aliam ducere uxorem. Q. An pro tali Matrimonio sufficiant consuetæ publicationes.

Resp. Negative. Quamvis enim Paulus & Francisca vixerint in forma Matrimonii per annos 20. & ultra in loco, ubi de præsenti domicilium habent, & Francisca mortua est, adhuc tamen, cum legitime non constet Franciscam fuisse veram Pauli uxorem, non sufficiunt pro novo contrahendo Matrimonio consuetæ publicationes, sed ulterius requiritur attestatio cum legalitate Ordinarii, sub quo idem Paulus testatur jam cum Francisca Matrimonium contraxisse, ut ex prædicta legitima attestatione appareat Franciscam fuisse veram Pauli uxorem, & proinde quod eadem defuncta Paulus ad aliam ducendam absolute liber evadat. Ita expresse colligitur ex responsione Sacræ Congregationis ad dubium octavū circa Matrimonia exterorum.

CAS. III. *Pœnitenti obstinato animo recusanti se præsentare Superiori pro obtinenda absolutione à reservatis, permittit Superior dicta motus obstinatione, ut ab inferiori possit absolutionis beneficium obtinere. Q. An stante etiam tali facultate dictus pœnitens possit absolvi.*

Resp. Cum distinctione. Si dictus pœ-

nitens

nitens præter famæ propriæ diminutionem, quæ institutioni Sacramenti intrinseca est, prudenter timet aliud grave damnum Sacramento extrinsecum sibi imminere; si Superiori pro obtinenda reseruatorum absolutione se sistat, in hoc casu cum ipse jus habeat non accedendi, & ut possit per inferiorem absolvi, Superior facultatem concedere teneatur, stante tali facultate eidem, utpote qui optime potest esse dispositus, beneficium absolutionis per inferiorem Confessarium denegandum non est. Si vero dicta pœnitentis obstinatio in aliquo prudenti timore, ac judicio non fundetur, quam in illo, propriæ infamationis cum Sacramenti usu connexæ, tunc etiam posita facultate, quam Superior contra jus proprium concessit, ipse pœnitens ut pote qui injustum animum semper retinet perseuerandi potius in peccato, quam accedendi ad Superiorem, si facultatem prædictam non concessisset, ita indispositus est, ut nequaquam absolutionis capax censendus sit. Ita cum Gobat. t. 1. tr. 7. n. 732. Card. de Lug. de pœnit. disp. 20. sect. 20. n. 238. & 240.

MENSE NOVEMBRIS.

CAS. I. *Cajus publicus Peccator Parocho, cui confitetur, minatur mortem,*

tem, nisi ei præbeat tum absolutionem Sacramentalem, tum sacram Eucharistiam. Q. An liceat aliquo modo in casu impio Caji voto indulgere.

Resp. Licere quoad secundum, non quoad primum. Ratio asserti simul, & discriminis est, quia, cum porrectio Eucharistiæ etiam indignis facta non sit per se ab intrinseco mala, illud præceptum Matthæi c. 7. expressum, non dandi Sanctum canibus, seu non porrigendi Eucharistiam indignis, est tantum obligans secundum quid, ac proinde, sicuti peccatori occulto publice petenti Minister sacram præbere Eucharistiam, ut famæ ipsius petentis consulat, ita peccatori etiam publico minanti mortem poterit Minister licite præbere Eucharistiam, ut propriæ consulat securitati. Ex adverso, cum prolatio Absolutionis supra indignum utpote falsa sit semper ab intrinseco mala, quemadmodum probat etiam Augustinus c. 18. L. contra mendacium, in nullo casu licitus esse potest, ideo præceptum de non absolvendis indignis obligat semper, & absolute. Nisi igitur petat Cajus Eucharistiam in odium religionis, & fidei, vel ad eandem positive dehonorandam, in quo casu ipsa porrectio impia foret, Parochus ex motivo vitandi

vitandi mortem, non quidem per prolationem Abſolutionis, bene vero per porrectionem Euchariſtiæ poterit impio Caji voto indulgere. Ita cum Gobat. t. 1. tr. 1. n. 273. & 276. Girib. de Sacram. c. 6. n. 22. & 24. Suar. de Euchar. diſp. 67. ſect. 1. in fine, & ſect. 4. in reſp. ad 1.

CAS. II. *Conjugata, ne filiis ultra vires gravetur, vovit debitum non petere, & maritum rogare ne petat, ſed ex metu, ne maritus ab ipſa alienus fiat, ſervato primo, ſecundum, quod vovit, non ſervat, Q. An graviter contra votum deliquerit.*

Reſp. Negative, Si metus ſit vere prudens. Ratio eſt, quia voti obligatio ceſſare videtur, quoties ex ipſa voti executione aliquod grave damnum prudenter timetur, per quod votum non amplius de meliori bono dicatur, quodque ſi tempore emiſsi voti cognitum fuiſſet, numquam prudentis judicio tale votum emiſſum foret. Hoc autem videtur ſequi in noſtro caſu, nam ſi metus conjugis ut vere prudens ex circumſtantiis dignoſcatur, damnum, quod ipſa timet à marito, ſi eum roget, ne debitum petat, vere grave eſt, meliorique bono, de quo votum debet eſſe, repugnat, cum alienatio unius conjugis ab alio ſoleat eſſe plurium ſive ſpiritualium, ſive temporalium ma-

R lorum

lorum origo, ut experientia teste in familiis quotidie videmus; ideoque sicuti nunquam conjux prudenter vovisset rogare maritum, ne debitum peteret, si prædictus timor tempore emissi voti ipsius menti occurrisset; ita occurrens post votum eandem saltem in hac parte à voti executione excusat. Dixi, saltem in hac parte; quia, cum hac parte non servata possit conjux fieri prægnans, & proinde possit cessare finis non petendi, ne filiis ultra vires gravetur, poterit eodem gravitatis tempore debitum etiam petere, quin votifraga censeatur. Ita cum Suar. l. 4. de voto c. 9. n. 4. & c. 69. n. 1. & 4. Palao punct. 20. n. 5. aliisque communiter.

CAS. III. *Cuidam rurali Ecclesiæ Altare Privilegiatum pro qualibet sexta feria concessum fuit sub conditione, quod in eadem Ecclesia quinque saltem Missæ quotidie celebrentur. Q. An si Missæ aliquando sint pauciores, quam quinque, adhuc Indulgentia subsistat.*

Resp. Affirmative, dummodo hoc raro contingat. Licet enim sacra Concilii Congregatio approbante Pontifice Innoc. XII. declaraverit 5. Jun. 1694. celebrationem Missarum in Altaris Privilegiati indulto praefinitarum quotidie necessariá

esse;

esse; adhuc tamen dicendum, quod si aliqua die contingat præfinitum Missarum numerum integrum non haberi, non per hoc taliter conditio privilegii concessioni adnexa deficiat, ut ipsum quoque privilegium cesset; ita enim respondit e: dem sacra Congregatio sub Clem. XI. ad dubium num. 1. propositum die 30. Jul. 1706. sub clausula à nobis posita, scilicet: Dummodo hoc raro contingat, ut in dicti Pontificis Bullario part. 2. pag. 542. videre est; & hoc idem docent Gob. t. 1. tr. 3. n. 640. Dian. part. 9. tr. 2. resol. 2.

MENSE DECEMBRIS.

CAS. I. *DUm moritur ruralis Sacerdos piæ cuidam sodalitati adscriptus disponit, ut ejus corpus habitu ejusdem sodalitatis in.utum ad tumulum deferatur. Q. An prædicta dispositio possit laudabiliter exequi.*

Resp. Negative, Quamvis enim pius, ac laudabilis sit mos laicorum, si ad ostendendam venerationem, quam in vita erga Sanctos habuerunt, disponant in morte, ut alicujus Religionis, vel Societatis habitu induti ad tumulum deferantur, quando eorum vita contumeliam non inferat sacræ Vesti, & in religiosa veste non sepeliantur post vitam prorsus irreligiosam,

ut Theophilus Rainaudus part. 3. sect. 1. Eteroc. spirit. adnotavit; laudabilis tamē esse non potest talis dispositio; si sit à Sacerdote, vel alio clericali militiæ adscripto, cum quilibet ex his ad sepulturam deferri debeat ea sacra indutus veste, quā ordinis sui ratio deposcit, ut sub titulo de exequiis disponit Rituale Romanum, quā dispositionem omnino servandam esse præcepit etiam Clem. XI. per Edictum suum die 4. Febr. 1705. hac de re editum, ut pag. 317. Bullarii ejusdem Pontificis manifeste apparet.

CAS. II. *Parochus ruralis quodam die festo, quo tenetur Sacrificium offerre pro populo, celebrat pro defuncto præsente cadavere, cum alius non adsit Sacerdos pro eodem celebraturus, antequam sepulturæ tradatur. Q. An bene se gerat.*

Resp. Cum distinctione. Si Parochus talem charitatem exercet celebrando die festo pro defuncto præsente, pro quo alter celebraturus non invenitur, cum intentione offerendi etiam Sacrificium pro populo altera die intra hebdomadam, bene se gerit, hoc enim modo ex una parte retinet, quantum potest, quod antiquissimi est instituti, ut scilicet Missa præsente corpore defuncti pro eo celebretur, antequam sepulturæ tradatur, si-

cuti

cuti ſub titulo de exequiis inquit Rituale Romanum; neque ex tali parte populum ſuum privat eo ſpirituali auxilio, quod ipsi ex divino præcepto per Sacrificii Oblationem præſtare tenetur, ut ſeſſ. 23 c. 3. Tridentinum docet. Si vero ita celebrat die feſto pro defuncto præſente cadavere, ut altero die non ſit pro populo celebraturus, male ſe gerit, præfert enim conſiliū præcepto, & juſtitiæ charitatem, quod omnibus ex communi doctrina æquum non eſſe, compertum eſt.

CAS. III. *Petrus obligavit in teſtamento hæredem ſuum ad præbendas quolibet anno alicui puellæ Orphanæ centum libras, ut poſſit nubere.* Q. *An poſſit talem pecuniam Puellæ inutilem Patrem habenti præbere.*

Reſp. Affirmative. Ratio eſt, quia licet Puella habens Patrem inutilem nequeat toto ſermonis rigore Orphana appellari, adhuc tamen, cum de habente inutilem Patrem verificetur, quod careat præſidio Patris illiusque opem deſideret, ſicuti de vere Orphana verificatur, dicendum eſt, filiam habentem inutilem Patrem legato centum librarum Puellæ Orphanæ nubenti relicto poſſe gaudere. Quemadmodum enim jus dans viduis privilegia, eadem mulieribus inutiles viros habentibus concedit, cum parium eadem ſit ju-

ris diſpoſitio, ut ex cap. inter corporalia 2. de transl. Epiſc. & ex communi Doctorum mente colligitur. Ita in noſtro caſu loqui debemus. Hoc tamen facile non admitterem, ſi Filia habens inutilem Patrem, cum alia, Patre vere carente concurreret, nisi illa eſſet iſta pauperior, quo in caſu illa adhuc eligi poſſet. Ita cum Amoſtrat de cauſis piis L. 4. c. 7. n. 43. & ſeq. Barboſ. tr. var. axiom. 174. n. 14. Dian. tom 6. tr. 8. reſol. 45.

ANNO MDCCLX.

MENSE JANUARII.

CAS. I. *VOverat Petrus in ſacræ Familiæ honorem tres Julios in eleemoſynam elargiri, unum Viro ſeni, Mulieri lactanti alteros. Agnoſcens autem Virum ſenem, qui Uxorem lactantem habebat, eidem Viro omnes tres Julios præbuit. Q. An voto à ſe emiſſo ſatisfecerit.*

Reſp. Affirmative. Ratio eſt, quia nec res, quam vovens vovit, nec voventis finis, ut ad voti complementum requiritur, in caſu noſtro deſideratur. Non primum, nam dare viro ſeni uxorem lactantem habenti Julios illos, quos Petrus dare voverat mulieri, perinde ſe habeat, ac Julios eoſdem mulieri ipsi præbere, cum datum viro, qui caput eſt mulieris, ipsi mulieri per ſe loquendo datum intelligatur.

tur. Et præcipue in casu nostro, in quo id, quod per se à voto respicitur, non est directa translatio dominii duorum juliorum in lactantem mulierem, bene vero ipsius mulieris sublevamen, quod per præstitum capiti familiæ subsidium ab ipso Petro obtinetur. Neque deficit secundum, nam finis à Petro vovente intentus, scilicet honor præstandus Divo Josepho in viro sene, & Deiparæ, cum Puero Jesu in lactante, mulier ipsius æqualiter, & forte expressius exhibetur, si lactans mulier ipsius viri senis sit uxor, quã si ipsimet viro extera censeatur, ut per se omnibus compertum est. Ita quoad substantiam cum Bonac. de voto dis. 5. q. 2. punct. 7. §. 3. n. 8. Less. L. 2. c. 76. dub. 16. n. 150.

CAS. II. *Medicus, qui Infirmum Confessione Sacramentali conscientiam suam expiare nolentem non deseruit, quia graviter ægrotantem, dubitat, an bene se gesserit. Q. Dubii solutio.*

Resp. Se bene gessisse. Ratio est, quia quamvis Medici præ oculis habere debeant, quam juramento servando excipiunt, S. Pii Quinti Constitutionem; ipsis interdicentem, ne ultro post tertium diem ægrotum visitent, si ille renuat confiteri, hoc tamen in eo sensu est accipiendum,

ut

ut Constitutio laudata tamdiu servetur; quamdiu potest, una cum charitatis præcepto, & spirituali ipsius Infirmi utilitate servari. Servari autem sic nequit in casu Infirmi graviter ægrotantis: si enim hic nolens pro nunc confiteri à Medico deseratur, morbo magis in dies probabiliter ingravescente, damnationis æternæ periculo facile exponitur, quod quam maxime charitatis præcepto, & spirituali ipsiusmet Infirmi utilitati opponatur, nemo non videt. Ex adverso, si Medicus talis Infirmi curam non deserat, non modica fulget spes, ut idem infirmus paulatim corpore convalescens & spiritu convalescat; quod enim hodie non obtinetur, forte Deo adjuvante, mediisque piorum hominum exhortationibus obtinebitur cras. Bene itaque se gessit Medicus noster, qui Pontificiæ Constitutionis mentem, rationemve potius, quam verba respiciens Infirmum suum utpote graviter ægrotantem non deseruit, quamvis conscientiã suam noluerit expiare. Et ita pro dubii solutione tenendum est cum Suar. de pœnit. disp. 35. sect. 3. n. 4. Girib. de juram. c. 3. n. 68. Bonac. disp. 4. punct. 16. n. 10.

CAS. III. *Pater quamvis dives filio summe peroptanti ad sacros Ordines promoveri, recusat constituere Patrimonium, ad*

cujus

cujus titulum quocumque alio deficiente ordinetur. Q. An graviter peccet.

Resp. Affirmative. Ratio asserti colligitur ex naturali pietatis lege, vi cujus sicuti tenetur Pater Filiis, non habentibus unde vivant, alimenta præbere, cum juxta Apost. 2. ad Cor. 12. non debeant Filii Parentibus thesaurizare, sed Parentes Filiis; ita, nisi aliter Patrem justa causa suadeat, puta si attenta Filii inscitia, vel morum improbitate eum nequaquam idoneum altaris ministrum fore adjudicaret, tenetur Pater Filio peroptanti ad sacros Ordines promoveri, constituere Patrimonium, ad cujus titulum, quocumq; altero deficiente, ordinetur, cum Patrimonium ipsum alimentorum loco succedat; ratio enim naturalis, & pietas sufficienter svadent, patrem nequaquam posse absque gravi culpa Filios impedire; ne eum statum eligant, ad quem à Deo vocatos esse cognoverit. Quod evidentius ex eo apparet, quia parentes juxta proprii status conditionem ad ea media Filiis præstanda tenentur, quibus per studia, aliasve exercitationes, ad sequendam futuro tempore Dei vocationem idonei fiant, ac inveniantur; quod omnino foret inutile, si postea ad eandem Dei vocationem exequendam possent, nulla etiam con-

currente

currente rationabili causa, impediri. Ita cum Reinfest. de præcep. decal. tr. 9. q. 2. n. 19. Rosig. de ord. in communi. q. 3. art. 27. Marchin. de ord. in partic. 2. c. 7. n. 4.

MENSE FEBRUARII.

CAS. I. *JOannes, postquam mutuo dedit quingentos aureos Titio, duxit in uxorem Sejam ipsius Titii filiam. Cum autem nequeat aut repetere mutuatam pecuniam, aut dotem de præsenti obtinere, usque dum utrumque recipiat, obtinuit à Titio domum in pignus, ut interim ex eadem fructus utrique suo credito correspondentes recipiat. Q. An licite possit prædictos fructus recipere.*

Resp. Pro mutuata pecunia per se loquendo non posse, bene vero pro sibi debita dote. Ratio primi est, quia pactum Anticriseos, quo scilicet inter Creditorem, & Debitorem cautum est, ut Creditor tamdiu pignore utatur, pignorisque fructus percipiat, quamdiu peccunia mutuata à debitore restituatur juxta communē Theologorū, & Canonistarum sententiā usurariū est, ut colligitur ex text. in c. 1. & 2. de usuris. Nisi itaque ex vi mutui contingat in casu lucrum aliquod cessans, vel damnum emergens, nequit Joannes è domo in pignus accepta fru-

ctus

ctus mutuatæ pecuniæ correspondentes recipere; & si quos receptos haberet, eosdem vel in sortem computare, vel restituere teneretur. Ratio secundi est, quia per specialem juris dispositionem in C. Salubriter de usuris, statutum est, ut possit Maritus ex re pro dote uxoris oppignorata fructus recipere; & hoc propter damnum, quod sentit idem Maritus sive in alenda Uxore, quam aliter nisi recepta dote alere non teneretur, sive in aliis Matrimonii oneribus, ad quæ sustinenda dos ipsa pariter ordinatur. Ita cum Spor. de usura c. 4. sect. 3. num. 101. & seq. Less. L. 3. c. 20. num. 141. Girib. de contr. tr. 3. c. 3. n. 97. & 101.

CAS. II. *Ruralis Sacerdos propriæ Matris, sororisque importunis precibus victus una cum eisdem quadam bacchanaliorum nocte choreis, in honesta tamen domo institutis, larvatus interfuit.* Q. *An possit à gravi culpa excusari.*

Resp. Affirmative. Quamvis enim male se gesserit Sacerdos noster ex eo, quod omnibus sacrorum Altarium ministris secus agendum svadeant optime factæ sacrorum Canonum ac Synodorum dispositiones, ut in Instructione, quam die 20. Decemb. an. 1737. hac de re edidit Ss. Dominus noster Bened. XIV. pro

Eccle-

Bononienſis regimine, videre eſt; adhuc tamen, cum ex circumſtantiis caſus Sacerdos prædictus non alio fine, ac motivo ſive larvatus inceſſerit, ſive choreis interfuerit, nisi ut morem gereret Matri, ac Sorori, quarum importunis precibus non valuit reſiſtere, & ex altera parte choreæ, quibus larvatus interfuit, fuerint in honeſta domo inſtitutæ, peccare quidem potuit ex aliqua levitate, nimioque in priorum ſanguinem affectu, non tamen graviter contra obedientiam propriique ſtatus obligationes eum deliquiſſe dicendū eſt, cum non appareat, vel ſcandali occaſionem aliis præbuiſſe, vel ſe expoſuiſſe periculo turpium aſpectuum, atque obſcœnarum cogitationum, ad quod à Clericis, aliiſque altarium miniſtris arcendū directæ ſunt ſupralaudatæ Eccleſiaſticæ diſpoſitiones.

CAS. III. *Cajus alioquin pius vocatus ad ſonos edendos in quadam Domo, ubi inhoneſtæ inſtituuntur choreæ, quærit à Confeſſario, an poſſit tuta conſcientia ſonos edere in dicta domo. Q. Quodnam erit Confeſſarii reſponſum.*

Reſp. Cum diſtinctione. Si Cajus ſine gravi damno poteſt à ſono in tali domo edendo abſtinere, Confeſſarii reſponſum erit, Cajum non poſſe tuta conſcientia

ſonos

ſonos in dicta domo. Ratio eſt, quia licet, ex quo ſit vir pius, pro certo ponatur, numeros, ſub quibus ſonos emittit, non eſſe per ſe directivos chorearum inhoneſtarũ, ipſumq; in talium chorearum aſpectu nullatenus turpiter delectari, adhuc tamen, cũ quilibet ex charitatis lege teneatur, quantum in ſe eſt, malum proximi impedire, vi ejuſdem legis tenetur ſe à prædicta domo retrahere, ne per ſonos à ſe editos aliorũ impudicitiis cooperetur. Si vero Cajus prudenter timeat grave aliquod damnum ſibi imminere, puta, ſi gravem aliquam injuriam, aut vitæ ſuæ læſionem timeret, tunc Confeſſarii reſponſum erit, ipſum poſſe tuta conſcientia ſonos edere in dicta domo, cum ex una parte choreæ tantum ex aliorum malitia turpes evadant, & ex altera, nemo teneatur in magno proprii damni periculo aliorum peccata ex charitatis lege impedire. Ita cum Suar. diſp. 10. de charit. ſect. 3. n. 1. Palao diſp. 6. punct. 10. Girib. de ſcand. c. 7. n. 43. & 46.

MENSE MARTII.

CAS. I. *NOcte diem Cinerum præcedente comedit Titius ad mediam usq; noctem juxta ſonitum Horologii cæteris per horæ dimidium tardioris. Q. An fregerit Quadrageſimale jejunium.*

Reſp. Cum diſtinctione. Si Horologium, ad cujus pulſationem uſque Titius

comedit, etsi ex præcipuis locis, quod aliis etiam vicibus ſoleat attendi pro regula, utpote per ſe bene directum, nullo modo Titius jejunii violator dicendus eſt, ſequens enim prædicti Horologii pulſationem prudenter, & cum morali certitudine operatus eſt, quia quamvis ſequatur veluti opinionem unius Auctoris, adhuc illa opinio tali ſolida ratione fulta eſt, ut nequaquam hanc tenens in propoſitionem ſub. n. 27. ab Alex. VII. damnatam incidere cenſeatur. Si vero prædictū Horologium, cujus pulſationem per horæ dimidium horologia cætera præceſſere, talis naturæ eſt, ut non ſoleat attendi, utpote inconſtans, & male directum, tūc nequit idem Titius uſque ad hujuſmodi pulſationem comedens à jejunii violatione excuſari, cum hoc ſit veluti ſequi opinionem unius Auctoris junioris, quæ niſi alicui ſolido fundamento nixa ſit, ex damnata ſuperius adducta propoſitione probabilis nequaquam cenſenda eſt. Ita cum La Croix de jejun. ſect. 7. n. 471. Sanch. L. 2. de matrim. diſp. 41.

CAS. II. *Capellanus die Sabbathi ſancti miſſus à Parocho ad domos paræciæ benedicendas, ibi benedictionis beneficium elargiri recuſat, ubi juxta Conſvetudinem quatuor ſaltem ova non recipit. Q. An ſit ab omni culpa immunis.*

Reſp.

Resp. Negative. Quamvis enim Capellanus Parochi vices gerens in benedictione domorum parœciæ jus forte habeat, ut observetur loci consvetudo ne si ipse sileat, ab unius, & alterius exemplo Parochiani omnes successive consvetudinē Parocho favorabilem destruere sensim nitantur, adhuc tamen cum ex una parte benedictionis beneficium elargiri recusans, ubi ova non recipit, præbeat rudi populo occasionem suspicandi in ipso, vel in Parocho turpe avaritiæ vitium regnare: vel ova prædicta in Benedictionis pretium exigi, & ex altera parte alia non desint media, quibus decentius jura Parochi teneantur, dicendum est, Capellanum agentem ut in casu, esse nequaquā posse ab omni culpa immunem; eo præcipue, quod ita agendo soleant etiam jurgia, & contentiones oriri, quæ cum difficillime possint omni culpa vacare, Altaris ministrum non parum dedecent. Ita communiter.

CAS. III. *Sacerdos in magno quodam oppido multæ existimationis vir, ut cuidam Concionatori amico suo tempore Quadragesimæ numerum captet auditorum, eundē supra meritum extollit, alium vero ex omni parte meliorem non parum deprimit. Q. Quam culpam, quamve obligationem incurrat.*

Resp.

Resp. Cum distinctione. Si prædicta depressio zelum, ac mores Concionatoris depresſi graviter tangit, tunc absque dubio Sacerdos noster gravem incurrit culpam, gravemque reparandi damna obligationem, cum fama, & honor alteri debitus graviter lædi, ac deturpari sine gravi culpa non possit, & Concionator depressus, qui omne jus habet ad propriã famam, honoremque servandum, ad eorundem etiam reparationem jus habeat, si in totum, vel in partem aliorum causa pereant. Si vero facta depressio tangit præcise eloquentiam, ac dicendi modum ipsius depresſi Concionatoris, tunc quamvis peccet Sacerdos contra veritatem, quia ut inquit casus, Concionatorem amicum supra meritum extollit, & alium deprimit ex omni parte meliorem, & contra charitatem, quam erga proximum nostrum servare tenemur; gravis tamen culpæ reus dicendus non est, nec ullam gravem incurrit justitiæ obligationem, præsertim cum Concionator depressus apud cæteros eruditos ejusdem Oppidi viros nullam propriæ excellentiæ diminutionem passurus sit, sed aliquam dumtaxat apud vulgares, & indoctos, quorum judicium parum semper, aut nihil existimatur. Ita communiter.

MENSE

CAS. I. *Titius, qui à die Paschæ anni proxime elapsi 1739. Confessus non est, cum in Paschate currentis anni 1740. nullius lethalis culpæ sibi conscius fuerit, absque ulla Confessione Sacramentali sacram suscepit Eucharistiam. Q. An aliquod fregerit grave præceptum.*

Resp. Negative. Tum quia Theologorum quamplurium mens est annuæ Confessionis præceptū nonnisi lethalis culpæ reos afficere, qua data opinione constat Titium nostrum nullius lethalis culpæ sibi conscium ex prætermissa in secundo Paschate Sacramentali Confessione nullū fregisse grave præceptum. Tum quia etsi illa admittatur opinio, quæ docet per positivum Ecclesiæ præceptum in C. Omnis utriusque sexus: expressum omnes Christi Fideles sive conscii, sive non, culpæ lethalis ad faciendam semel in anno Sacramentalem propriæ conscientiæ expiationem teneri, adhuc dici potest Titium in casu nullum fregisse grave præceptum, cum laudatum Cap. non importet, quod Confessio non sit differenda ultra annum à Confessione ultima incipientem, sed præcise, ut semel saltem singulis annis fiat, quod proinde locum adhuc habere

non poteſt in caſu noſtro; ſi Confeſſio in Paſchate currentis anni 1740. omiſſa fiat, antequam integer annus à Januario, vel Martio inceptus fluat. Ita cum Reinf. tr. 10. de præcep. Eccleſ. diſt. 3. De Lug. de pœnit. diſp. 15. ſect. 8. n. 157. & 161. Vaſq. q. 90. ar. 3. dub. 1.

CAS. II. *Cum unus ex duobus Capellanis, quibus demandata eſt cura cujusdam Eccleſiæ Beatæ Virginis Mariæ miraculis claræ in Montanis dicatæ, tempore Paſchali podagra laborans celebrare nequierit, ad implendum Paſchale præceptum petiit ab altero, itemque ſacram Synaxim recepit.* Q. *An vere dictum præceptum impleverit.*

Reſp. Negative. Ratio eſt, quia quamvis Sacerdotes, qui in Paſchate Miſſam celebrant, non teneantur Communionem de manu proprii Parochi ſumere, vel in Parochiali Eccleſia celebrare; adhuc tamen quando vel nolunt, vel ex aliquo impedimento prædicto Paſchatis tempore celebrare nequeunt, cenſeri debent ut laici, & proinde ut præcepto ſumendi ſacram Synaxim in cap. Omnis utriusq; ſexus, de pœnit. & remiſ. expreſſo ſatisfaciant, vel ad Parochialem Eccleſiam debent accedere, vel ut alibi eandem ſumant, facultatem ab Ordinario, vel à proprio Parocho obtinere. Cum autem hujus

obtentæ

obtentæ facultatis nulla fiat mentio in nostro caſu, dicendum eſt, Capellanum noſtrum, qui impotens ob Podagram celebrare ſacram Synaxim Paſchali tempore à ſocio Capellano recepit, nequaquam Paſchalis Communionis præcepto ſatisfeciſſe. Ita cum Roſig. de Euch. q. 8. ar. 3. n. 12. Lug. diſp. 18. ſect. 1. n. 31. Girib. de Euch. c. 8. n. 25.

CAS. III. *Speciosus Juvenis poſtquam per aliquod temporis ſpatium per dulcia verba ſpem nutrierit cujuſdam Viduæ maxime peroptantis in ſponſum, à qua munera interim varia receperat, eadem relicta, aliam fœminam in uxorem duxit. Q. An licite poſſit recepta munera retinere.*

Reſp. Affirmative. Cum enim dulcia verba, quibus à Juvene noſtro nutrita fuit per aliquod temporis ſpatium ſpes Viduæ eundem maxime peroptantis in ſponſum, vera promiſſoria non ſupponantur, dicendum eſt, munera ab eodem Juvene in caſu noſtro recepta non fuiſſe ſponſalitias arrhas, ſed pura dona provenientia à libera Viduæ voluntate ita agentis, ut Juvenem facilius ad matrimonium ſecum contrahendum alliceret. Hoc autẽ poſito, cum nutrire præciſe ſpem alterius non imponat onus dandi alteri, quod ab eo ſperatur, ſequitur nullam contigiſſe

in casu ex parte Juvenis justitiæ violationem, & proinde ad nullam teneri receptorum munerum restitutionem, sicuti à pari nulla oritur obligatio restitutionis in muliere illecta per munera ad actus turpes, quos receptis muneribus præstare recusat, quamvis cognoscat eadem munera sibi unice ad dictum finem ab alliciente præberi. Ita cum Barthol. à S. Fausto de Rest disp. 27. quæst. 18. aliisq;.

MENSE MAII.

CAS. I. *Cum quadam die Capellanus ruralis ex obitu Matris magno animi mœrore gravatus esset, petiit à Parocho, an absque culpa posset tali die Horarum Canonicarum recitationem omittere, cui Parochus respondit affirmative. Q. An bene responsum fuerit.*

Resp. Negative. Nam sicuti à Divini Officii recitatione non excusatur corpore infirmus, quando absque gravi incommodo, & corporalis nocumenti periculo præstare eandem potest, ita, cum recitatio prædicta magis spirituali animi solatio, quam ipsius gravamini valeat inservire, dicendum est, Capellanum nostrum nullam habere impotentiam moralem, quæ eundem etsi magno animi mœrore gravatum à Canonicarum Horarum recitatione excuset. Et quamvis difficile quã

maxime

maxime sit, ut mens tetra proxime secutæ mortis imagine opressa, ac agitata prædictæ recitationi debita cum attentione, ac devotione incumbat, hoc non sufficit, tū quia distractio in casu foret involuntaria, tum quia per attentionem externam posset interioris defectum supplere. Ita cum Tambur. L. 2. in decal. c. 5. §. 8. n. 13. Sanch. L. 7. consil. 2. dub. 45.

CAS. II. *Cum Ruralis Clericus obtinuerit Beneficium, cujus annui fructus sexaginta librarum proventum non excedunt, certo credit ad nullam Divini Officii recitationem teneri. Q. An nimium, & plusquam par est, sibi indulgeat.*

Resp. Affirmative. Cum enim jura dicentia, Beneficium dari propter officium, indistincte de quocūq; sive pingvi, sive tenui beneficio loquantur, ut patet tum Cap. ult. de rescrip. in 6. tum. sess. 9. concil. Later. sub Leone X. tum vers. declarantes in S. Pii Quinti hac de re edita Constitutione, constat Clericum nostrum nimium sibi indulgere, dum credit se ex tenui sexaginta librarum proventu ad nullam Divini Officii recitationem teneri. Et quemadmodum qui sponte dat nomen militiæ, vel pauperem ducit uxorem, tenetur militare, & uxorem alere, etiamsi quod congruum est pro militis sustentatione,

& pro alenda uxore integre non recepe-rit; ita qui tenue beneficium ſponte acceptat, etiam ad illi adnexam quotidianam officii recitationem tenetur, quamvis fructus ab eodem beneficio provenientes honeſtæ nequaquam ſuſtentationi ſufficiant. Ita cum Cleric. cap. 17. Erot. numer. 17. Corrad. de diſpen. L. 4. cap. 2. numer. 52.

CAS. III. *Ruralis Parochus Presbyterum in ſua parœcia commorantem objurgat, quia, etſi pluries invitatus, publicis ſupplicationibus, quæ quolibet menſe fieri ſolent, intereſſe recuſat. Q. An jure merito fieri poſſit prædicta objurgatio.*

Reſp. Affirmative. Ratio eſt; quia quilibet Sacerdos vi characteris maximi, quo eſt inſignitus, laicis præbere debet exempla pietatis, ac devotionis, omnemq;, quantum in ſe eſt, auferre debet ab eorū-dem oculis admirationis, ac ſcandali occaſionem. Oppoſitum autem contingit in caſu, in quo nullum certæ pietatis exē-plum, bene vero admirationis motivum præbet Sacerdos noſter, dum pluries etiā invitatus ſupplicationibus illis intereſſe recuſat, quibus omnes ferme laici præſertim in ruralibus locis magno devotionis ardore aſſiſtere non dedignantur. Ut igitur idem Sacerdos agnoſcat male ſe gerere, indeque ab errore ſuo retrahat, locus

locus jure merito datur prædictæ objurgationi, eo vel maxime quod, si Sacerdos titulo Patrimonii sit ordinatus, memor esse debet peculari quodam vinculo sese Ecclesiæ servitio mancipasse, cum talis servitutis necessitas, vel Ecclesiæ commoditas in casu fuerit, ut idem in ministeriũ Altaris assumeretur, ut ex Trident. sess. 21. cap. 2. de refor. compertum est.

MENSE JUNII.

CAS. I. *Titius transactis nonnullis dieb9 à copula habita cum Francisca Vidua, eidem se esse ex ejus concubitu fœtum asserenti positionem abortus causativam præbet, ex qua expulsio, & mors fœtus ex alio amante quatuor ante menses concepti secuta est. Q. An possit à simplici confessario absolvi.*

Resp. Affirmative. Ratio est, quia procuratio abortus, & mors inde secuta animati fœtus ad reservatum casum non pertinent, nisi fuerint per se, & formaliter intentæ ab eo, qui potionem præbuit ipsarum causativam, nam ad incurrendam ex causa homicidii etiam in abortu secuti casus reservationem, hæc duo simul concurrere necesse est, nempe, ut hominis occisio vere sequatur, & ut eadem per se intenta, ac volita dici possit; cum in reservatione non materialis, sed tantũmodo

formalis

formalis abortus consideretur. Porro in nostro casu licet ex potione, quam Franciscæ Titius præbuit, expulsio, & mors animati fœtus secuta sit; adhuc tamen dici non potest, quod hæc fuerit per se intenta, & formaliter volita à Titio, nam ignorans hic, Franciscam quatuor ante menses fuisse ex alio amante fœtam, nil aliud intendere potuit; quam abortum fœtus inanimis, quem ex concubitu nonnullos ante dies cum ipso habito eadem Francisca se concepisse asserebat. Cum itaque abortus in nostro casu secutus formalis dici non possit, utpote per se à Titio nullo modo intentus, Titium nullam incurrisse casus reservationem, & proinde potuisse à simplici Confessario absolvi dicendum est. De Lug. de just. disp. 8. sect. 6. numer. 86. Tambur. L. 6. de præcep. decal. cap. 4. Girib. de sacram. pœnit. cap. 15. num. 67.

CAS. II. *Postquam Berta externe tantum, & non ex animo sponsalia cum Titio inierit, eumque in die sponsum ducere recusaverit, hic nova sponsalia cum Caja ipsius Bertæ sorore contraxit. At ortis Cajam inter, & Titium dissidiis, hic iterum Bertam, quæ ipsum ducere parata est, in uxorem quærit. Q. Quid agendum, ut Titius & Berta rite inter se Matrimonium contrahant*

Resp.

Resp. Ad ſacram-Pœnitentiariam pro opportuna diſpenſatione recurrendum fore. Ratio eſt, quia ex quo Berta externe tantum, & non ex animo prima ſponſalia cum Titio inierit, perſpicuum eſt ſubſiſtere quidem iſta pro externo foro, pro interno vero non ſic. Hoc autem poſito ſequitur, ex adverſo nova ſponſalia, quæ Titius cum Caja Bertæ ſorore contraxit, invalida pro externo, valida vero pro interno foro eſſe adjudicanda, ita ut ex valido in primo caſu, invalidum in ſecundo, & ex invalido in primo, validum in ſecundo inferatur. Dum igitur impedimentum publicæ honeſtatis ortum ex ſponſalibus cum Caja contractis ſit mere occultum, & pro foro interno, in quo tantum ex dictis ipſa hæc ſponſalia valida ſunt, poterit ſacra Pœnitentiaria, quæ pro occultis impedimentis opportuna gaudet facultate, diſpenſationem pro caſu noſtro neceſſariam concedere, ut Matrimonium prædictum inter Titium, & Bertam rite, & valide celebretur.

CAS. III. *Petrus, & Franciſca ignorantes ſe eſſe in ſecundo gradu affines Matrimonium inter ſe publice contraxerunt. Cum autem de prædicto impedimento, quod per plures annos occultum remanſit, modo*

ipſi

ipsi putati conjuges conscii facti sint, pro opportuno remedio Parochum consulunt. Q. *Quodnam Parochi debeat esse consilium.*

Resp. Cum distinctione. Si prædicti putati conjuges, qui ignorantes se esse in secundo gradu affines Matrimonium inter se publice contraxerunt, de prædicto impedimento conscii facti non sint, nisi post lapsum decennii, Parochi consilium erit, ut ad sacram Pœnitentiariam pro opportuna dispensatione obtinenda recursus fiat. Cardinalis enim Summus Pœnitentiarius ex concessione ipsi facta ab Innoc. XII. per Bullam, quam pro Pœnitentiariæ regula edidit, in Matrimoniis contractis cum ignorantia impedimenti consanguinitatis, vel affinitatis in secundo gradu, potest revalidationem opportunam concedere: dummodo prædictum impedimentum occultum remanserit per decennium. Si vero impedimentum, quo dicti putati conjuges publice contraxerunt, remansit occultum per plures quidem annos, standum dispositione ejusdem Bullæ Innocentianæ supra laudatæ, ut ex Instructione hac de re edita à Sanctissimo Domino Nostro Benedict. XIV. die 2. Octob. 1738. aperte videre est, & juxta has regulas debet consultus Parochus respondere.

MENSE

CAS. I. *SCiens Parochus Titium rusticum, qui, ne carceri propter debita traderetur, ad Parochialem Ecclesiam confugerat, dolo, & fraude fuisse ab eadem extractum, indeque à Curiæ Ministro captum, eidem Ministro sub excommunicationis censura præcipit, ut loco sacro eundem Titium restitueret. Q. An Titio non restituto detur locus in casus supradictæ censuræ.*

Resp. Negative. Ratió est, qüia cum post sacræ Congregationis Decretum die 22. Dec. 1716. emanatum, & à Summo Pontifice Clem. XI. approbatum illæ dumtaxat extractiones à loco immuni imposterum suffragentur, quæ aut violenter patratæ, aut sub fide salvi conductus secutæ fuerint, sequitur Titium nostrum, qui dolo præcise, & fraude extractus fuit à Parochiali Ecclesia, ad quam confugerat, nulla amplius Ecclesiæ immunitate gaudere. Hinc idem Titius ita ab Ecclesia extractus jure capi potuit à Curiæ ministro, quin hic ullam incurrat excommunicationis censuram, & proinde dicẽdum, Parochum ex ignorantia novi juris esse locutum, dum sub excommunicationis censura Titium fore dixit loco sacro restituendum, cum vere ex supra laudato Decreto constet Titio etiam non restituto

nullum dari locum in casu supradictæ censuræ.

CAS. II. *Cajus villicus, ut è Civitate venientem expectet Dominum suum nobilem ac divitem, quem in Patrinum pueri sibi recenter nati elegit, ipsius pueri baptismum ad trigesimum usque diem differt. Q. An dictum motivum à gravi culpa Cajum excuset.*

Resp. Negative. Ratio est, quia cum ex una parte nulla alia parvulis præter Baptismum comparandæ salutis ratio relicta sit & ex altera iisdem propter ætatis imbecillitatem infinita bené pericula impendant, facile intelligatur, ut inquit Cathechismus Romanus part. 2. de bapt. num. 28. quam gravi culpa sese obstringant, qui eosdem infantes Sacramenti gratia diutius, quam necessitas postulat carere patiantur. Hac de re tam ex Ecclesiæ praxi universim recepta, quam ex pluribus Synodis, & præsertim in prima Provinciali Mediolanensi, & in nostra Diœcesana L. 2. cap. 2. de Baptism. statutum est, ne ultra nonum diem Baptismi Collatio differatur, cujus proinde statuti violatores prælaudata Synodus nostra latæ excommunicationis pœna perstringit. Nisi igitur Villicus noster ex ignorãtia legis & praxis universim receptæ à gravi culpa excusetur,

excuſetur, neque motivum expectandi Dominum, quem in Patrinum elegit, ipſum à gravi culpa excuſat. Ita cum Suar. diſp. 31. ſect. 1. Diana part. 9. tract. 6. reſol. 1. Leand. diſp. 1. q. 13.

CAS. III. *Cujuſdam oppidi Parochus Cajo, qui jam promiſit ſe daturum centum libras Xenodochio, antequam à Xenodochii Rectoribus eadem promiſſio fuerit acceptata, ſuaſit, ut dictam pecuniam Parochiali Eccleſiæ donaret, ut factum eſt. Q. An talis donatio valeat.*

Reſp. Affirmative. Ratio eſt, quia quãvis promiſſio facta in cauſæ piæ favorem valida, & irrevocabilis ab aliquibus cenſeatur, etiamsi nulla interveniat Promiſſarii acceptatio, adhuc tamen probabilius eſt nullam oriri in promiſſione prædicta ſive naturalem, ſive civilem obligationẽ, quamdiu ejuſdem promiſſionis acceptio non accedat; cum omnis promiſſio per ſe reſpective ſit juxta cujusvis contractus naturam, qui ſine mutuo duorum conſenſu conſiſtere nunquam poteſt. Cum itaque promiſſio facta Cajo in favorem Xenodochii neque dici poſſit acceptata à Deo quantum ad debitum, cum non ſupponatur ipſi Deo immediate facta per modum Voti, neque, ut inquit caſus, acceptata fuerit à Rectoribus Xenodochii,

dicendum

dicendum est, potuisse pro libito eundem Cajum absque alicujus injuria sive ex se, sive ex alterius svasione easdem libras centum, quas Xenodochio dare proposuit, voluntate mutata Parochiali Ecclesiæ donare & consequenter donationem in casu factam valere. Ita cum Spor. de prom. cap. 2. sect. 2. num 39. & seq. Lug. disp. 23. de just. sect. 3. num. 35. & seq. Sbogar. tr. 138. num. 4.

MENSE AUGUSTI.

CAS. I. *PUella honesta ex ira gravem alapam Clerico ad ejus sinum manum extendenti inflixit, cum tamen an vere eam tangere vellet, nec ne, certo non sciret. Q. An excommunicationis pœnam incurrerit.*

Resp. Negative. Ratio est, quia ad incurrendam excommunicationis censuram necesse est, ut Clerici percussio ex svadente diabolo facta sit, ita ut nequeat à lethali culpa excusari. Cum autem ira, ex qua Puella gravem alapam Clerico inflixit, non alio ex fonte, ut apparet, orta sit, quam ex zelo servandæ propriæ honestatis, dicendum est, eandem Puellam utpote à gravi culpa in nostro casu immunem excommunicationis pœnam nullatenus incurrisse. Et quamvis certo non sciret, an idem Clericus ad ejus sinū

manum extendens eam vere tangere vellet, nec ne, hoc nihil obstat, cum ad justum defensionis titulum vehemens imminentis injuriæ præsumptio sufficiens sit, non autem læsionis futuræ certitudo omnimoda requiratur. Potuit igitur Puella contra hujusmodi manus extensionem, quæ ut plurimum terminari solet ad tactum, prætermissa verborum defensione, quæ nihil, vel raro prodest, verbere se tueri, cumque ex tali facto commendanda potius sit, quam objurganda, nullam Excommunicationis pœnam incurrisse dicendum est. Ita cum Bonac. in Bullam Cœnæ disp. 2. q. 2. punct. 6. §. 1. n. 3. aliisque communiter.

CAS. II. *Paulus Senex confitetur se in ætate adolescentiæ plura commisisse obscæna, nec tamen recordari, an ea confessus fuerit, sed valde timere se ea silentio præterisse. Q. Quomodo Confessarius in casu se geret.*

Resp. Ex quo Paulus præcise non recordetur an obscæna, quæ in adolescentiæ ætate commisit, confessus sit, nulla oritur in ipso obligatio, cum de hac re recordari non teneatur, præsertim post diuturni temporis lapsum, & in ætate senili, in qua memoriæ vigor decrescit. Ex quo autem idem Paulus valde ulterius timeat;

meat; ne prædicta obſcœna tacuerit, debet Confeſſarius mediis opportunis interrogationibus inveſtigare, unde nam oriatur hic magnus timor, ſi enim valde timeat ex levi fundamento, uti ſcrupuloſis accidere ſolet, prædictus timor nihil faciendus eſt; ſi vero valde timeat, ex quo ſciens, vel dubitans obſcœna dum ea commiſit, eſſe peccata; credat ſe ob ruborem, vel ſimilem cauſam eadem in confeſſionibus factis ſilentio præteriiſſe; in caſu conſulendum eſt eidem Paulo, ut vel tantum obſcœna, quæ timet tacuiſſe, clavibus de præſenti ſubjiciat, ſi bona fide in confeſſionibus factis proceſſit, vel ut una cum obſcœnis etiam integras repetat confeſſiones, ſi ex quo mala fide in eiſdē faciendis proceſſerit, ſacrilege factas eſſe dignoſcatur. Et hoc modo juxta circumſtantias ſuperius recenſitas Confeſſarius in caſu cum pœnitente ſuo ſe geret. Ita cum Gibrald. de pœnit. cap. 11. num. 4. & 6. Dian. part. 3. tr. 4. reſol. 108. Madern. q. 4. art. 8. num. 14.

CAS. III. *Parochus aſſiſtere renuit Matrimonio, quod Caja contrahere vellet cum Titio, qui à nativitate ſurdus ſimul, ac mutus eſt. Q. An bene ſe gerat.*

Reſp. Cum diſtinctione. Si Titius à nativitate ſurdus ſimul, & mutus nullo

modo

modo significat se intelligere, quod ad substantiam Matrimonii pertinere certum est, optime se gerit Parochus, si tali Matrimonio assistere renuit, ne illi assistat actui, quem ex necessariæ cognitionis, consensusque defectu jure merito invalidum, ac nullum putat. Si vero ex signis, & nutibus ipsius Titii possit Parochus fieri moraliter certus eundem agnoscere, quid agat Matrimonium contrahendo, male se gerit Parochus, si prædicto Matrimonio assistere, alio non obstante impedimento, recusat. Ratio est, quia si nullum datur dirimens impedimentum, & contrahentes agnoscunt quid agant, validum, & licitum est Matrimonium, cui proinde Parochus ex officio tenetur assistentiam suam præbere; dura secus nimis foret hominum dictorum conditio, si à conjugalis status electione absolute & absq; ullo discrimine prohiberentur. Ita cum Bos. de Matr. cap. 3. n. 53. Rosig. de sponsal. contr. 14. disp. 1. §. 9. Sanch. de sponsal. disp. 8. n. 11.

MENSE SEPTEMBRIS.

CAS. I. *Filiusfamilias sub spe lucrandi officium valde honestum, & utile recusat recognoscere publicis externis actibus Patrem utpote vilis conditionis, licet eundem interne diligat, & externis etiam*

pecuniæ subsidiis adjuvet. Q. An dictus publicus agendi modus possit in casu licere.

Resp. Affirmative. Cum enim negligere tales actus externos in casu non provenit ex defectu filialis obsequii in Patrē, sed ex fine lucrandi officium valde honestum, & utile, quo non tenetur filius in Patris gratiam privari, dicendum est, prædictum publicum filii cum Patre agendi modum posse in casu nostro licere. Eo præcipue, quod Pater in casu nequit esse rationabiliter de dicto agendi modo invitus, cum ex una parte ipsi Patri cordi esse debeat filiorum honor, atque decens utilitas, & ex altera pietas filii in ipsum per subsidia ipsi à filio præstita sufficienter manifestetur. Quamvis itaque prædictus agendi modus filio in honore jam constituto non liceat, quia tunc publicis externis actibus recognoscere Patrem quantumvis vilem nullum ipsi filio præjudicium potest afferre, oppositum tamen dici debet in casu, ne filius, quod lucrari sperat, cognoscendo externis actibus Patrem magno sui detrimento amittat. Ita cum Rosig. de patr. potest. disp. 3. c. 1. n. 13. Bonac. in 4. decal. præcep. disp. 6. q. unic. punct. 2. num. 4.

CAS. II. *Franciscus obtinuit à sancta Sede dispensationem impedimenti affinitatis,*

sed exprimendo copulam, quam habuit cum sua affine, non expressit intentionem, quam per dictam copulam habuit, obtinendi scilicet dispensationem. Q. An obtenta dispensatio sit nulla.

Resp. Affirmative. Quamvis enim diversimode sentiant Auctores circa valorem, vel subsistentiam dispensationis super affinitatis, vel consangvinitatis impedimento à sancta Sede obtentæ, quando in supplici libello reticetur vel copula habita, vel prava intentio obtinendi facilius vi copulæ habitæ dispensationem; adhuc tamen pro praxi dicendum est, dispensationem obtentam sine prævia manifestatione prædictæ copulæ pravæque intentionis, nullam, ac subreptitiam esse, cum ita à Summis Pontificibus statutum sit, ut validius inter consanguineos, & affines detestabile incestus crimen impediatur. Hoc tamen intelligendum puto, primo, quando prædicta intentio fuit exterius manifestata, cum Ecclesia de internis non judicet, secundo, quando eadem intentio fuit inter copulam habentes reciproca, cum æquum non sit, ut unius delictum alteri noceat, tertio denique, quando alia sufficiens dispensationis causa enarrata non fuit, cum secus obligatio manifestandi sive copulam, sive intentionem in co-

pula habitam non videatur amplius urgere. Ita cum Sanch. de Matr. tr. 8. disp 25. n. 30. & 31. Corrad. in praxi dispen L. 6. c. 1. n. 56. & seq.

CAS. III. *Juvenis in ætate annorum vinginti constitutus, cum esset gravi infirmitate detentus, vovit, si convalesceret, determinato infirmorum Xenodochio toto vitæ suæ tempore inservire. Cum autem infirmitatem suam perfecte evaserit, vellet adhuc per aliquod tempus voti sui executionem differre. Q. An, & per quale tempus hoc liceat.*

Resp. Licere, sed ad modicum tempus. Ratio primæ partis est, quia dum dicitur, quod conditionate vovens purificata conditione teneatur statim, seu quamprimum potest, votum suum implere, illæ particulæ statim, seu quamprimum, accipi debent juxta communem prudentium virorum sensum, in quo aliquam semper temporis dilationem admittunt; sicuti alias similes obligationes sub dictis particulis enunciatas explicare solemus. Ratio secundæ partis est; quia ubi non datur rationabilis causa differendi ad notabile tempus voti facti executionem, licita esse nequit prædicta dilatio juxta illud, quod legitur Deuter. 23. *Cum votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere, &*

si

si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum. Cum autem, ex quo juvenis noster perfecte jam convaluerit, & attenta ejus annorum viginti ætate sit jam bene aptus, ut Xenodochio de præsenti inserviat, nulla appareat rationabilis causa differendi ad longum tempus voti facti executionem, imo ex quo votum perpetuum sit, quo magis differtur ejusdem executio, minus de eodem reddatur Deo, dicendum remanet, nequaquam licere, ut idem juvenis ultra modicum aliquod tempus, puta ultra spatium quatuor, vel quinque mensium Xenodochio, ut vovit, differat inservire. Ita cum Spor. de voto cap. 2. sect. 3. n. 111. & 117. Tambur. L. 3. in decal. c. 12. §. 3.

MENSE OCTOBRIS.

CAS. I. *Capellanus institutus ut quotidie absque ulla vacatione juxta institutoris mentem celebret, dubitat, an juxta eandem celebrare teneatur sive in die Commemorationis omnium Defunctorum, sive in Cœna Domini, si aliquando hac die ei celebrandum occurrat. Q. Dubii solutio.*

Resp. Pro dubii solutione per se loquendo teneri prima, non autem secunda die. Ratio pro prima est, quia cum ex nulla positiva lege, vel approbata consvetudine vim legis habente satis constet

applicationem Sacrificiorum tali die fieri debere juxta mentem Pontificis, vel Ecclesiæ Defunctorum omnium suffragium, nulla adest efficax ratio excusandi Capellanum nostrum, si tali die Sacrificium non offerat juxta mentem sui institutoris. Ratio pro secunda est, quia si die Cœnæ Domini aliquando celebrare contingat, hoc non de jure aliquo communi, sed ex peculiari Superiorum indulto, & favore tali personæ concesso procedit, tali autē favori derogare non potest dispositio institutoris, cum iste nequeat Capellano à se instituto aliam celebrandi obligationē imponere, præter illam, quæ de jure communi permissa est, ita ut illæ particulæ, quotidie absque ulla vacatione &c. illos quidem respiciant dies, qui vel ob majorem decentiam, vel ob aliud motivum solent de jure communi ad non celebrandū concedi, non vero illos, in quibus ex peculiari aliquando favore, ac privilegio celebratur. Ita cum Pasqual. de Sacrif. q. 1133. & 1135. & aliis.

CAS. II. *Rusticus Paterfamilias, ex quo audierit plures gabellas impositas esse ad pompas immoderatas publice sustinendas, vehit ut plurimum in Civitatem fructus cujusdam sui prædii absque solutione gabellæ. Q. An licite hoc faciat.*

Resp.

Resp. Cum distinctione. Si ex ore vulgi præcise audivit Rusticus gabellas plures fuisse impositas ad pompas immoderatas publice sustinendas, dico eundem gabellas fraudando illicite operari, quia cum vulgus ut plurimum obstrepere soleat, quando imponuntur, vel augentur gabellæ, etiam si ex justa, & rationabili causa hoc fiat, ipsius vulgi dictum nequaquam præbet rationem vere probabilem, quæ ab earundem gabellarum solutione excuset. Si vero gabellas prædictas sic esse impositas audivit Rusticus noster à viris honestis, & fide dignis, tunc censendum est rationem vere probabilem ipsi favere, ut licite possit vehere in Civitatem Prædii sui fructus absque solutione gabellæ, cum enim non temere judicet tales gabellas contra juris regulas fuisse impositas, optime potest ab earundem solutione excusari. Hoc tamen intelligendum est, dummodo absit periculum depauperandi se & familiam in amissione rerum, quas vehit sine solutione gabellæ, stante enim tali periculo, cui licite se, aliosque exponere nequit, etiamsi gabellæ non forent jure impositæ, easdem licite fraudare nequaquam potest. Ita cum Lugo disp. 36. dis. 6. Less. L. 2. c. 33. num. 67. Girib. de just. cap. 5. num. 58.

CAS.

CAS. III. *Cum dies anniverſaria, quæ Miſſa de Requiem juxta Teſtatoris mentem celebrari debebat, in duplex primæ claſſis feſtum inciderit, judicavit Parochus eandem Miſſam die immediate ſequenti, quæ erat de duplici tantum minori celebrandam fore. Q. An rectum fuerit Parochi prædicti judicium.*

Reſp. Negative. Ut enim celebrari poſſint Miſſæ de Requiem in die, quæ ſit de ritu duplici, ſive majori, ſive minori, requiritur copulative, & quod tales Miſſæ ſint à teſtatore præſcriptæ, & quod dies, in qua celebratur, ſit vere dies illius obitus annua, ita enim diſpoſuit ſacra Rituum Congregatio, ut ex ipſius Decretis hac de re editis, die 22. Novemb. 1668. & 25. Sept. 1669. videre eſt. Cum igitur in noſtro caſu dies immediate ſequens ad feſtum primæ claſſis, in quo miſſa de Requiem celebrata non fuit, non ſit amplius dies annua obitus Teſtatoris, dicendum eſt, non potuiſſe tali die, utpote de ritu duplici quantumvis minori Miſſam antecedenti die omiſſam celebrari, ſed debuiſſe in alteram diem nullo duplici ritu impeditam ejuſdem Miſſæ celebrationem transferri, & proinde, cum ſecus à Parocho noſtro fuerit judicatum, rectum non fuiſſe judicium cenſendum eſt.

MENSE

CAS. I. *ADolescens in arte scribendi peritus, ut cum Caja sibi affine Matrimonium sine sumptu contrahere posset, falsum construxit Breve Datariæ, in quo opportuna dispensatio continebatur. Cum autem ejus fraude detecta confugerit ad Ecclesiam, petiit ab Ecclesiæ Rectore, an esset in tali loco securus, cui Rector affirmative respondit. Q. An bene responsum fuerit.*

Resp. Affirmative. Quamvis enim Brevia, quæ solent à Dataria pro dispensationibus Matrimonialibus expediri, utpote nomine ipsius Pontificis scripta, jure merito inter Apostolicas Litteras enumerentur, adhuc tamen dicendum est, adolescentem nostrum, qui falsum Datariæ Breve construxit, nequaquam Ecclesiæ, ad quam ejus fraude detecta confugit, securitate privari. Ratio est, quia inter casus à jure asyli exceptos, quos Benedic. XIII. per suam Bullam, quæ incipit. *Ex quo Divina*, illos addidit Bullæ Gregorianæ, recensetur ille dumtaxat falsificantium, non vero falso construentium Apostolicas Litteras, uti ex verbis laudatæ Bullæ apparet. Cum igitur ex una parte sit quid diversum veras Litteras falsificare, ac falsas construere, & ex altera lex

in

in odoſis ex communi regula reſtringenda ſit, non amplianda, dicendum ſupereſt, Adoleſcentem in caſu pœnas quidem incurriſſe in Bulla Cœnæ contentas, cum in illa tam Apoſtolicas Litteras falſificantes, quam falſo fabricantes diſtinctè, & expreſſe recenſentur, non tamen Eccleſiaſtica Immunitate privari, cum in Benedictina Bulla falſificantium quidem, falſo autem fabricantium mentio nullatenus fiat.

CAS. II. *Petrus Confeſſario ſuo exponit, ad facilius obtinendam impedimenti conſanguinitatis diſpenſationem falſo in ſupplici libello narraſſe ſe cum conſanguinea, quam in uxorem jam duxit, carnalem copulam habuiſſe, quid agendum, ut Matrimonium prædictum ex invalido in validum tranſeat.*

Reſp. Ad Datariam iterum ſcribendū fore. Ratio eſt, quia licet alii obreptionis, vel ſubreptionis defectus, per quos diſpenſationes à Dataria obtentæ nullæ ſunt, quamdiu occulti remanent, poſſint, ac ſoleant per favoribilem Pœnitentiariæ reſcriptum ſanari, ut contingeret ex. gr. ſicum ipſa copula habita affine, quam quis in Matrimonium ducere intendebat, non fuiſſet in ſupplici Libello narrata, adhuc tamen ad caſum copulæ falſo narratæ ejuſdem Pœnitentiariæ facultas nequaquam

ſe

ſe extèndit, cum in Innocentii XII. Bulla ſuper Pænitentiariæ facultatibus de revalidandis Matrimoniis nulliter contractis ex cauſa ſubreptionis, vel obreptionis occultæ Litterarum Apoſtolicarum efformata caſus noſter expreſſe excipiatur per hæc verba; Præterquam, ſi falſitas conſiſtat in narratione præcedentis copulæ, quæ tamen antea non intercesſerat. Ut igitur Petri Matrimonium ex falſa copulæ narratione invalide cum conſanguinea contractum in validum convertatur, nova impedimenti diſpenſatio ex juſtæ cauſæ narratione à Dataria petenda eſt, ut inſtructione à ſanct. Domino noſtro die 2. Oct. 1738. hac de re edita ſub. n. 10. luculentiſſime edocemur.

CAS. III. *Ut contra uſurpatorem prædii ad Eccleſiam Parochialem ſpectantis expenſas litis ſuſtineat Parochus, opportunam pecuniæ ſummam à Cajo recipiens, paſſivum cenſum ſuper alio ejuſdem Eccleſiæ prædio fundavit. Q. An licite, & valide prædictum cenſum fundaverit.*

Reſp. Negative, quod utramque partem. Ratio eſt, quia contractus quilibet, quoad dominum aliquod ſive directum, ſive utile Eccleſiaſticæ rei ſive immobilis, ſive mobilis pretioſæ; quæ ſervando ſervari poteſt, in alium ſine debita facultate,

&

& ſolemnitate transfertur, illicitus, & invalidus eſt, ut aperte colligitur tum in Extravag. Ambitioſæ, tum in cap. Nulli de rebus Eccleſiæ non alienandis. Cum autem prædictum dominium circa illam prædii partem, quæ pro quantitate receptæ pecuniæ cenſui ſubjecta eſt, in ipſum Cajum à Parocho transferatur, & ex altera parte nulla fiat mentio, quod debita facultas; atque ſolemnitas in caſu noſtro adfuerint, dicendum remanet, factam cenſus impoſitionem, etiamsi ad ſuſtinendas contra alterius prædii uſurpatorem litis expenſas fuerit ordinata, ita prohibitam eſſe, ut prorſus illicita, & irrita cenſeatur. Ita cum Bonac. de alien. bonor. Eccleſ. q. unic. punct. 2. n. 9. Riccio deciſ. 49. & 71.

MENSE DECEMBRIS.

CAS. I. *Homo dives, ſimulque pius, & humilis proxime moriturus, diſpoſuit, ut eo, defuncto, ejus cadaver abſque omni prorſus funebri pompa ad tumulum deferatur, cui diſpoſitioni Parochus reſtitit. Q. Quinam laudandus diveſne, an Parochus.*

Reſp. Cum diſtinctione. Si pro funebri pompa id præciſe intelligatur, quod ad nobilium, & altiorum graduum diſtinctionem fieri ſolet, non Parochi reſiſtentia,

tia,

pia, sed divitis dispositio laudanda est, cum id elegerit vir pius, & humilis, quod magis Deo placere compertum est. Si vero funebris pompæ nomine veniant pii, ac religiosi illi ritus, quos in sepeliendis mortuorum corporibus Beatorum Apostolorum exempla secuta, ac regulis Sanctorum Patrum instructa servat Ecclesia, dicendum est, Parochum, non vero divitem laudandum fore. Cum enim aperte præscribat Rituale Romanum tit. de Exequiis, ut sacras Cæremonias, ac Ritus, quibus Sancta Mater Ecclesia in filiorum suorum exequiis uti solet, Parochi summo studio observare debeant, atq; usu retinere, & hoc idem per edictum suum Clemens XI. confirmaverit, ut in ejusdem Bullario videre est, jure merito infertur, quod executioni mandari non debeat ultima defunctorum voluntas in ea parte, in qua eorum corpus absque ulla honorificentia ab Ecclesia instituta humari præscribant, uti jam ab annis 1699. 15. Jun. etiam Romana Rota de funeralibus definivit.

CAS. II. *Cum duo Peregrini Romam devotionis causa adeuntes quadam die in via rixati, baculis, quos præ manibus gerebant, graviter ad invicem se percusserint, reconciliatis inde animis pro obtinenda Sacramen-*

cramen-

cramentali absolutione ad proximiorem Parochum accesserunt, qui eosdem absolvit. Q. An vere potuerint à simplici Parocho absolvi.

Resp. Affirmative. Ratio est, quia si aliqua in oppositum dubitandi ratio adesse potest in casu, illa maxime est propter excommunicationis censuram, quæ lædentes Romipetas Bulla Cœnæ perstringit; prædicta autem ratio nihil evincit, nam laudata Bulla exprimit quidem interficientes, vulnerantes, ac mutilantes; simpliciter vero percucientes non exprimit; quos tamen exprimere debuisset, si etiam hos voluisset Pontifex latæ excommunicationis pœnæ subjectos. Cum itaque in pœnis verba stricte sint accipienda, ut cap. in pænis de reg. jur. in 6. dicendum est. Peregrinos nostros, qui se invicem baculis percusserunt, nullam incurrisse censuram, quod valet, etiamsi graviter se percutiendo, aliqua carnis contusio, tumor, vel macula in cute appareret, dummodo nullum verum vulnus inflictum sit.. Posito autem, quod Peregrini prædicti nulla reservata excommunicationis censura innodati remanserint, in dubium verti non potest eosdem potuisse à simplici Parocho absolvi. Ita cum Duard. L. 2. can. 10. q. 2. n. 2. Ugolin. c. 10. v.

Vulne-

Vulnerantes num. 2. Bonac. in Bullam Cœnæ q. 11. punct. 1. n. 3.

CAS. III. *Cajus juvenis ad donum perseverantiæ in castitatis virtute impetrandum diei sibi bene visæ annis singulis eligendæ in honorem sancti Joannis Apostoli jejunium vovit. At talis jejunii inde pertæsus opinatur per unicum jejunium pervigilii Nativitatis Dominicæ posse simul votum à se emissum implere. Q. An opinio prædicta possit admitti ut tuta.*

Resp. Negative. Quamvis enim per se loquendo unico actu possit quis pluribus obligationibus satisfacere, adhuc tamen non videtur posse juvenem nostrum unico pervigilii Nativitatis Dominicæ jejunio, & Ecclesiæ præceptum, & votum à se emissum implere. Ratio est, quia votum jejunandi in honorem sancti Joannis Apostoli à Cajo emissum videtur cadere supra jejunium alias non debitum, tum quia novam carnis afflictionem debuit idē Cajus intendere, dum eam ordinavit per votum ad donum perseverantiæ in castitatis virtute impetrandum, tum quia, ut dicitur in casu, jejunii in voto promissi Cajus fuit inde pertæsus, quod nisi de novo jejuuio intelligi apte non potest. Dicendum itaque, quod etsi Cajus sit liber in electione diei pro jejunio, cùm jejunium

voverit dici sibi bene visæ singulis annis eligendæ, non tamen ita liber est, ut possit, tanquam tuta admitti opinio illa, qua putat eadem die, qua jejunium aliquod ab Ecclesia præscriptum est, ut est illud pervigilii Dominicæ Nativitatis, posse simul jejunii votum à se emissum implere. Ita cum Girib. in primum decal. præcep. c. 5. n. 7. Mazuch. n. 16.

ANNO MDCCXXXI.
MENSE JANUARII.

CAS. I. *BErtæ adulteræ mortem minatur Maritus, si adulterii commissi veritatem occultat, unde ipsa à Confessario consilium petit. Q. Quid illi sit consulendum.*

Resp. Cum distinctione. Si novit Berta Marito certo innotuisse adulterium, consultius erit veniam injuriæ petere, ac pœnitentiæ signis Conjugis iram lenire, ne forte ipsius furorem in se magis concitet, si cognitam veritatem voluerit, pertinaciter occultare. Si vero Maritus de adulterio à Berta patrato levia dumtaxat indicia, levemque habeat suspicionem, consulendum erit Bertæ, ut se adulterium commisisse neget, negationemque, si opus, sit, juramento confirmet, intelligendo intra se, non commisisse adulterium, quod teneatur Marito interroganti aperire.

rire. Quamvis enim amphibologica, & æquivoca locutio, ubi nulla intervenit rationabilis causa, adhibenda non sit, licitus tamen est ejus usus, quando agitur de evitando gravi damno famæ, & vitæ, ut in nostro casu contingit. Neque uteretur Berta in casu restrictione pure interna, & mentali, quia de facili potest Maritus agnoscere, Uxorem non teneri cũ tanto propriæ infamiæ, & vitæ periculo turpitudinem suam fateri. Ita Cardenas in prop. damnat. disert. 19. c. 2. num. 17. Piselli p. 1. tr. 4. c. 2.

CAS. II. *Cajus perpetuo carceri justa de causa mancipatus pluries tentavit fugam, & demum fracto Carcere fugit. Q. An peccaverit sive tentando fugam, sive frangendo carcerem.*

Resp. Negative. quoad utramque partem. Ratio primæ partis est, quia perpetui carceris pœnæ, quæ pœnæ mortis æquiparatur, adeo gravis est, ut reus, quãdiu spes affulgeat, jus omne ad illam evitandam retineat, cum nulla potestas humana, nisi aliud postulet commune bonũ, ad illam subeundam valeat obligare. Ratio posterioris est, quia cum licitum sit in casu fugam arripere, licita quoque esse debent media ad fugam, & consequenter

ipsa carceris fractio, sine qua ex hypothesi fuga haberi non potest. Cum igitur hic non agatur vel de gravi communis boni periculo; vel de aliqua judicis, aut ministrorum injuria, aut læsione, poterit ad summum dici, Cajum teneri ad reparandum damnum secutæ fractionis, numquam vero eundem, sive tentando fugã, sive frangendo carcerem, peccasse. Ita D. Thom. 2. 2. q. 69. art. 4. ad 2. Lugo de just. & jur. d. 40. sect. 4. n. 41. & 42.

CAS. III. *Cum ruralis Parochus, ad consecrandam Particulam pro ministrando Viatico Parochiano moribundo, Missam celebrare deberet, nolit celebrare, quia Altare carebat luminibus opportunis. Q. An bene se gesserit.*

Resp. Cum distinctione. Si pro carentia luminum opportunorum, carentia quorumcunque luminum absolute intelligatur, dico Parochum se bene gesisse. Ratio est, quia in quacumque hypotesi, sive diei festi, sive Viatici ministrandi, illicitum est, utpote contra reverentiam debitam Sacrificio, Missam absque omni lumine celebrare. Si vero intelligatur tantummodo carentia luminum in qualitate, aut numero per rubricas præscriptis, male Parochum se gesisse dicendum est. Quamvis enim ex rubricarum lege duo

saltem

ſaltem lumina ex cera in quolibet Sacrificio ſint adhibenda, lex iſta præciſo ſcandalo urgere non debet in caſu neceſſitatis, qualis ille eſt, in quo noſter Parochus reperitur; in hoc enim caſu, & unicum lumen ſufficere, & illud ſive ex cera, ſive ex oleo, aut ſevo confectum ſit, ſufficienter poſſe inſervire communiter docent Auctores, ut ex Azor. l. 10. c. 28. q. 5. Girib. de Sacrif. Miſſæ tr. 5. c. 9. La Croix l. 6. p. 2. n. 208. §. 11.

MENSE FEBRUARII.

CAS. I. *Titius nonnullis vix tranſactis horis ab ultima denuntiatione vellet Matrimonium cum Berta contrahere. Q. An Parochus licite poſſit Titii votis annuere.*

Reſp. Negative. Quamvis enim ex Concil. Trid. ſeſſ. 24. c. 1. de refor. Matrim. expreſſe non habeatur, quod Matrimonii celebratio ad aliquod tempus, puta ad ſpatium duorum ſaltem, vel triū dierum, poſt ultimam denuntiationem differri debeat; adhuc tamen, cum finis poſt ultimam denuntiationem ſit, ut ſi aliquod obſtet impedimentum, detegi poſſit, atque opportune deferri, menti ipſiusmet Concilii, & Eccleſiæ valde conſonum eſt, ut ultima peracta denuntiatione Matrimonium ſtatim non contra-

hatur, ſed duorum ſaltem, vel trium d ie-
rum ſpatium pro iiſdem impedimentis, ſi
quæ ſint, opponendis ſuperſit. Hac de
re praxis eſt plurium Synodalium Conſti-
tutionum firmata, ut abſque Ordinarii
licentia ultimæ denuntiationis die Matri-
monium non celebretur, nisi ultimam
denuntiationem fieri illa die contingat,
ad quam immediate Adventus, vel Qua-
drageſimæ initium ſubſequatur. Ita ex
Act. Eccl. Mediol. de, inſtruct. Matrim.
part. 4. c. 2. Girib. de denunc. n. 10.

CAS. II. *Sciens Sacerdos in Oratorio campeſtri recenter conſtructo, & nondum benedicto, ex duorum rixa ſecutam eſſe violentam ſanguinis effuſionem, Miſſam in eodem celebravit, antequam opportuna foret benedictione reconciliatum. Q. Quot leges fregerit.*

Reſp. Unicam legem fregiſſe. Ratio eſt, quia, cum ex can. 1. de conſec d. 1. Miſſæ Sacrificium nequeat celebrari in Eccleſiis, vel publicis Oratoriis, niſi prius fuerint ſacro Conſecrationis, vel ſaltem benedictionis ritu, divino cultui dicata, clare apparet, Sacerdotem noſtrum, qui Sacrum peregit in Oratorio Campeſtri recenter conſtructo, & ſive ante, ſive poſt ſecutam Sanguinis effuſionem nullatenus benedicto, contra ſupra laudatam legem

egiſſe.

egiſſe. Non apparet autem, quomodo aliam fregerit, cum dici non poſſit aliam fregiſſe, ex quo celebraverit in loco polluto, nam cum loci ſacri pollutio à jure induċta, utpote importans legalem maculam, legali tantummodo ſanctitati ex Conſecratione, aut Benedictione ortæ opponatur, dicendum eſt Oratorium in caſu noſtro, utpote nullatenus conſecratum, aut benedictum; neque proprie fuiſſe per violentam Sanguinis effuſionem pollutum; & proinde ſtat Sacerdotem in eodem Oratorio celebrantem unicam dumtaxat legem fregiſſe, ut dictum eſt. Ita ex Paſqual. de Sacrif. q. 539. n. 1. Anaclet. de Sacram. q. 12. n. 116.

CAS. III. *Paulus accuſans ſe in Confeſſione de re gravi furto ſublata, non explicat tempus quo rem ablatam apud ſe retinuit. Q. An prædicta Confeſſio habeat ſufficientem integritatem.*

Reſp. Cum diſtinctione. Si Paulus tempore, quo apud ſe rem ablatam retinuit, per novum ſpecialem actum pluries renovavit propoſitum non reſtituendi: vel data pluries opportuna reſtituendi occaſione, etiam cum advertentia ad Dominũ rationabiliter invitũ, potens reſtituere, non reſtituit, ejus Confeſſio ſufficienter integra dicenda non eſt. Ratio eſt, quia cũ

novum elicere non restituendi propositũ, vel data restituendi occasione non restituere, sit elicere novum actum, vel expressum, vel implicitum contra præceptũ non retinendi alienam rem, quod, utpote negativum, semper, & pro semper obligat; hinc est, quod in casu Confessio ipsiusmet Pauli, ut pote non explicans numerum peccatorum, sufficientem non habet integritatem. Si vero Paulus nunquam potuit restituere, vel semper fuit in eodem non restituendi proposito, nec aliquando majus domini malum secutum sit; tunc, cum diuturnitas temporis nec numerum augeat peccatorum, neque circumstantiam importet necessario in Confessione aperiendam, dicendum est, Pauli Confessionem etiam non expresso tempore, quo apud se rem ablatam retinuit, sufficientem integritatem habere. Ita Bonac. de restit. disp. 1. q. 6. n. 10. & 11. Girib. c. 5. n. 27.

MENSE MARTII.

CAS. I. *RUsticus in forma pauperum petiit à sancta sede, & obtinuit Dispensationem ad contrahendum Matrimonium cum Caja sibi in quarto gradu affine: Antequam tamen Matrimonium contraheret, ex obitu cujusdam consanguinei sui, ei advenit pro statu suo pinguis hæreditas.*

Q. *An*

Q. An ex obtenta Dispensatione possit valide prædictum Matrimoniam contrahere.

Resp. Cum distinctione. Vel dispensatio à Pontifice obtenta, & per Commissarium executioni demandata est, antequā Rustico adveniat pinguis hæreditas, vel non. Si primum, dico, Rusticum jam vere, & legitime dispensatum posse valide dictum Matrimonium contrahere, ablatus est enim obex invaliditatis contractus Matrimonialis, quæ etiam adveniente pingui hæreditate reviviscere amplius non potest. Si secundum, dico, quod non existente causâ finali dispensationis, quando hæc petitur à Pontifice, vel cessante prædicta causâ tunc temporis, quando Commissarius est dispensationem executurus, nequit amplius ipsâ dispensatio executioni mandari, cum intentio Pontificis concedentis, & alteri delegantis executionem dispensationis nonnisi veritati expositæ causæ innitatur; proinde dicendum, impedimentum adhuc perseverare: & Rusticum ex obtenta dispensatione non posse valide prædictum Matrimonium contrahere. Ita Layman. l. 1. tr. 4. cap. 22. de dispens. num. 14. & 15. Suar. l. 6. de Leg. c. 20. num. 13.

CAS. II. *Cum quodam die festo non haberet Parochus ruralis vinum ad celebran-*

dam

dam Missam, celebravit in musto. Q. An licite, & valide consecraverit.

Resp. Affirmative quoad utramq; partem. Ratio cur valide consecraverit, est, quia mustum, ex uvis maturis expressum, est verum Vinum de vite, quamvis impurum, & imperfectum, & proinde materia vere sufficiens pro Calicis consecratione. Ratio, cur consecraverit etiam licite, est, quia in casu necessitatis licitum est adhiberi vinum, etiamsi non sit totaliter purum, & defecatum, quale est mustum ex uvis maturis expressum, ut colligitur ex cap. cum omne de consecr. dist. 2. ubi dicitur posse in necessitate botrum in Calice exprimi, & aqua misceri, & ita confici Sacrificium. Cum itaque habeatur in casu diei Festi necessitas audiendi Sacrum, & ex altera parte usuale vinum pro Sacrificio conficiendo nequeat, ut inquit casus noster, adinveniri, Parochum nedum valide, sed etiam licite in musto celebrasse dicendum est. Ita ex Tambur. de Euchar. l. 4. c. 1. §. 2. n. 2. Girib. c. 2. n. 15.

CAS. III. *Sacerdos finita Missa, cum jam esset in Sacristia, Fragmentum in Patena invenit. Q. Quid facere debuerit.*

Resp. Cum distinctione. Si Sacerdos fragmentum in Patena invenit, antequam vestes Sacerdotales exueret, idem fragmētum,

tum, utpote Sacrificii à se peracti reliquiã, sumere tenebatur, cum hæc sumptio ejusdem Sacrificii, quod censetur moraliter perdurare, complementum sit, ac perfectio. Si vero prædictus Sacerdos fragmentum invenit, postquam vestibus spoliatus jam fuit, debuit vel in Tabernaculum illud deferre, si commode, & absque populi admiratione fieri potuit, vel tuto, decenter illud servare, ut ab altero Sacerdote consumeretur, si adesset, qui eadem die celebraturus foret, vel denique in casu; quo sive Tabernaculũ, sive alter Sacerdos celebraturus deficeret, debuit ab eodem sumi, qui Missam tunc celebravit. Ita ex Adnot. SS. D. N. Benedicti XIV. de Sacrif. sect. 2. §. 146. Zucher. resol. mor. de Euchar. cas. 2. mens. Decemb.

MENSE APRILIS.

CAS. I. *Maritus quidam in absentia suæ Conjugis sæpius habuit delectationem de actu conjugii sive præterito, sive futuro, absque tamen periculo pollutionis. Q. An tales delectationes voluntarie eliciendo peccaverit.*

Resp. Negative per se loquendo. Ratio est, quia delectatio specificatur ab objecto, & proinde talis est delectatio quale objectum. Cum autem actus conjugii,

jugii, qui in noſtro caſu eſt objectum, de quo Maritus in abſentia Conjugis delectatur, licitus ſit ipsi Marito, licitum quoque ipsi erit de eodem Conjugii actu, ſive futuro ſive præterito delectari. Neque refert, talē delectationē in Conjugis abſentia non poſſe conjungi cū copula: nam ſicuti poſſunt Conjuges, quando non adeſt periculum pollutionis honeſtis tactibus, & oſculis invicem delectari abſque peccato, etiamsi copulam non intendant; ita abſente eodem pollutionis periculo poſſunt per ſe loquendo abſque peccato delectari de actu Conjugii, ſive præterito, ſive futuro, etiamsi copula pro tunc nequeat obtineri. Dixi, per ſe loquendo, hoc eſt, attenta præciſe natura prædictæ delectationis; nam propter aliquam inordinationem, quæ de facili in tali delectatione invenitur, nequit fortaſſe à veniali culpa excuſari. Ita Girib. de Delect. mor. c. 16. n. 112. Laym. L. 1. tr. 3. c. 6. n. 12.

CAS. II. *Titius in die jejunii moroſe delectatur de eſu carnium, quas mente revolvit. Q. An peccet contra jejunii præceptum.*

Reſp. Negative. Cum enim in die jejunii non interior de eſu carnium delectatio mente percepta, ſed tantum externa carnium manducatio, & quidem non a-

liquo

liquo naturæ jure, ſed tantummodo poſitiva Eccleſiæ lege prohibita ſit; ſequitur Titium, qui de eſu carnium, quas mente revolvit, moroſam fovet delectationem, nequaquam contra jejunii præceptum peccare. Nisi itaque Titius pravam foveret voluntatem carnes comedendi tempore vetito, quod caſus noſter nō exprimit, nullo modo ipſum peccare contra Eccleſiæ præceptum dicendum eſt. Dixi contra Eccleſiæ præceptum; quia cum in vanis hujuſmodi cogitationibus ſuperflua quæri ſoleat delectatio, non erit Titius ex hoc capite ab omni ſaltem levi culpa immunis. Ita Layman. l. 1. tr. 3. c. 6. n. 9. Anaclet de præcep. Decal. tr. 9. diſt. 7. num. 18.

CAS. III. *Capellanus accepta eleemoſyna ad celebrandam Miſſam pro re gravi, differt celebrationem per aliquot dies. Q. An graviter peccet.*

Reſp. Cum diſtinctione. Vel res illa gravis, pro qua celebratio Miſſæ fuit impoſita Capellano, eſt res aliqua pendens, & neceſſitas de præſenti urgens, vel non. Si primum, ita ut tempore illo, quo Capellanus diſtulit celebrare, infirmus ex. gr. jam obierit, Sententia pro lite prolata ſit, vel ſimile aliud negotium tranſierit, dico, Capellanum neque poſſe à gravi

culpa

culpa excusari, neque receptum Missæ stipendium posse retinere, cum gerit contra mentem illorum, qui Missam pro re gravi absque dilatione celebrandam postularunt, & Missa, re gravi jam transacta, nequeat amplius habere postulatum effectum. Si secundum, dummodo Missæ postulatores omnimodam non exigant celeritatem, dicendum est, Capellanum per aliquot tantum dies hoc est, ad modicum tempus differentem Missæ celebrationem, neque peccare, neque ad aliquam restitutionem teneri: cum Missa possit adhuc obtinere postulatum effectum, & modici temporis dilatio in Missarum celebratione etiam à sacra Rituum Congregatione permissa sit. Ita ex Marchin. c. 31. num. 2. & 5. Anacl. tr. 14. dist. 5. q. 8. n. 97. Girib. c. 6. num. 38. & 39.

MENSE MAII.

CAS. I. *FRanciscus detentus in carcere tanquam reus causæ capitalis petit à Confessario, utrum Judici interroganti denegare possit delictum quod vere commisit. Q. Quid debeat Confessarius respondere.*

Resp. Cum distinctione. Si Franciscus scit aut dubitat, se non esse legitime interrogatum, eo quod de crimine à se patrato non dentur sufficientia indicia, vel

vel non præcesserit infamia, aut semiplena probatio; tunc Confessarii responsio erit, eundem Franciscum causæ capitalis reum posse absolute negare delictum. Ratio est, quia cum Judex non servato juris ordine jus non habeat interrogandi reum, illumque obligandi ad veritatem manifestandam, ut colligitur ex cap. cū oporteat, & cap. inquisitionis de accusationibus; neque Reus, quamdiu illi non constat, se esse juridice interrogatum, tenetur ad mentem Judicis respondere, sed licite potest in possessione suæ famæ, suæque vitæ servari. Si vero Franciscus ab opposito sciat, se esse juridice interrogatum, erit Confessarii responsio, ipsum teneri veritatem fateri, etiamsi veritate manifestata morte plectendus sit; quia sicuti Judex secundum jura interrogans habet jus exigendi veritatem manifestandam; ita reus secundum jura interrogatus tenetur obedire, ac veritatem fateri. Ita ex D. Thom. 2. 2. q. 69. art. 1. Lessio c. 31. n. 12. Girib. de just. & jur. c. 6. n. 41. & 45.

CAS. II. *Uxor obtenta dispensatione impedimenti dirimentis occulti reddit debitum Marito petenti, non prius certiorato de nullitate prioris Matrimonii. Q. An licite reddat.*

Resp.

Resp. Negative, Ratio est, quia Matrimonium etiam obtenta impedimenti dirimentis dispensatione non potest revalidari, nisi ex parte utriusque Conjugis ponatur novus consensus, cum nullus contractus validus sit, ubi consensus contrahentium desideratur. Cum autem nequeat unquam poni novus consensus à Conjuge impedimenti ignaro, nisi prius notitiam certam habeat de nullitate prioris consensus, & Matrimonii, hinc sequitur, Marito non prius certiorato de nullitate Matrimonii prioris, juxta consuetam clausulam obtentæ dispensationis, non posse licite Uxorem debitum reddere, cum ista copula respectu Uxoris consciæ nullitatis prædictæ non Matrimonialis, sed vere, & formaliter fornicaria dicenda sit, ut ex sapientissima Instructione à Sanctissimo Domino Nostro Benedicto XIV. hac de re edita 2. Octob. 1738. aperte videre est.

CAS. III. *Petrus fingit se velle redimere Censum annuum, quem Paulo solvit, ut ab eodem Paulo diminutionem fructuum extorqueat, cum de facto neque possit redimere, neque velit. Q. Utrum prædicta fructuum diminutio possit ut valida in conscientiæ foro tueri.*

Resp. Negative. Ratio est, quia Petrus fingendo se velle redimere annuum

Censum

Censum ad extorquendam à Paulo fructuum diminutionem, nonnisi per dolū, & fraudem ipsiusmet Pauli Censualistæ consensum obtinuit. Cum autem dolus, & fraus, dantes causam contractui, ipsum contractum irritum reddant, sequitur, non posse factam fructuum diminutionem tanquam validam in conscientiæ foro tueri: Non quidem, quia Petrus jus non habeat redimendi suū Censum; sed quia cum nolit, nec possit proxime Censum suum redimere, dolose se gerit, ut fructuum diminutionem, quam unice quærit, valeat obtinere. Ita de Lugo de contract. disp. 21. n. 171. La Croix l. 3. part. 2. n. 1018.

MENSE JUNII.

CAS. I. *PArochus in Montanis, ad restaurandam Ecclesiæ suæ Capellam B. V. dicatam, unam ex duabus argenteis Lampadibus eidem Capellæ dono datis ab Ecclesiæ Patrono, vendidit, dubitans, an ipsi talis venditio in prædicto casu liceret.* Q. *An aliquam excommunicationis pœnam incurrerit,*

Resp. Negative. Nam etiam dato, quod lampas argentea, quam Parochus noster vendidit, non excipiatur à lege Extravagantis Ambitiosæ per cap. terrulas 12. q. 2., dici adhuc non potest dari in Casu

locum

locum Censuræ per dictam Extravagantem inflictæ. Ratio est, quia laudata Bulla non perstringit excommunicationis Censura alienantes sine Consensu Apostolico Ecclesiæ bona sive immobilia, sive mobilia pretiosa, nisi hoc faciant ex certa scientia legis prohibentis, ut constat ex illis Bullæ verbis: *Si quis contra hujus nostræ prohibitionis seriem quidquam alienare præsumpserit.* Cum igitur Parochus lampadem vendiderit præcise dubitans, an ipsi in Casu restaurandi Capellam talis venditio liceret; non vero sciens, hoc sibi esse absolute interdictum, ausu temerario præsumpserit prædictam rem alienare, dicendum est, potuisse quidem peccare ea ignorando, quæ scire ex proprio munere tenebatur, non tamen aliquam incurrisse excommunicationis censuram. Ita ex Gavant. in Manual. Epis. v. Alienatio n. 24. Suar. de censur. disp. 4. sect. 10. n. 2.

CAS. II. *Bononiensis Presbyter, domicilium habens in Diœcesi Mutinensi, Officium, ac Missam celebrat de Sanctis Bononiensibus, quia in Bononiensi Diœcesi possidet Beneficium. Q. An licite.*

Resp. Negative. Ratio est, quia cum potentius sit vinculum domicilii, & residentiæ, quam Beneficii, obligatio recitandi Officium tali ritu, & forma, nequit

consur-

consurgere ex Beneficio tali loco existēte, quamdiu obstat habitatio Beneficiarii in alio loco ut in casu nostro contingit. Sicuti proinde extraneus tenetur se accōmodare moribus, & legibus locorum, in quibus habitat; ita Beneficiarius debet se accōmodare consvetudini celebrandi, & recitandi Divinum officium juxta ritum loci, in quo residentiam suam sortiretur. Et hæc est praxis, juxta quam omnes sacris Ordinibus initiati Missam celebrare solent, Canonicasque horas persolvere de Sanctis illius Ecclesiæ, in qua eos morari contingat. Qua de re Bononiensem Presbyterum in Civitate Mutinensi commorantem, qui ratione Beneficii, quod possidet in Bononiensi Diœcesi, Missam, & Officium de Sanctis Bononiensibus celebrat: nequaquam licite se gerere dicendum est. Ita Gavant. de rubric. Breviar. sect. 2. cap. 2. num. 19. Filiuc. tr. 23. cap. 7. n. 221.

CAS. III. *Capellanus devotus, ac bene affectus erga Parochum suum, solet in Canone Missæ post expressum Episcopi nomen, illud Parochi recensere. Q. An possit ab omni culpa excusari.*

Resp. Negative. Cum enim ex præcepto S. Pii Quinti in principio Missalis

relato præcipiatur, ut nemo aliquid addat, vel omittat in Missæ celebratione, sed ea præcise servet, quæ approbatis ritibus præscribuntur, dicendum est, Capellanum nomen sui Parochi in Canone addentem non posse ab omni culpa per se loquendo excusari. Dixi, ab omni culpa; quia cum additio unius tantum nominis, & quidem non ex fine introducendi novum ritum, sed solummodo ex affectu nimio erga Parochum, materiæ parvitatem non excedat, nequit in casu adinveniri culpa lethalis. Dixi, per se loquendo, quia si Capellanus devotus ex errore invincibili operatur, erit nedũ à gravi, verum etiam ab omni culpa immunis. Ita ex Gavant. in Rubric. Missal. part. 2. tit. 8. num. 1. Tamb. de Sacrif. l. 2. c. 5. §. 3. n. 6.

MENSE JULII.

CAS. I. *Susceptis duobus oneribus nonnullarum Missarum, applicavit Sacerdos prima Sacrificia ad mentem illius personæ, quæ primo pro iisdem oneribus stipendium datura erat. Q. An prædicta applicatio licita fuerit.*

Resp. Negative. Ut enim fructus Sacrificii valide, & licite alteri applicetur, necesse est, ut in Sacerdote Sacrificium applicante detur intentio absoluta, & determi-

terminata, hoc eſt, ab omni eventu in futurum contingente independens: Nam ſi Sacrificium applicari poteſt juxta mentem illius, qui primo ex duobus daturus eſt eleemoſynam, vel fructus Sacrificii debet in ſcientia, & acceptatione Dei manere ſuſpenſus, uſque dum eleemoſynæ primo datæ conditio adimpleatur; vel debet de præſenti illi prodeſſe, qui conditionem eleemoſynæ primo adimplebit. Neutrum autem dici poteſt. Non primum; ſecus poſſet nunc etiam applicari ſatisfactorius Sacrificii fructus pro eo, qui eſt in actuali lethali peccato, ut illi proſit, quando futuro tempore juſtificabitur; quod dici nequit. Non ſecundum; ſecus eſſet in facultate illius, qui poteſt ponere vel nō ponere conditionem, reddere ſibi proficuū, vel nō proficuū fructū Sacrificii, qui ſibi jam fuit tranſacto tēpore applicatus; quo pariter nihil abſurdius dici poteſt. Hac de re ſacra Rituum Congregatio. 15. Novembris anno 1605. ſub Clemente XIII. illorum conſuetudinem, qui Miſſas celebrent pro iis, qui primo ſunt ſtipem elargituri, tanquā à vetuſto Eccleſiæ more aberrantem, exploſit, ac improbavit. Ita ex Homob. de exam. Eccleſ. tr. 4. c. 14. num. 130. Marchin. tr. 5. part. 2. cap. 31. num. 9. & 10.

CAS. II. *Ludens Titius rusticus cum filiofamilias suæ conditionis, una die obolos quadraginta amisit, altera die sexaginta lucratus est. Q. An hoc lucrum possit Titius retinere.*

Resp. Posse Titium absolute retinere obolos quadraginta, quos jam altera die amiserat: Sicut enim Titius perseverante eodem ludo, in quo amisit, poterat licite recuperare pecuniam amissam, ita potest eandem in novo ludo recuperatam licite retinere; nam cum dictæ pecuniæ dominium ex consensu ipsiusmet Titii acquisierit vi ludi filiusfamilias, potest hic eodem modo vi novi ludi lucratæ pecuniæ dominium in eundem Titium transferre. Quantum vero ad alios viginti obolos supra quadraginta, filiifamilias qualitas est attendenda: si enim constet, prædictũ filium ex præsumpto Patris consensu plenam habere dictæ pecuniæ dispositionem; tunc etiam viginti supra quadraginta lucratos obolos poterit Titius retinere. Si vero non levis adsit suspicio, quod hic pecuniæ excessus vel sit furto è paterna domo sublatus vel contra rationabilem voluntatem Patris ludo exponatur; cum sit lucrum pecuniæ; quam filius alienare non potest, erit suo Domino restituendum.

CAS.

CAS. III. *Parochus nulla obtenta facultate cædit arbores frugiferas sui Beneficii, ut eas vendat, & pretium in usus suæ Ecclesiæ necessarios convertat. Q. An aliquam pœnam incurrat.*

Resp. Affirmative. Nam si arbores frugiferæ absque ulla facultate à Parocho incisæ in magna sint quantitate, ita ut ex prædicta incisione notabilis deterioratio fundi sequatur, pœnam incurrit Parochus excommunicationis in Extrav. Ambitiosæ inflictam, quia istæ arbores solo cedunt, & judicantur pars fundi, quem Beneficiarius sine consensu Apostolico, nec alienare potest, nec reddere deteriorem, ut ex decis. Rot. Rom. docet Donat. q. 69. n. 16. Gavant. in Manual. Episc. tit. de rebus Ecclesiæ non alien. n. 18. & Boss. n. 422. & 439. Si vero incisæ arbores in tanta non sint quantitate, ut prædictæ Extravagantis pœna incurratur; incurret Parochus in hac Diœcesi pœnam suspensionis ab officio, & beneficio ad Archiepiscopi beneplacitum, nec non compensationem illatorum damnorum, cum arborum non cæduarum incisio, etiam titulo expedendi earum pretium in usus necessarios Ecclesiæ, sub prædictis pœnis vetita sit, si abque Ordinarii vel ejus Vicarii facultate in scriptis obtenta fiat, ut aperte ex Synod. l. 3. c. 10. videre est.

MENSE AUGUSTI.

CAS. I. *PEtrus, qui plura habuit fornicandi propoſita, per lapſum notabilis temporis interrupta, non vult numerum talium propoſitorum in Confeſſione aperire, unde inabſolutus à Confeſſario rejicitur. Q. An ſit jure rejectus.*

Reſp. Affirmative. Ratio eſt, quia cũ Petrus plura habuerit fornicandi propoſita, hæcque per lapſum notabilis temporis fuerint interrupta; dicendum eſt, eundem Petrum non unum, ſed plura cõmiſiſſe interna peccata, quæ numero cenſentur multiplicari, quoties ipsi voluntatis actus moraliter interrumpuntur. Cũ autem ad Confeſſionis integritatem omnia, & ſingula peccata non ſolum quoad ſpeciem, ſed etiam quoad numerum, explicare neceſſe ſit, ut habetur ex Trid. ſeſſ. 14. c. 5. & ex alia parte noluerit Petrus propoſitorum ſuorum numerum aperire, dicendum eſt, eundem Petrum, utpote indiſpoſitum, fuiſſe jure merito abſque abſolutione rejectum. Ita ex Girib. de integrit. confeſſ. c. 7. num. 36. & communiter.

CAS. II. *Ruſticus in voluntaria ebrietate graviter percuſſit Clericum, quod ante ebrietatem ex malo animo, quem nutriebat in ipſum, ſe facturum prævidit. Q. An in Excom-*

Excommunicationem Papæ reſervatam inciderit.

Reſp. Affirmative. Nam ad incurrendam cenſuram nihil aliud requiritur, nisi quod una ſimul cum interno actu peccati ponatur ipſum factum externum ſub cenſura prohibitum, etiamsi inter internum peccati actum, & ipſum factum externum aliqua temporis mora intercedat. Cum itaque Ruſticus ex malo animo, quem nutriebat in Clericum, præviderit ex una parte delictum à ſe in ebrietate patrandũ: & ex alia parte ſe voluntarie inebriando noluerit jam prævisi inde patrati mali periculum evitare, dicendum eſſe, taliter poſuiſſe peccatum, & factum ſub cenſura prohibitum, ut ratione actus ante ebrietatem eliciti, & ratione gravis percuſſionis in ebrietate ſecutæ in excommunicationis cenſuram contra violentam manuum injectionem in Clericos latam, & Pontifici reſervatam, inciderit. Nisi igitur ignorantia juris laboraverit Ruſticus, cenſeri nequaquam poteſt à dicta cenſura immunis. Ita ex Suar. de cenſur. diſp. 5. ſect. 1. n. 20. Bonac. diſp. 1. q. 1. punct. 4. num. 10.

CAS. III. *Diaconus ſimulans externe ſe habere intentionem, quam vere non habebat, accipiendi Sacerdotium intra annum,*

Beneficium Curatum obtinuit, licet mutata inde voluntate Sacerdos intra annum effectus sit. Q. An fructus Beneficii tali anno correspondentes possit in conscientia retinere.

Resp. Affirmative. Quamvis enim ex dispositione cap. commissa de elect. in 6. non solum mortaliter peccet, sed etiam ad restitutionem perceptorum fructuum teneatur, qui Beneficium Curatum accipit absque animo suscipiendi Sacerdotiū intra annum à jure præscriptum; adhuc tamen, cum in laudato textu habeatur, prædictam dispositionem quoad fructus non valere, quando qui Beneficium obtinuit, mutata voluntate promotus ad Sacerdotium fuit, clare infertur, Diaconum nostrum, qui mutata voluntate intra annum Sacerdos effectus est, ita conditionē ab Ecclesia exigitam adimplevisse, ut possit in conscientia obtenti Beneficii fructus etiam primo anno correspondentes tanquam sibi debitos retinere. Ex quo itaque fraus aliqua ex parte ipsius Diaconi eo tempore, quo Beneficium Curatum obtinuit, intercesserit, inferri quidem potest, ipsum graviter peccasse; nō tamen ad aliquam perceptorum fructuum restitutionem teneri, cum ipsa fraus, quantum ad fructus retinendos, per vo-

luntatis

luntatis mutationem, & conditionis impositæ adimplementum sufficienter purgetur. Ita Layman lib. 4. tr. 2. cap. 14. num. 10. aliique exBarb. de offic. Paroch. c. 6. num. 15.

MENSE SEPTEMBRIS.

CAS. I. *ACcusans se pœnitens de copula habita cum Meretrice, recusat solvere pretium, quod pro obtinendo illius corporis usu promisit. Q. An hoc stante possit absolvi.*

Resp. Negative, probabilius loquendo. Ratio est, quia, quando in contractu oneroso, etiam de re illicita facto, una pars adimplevit, quod jam promiserat, æquum est, ut etiam altera pars suam adimpleat promissionem; cum etiam res illicita sit pretio æstimabilis, non quidem ut illicita est, sed ratione periculi, aut damni, cui se exposuit, qui rem illicitã executꝰ fuit, aut ratione voluptatis vel utilitatis perceptæ ab eo, qui opus illicitum fieri procuravit. Hac itaque de causa, qui Meretrici pretiũ spopondit pro obtinẽdo illius corporis usu, eodem usu jam consecuto pretium solvere tenetur, cum Meretrix non se obligaverit ad gratis faciendum, quod illicite fecit, sed solum dependenter à pretio, quod turpi conditione jam adimpleta solvi omnino licite

potest.

poteſt. Et proinde, ſi pœnitens ſe accuſans de copula habita cum Meretrice recuſat ſolvere pretium, quod pro obtinendo illius corporis uſu promiſit, tanquam injuſtus rei alienæ poſſeſſor, probabilius loquendo, abſolvendus non eſt. Dixi, probabilius loquendo, quia oppoſita etiam opinio ſua probabilitate non caret. Ita Homob. in exam. Eccleſ. part. 2. tr. 9. c. 6. q. 24. Diana tom. 8. tr. 7. reſol. 59. §. 2. Girib. de reſtit. c. 4. num. 8. & ſeq.

CAS. II. *Dum Sacerdos peracta Conſecratione Signum Crucis ſupra Calicem cum Hoſtia efformat, Hoſtia è manibus in Calicem cadit, unde fere tota remanet madefacta. Q. Quo ritu proſequendum ſit Sacrificium.*

Reſp. Cum diſtinctione. Si commode extrahi poteſt à Calice aliqua ſenſibilis Hoſtiæ pars, quæ non ſit Sanguine madefacta, debet Sacerdos nihil reiterando proſequi Miſſam, cæremonias, & ſigna conſveta cum prædicta reſidua Hoſtiæ parte faciendo uſque dum integrum Sacrificium perfecerit. Si vero Hoſtia ita remaneat madefacta, ut extrahi non poſſit à Calice pars ſenſibilis, & ad perficiendum de more Sacrificium idonea; nihil à Calice extrahi debet, ſed omiſſis Signis,

&

& Crucibus, quæ cum ipſa Hoſtia, vel ſupra ipſam Hoſtiam fieri ſolent, debet Sacerdos una cum Corpore ſumere Sanguinem ſignans ſe cum Calice, & dicens: Corpus, & Sanguis Domini noſtri &c. & ita uſque ad finem Sacrificium proſequendum eſt. Ita ex Rubr. Miſſal. tit. 10. n. 10. Gavant. in eaſd. Rubric. part. 3. & D. Tho. q. 83. ar. 6. ad 6.

CAS. II. *Franciſca vovit recitare quotidie ſepties Pater, & Ave in honorem B. V. ſed ob negligentiam ſæpe ſæpius non recitavit. Q. An graviter in tali omiſſione peccaverit.*

Reſp. Negative. Ratio eſt, quia ex una parte nequit vovens ex communi mente Doctorum ſe obligare ſub gravi ad ponendam materiam levem, cum Deus talem obligationem, utpote imprudenter factam, non acceptet, & ex altera parte ſingulæ illæ recitationes fuerunt juxta terminos caſus ex mente Franciſcæ voventis ſingulis diebus affixæ, & proinde, cum omiſſio unius recitationis non habeat continuationem cum omiſſione alterius, dicendum eſt, quamcumque omiſſionem, etiam ſæpius repetitam, nunquam omiſſionem gravem inferre. Nisi igitur Franciſca ex erronea conſcientia putaverit ſe teneri ſub gravi ad ſingulas illas recitationes,

tiones, nunquam in tali omiſſione, quantumvis fuerit omiſſio totius materiæ pro qualibet die per Votum promiſſæ, & fuerit ſæpe ſæpius repetita, eandem Franciſcam graviter peccaſſe dicendum eſt. Ita cum Dian. par. 4. tr. 5. reſol. 36. Sponer de voto tr. 3. c. 2. ſect. 3. num. 89.

MENSE OCTOBRIS.

CAS. I. *PEccatori Excommunicato occulto Communionem publice petenti Sacerdos Particulam præbuit non conſecratam, ut Sacramenti reverentiæ conſuleret. Q. An bene ſe geſſerit.*

Reſp. Negative. Tum quia, dum peccatori occulto loco conſecratæ præbetur particula non conſecrata, intervenit ſimulatio, quæ in Sacramentorum adminiſtratione tanquam pernicioſa, & execrabilis ab Innoc. XI. in prop. 29. proſcripta eſt. Tum quia ex tali porrectione Hoſtiæ non conſecratæ præbetur occaſio idololatriæ, quæ longe gravius, & deterius peccatum eſt ipſo peccato indignæ ſumptionis. Sicuti igitur ad reverentiam Sacramento ſervandam licitum non eſt peccatori occulto publice petenti Sacramentum denegare, cum ipſe Chriſtus Dominus à participatione ſui Corporis non repulerit Judam, quamvis ipſum indignũ eſſe non ignoraret; ita pro eadem reve-

rentia

rentia Sacramento ſervanda nequit loco conſecratæ prorrigi Hoſtia non conſecrata; tum quia non ſunt facienda mala, ut eveniant bona; tum quia major eſt irreverentia, quæ in caſu patratur à Sacerdote, quam ſit illa, quæ in ſuſcipiente vitatur. Ita ex D. Tho. in 3. part. qu. 80. art. 6. ad ſecundum. Dian. part. 4. tr. 4. reſolut. 47. Suar. tom. 3. in tertiam part. diſ. 67. ſect. 4.

CAS. II. *Poſtquam mulier permittente Marito copulam habuit cum Mariti fratre, eidem Marito petenti debitum negat. Q. An jure negare poſſit.*

Reſp. Affirmative. Nam quamvis unius Conjugis delictum non debeat alteri præjudicium inferre, ſi alter Conjux innocens ſit, ut colligitur ex cap. diſcretionem, de eo, qui cognovit Conſanguineam; attamen, quando alter Conjux patrati ſceleris conſenſu, vel ſuaſione particeps fuit, uterque debet eandem pœnam incurrere, cum ex adducto cap. habeatur, ei tantum non debere officere affinitatem Conjugis poſt Matrimonium inique contractam, qui hujuſmodi iniquitatis particeps non extitit, cum hic ſuo jure non debeat ſine ſua culpa privari. Cum itaq; ex quo Mulier copulam habuerit cum Mariti fratre, permittente Marito, clare

appa-

appareat, Maritum suo consensu fuisse participem patrati incestus; sequitur, nedum ipsam Mulierem ratione affinitatis cum Marito contractæ privatam esse jure petendi debitum, sed hoc eodem jure privatum quoque esse ipsum Maritum. Dato autem, quod Maritus tali jure privatus sit, ipsi, utpote illicite petenti, jure merito debitum negari potest. Ita ex Girib. de Matrim. c. 19. num. 55. Sanch. de debito conjug. l. 9. disp. 27. n. 3.

CAS. III. *Putans vir quidam pius sexaginta dumtaxat milliaribus Lauretum Bononia distare, ad B. V. Lauretanam peregrinationem vovit; sed inde distare cognovit milliaribus centum, & quinquaginta. Q. An teneatur prædictum votum implere.*

Resp. Negative. Cum enim certum sit ex una parte ad voti valorem requiri consensum voventis in rem voto promissam, & ex alia parte nihil sit magis contrarium consensui, quam error, nec voluntas feratur in incognitum, dicendum est, virum pium, qui peregrinationem vovit ad B. Virginem Lauretanam ex errore, quo putavit Lauretũ sexaginta tantũ milliaribus Bononia distare, cum distet milliaribus centum, & quinquaginta, ad

iter

iter hoc ſubeundum nullatenus obligari. Eo præcipue quod vovens ex regula generali ad voti adimplementum non obligatur in eo eventu, qui ſi menti voventis tempore emiſsi voti occurriſſet, veroſimiliter fuiſſet ab ipſo vovente excluſus. Dicendum itaque, quod, cum emiſſum Votum ex defectu conſenſus circa notabilem circumſtantiam peregrinationis promiſſæ non valeat, vir pius nullatenus teneatur prædictum votum implere. Ita Suar. tom. 2. de relig. de voto L. 1. c. 11. n. 8. Beat. part. 1. q. 33. reſol. 2.

MENSE NOVEMBRIS.

CAS. I. *CAjus poſt Confeſſionem in Paſchate factam advertit ſe duo peccata lethalia ex oblivione omiſiſſe. Q. An intra eundem annum teneatur iterum confiteri.*

Reſp. Cum diſtinctione. Si Cajus in Paſchate alia lethalia confeſſus eſt, confiteri iterum non tenetur. Ratio eſt, quia præceptum Confeſſionis Sacramentalis ſemel ſaltem in anno faciendæ juxta Decretum Concil. Later. ſub Innoc. III. nihil aliud importat, quam ut quiſque, poſtquam diligenter ſe excuſſerit, & conſcientiæ ſuæ ſinus omnes, & latebras exploraverit, peccata confiteatur, quibus ſe Dominum, & Deum ſuum

morta-

mortaliter offendiſſe meminerit, ut inquit Trid. ſeſſ. 14. c. 5. Cum igitur Cajus ea peccata in Paſchate confeſſus ſit, quibus ſe Dominum mortaliter offendiſſe recordabatur, dicendum eſt, ita ſatisfeciſſe annuæ Confeſſionis præcepto, ut vi talis præcepti peccata ex oblivione omiſſa iterum intra eundem annum confiteri non teneatur. Si vero peccata, quæ in Paſchate Cajus confeſſus eſt, fuiſſent tantum venialia, advertens poſt Confeſſionem ſe peccata lethalia ex oblivione omiſiſſe, intra eundem annum confiteri iterum teneretur: quia cum annuæ Confeſſionis præceptum nonniſi circa lethalia verſetur, dicto præcepto non ſatisfeciſſet Cajus per ſolam venialium Confeſſionem, & proinde teneretur intra eundem annum, ſive de oblitis, ſive de aliis lethalibus, ſi quæ denuo commiſiſſet, iterum confiteri. Ita Lugo diſp. 15. n. 164. Diana part. 4. tr. 4. reſol. 206. Girib. de pœnit. c. 5. n. 46.

CAS. II. *Res injuſte ſublata periit apud furem, ſed periiſſet etiam apud Dominum ex incendio in ejusdem domo ſecuto. Q. Utrum Fur ad aliquam teneatur reſtitutionem.*

Reſp. Negative. Quia, ſi Fur in caſu ad aliquam teneretur reſtitutionem, hoc eſſe debet vel ratione rei acceptæ, vel ratio-

ratione injuste acceptionis. Neutrum autem dici potest. Non primum; nam res accepta amplius non datur, cum ex hypothesi apud Furem perierit. Non secundum, cum injusta acceptio non inducat restituendi obligationem, nisi fuerit causa efficax damni, qualis non est in casu, quo res furto sublata etiam apud Dominum ex incendio in ejus domo secuto periisset. Dicendum proinde, quod si Fur nullo modo ex re furto sublata factus sit ditior, & res eadem, quæ apud ipsum periit, eodem modo apud Dominum ex incendio perisset, ad nullam tenetur restitutionem: sicuti Nauta liberatur à quocunque onere restitutionis, licet invito Domino Merces transtulerit ab una Navi ad aliam deteriorem, in qua perierunt, quando etiam prima Navis, à qua Merces translatæ sunt, in eadem tempestate naufragium passa est. Ita ex l. 1. ad Legem Rodiam de jactu Less. de restit. l. 2. c. 12. n. 92. Tambur. l. 8. tr. 3. c. 2. §. 8.

CAS. III. *Cum Titius creditor agrum sterilem, & incultum, quem a Cajo debitore recepit in pignus, excoluerit, fructus aliquos inde percepit. Q. An eosdem fructus licite valeat retinere.*

Resp. Negative, Ratio est, quia quamvis

vis Titius fructus ex agro perceperit, ex quo ipsum propriis expensis, & laboribus excoluerit; adhuc tamen certum est, quod tales fructus spectent ad Cajum, qui dedit agrum in pignus; cum fructus eo ipso, quod ex aliquo fundo nascantur, ad Dominum fundi pertineant, ut clare constat ex l. 1. cod. de act. pignor. & c. 1. de usur. Nisi igitur constet de expressa, vel saltem præsumpta Domini voluntate libere concedentis, & condonantis tales fructus, debent fructus ipsi, extractis expensis, & laboribus in agro colendo insumptis, vel Domino fundi restitui, vel in sortem computari; secus Creditor tales fructus sine justa causa supra sortem recipiens ex re aliena, nullatenus posset ab injustitiæ labe excusari. Ita ex Rosig. de contract. contr. 3. prænot. 12. n. 3. & 4. Navar. in Manual. c. 17. n. 216.

MENSE DECEMBRIS.

CAS. I. *Paulus Presbyter accepta Eleemosyna pro sacrificio in talis animæ suffragium offerendo, Sacrificium obtulit quadam die, sed absque intention atisfaciendi debito contracto per eleemosynam. Q. An teneatur Sacrificium novum offerre.*

Resp. Cum distinctione. Si Paulus nunquam habuit intentionem applicandi Sacri-

ficium juxta illius mentem, qui eleemosynam præbuit, clarum est, Paulum nequaquam debito à se contracto satisfecisse, quia nulla præexistente determinata intentione, habitualiter saltem durante, dici nequit, quod pro uno potius, quam altero Sacrificium offeratur. Si vero ab opposito accepta Eleemosyna pro Sacrificio in talis animæ suffragium offerendo, habuit aliquando intentionem applicandi Sacrificium juxta mentem petentis; dicẽdum est, quod etiamsi ea die, qua Paulus obtulit Sacrificium, novam non habuerit intentionem satisfaciendi debito contracto per Eleemosynam, taliter eidem debito satisfecerit, ut ad nihil amplius teneatur. Ratio est, quia cum applicatio Sacrificii sit veluti ejusdem donatio, quæ à Deo acceptatur, etiam antequam fiat ipsiusmet Sacrificii actualis oblatio, necesse non est, quod voluntas applicandi pro tali anima existat, quando fit Sacrificium, sed sufficit præcise fuisse, & retractatam non esse. Et hæc est praxis, juxta quam pii etiam Sacerdotes non sunt solliciti de renovanda intentione ea die, qua offerũt Sacrificium, dummodo jam habitam non retractaverint. Dicendum proinde, neq; Sacerdotem nostrum in hac hypotesi amplius teneri pro sui debiti satisfactione

Sacrificium novum offerre. Ita Girib de Sacrif. Missæ c. 4. n. 3. Cacheran. tr. 9. c. 4. §. 2. n. 30. Lug. disp. 8. sect. 6. n. 93.

CAS. II. *Ut diutius devote populum in Ecclesia retineat, solet ruralis quidam Parochus Natalitia Nocte tres Missas successive celebrare. Q. An licite hoc faciat.*

Resp. Negative. Quamvis enim olim non defuerint Theologi, & Canonistæ, qui, teste Diana pluribus in locis, & de Lugo de Euchar. 20. sect. 1. n. 25., docuerint, licitum esse post primam Natalitiæ Noctis Missam successive immediate duas alias celebrare; hoc tamen dici amplius non potest, cum per plura tum Sacræ Rituum Congregationis, tum Synodalium Constitutionum Decreta tales Missas successive celebrare vetitum sit. Cum enim pluries Sacræ Rituum Congregationi propositum fuerit dubium. An liceret Sacerdotibus, Natalitia Nocte Celebrantibus tres Missas successive celebrare, eadẽ Congregatio semper respondit: Non licere: ut constat ex Decretis emanatis die 7. Decembris 1641., die 9. Augusti 1653., die 20. Aprilis 1664., die 15. Novembris 1678. Confirmatis postremo sub Clemente XI. die 18. Decembris 1702. Quibus Decretis innixa Synodus nostra Diœcesana,

cesana, sub pœna suspensionis ipso facto incurrenda, prædictas tres Missas successive celebrare vetat, ut c. 5. de celebratione Missæ videre est; & ex Pignatel. tom 7. consult. 25, Girib. de Sacrif. Missæ c. 7. n. 14.

CAS. III. *Berta, ad magis fovendum amorem in Puerum Jesum; in Missa nocturna Natalis Domini enixe petiit sacra refici Communione, cui petitioni Parochus annuit. Q. An Parochus bene se gesserit.*

Resp. Negative. Nam ex super adductis pro secundo hujus mensis Casu Decretis sive sacræ Rituum Congregationis, sive Synodi nostræ Diœcesanæ, æqualiter vetitum fuit, tres successive Missas Natalitia Nocte celebrare, ac sacram Synaxim in Missa, quæ celebrari permittitur, deposcentibus exhibere. Cum autem prædicta Decreta vim legis habeant, & obedientiæ obligationem inducant, Parochū nostrum, qui Bertæ petitioni annuit, male se gessisse dicendum est. Ita cum supradictis, aliisque communiter.

ANNO MDCCXLII.

MENSE JANUARII.

CAS. I. *TEmpore Jubilæi, quo concessa fuerat facultas commutandi vota, petiit Petrus à Confessario commutationem juramenti ad Dei honorem facti de*

non amplius aleis ludendo. Q. An stante legitima permutandi causa, potuerit tale juramentum Confessarius permutare.

Resp. Affirmative. Ratio est, quia cũ juramenta promissoria in honorem Dei emissa nil aliud sint, quam promissiones reddendi Deo juratam rem; ita ex communi mente Doctorum induunt naturam voti, ut moraliter loquendo vinculum juramenti prædicti à vinculo voti non differat, cum unum æque, ac aliud eandem omnino obligationem inducat. Licet proinde, si de aliis juramentis sermo sit, quæ diversam à voto important obligationem, privilegium, quod communi juri adversatur, de uno ad aliud nequeat extendi, poterit in nostro casu privilegium commutandi vota extendi ad commutationem juramenti in honorem Dei emissi de non amplius aleis ludendo, cum juxta regulam juris, quod in uno æquiparatorum dispositum est, etiam in altero dispositum censeatur. Ità Anacl. de jurã. n. 41. & de voto n. 52., Laym. L. 4. tr. 3. c. 11. Homob. tr. 7. q. 77.

CAS. II *Antonius occidendo Cajum ex defectu plenæ advertentiæ venialem tantummodo culpam commisit. Q. An teneatur sub gravi culpa resarcire damnum occisi Caii familiæ inde secutum.*

Resp.

Resp. Negative. Ratio est, quia sicuti, si in Caji occisione nulla prorsus intervenisset culpa ex eo, quod per motū primo primum, vel per casum omnino fortuitum ipsiusmet Caji occisio accidisset, nullatenus ad reparandum damnum occisi Caji familiæ secutum Antonius teneretur; ita, si ex defectu plenæ advertentiæ gravis culpa non intercessit, nulla debet ipsi Antonio obligatio gravis imponi, cum æque repugnet, quod habeatur effectus absque ulla causa, ac quod effectus major sua causa admittatur. Et sicuti in foro externo gravi pœna puniri non solet illud delictum, quod in eodem foro non probatur ex negligentia graviter culpabili, vel alia gravi legali culpa accidisse; ita in foro interno, seu conscientiæ nemo ad gravis damni reparationem damnandus est, qui in eodem damno causando gravis theologicæ culpæ reus non fuit. Ita Less. L. 2. c. 7. n. 27. Lug. disp. 8. sect. 5. Girib. de restit. dub. 4. n. 26.

CAS. III. *Rusticus Paterfamilias confitetur se diligere filios suos plus quam Deum, unde tanquam reus gravis culpæ increpatur à Confessario. Q. An sit justa Confessarii increpatio.*

Resp. Cum distinctione. Vel Confessarius

ſarius ex confeſſione agnoſcit, Ruſticum Patremfamilias filios ſuos plus, quam Deum diligere amore appretiativo, ita ut propter nimium amorem, quem nutrit in filios, ita ſinat ipſos male vivere, ut Deum ipſum offendere non vereantur, vel tantummodo agnoſcit, Patrem filios plus, quam Deum diligere amore pure intenſivo, vi cujus ex. gra. intimius doloris ſenſu afficiatur ex infortuniis filiorum, quam ex offenſa ipſius Dei. Si dicatur primum, cum ex præcepto dilectionis Dei teneamur Deum ſuper omnia appretiative diligere, ita ut ſimus parati omnia potius amittere, quam ipſum Deũ, Confeſſarii exprobatio juſtiſſima erit, juxta illud Math. 10. *Qui amat filium, aut filiam ſuper me, non eſt me dignus.* Si vero dicatur ſecundum; injuſtam eſſe Confeſſarii objurgationem, dicendum eſt, cùm præceptum dilectionis Dei nos ad Deum ſuper omnia intenſive diligendum non cogat. Ita ex Palao de Char. diſp. 1. punct. 2. n. 5. Girib. c. 4. n. 13. & ſeq. Sanch. L. 2. c. 33. n. 2.

MENSE FEBRUARII.

CAS. I. *RUralis Parochus recuſat abſolvere Ruſticum à peccato gravis percuſſionis Clerici, ſanctæ Sedi reſervato, licet ſciat, eundem Ruſticum propter*

incom-

incommoda ætatis, & corporis, esse perpetuo impeditum. Q. An bene se gerat.

Resp. Affirmative. Cum enim ex Decreto Clementis Octavi ita reservetur Pontifici gravis Clerici percussio, ut etiã quacumque necessitate, nisi sit necessitas articuli mortis, cuicumque inferiori Confessario adempta sit absolvendi facultas; nullam dari in Rurali Parocho facultatẽ ad absolutionem Rustico nostro impendendam, compertum est. Neque refert, Rusticum nostrum esse perpetuo impeditum; quamvis enim eximatur à lege adeundi Apostolicam Sedem, non eximitur tamen à lege se præsentandi eo modo, quo potest, Episcopo, cum ab isto, in casu impedimenti prædicti, absolutionis beneficium valeat obtinere. Poterit igitur Parochus, si aliqua gravis urgeat necessitas, & facilis non pateat aditus ad Episcopum, Rusticum suum absolvere cum onere se præsentandi Episcopo, eo tempore, & modo, quo poterit. Cæterum si eundẽ extra mortis articulum absolvere per se loquendo recusat, bene se gerere dicendum est. Ita Bonac. de Censur. disp. 2. q. 3. punct. 6. n. 16. Girib. c. 2. n. 25. Suar. de pœnit, disp. 30. sect. 3. n. 12. Lug. disp. 20. sect. 10.

CAS. II. *Titius dispensatus in Quadragesima*

gesima ad comedandas carnes præcise ex motivo, quod valde ei noceant cibi Quadragesimales, iis diebus, quibus comedit carnes, jejunium non servat. Q. An graviter peccet.

Resp. Affirmative. Ratio est, quia, cum abstinentia à carnibus præcipiatur ab Ecclesia tamquam res pertinens ad essentiam jejunii, sed præcise ut res magis ad carnis mortificationem conducens, sequitur, ut qui diebus esurialibus Quadragesimæ dispensatus est ad comedendas carnes præcise ex motivo, quod valde ei noceant cibi Quadragesimales, adhuc ad carnis suæ mortificationem, per comestionem unicam teneatur. Et sicuti ex quo jejunii præceptum pluribus veluti partibꝰ moralibus constet, nempe unica comestione, abstinentia à carnibus, & nonnunquam etiam ab ovis, & lacticiniis, sequitur ut possit quis aliquando ovis, & lacticiniis vesci, nec tamen plus quam semel comedere, aut carnibus uti; vel si nondum quis vigesimum primum annum excessit, possit pluries se cibo reficere, nec tamen carnibus vesci, ita infertur, ut semel edendi lege teneatur, cui carnes ex super adducto motivo jejunii tempore conceduntur. Cumque hæc doctrina ita sit confirmata per iterata Edicta, quæ sanctissi-

mus

mus Dominus noster Benedictus XIV. die 30. Maji, & 2. Augusti 1741. promulgavit, ut nulla amplius oppositæ opinioni probabilitas remaneat; dicendum est, certo graviter peccare Titium, qui diebꝰ, quibus comedit carnes, jejunium in unica comestione non servat. Ita ex. D. Thom. in 4. dist. 15. art. 5. Cajet. in 2. 2. q. 147. art. 6. La Croix L. 4. q. 140. n. 1269.

CAS. III. *Cajus, cui onus incumbit familiæ, vetulam, ac cæcam Matrem acrioribus verbis quotidie increpat, eo quod eadem velit se negotiis domesticis non sine aliquo eorum damno immiscere. Q. An peccet Cajus contra quartum præceptum Decalogi.*

Resp. Cum distinctione. Si verba, quibus utitur Cajus ad increpandam quotidie Matrem cœcam, & vetulam, adeo aspera sint, ac dura, ut contemptum præseferant Matris, & amori, ac reverentiæ Matri debitæ adversentur, Cajum peccare, & quidem graviter contra quartum Decalogi præceptum, pro certo dicendum est, cum ex vi prædicti præcepti teneantur filii non solum corde diligere, sed etiam ore, & externis actibus parentibus amorem, & reverentiam exhibere. Si vero acrioribus verbis utatur Cajus non quidē ratione alicujus odii, quod habeat in

Matrem,

Matrem, vel ex aliquo reverentiæ defe-ctu in eandem, ſed præciſe, ut illa dome-ſticis negotiis non ſeſe immiſceat, & hoc modo detrimentum familiæ evitet, dico, Cajum contra quartum Decalogi præce-ptum non peccare, cum reverentiam Pa-rentibus debitam adhuc integram ſervet, niſi fortaſſe ex modo loquendi elata voce, vel alia circumſtantia, exceſſus aliquis in prædicta increpatione contingat, quo caſu dicere deberemus, Cajum non fore à levi ſaltem culpa immunem. Ita ex Tambur. L. 5. in decal. c. 2. §. 2. Tolet. L. 5. c. 1. Trullench. L. 4. c. 1. dub. 2. n. 2.

MENSE MARTII.

CAS. I. *PAulus una hora poſt ſolis ortum comedit ex pane, & piſciculis in quantitate ſeptem unciarum, non adver-tens eſſe diem jejunii, de quo inde admone-tur. Q. An teneatur tali die adhuc ſervare jejunium,*

Reſp. Affirmative. Ratio eſt, quia cum ex una parte non dicatur in caſu, quod pluries de mane Paulus comederit, ſicque unicam comeſtionem, in qua natura je-junii conſiſtit, reddiderit impoſſibilem; & ex altera non ſit contra jejunii ſubſtan-tiam, quod comeſtionis ordo invertatur, dicendum eſt, Paulum poſſe adhuc, cum

de

de jejunii die admonetur, jejunium ſervare, & proinde ad jejunium tali die ſervandum teneri. Igitur, cum pro ea refectiuncula, quam Paulus licite ſero feciſſet, poſſit ea cibi quantitas inſervire, quam Paulus, non advertens eſſe diem jejunii, ſumpſit una hora poſt ſolis ortũ; eamque comeſtionem, quam faceret in prandio, optime poſſit in caſu uſque in cœnam differre, dicendum eſt, ita Paulũ agere debere, & ſic ſervare jejunium. Ita cum Girib. de jejun. n. 75. Bosfio caſ. 18. n. 105. Filliuc. tr. 27. c. 2. n. 29.

CAS. II. *Franciſcus contractis ſponſalibus cum Berta, Copulam habet cum ipſa; inde juſtam invenit cauſam reſiliendi à ſponſalibus, quæ quamvis daretur etiam ante Copulam, tamen ignorabatur. Q. An ſecuta Copula poſſit ex dicta juſta cauſa à ſponſalibus reſilire.*

Reſp. Affirmative. Ratio eſt, quia cũ voluntas in incognitum non feratur, nemo cenſetur per proprios actus illis juribus renuntiare, quæ actionis tempore ſe habere non agnoſcebat. Et proinde quãvis Franciſcus animum oſtenderit permanendi in ſponſalibus contractis cũ Berta, per Copulam habitam cum ipſa; adhuc tamen, cum ante prædictam Copulam ignoraverit jus, quod habebat, recedendi

à pro-

à promiſſione, ſequitur neque poſt Copulam amittere proprium jus, ſicque poſſe à contractis ſponſalibus reſilire: Eo nimirum modo quo uxor ignorans Mariti adulterium, & proinde etiam jus, quod ipſa ad divortium acquiſivit, non cenſetur juri ſuo renuntiare per hoc, quod Marito debitum reddat, neque animus cohabitandi cum eodem Marito, dum ejus adulterium ignoratur, aufert ab eadē Uxore jus ad petendum divortium, dum patratum adulterii delictum detegitur. Ita Leſſius L. 2. cap. 42. dub. 7. num. 34. Filliuc. tr. 10. c. 8. q. 11. n. 296.

CAS. III. *Filiusfamilias ſtatuit nomen dare militiæ, propter quod petit à Patre pecuniam ſuo ſtatui convenientem. Q. An Pater teneatur in conſcientia filii votis annuere.*

Reſp. Affirmative per ſe loquendo. Ratio eſt, quia filii ex una parte in eligendo vitæ ſtatu, qui ſtatus perpetuitatē importet, ut eſt ſtatus Religionis, Ordinis ſacri, & Matrimonii, ſive ſtatus perpetuus non ſit, dummodo ipsi filio, ejusq; familiæ conveniens ſit, liberi cenſeri debent. Cum autem ex altera parte teneatur Pater jure naturæ alimenta filiis præbere juxta propriam conditionem, ac qualitatem; non eſt, per ſe loquendo, cur

cur filio, qui ſtatuit nomen dare militiæ nulli dedecus afferenti, pecuniam proprio ſtatui convenientem neget. Dixi, per ſe loquendo: nam ſi ex hoc, quod talis filius daret nomen militiæ, aliquod grave damnum vel domeſticæ gubernationi, vel ipsi Patri accideret, aliter eſſet loquendum; Cum enim in his, quæ ad domeſticam pertinent gubernationem, Filius Patri ſubditus ſit, idemque Filius teneatur, vi naturalis pietatis, etiam à Religionis ingreſſu abſtinere, ut Patri in extrema, vel gravi neceſſitate conſtituto ſubveniat, Patrem in his circumſtantiis non teneri in conſcientia Filii votis annuere, dicendum eſt. Ita ex Thom. Sanch. in Decal. L. 4. c. 35. n. 15. & ſeq. aliisq; communiter.

MENSE APRILIS.

CAS. I. *PAulus uxoratus ignorans Catharinam eſſe conjugatam, adulterium cum ipſa committit, cum promiſſione Matrimonii in caſu, quo Mulier, quam habet de præſenti, moriatur. Q. An mortua Pauli Uxore, & Catharinæ Marito poſſit Paulus ducere Catharinam.*

Reſp. Negative. Quemadmodum enim ſi Paulus uxoratus adulterium committeret cū Catharina uxorata cū promiſſione eam ducendi in uxorem ſtatim ac li-

ber evadat à primo conjugio, non potest etiam mortua propria uxore ducere Catharinam; ita licet uxoratus adulterium committat cum Catharina, quam ignorat esse uxoratam, cum promissione eam ducendi in uxorem statim ac mulier, quam de præsenti habet, moriatur, etiam hac muliere mortua una cum Catharinæ Marito, nequit ducere Catharinam. Ratio pro utroque est, quia, cum ad contrahendum in casu criminis impedimentum non requiratur, quod uterque sciat se duplex adulterium patrare, sed sufficiat, quod unus agnoscens conjugium alterius, cum ipso adulterium committat cum promissione Matrimonii, si liber à tali conjugio evadat, dicendum est, sufficere, quod Catharina sive libera sit, sive conjugata non agnoscatur, sciat Paulum esse uxoratum: ut adulterium cum ipso patratum sit, & dicatur ex utraque parte formale, prout requiritur, ut una cum promissione Matrimonii impedimentum inducat. Ita ex Anacl. de imped. crim. num. 93. Girib. c. 14. n. 13. Roncagl. c. 17. num. 2.

CAS. II. *Solus Titius conscius est impedimenti affinitatis ortæ ex copula illicita inter Antonium, & Bertam. Q. An dum fiunt publicationes pro Matrimonio, tenea-*

tur hoc impedimentum Parocho revelare.

Resp. Affirmative per se loquendo. Ratio est, quia quando agitur de vitando alterius gravi damno, & peccato, tenetur quis mali causam manifestare, etiamsi probare non possit, & præsertim ubi Superioris præceptum hoc postulat. Sumus autem in casu: nam in Matrimonio cum impedimento dirimente celebrato, non solum gravis injuria irrogatur Sacramẽto, quod sic contractum est nullum, sed etiam grave damnum, sive spirituale ipsis contrahentibus, qui sic scienter contrahendo peccant, sive temporale proli, quæ hoc modo nascitura est illegitima, irrogatur. Quamvis propterea solus Titius conscius sit impedimenti affinitatis ortæ ex copula illicita inter Antonium, & Bertam, dum fiunt publicationes, tenetur per se loquendo prædictum impedimentum Parocho revelare. Dixi per se loquendo, nam si vel speraret profuturam esse privatam admonitionem, ut contrahentes opportunam peterent dispensationem, vel sibi grave damnum imminere timeret ex illa occulti criminis denuntiatione, in hoc casu ex communi sententia ad prædictam denuntiationem non tenetur, quia vel necessaria non fo-

ret, vel lex illum in caſu non obligaret. Ita ex Girib. de denunt. n. 45. & 48. Boſſ. c. 7. n. 173. & 159. Palao punct. 13. §. 6. n. 5.

CAS. III. *Petronius, vir alioquin bonus, filium habens ludo, & ebrietatibus deditum, veritus uxoris indignationem, ipſiusque filii audaciam, omnia diſſimulat. Q. An poſſit in caſu ab omni culpa excuſari.*

Reſp. Negative. Ratio eſt, quia ſi cæteri, quibus paterna non incumbit ſollicitudo, curam tenentur habere ſuorum domeſticorum, (qui enim ſuorum maxime domeſticorum curam non habet, teſte Apoſt. 1. ad Cor. 5. eſt infidelis, & infideli deterior;) Multo magis Pater curam filiorum habere debet, cum ad filios recte educandos naturalis pietatis lege, ac peculiari quodam vinculo adſtringatur. Cum proinde omni ſtudio teneatur Pater filios à peccatis maxime gravibus avertere, atque in hunc finem objurgationes, ac punitiones opportune adhibere; niſi agnoverit Petronius, ipſo etiam objurgante, nullam fore in filio emendationis ſpem, imo magis ex impudenti uxoris iracundia, ipſiusque filii audacia delicta augeri; clare infertur, eundem Petronium, qui delicta filii ludo, & ebrietatibus dediti omni penitus omiſſa objrgatione diſſimu-

dissimulat, nõ posse ab omni culpa excusari. Ita Sot. L. 5. q. 2. art. 1. Navar. c. 24. n. 18. Azor. part. 2. L. 2. c. 4. q. 17. & 18.

MENSE MAII.

CAS. I. *Sciens Parochus, Antonium suum Parochianum sepulturam elegisse extra Ecclesiam Parochialem, illum morti proximum ad revocandam electionem factam coegit, & de facto revocavit. Q. An dictus Parochus in aliquam Censuram inciderit.*

Resp. Negative. Ratio est, quia Excommunicationis pœna per Clementis Quinti Constitutionem inflicta contra eos, qui ad electionem sepulturæ, vel ad mutationem electæ aliquem inducunt, ad eos tantummodo casus se extendit, in quibus aliqui ad vovendum, jurandum, vel fide interposita, seu alias promittendum inducuntur, ut ex verbis ipsius Constitutionis, quæ incipit, *Cupientes de pœnis*, videre est. Cum autem in nostro casu nulla fiat mentio de voto, juramento, vel alio simili vinculo promissionis, perspicuum est, laudatam Constitutionem nequaquam ad casum nostrum extendi. Deinde cum prædicta Constitutio in Parochorum favorem edita sit, & juxta regulas juris, quod in favorem alicujus inductum est, in ipsius damnum retorqueri non debeat; ex hoc

etiam capite, Parochum noſtrum nequaquam in cenſuram incidiſſe, dicendum eſt, Ita communiter apud Sayrum L. 4. c. 12. n. 8. Suar. diſp. 22. ſect. 4. num. 25. Filiuc. tr. 15. c. 7. q. 3. Bonac. de excõmun- extrav. Bull. Cœnæ diſp. 2. q. 6. punct. 4. n. 2. & 3.

CAS. II. *Ruſticus quidam confitetur, ſe inopia preſſum dixiſſe nullam Dei ineſſe ſuæ familiæ providentiam, quo vix audito, Confeſſarius Pœnitentem inabſolutum ad Pœnitentiarios mittit. Q. An Confeſſarius bene ſe gerat.*

Reſp. Negative. Ratio eſt, quia cum agitur de perſona Ruſtica, quæ regulariter loquendo ea non diſtinguit, quæ ſunt diſtinguenda, antequam Confeſſarius pœnitentem ad Pœnitentiarios inabſolutum mittat, inquirere debet primo, an pœnitens paupertatis tædio affectus, ita ex puro impatientiæ impetu protulerit blaſphema verba, aut ad improbum ipſorum ſenſum non plene adverterit; nam in tali caſu, ſicuti à gravi culpa, ita etiam à reſervatione excuſaretur. Secundo, dato, quod Pœnitens prædicta verba proferendo lethalem culpam contraxerit, debet Confeſſarius inquirere, an etiam corde crediderit, Deum revera familiæ ſuæ providentiam non habere; ſi enim hoc Ru-

ſticus

ſticus credidiſſet, cum eſſet formalis hæreſis reus, ad Pœnitentiarios inutiliter mitteretur, qui ab hæreſis crimine abſolvere nequeunt. Tertio denique, ſi pœnitens vere incidiſſet in caſum blaſphemiæ hæreticalis, & non hæreſis, Confeſſarius debet examinare, an detur locus abſolutioni indirectæ, dum interim facultas pro impertienda abſolutione directa obtineatur. Cum itaque nihil ex his egerit Confeſſarius noſter, nonnisi male ſe geſiſſe remanet concludendum.

CAS. III. *Cum Berta fuerit ſæpe à Marito verberibus correpta, utpote valde loquax, & querula, fugiens quadam die ſe recepit in paternam domum, à qua recuſat ad Maritum reverti. Q. An confeſſarius poſſit Bertam abſolvere, ſi renuat ad Maritum redire.*

Reſp. Cum diſtinctione. Si Maritus graviter, & cum exceſſu Bertam uxorem verberibus ſæpe corripiat, dico eamdem Bertam, utpote quæ ratione ſimplicis loquacitatis non præbeat ipsi Marito rationabilem cauſam eam graviter verberibus corripiendi, jus habere recedendi à Marito; & proinde, etsi ad Maritum redire nolit, non poſſe ex hoc capite abſolutionis beneficio privari. Si vero Maritus leviter tantum Bertam verberet, prout

habita ratione personæ, conditionis, & status, id judicat pro ejusdem uxoris emendatione opportunum, dico, Bertam jus non habere recedendi à Marito, cum Maritus jure suo possit uxorem ratione nimiæ loquacitatis etiam moderatis verberibus castigare. Sicque quamdiu Berta in hoc casu ad Maritum redire recuset, præsertim si Maritus de tali reditu sollicitus sit, indisposita erit, ut eidem absolutionis beneficium conferatur. Ita Girib. in 4. Decal. præcept. c. 2. n. 1. Bonac. punct. 7. n. 1. & 2. Filliuc. tract. 28. part. 2. c. 9. q. 3. n. 141.

MENSE JUNII.

CAS. I. *Famulus quidam quinquaginta successivis furtulis Domino suo nec diviti, nec pauperi furatus est viginti quatuor julios sine prævia intentione perveniendi ad talem summam, & sine advertentia ad priora furtula, dum singulis vicibus furatus est. Q. An teneatur sub gravi prædictos julios restituere.*

Resp. Affirmative. Quamvis enim, ex quo Famulus paulatim furatus sit summā viginti quatuor juliorum sine prævia intentione perveniendi ad talem summam, & sine advertentia ad furtula antecedenter commissa, rite colligatur, ipsum nunquam in prædictis furtulis graviter pec-

caviſſe;

cavisse; adhuc tamen, cum obligatio gravis restituendi non solum ex gravi injusta acceptione, sed ex notabili etiam rei acceptæ quantitate consurgat, dicendum est, famulum sub gravi ad restitutionem teneri. Et quemadmodum plures leves obligationes ortæ ex pluribus levis rei emptionibus successivis gravem unam constituunt obligationem solvendi rem emptam, si hæc ad quantitatem gravem pervenerit, ita plures leves obligationes ortæ ex pluribus rei levis furtulis successivis taliter possunt moraliter continuari, ut ratione notabilis rei alienæ simul sumptæ gravem restituendi obligationem inducant, quod ex proscripta per Innoc. XI. propositione 38. satis manifeste apparet. Ita communiter ex Navar. in man. c. 17. n. 139. Sanch. L. 7. Mor. c. 21. num. 2. & 9. Girib. de furto dub. 3. num. 19. & 20.

CAS. II. *Antonius nonnullas arbusculas in agro alieno recidit valoris tunc scutorum decem, valituras tamen triginta, ut spes erat, post annos decem. Q. Quid solvere debeat Domino agri.*

Resp. Solvere debere juxta prudentis viri judicium. Ratio est, quia ex una parte, cum restitutio commensuranda tantummodo non sit valori præsenti rei,

in

in qua damnum proximo illatum eſt, ſed existimationi damni provenientis ex ipſa ablata, vel deſtructa aliena re, ſequitur, quod licet Arbuſculæ in agro alieno reciſæ non excedant de præſenti valorem ſcutorum decem, adhuc tamen, cum vigeat ſpes, ut poſt nonnullos annos ſcutorum triginta valorem habitura ſint, non ſatisfaciat Antonius propriæ obligationi erga Dominum agri, ſi præciſe ſummam ſcutorum decem reſtituat. Ex altera autem parte, cum ſpes ſcutorum triginta de futuro totidem ſcutorum valorem de præſenti non habeat, ſed tanto minus valeat, quanto majoribus infortuniis ipſæ arbuſculæ in toto decennii lapſu obnoxiæ ſunt; hinc eſt, quod conſideratis omnibus circumſtantiis, nonniſi juxta prudentis experti viri judicium ſumma illa, major ſcutorum decem, & minor ſcutorum triginta, taxari poteſt, quam Antonius Domino agri ſolvere debet ad reparandum damnum, quod per arbuſcularum inciſionem illatum eſt. Ita ex Navar. l. 4. c. 1. n. 52. Azor. 3. part. l. 4. c. 25. Bonac. de reſt. diſp. 1. q. 3. punct. 1. n. 8.

CAS. III. *Vir dives, & nobilis vult menſas luſorias in ſuo rurali Palatio tenere diu noctuque paratas ad nobilium virorum, ac fœminarum honeſtam recreationem, etiamsi*

amsi sciat aliquos inde occasionem arripere ad fovendos turpes amores. Q. An possit à gravi culpa excusari.

Resp. Negative. Quamvis enim aliis ministrare rem omnino indifferentem, ut esset pro viro divite, ac nobili parare mensas pro ludo moderato, & brevi cum delectu temporis, & personarum, possit ab omni culpa vacare: tamen cum tenere mensas lusorias diu, noctuque paratas, viris simul ac fœminis, licet nobilibus, præsertim quando quis certo scit aliquos inde occasionem arripere ad fovendos turpes amores, quod ex plerumque contingentibus prævidere difficile haud est, non sit amplius res indifferens, bene vero res mala, media qua aliis præbetur occasio peccandi; dicendum est, virum nobilem, utpote quia in casu aliorum peccatis absque ulla necessitate cooperatur, esse nequaquam posse à gravi culpa immunem. Ita Suar. de Charit. disp. 10. sect. 4. Coninch. disp. 18. n. 217. aliique.

MENSE JULII.

CAS. I. *RUsticus non habens, nec inveniens panem, quo vivat, accepit à Domino suo mutuos decem julios cum obligatione eos restituendi tempore messis. Q. An adveniente messis tempore teneatur acceptos julios Domino reddere.*

Resp.

Resp. Affirmative. Ratio est, in primis, quia licet prædictus Rusticus esset in casu extreme pauper in re, talis tamen non erat in spe, & proinde sicuti non potuisset clam, vel manifeste surripere à Domino decem julios, nisi cum onere restituendi tempore debito; ita non potuit subvenire propriæ necessitati mutuos accipiendo à Domino eosdem decem julios, nisi sub eodem onere restitutionis. Secundo; quia etiamsi in extrema necessitate omnia dicantur communia, valde tamen probabile est, quod ad subveniendum ipsius Rustici necessitati non teneretur Dominus donare, sed licite posset mutuos dare decem illos julios, quibus ipse Rusticus indigebat. Hoc autem posito, sicut jure potuit à Domino contractus mutui iniri, & Rusticus de facto ex pecunia vi contractus mutui acquisita necessitati propriæ subvenit; ita non est, cur vi ejusdem contractus, adveniente messis tempore, pecuniam mutuo acceptã restituere non teneatur. Ita ex Bonac. de rest. in gen. q. ult. punct. 1. n. 35. Navar. l. 4. c. 4. num. 21. & alii apud eosdẽ.

CAS. II. *Confessarius cum ignorantia vincibili excommunicationis in eum latæ, qui extra mortis articulum complicem in peccato turpi absolvit, talem absolutionem elargitus*

elargitus est. Q. An prædictam excommunicationis pœnam incurrit.

Resp. Cum distinctione. Si Confessarii ignorantia ita vincibilis est, ut sit aperte volita, & affectata, dico, Confessarium nequaquam posse ab excommunicationis pœna excusari. Tum quia nolle scire censuram, est species quædam contemptus in Superiorem, & proinde, ne commodum ex delicto recipiatur, non debet gratiam immunitatis ab ipsâ censuræ pœna importare. Tum quia ignorantia affectata reddit actum ex ipsa provenientem directe, & per se voluntarium, & proinde ita scientiæ æquiparatur, ut à censuris scientiam, & temeritatem exigentibus non excuset. Si vero Confessarii ignorantia, licet graviter culpabilis, expresse volita, & affecta non sit, censeo, eumdem esse à dicta censura immunem. Ratio est, quia ad incurrendam excommunicationis pœnam pro casu nostro impositam audacia requiritur, & temeritas, ut ex terminis Bullæ Benedicti XIV. feliciter regnantis sub die 17. Junii an. 1741. videre est. Cum autem non dicatur operari ex audacia, & ausu temerario, qui ex ignorantia quantumvis vincibili operatur, nisi hæc sit expresse volita, & affectata, quæ scientiæ æquiparatur, dicendū

est,

Confessarium esse in hoc casu ab excommunicationis pœna immunem. Ita ex Suar. disp. 4. sect. 10. n. 2. Palao tom. 1. tr. 2. disp. 1. punct. 13. n. 1. Leand. disp. 9. q. 21.

CAS. III. *Sejus cogit passim rurales famulos diebus festis viridaria rigare, & Soli exponere frumenta, & alia grana. Q. An ad prædicta opera famulos cogendo peccet.*

Resp. Circa primum, quod est, viridaria rigare: dicendo, cum tale opus nunquam fieri soleat sine aliqua necessitate, & proinde, veluti ex natura sua, cum necessitas illud faciendi moraliter conjungatur, nullum per se videtur importare peccatum, cum in cap. ult. de feriis opera servilia diebus festis prohibeantur, nisi necessitas urgeat, quæ legem non habeat. Circa secundum autem, quod est, frumenta, & alia grana Soli exponere: observandum est, an adsit necessitas hoc faciendi: si enim grana in ingentem massam, grandioresque acervos congesta tabem aliquam contrahere possent ex humore non satis exsiccato; tunc etiam festis diebus Soli exsiccanda exponi possunt absque peccato, ex supra jam pro primo adducta ratione: si vero hæc præcisa necessitas pro die festo non urget, ut contingit, quando frumenta, & grana non sunt in tanta quantitate,

tate, dicendum, non posse opus hoc plane servile diebus festis præstari, & proinde Sejum nostrum rurales famulos hujusmodi grana festis Soli exponere cogentem peccare. Ita Sanch. in conf. 5. c. 2. dub. 18. n. 11. Palao punct. 10. n. 3. Regin. l. 13. c. 50.

MENSE AUGUSTI.

CAS. I. *RUsticus in via publica invenit annulum cum lucido lapillo, quê vitreum esse putans, vendidit vili pretio alteri rustico, qui pariter lapillum vitreum esse putabat. Q. An emptor, certior inde factus, lapillum esse adamantinum, teneatur initum contractum rescindere.*

Resp. Affirmative. Ratio est, quia mutuo contrahentium consensui, ad valorem cujuscumque contractus requisito, nihil ex communi axiomate est tam contrariũ, quam error. Cum itaque Rusticus in casu nostro annulum adamantinum pro vitreo vili pretio vendiderit, alterque Rusticus eodem pretio vitreum, non adamantinum annulum se emere existimaverit, & proinde tam venditor, quam emptor ex errore, & ignorantia circa substantiam rei vertente contractum suum inierint, dicendum est, emptorem, statim ac certior factus sit, lapillum annuli, quem vitreum putabat, esse adamantinum, initum con-

tractum,

tractum, utpote nullum rescindere omni jure teneri. Ita cum D. Tho. p. 2. qu. 6. art. 8. Less. l. 2. c. 17. n. 27. Girib. de contr. c. 1. n. 29.

CAS. II. *Parochus ruralis quadam die curiositate motus Calvini librum scienter legit, ignorans, ignorantia tamen crassa, & supina legentibus hæreticorum libros impositam esse excommunicationis censuram. Q. An prædictam Censuram incurrerit.*

Resp. Negative. Quamvis enim legētibus etiam ex mera curiositate libros hæreticorum imposita sit excommunicationis censura, & quidem Pontifici in primo Bullæ Cœnæ capite reservata, si prædicti libri contineant hæresim, vel tractent de religione: adhuc tamen cum ad incurrēdam prædictam censuram non sufficiat habere scientiam facti, id est, cognoscere librum esse auctoris hæretici, sed etiam juris scientia requiratur, hoc est, necesse sit scire tali lectioni adnexam esse censurā, dicendum est, Parochum nostrum excommunicationem in casu non incurrisse. Ratio est, quia scienter legere librum Calvini cum ignorantia, quod lectio prædicti libri sub excommunicationis censura vetita sit, etiamsi prædicta ignorantia crassa sit, & supina non est legere cum tali scientia, quæ ad incurrendam pœnam sufficiat,

ſufficiat, cum pœna hæreticorum libros legentibus impoſitâ nonnisi à directe, & vere ſcientibus incurratur. Ita Duard. l. 2. q. 36. num. 3. Sanch. l. 2. c. 10. num. 38. Bonac. diſp. 1. q. 2. punct. 4. num. 8.

CAS. III. *Plures Famuli ſtipendium accipiunt à Nobili viro ære alieno valde gravato, unde hic fit magis impotens ad ſatisfaciendum Creditoribus ſuis. Q. An illi, ſtatum Domini non ignorantes, in conſcientia ſint tuti.*

Reſp. Cum diſtinctione. Si Famuli certo moraliter ſciant, virum nobilem ex ſtipendio ipſis ſoluto impotentem magis reddi ad ſatisfaciendum Creditoribus ſuis, & ex alia parte ipſorum copia neceſſaria non ſit ad conſervandum decorem, & ſtatum familiæ Domini convenientem; tanquam probabilius dicendum eſt, eoſdem Famulos non poſſe à Domino ſtipendium recipere, vel retinere acceptũ, nisi forte tantumdem eidem Domino inſerviendo acquiſierint. Si vero ex adverſo non habeant Famuli certitudinem moralem de majori impotentia Domini ad debita ſolvenda, vel ita ſint neceſſarii, ut Dominus ſine ipſis cum decore ſibi, ſuæque familiæ debito vivere nequeat; tunc Famulos ſtipendium à Domino re-

cipientes omnino in conſcientia tutos eſſe, affirmamus: Sicut enim Dominus, ne à ſtatu ſibi debito decidat, excuſatur, ſi non ſatisfaciat Creditoribus ſuis; ita excuſari debent & Famuli, ut proinde non teneantur vel à domino recedere, vel à recipiendo ſtipendio abſtinere. Ita Navar. c. 17. n. 270. Vaſq. de reſtit. c. 11. dub. 2. n. 82. Tambur. tr. 4. c. 7. §. 1. n. 34. Bonac. diſp. 1. q. 8. punct. 2. n. 30.

MENSE SEPTEMBRIS.

CAS. I. *RUſticus confitetur, ſe aliquam exercuiſſe operationem ignorans, an eſſet venialiter tantum, an vero etiam mortaliter mala. Q. Pro qua culpa ſtare debeat Confeſſarii judicium.*

Reſp. Stare debere pro culpa veniali. Ratio eſt, quia nulla actio cenſeri debet graviter peccaminoſa, niſi ejus malitia ſit formaliter, vel virtualiter volita: quod ut contingat, ſuſpicionem, ſeu dubitationem de gravi culpa occurrere neceſſe eſt; ſecus omnia fere ruſticorum, perſonarumque idiotarum peccata, ut ſunt imprecationes, verba obſcœna, & hujuſmodi, eſſent dicenda lethalia, utpote commiſſa ab illis, qui ea quidem mala

eſſe

esse cognoscunt, venialia autem esse, vel lethalia prorsus ignorant. Cum igitur non dicatur in casu, quod Rusticus operationem exercuerit suspicando, seu dubitando, eam esse posse graviter peccaminosam, sed præcise quod illam exercuit ignorans, an esset venialiter tantum, an etiam mortaliter mala, sequitur, quod nullo modo periculum malitiæ gravis adverterit, & proinde quod de levi tantum culpa damnandus sit. Ita Boss. de peccat. §. 15. n. 79. Dian. p. 5. tr. 15. resol. 31. Girib. de act. hum. c. 3. n. 36. & 37.

CAS. II. *Berta non adhuc certa de morte Mariti novum contraxit Matrimonium cum Cajo, quod intelligens Parochus eidem Bertæ dixit, ea tali durante incertitudine non posse petere, nec reddere debitum. Q. An Parochus vera docuerit.*

Resp. Vere Parochum docuisse quoad petitionem, non sic quoad debiti redditionem. Ratio primæ partis est, tum quia Berta per Matrimonium tali incertitudine contractum nullum jus acquisivit in corpus alterius, cum possessio mala

fide incepta nullum tribuat jus, tum quia petendo in casu se exponeret fornicationis periculo, nempe periculo cognoscendi virum, qui vir suus non sit. Ratio secundæ partis est, quia cum Cajus non dicatur conscius incertitudinis Bertæ, potuit bona fide Matrimonium cum Berta contrahere, & proinde, cum vi juris in corpus Bertæ acquisiti, & vi bonæ fidei, in qua supponitur perseverans, possit licite à Berta petere debitum, illa debitum petenti Cajo denegare nullatenus debet. Tota hæc doctrina fundatur in cap. Dominus de secundis nuptiis, in quo expresse habentur hæc verba — Super Matrimoniis, quæ quidam ex vobis contraxerunt nondum habita obeuntis conjugis certitudine, respondemus: Si aliquis de morte primi conjugis adhuc sibi existimat dubitandum, ei, qui sibi nupsit; debitum non deneget postulanti, quod à se tamen noverit nullatenus exigendum. Ita ex Girib. de Matrim. c. 19. n. 77. aliisque communiter.

CAS. III. *Cum Titius ab amico olim suo gravem quandam passus fuisset injuriam, statuit, ipsum, quotiescumque obvium haberet,*

haberet, non amplius salutare. Q. An Titius in tali proposito perseverans possit absolvi.

Resp. Negative. Quamvis enim non teneamur ex charitatis præcepto exhibere proximo specialia amicitiæ, & benevolentiæ signa, qualia sunt, eum blandis alloqui verbis, & in salutatione prævenire; adhuc tamen cum omissio salutationis in casu, quo quis aliquem, utpote sibi amicum, solitus erat antea salutare, sit de facili signum odii, vindictæ, & inimicitiæ, & possit vel in gravem proximi injuriam, vel in aliorum scandalum cedere, dicendum est, omissionem prædictam præcepto diligendi proximum adversari. Nisi igitur Titius & ex corde injuriam remittat, & manifestet animum suum ad salutationis antiquæ officia paratum, saltem, quando alter, utpote offensor, ipsum in salutatione præveniat, idem Titius ita indispositus est judicandus, ut beneficio sacramentalis absolutionis donandus non sit. Ita cum Valent. tom 3. d. 3. q. 3. punct. 2. Tambur. in Dec. L. 5. c. 1. §. 3. n. 12.

MENSE OCTOBRIS.

CAS. I. *FRancifca eft moraliter certa, Cajum pravis affectibus, defideriis, & verbis effe graviter peccaturum, fi ipfa tempore bacchanaliorum ad choreas accedat, ad quas aliæ fœminæ fine tali periculo accedunt. Q. An teneatur fub gravi culpa à tali acceffu abftinere.*

Refp. Negative. Quemadmodum enim non tenetur Mulier femper, vel diu domi fe continere, fed licite poteft moderate exire five caufa vifitandi confanguineas, & amicas, five caufa honeftæ, proprioque ftatui convenientis recreationis, & hujufmodi, etiamsi fciat aliquem ex infirmitate ob ejus intuitum peccaturum, cum ad vitandum proximi peccatum etiam ex fragilitate proveniens, nemo vi charitatis proximo debitæ cum gravi fuimet incommodo teneatur; ita licet Francifca fit moraliter certa, Cajum effe graviter peccaturum, fi ipfa bacchanaliorum tempore ad choreas accedat, non tenetur à choreis faltem toto prædicto tempore, vel diu abftinere, fed licite poteft ad eafdem, dummodo honeftæ fint,

modefte,

modeſte, ac temperanter accedere, quin talis acceſſus charitati proximo debitæ adverſetur. Eo præſertim quod, cum Cajus non tantum ex fragilitate, quam ex malitia, pravis ſcilicet deſideriis, & verbis ſit peccaturus, nullatenus culpæ ipſius Franciſcæ adſcribendum videtur, ſi ad impedienda peccata Caji toto bacchanaliorum tempore, quod nimis arduum fortaſſe illi eſſe poteſt, à choreis abſtinere parata non ſit. Ita ex Girib. in p. Decal. præcep. c. 7. n. 63. & communiter.

CAS. II. *Caja juvenis modeſta, quamvis ſciat, ſui præſentiam, & collocutionem eſſe Titio, cum quo ſponſalia contraxit, occaſionem plurium peccatorum, non vult ſe oculis Titii ſubtrahere, dicens: Si terga verto Titio, hanc mihi propitiam nubendi occaſionem amitto. Q. An prædicta nubendi cauſa Juvenem Cajam ſufficienter excuſet.*

Reſp. Affirmative. Quamvis enim ad extenuandam ſpiritualis ruinæ occaſionẽ à Titio acceptam teneatur Caja ex charitatis lege rarius, quam poteſt, ad ſecum loquendum Titium ipſum admittere; adhuc tamen cum vi charitatis prædictæ nõ

teneatur Caja privari jure sibi jam ex sponsalibus acquisito; dicendum est, neque teneri se absolute ab oculis Titii subtrahere, licet sciat, illum hac occasione in peccata plura lapsurum. Quod potiori jure dicendum videtur, si Caja aliam non speret æque sibi propitiam invenire nubendi occasionem, neque continentiæ statum sustinere parata sit: tunc etiam cū justam habeat causam fovendi licitis modis amicitiam Titii, etiamsi Titius ex sui infirmitate, aut malitia tali occasione abutatur, poterit Caja eandem amicitiam sive modesta sui præsentia, sive moderata confabulatione fovere, quantum opus est, ne cum gravi suo incommodo prædictam cum Titio nubendi occasionem amittat. Ita ex Girib. in pr. Decal. præcep. cap. 7. ut supra.

CAS. III. *Armenta Caji ducebant famuli ad pascua, eaque sinebant, inscio tamen Cajo, vagari per proximos Sempronii campos, unde ingens frugibus damnum secutum est. Q. An Cajus in Casu teneatur de damno Sempronii campis illato.*

Resp. Negative. Quia neque ex Caji mandato,

mandato, ſuaſione, aut alio impulſu, neq; ex ipſius Caji negligentia graviter culpabili, ſed ex ſimplici famulorum incuria, ac culpa, inſcio ipſo Cajo, ingens damnū Sempronii campis illatum eſt. Cum autem conveniens non ſit, ut qui damni alteri illati culpabilis cauſa non fuit, teneatur in foro conſcientiæ, præſertim ante omnem Judicis ſententiam, ad reparationem ipſius damni in aliena re, ſive ex armentis, ſive ex alia cauſa ſecuti, dicendū eſt, ne pœna infligatur, ubi culpa non eſt, Cajum in caſu nequaquam de damno proximi Sempronii campis illato teneri. Ita Card. de Lug. de juſt. diſt. 8. n. 41. Molin. diſp. 713. Leſſ. de juſt. l. 2. c. 9. dub. 17. Tambur. in Decal. l. 6. c. 4. §. 2. n. 4.

MENSE NOVEMBRIS.

CAS. I. *Taxato à Principe pretio pro qualibet frumenti mēſura, Mercator quidam frumentum vendidit, exigendo, & recipiendo pro qualibet mensura duos Julios ultra taxam. Q. An dictus Mercator contra juſtitiam peccaverit.*

Reſp. Cum diſtinctione. Si frumentū venditum

venditum à Mercatore in caſu non excedit in bonitate frumentum vulgare, cujus pretium à Principe taxatum eſt, & ſolet ab aliis Mercatoribus communiter obſervari, dicendum eſt, Mercatorem cōtra juſtitiam peccaſſe. Ratio eſt, quia pretium legale taxatum à Principe, ſeu Magiſtratu ſupponitur juſtum, niſi manifeſte conſtet oppoſitum, & proinde illud non ſolum in foro externo, ſed etiam in foro conſcientiæ ſervandum eſt. Si vero frumentum in bonitate excedat, dummodo duo julii ſupra taxam recepti non excedant venditi frumenti pretium naturale, erit Mercator ab omni injuſtitiæ labe immunis. Sicuti enim triticum longe inferius tritico communi vendi debet pretio inferiori, ita, ſi in bonitate ſit longe melius, pretio taxam excedente, jure merito, & abſque ulla injuſtitia, vendi poteſt. Ita Homob. conſult. 2. part. 6. reſp. 15. Diana part. 1. tr. 8. reſol. 52. Girib. de Contr. c. 2. n. 58.

CAS. II. *Confeſſarius in quadam rurali Parœcia, ut populum alliciat ad frequentiam Sacramenti pœnitentiæ, non alias ſolet, etiam pro gravibus culpis, pœnitentias imponere,*

ponere, quam opera alias debita, ex gr. auditionem Sacri in die festo, & similia. Q. An iste agendi modus esse possit ab omni culpa immunis.

Resp. Negative. Ratio est, quia licet in eo casu, quo Confessarius prudenter timet; ne acediosus pœnitens multis gravatus delictis, sit executurus condignam satisfactionem, si plura libera opera ei pro pœnitentia imponantur, possunt una saltem cum aliquo libero opere etiam opera alias debita pro eadem pœnitentia imponi; adhuc tamen regulariter loquẽdo debent Sacerdotes pœnitentiæ Ministri, quantum spiritus, & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate, salutares, & convenientes satisfactiones injungere, ne si forte peccatis conniveant, alienorum peccatorum participes efficiantur, ut inquit Trid. sess. 14. c. 8. Cum autem tota hæc doctrina destruatur, si generale motivum alliciendi populum ad Sacramenti frequentiam licitum redderet, ut non alia opera etiam pro gravibus culpis pœnitentibus imponantur, præter ea, quæ jam sunt aliis titulis debita; dicendum est, modum agendi,

agendi, quem tenere ſolet Confeſſarius noſter, eſſe non poſſe ab omni culpa immunem. Ita Lug. diſp. 25. n. 67. Averſ. q. 13. ſect. 3. Girib. de pœnit. c. 12. num. 44. & 45.

CAS. III. *Titius, ne à ſuo ſtatu decidere cogatur, non ſolum antiqua non ſolvit, ſed nova etiam congerit debita. Q. An utrumque Titio liceat.*

Reſp. Negative. Quamvis enim poſſit alicui aliquando licere ſolutionem debitorum jam contractorum differre, ne ſubire cogatur grave incommodum decidendi à proprio ſtatu, ſi ſtatus iſte ſit juſte acquiſitus, ſi nihil in ſuperfluos ſumptus inſumatur, & Creditoribus ex tali dilatione æquale incommodum non immineat; adhuc tamen nemini licere poteſt nova congerere debita, ne à proprii ſtatus decore decidat. Ratio eſt, quia nova congerere debita in eo ſtatu, quo quis videt ſe impotentem ad ſolvenda antiqua, aliud non eſt, quam ſurripere alienam rem cum impotentia reſtituendi, & cum evidenti prædictæ impotētiæ cognitione, quod nonniſi invito Domino

mino contingere potest, cum nemo unus ex Creditoribus sponte consentiat amittere, quod sibi debitum est. Cum autem, ut constat ex damnatione Innocentiana prop. 36. nonnisi in extrema necessitate, vel saltem ita gravi, ut æquiparari possit extremæ, qualis certe non est illa conservandi decorem proprii status, furari licitum sit: sequitur, licitum non fore Titio in casu nova congerere debita, ne decidere à suo statu cogatur. Ita cum Layman. l. 3. tr. 2. c. 12. Lug. disp. 21. n. 6. Carden. part. 3. disp. 23. n. 36.

MENSE DECEMBRIS.

CAS. I. *PEtro recidivo imposita fuit à Confessario pro pœnitentia recitatio integri Rosarii, & unius tertiæ partis quoties in idem peccatum incideret. Dum autem redit ad pœnitentiæ tribunal, confitetur, prima recitatione completa, secundum tribus vicibus omisisse. Q. An omissas Rosarii partes teneatur iterum recitare.*

Resp. Negative. Nam illa tertia Rosarii pars à Petro recitanda quoties in idem

idem peccatum incideret, utpote quæ fuit imposita à Confessario non ut Judice, sententiam supra exposita crimina proferente, sed ut Medico, remedia præscribente ad præcavendum relapsum, nō est pars integralis Sacramenti, nec proinde ut talis vel ad remissionem pœnæ transactis peccatis debitæ, vel ad specialia à Deo auxilia impetranda pro præcavendis peccatis futuris ex opere operato cōducit. Sicque quamvis dici possit, quod peccaverit Petrus ea media non exequendo, quæ ipsi data sunt, ut se à relapsu coerceat, adhuc tamen cum nequeat amplius haberi finis intentus à Confessario, qualis fuit vitandi in pœnitente secundū, & tertium relapsum; dicendum est, Petrum non amplius ad omissas Rosarii partes teneri. Ita æquivalenter apud Dian. Coord. Tom. 1. tract. 6. resol. 21. Sanch. tom. 1. l. 3. c. 5. n. 17. Fagund. in Decal. tom. 1. præcep. 2. l. 1. c. 8. n. 21.

CAS. II. *Confessarius Pœnitentis, qui solet injunctas graves pœnitentias non adimplere, imponit quidem pro atrocibus delictis pœnitentiam gravem, sed nonnisi sub onere venialis culpæ, si eam omittat.* Q.

An

An licite possit sub levi tantum culpa pœnitentiam dictam imponere.

Resp. Affirmative. Quemadmodum enim, licet Confessarius in Sacramento Pœnitentiæ judicium exerceat nomine Christi, & judicii natura postulet, ut pœna commensuretur culpæ; adhuc potest, attenta rationabili causa, & majori Pœnitentis utilitate pœnitentiam levem pro gravibus culpis imponere, quin ex hoc possit inferri Confessarium agere contra Sacramenti institutionem, ita licet Confessarius non proprio, sed Christi nomine satisfactionem imponat, & sacramentalis judicii natura requirat, ut gravis pœna sub præcepto gravi imponatur; poterit adhuc pro majori Pœnitentis utilitate gravem pœnam sub levi præcepto, absque ulla Sacramentalis judicii læsione imperare. Ratio est, quia tam in primo, quam in secundo casu ita Sacramentum Pœnitentiæ institutum est, ut Sacramenti Minister facultate ligandi, atque solvendi sibi credita eo modo uti possit; quem Pœnitentis saluti utiliorem fore crediderit. Cum igitur Confessarius noster ex rationabili causa

vitandi

vitandi majora delicta sui Pœnitentis; qui solet pænitentias injunctas non adimplere, easdem etsi graves sub levi tantum onere imponat, licite omnino hoc agere dicendum est. Ita Card. de Lug. de pœnit. disp. 25. sect. 4. n. 59. Dian. t. 1. tr. 6. resol. 31. n. 5. Suar. de pœnit. dis. 38. sect. 7. n. 5.

CAS. III. *Titius absque filiis moriens, de maxima bonorum suorum parte disposuit in favorem cujusdam Ecclesiæ; Fratri autem valde egenti ne obolum quidem reliquit. Q. An Titius ita agens sit in conscientia tutus.*

Resp. Negative. Ratio est, quia si charitas omnino postulat, ut graviter indigenti saltem ex bonis naturæ, & statui superfluis subveniatur, multo strictior, & urgentior est hæc obligatio erga Fratres in gravi constitutos necessitate. Hinc cum Titius plura habens bona, quippe qui de maxima bonorum suorum parte in Ecclesiæ favorem disposuit, ne obolum quidem reliquerit Fratri valde egenti, videtur dicendum, in conscientia tutum non esse. Quamvis

vis enim non teneatur Frater Fratri aliquid ex juſtitia in teſtamento relinquere; ſi tamen Frater ſuperſtes valde egenus ſit, tenetur magis, quando habet, unde libere poſſit diſponere, ita ex charitatis, ac pietatis lege Fratri ſuperſtiti providere, ut eidem juxta indigentiæ gradum ſubveniat. Ita ex Laym. l. 3. tr. 5. c. 5. n. 17. de Lug. diſp. 24. n. 175. Bonac. de contr. diſp. 3. q. ult. punct. 3. n. 13.

INDEX RERUM.

Quæ hoc Opere continentur locupletissimus.

Primus numerus significat paginam, secundus, casum.

A

B

C. 1. non

vincibili

conſecrare.

I.

ſun

MERCATOR

N.

O.

P.

PAUPER,

R.

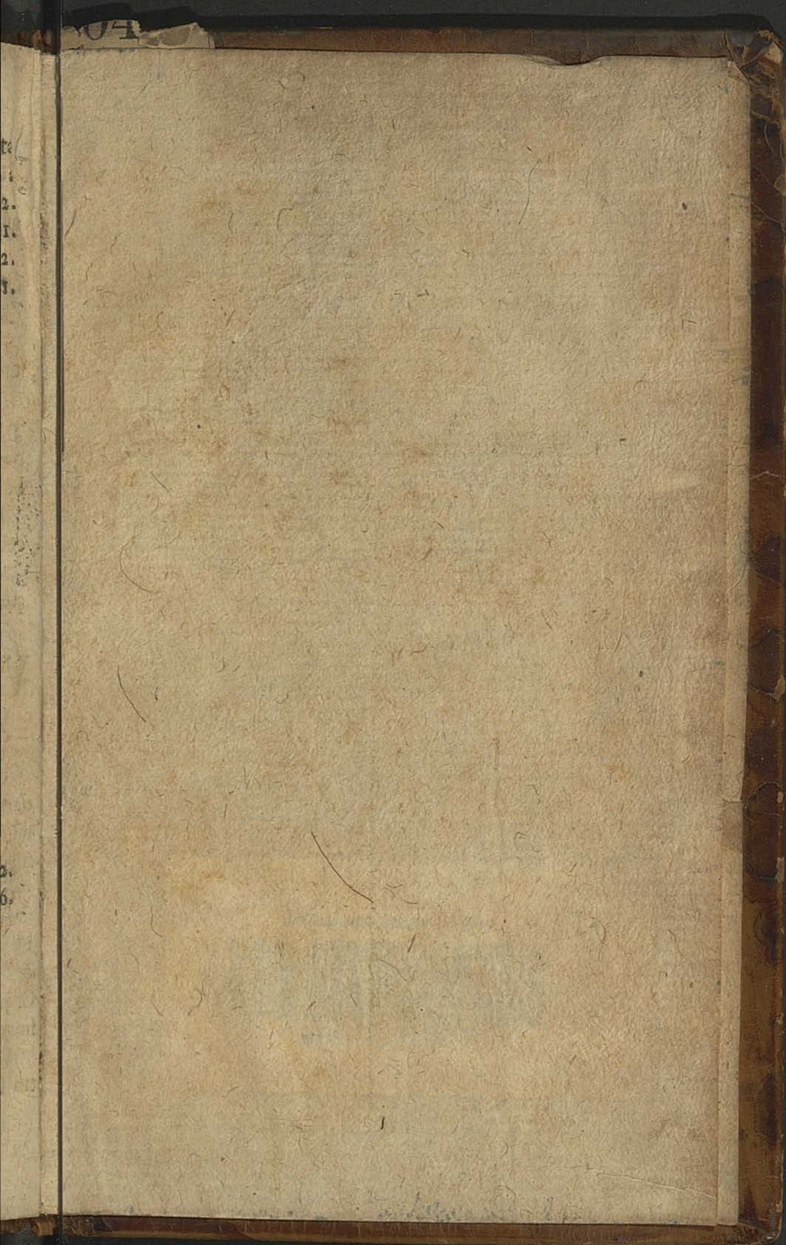
STIPEN-

Series Annorum, in quos terni distribuuntur casus.

Errores Corrigendi.

Præparate lege præparare pag. 16. Versu 6.
Archibresbyter l. Archipresbyter. 28. V. 9.
Mastum l. mustum 28. V. 28.
Teunte l. tenente 41. V. 12.
Firmiter judicat omissum. 69. V. 21.
Faccatorum, cui respondet, nunquam omissũ. 78. V. 2.
Occasionem l occisione. 130. V. 29. 519. l. 216.
Adhunc l. adhuc. 230 . 4.
MDCCLX. l. MDCCXL. 262.
Fositionem l. potionem. 279. V. 13.
Dominum l. dominium. 299. V. 27.
MDCCXXXI. l. MDCCXLI. 304.
Intention atisfaciendi l. intentione satis faciendi. 338. V. 25.
Alierius l. alterius. 352. V. 14.

Errat, at invite plusve minusve Typus

Biblioteka Jagiellońska
stdr0022557

